

กรมศิลปากร

รายงานการสำรวจโบราณสถาน

เมืองภูเก็ต

โครงการอนุรักษ์และบูรณะเมืองประวัติศาสตร์
งานผังรูปแบบฯ ฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน

เอกสารกองโบราณคดี หมายเลข ๓/๒๕๓๐

รายงานการสำรวจเมืองประวัติศาสตร์ภูเก็ต

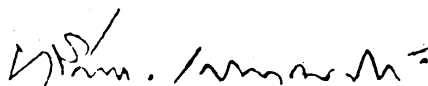
โครงการบูรณะและอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ภูเก็ต
งานผังรูปแบบฯ ฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน
กองโบราณคดี กรมศิลปากร

คำนำ

กองโบราณคดี กรมศิลปากร เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่รับผิดชอบโดยตรงในการสำรวจศึกษาวิจัย และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ โบราณวัตถุสถาน แหล่งโบราณคดี และเมืองประวัติศาสตร์ สิ่งเหล่านั้นนอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาหาความรู้และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีและ ศิลปกรรมของชาติแล้วยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีของมวลมนุษยชาติและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชนในชาติ

ภูเก็ตนับเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคใต้ของไทย จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ภูเก็ตมีการติดต่อค้าขายกับหลาย ๆ ประเทศ ทำให้ได้รับอิทธิพลทั้งผสมผสานกัน ที่เห็นได้ชัดคือสถาปัตยกรรม ย่านการค้าใจกลางเมืองภูเก็ต ประกอบด้วยกลุ่มอาคารที่มีคุณค่าในด้านสถาปัตยกรรมแบบผสม จีน-ยุโรป อันสืบเนื่องมาจากการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างภูเก็ตและป็นัง อาคารเก่าในภูเก็ตมีอายุประมาณ ๓๐-๑๐๐ ปี มีทั้งที่เป็นอาคารที่ทำการของข้าราชการ เช่น ศาลจังหวัด ศาลากลางจังหวัด และที่ทำการไปรษณีย์ อาคารธุรกิจ เช่น ธนาคารชาเตอร์ บ้านพักอาศัยและตึกแถวมากกว่าครึ่งมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ ๕๐-๗๐ ปี อาคารส่วนใหญ่ ผู้ครอบครองยังคงดูแลรักษาไว้เป็นอย่างดี ที่ถูกทำลายหรือถอนหรือซ่อมแซมโดยปราศจากความรู้จนทำให้หมดคุณค่าไปก็มีมาก ในขณะที่ภูเก็ตกำลังกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของภาคใต้ ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตของตัวเมือง การรื้อถอนทำลาย หรือการสร้างอาคารใหม่ซึ่งทำลายบรรยากาศดั้งเดิมเป็นไปอย่างรวดเร็ว กรมศิลปากรจึงได้บรรจุโครงการบูรณะและอนุรักษ์เมืองภูเก็ตขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อสำรวจศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับเมืองภูเก็ตเพื่อใช้สำหรับการวางแผนและดำเนินการในการอนุรักษ์ต่อไป ในการดำเนินงานซึ่งได้ทำการ ค้นคว้ารวบรวมเอกสาร ข้อมูล และรายงานจากแหล่งต่าง ๆ สำรวจเก็บข้อมูล ณ พื้นที่ ติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ และได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเมืองและการอนุรักษ์ควบคู่กันไป เพื่อให้ภูเก็ตสามารถดำรงเอกลักษณ์ วัฒนธรรมเก่าแก่ของเมืองไว้ได้โดยสามารถพัฒนาสภาพธุรกิจการค้าพร้อมกันไปด้วย โดยมีแนวความคิดว่า การรักษาสภาพบรรยากาศของเมืองเก่าและพัฒนาความเจริญทางวิทยาการสมัยใหม่ที่มีความสมดุลย์กัน จะเป็น สิ่งที่ทำหายในทางปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองภูเก็ตนี้นี้เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การศึกษาและวางแผน ขันรายละเอียดต่อไป กรมศิลปากรหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่จังหวัดภูเก็ต องค์การและ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดการวิจัยด้านรายละเอียดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง อันจะทำให้ การบูรณะและอนุรักษ์ภูเก็ตซึ่งเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญแห่งนี้ สำเร็จสมบูรณ์ในที่สุด

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)

อธิบดีกรมศิลปากร

กิตติกรรมประกาศ

จากความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจาก
ภาคีรัฐบาลและภาคเอกชนหลาย ๆ ฝ่าย จึงทำให้
หนังสือโครงการบูรณะและอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์
ภูเก็ตฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณ
ทุกท่านมา ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณท่านผู้ว่า
ราชการจังหวัดภูเก็ต คุณกาจ รักษ์มณี ที่ได้ช่วยอนุ-
เคราะห์ความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขอขอบคุณ
คุณบรรจง วงศ์วิเชียร หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๘
จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอขอบคุณหัวหน้าพิพิธภัณฑ-
สถานแห่งชาติกลาง คุณมนูญ ทรงกัลยาณวัตร และ
เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ขอขอบคุณวนอุทยานแห่งชาติโดนไทร
(พระแทว) และวนอุทยานแห่งชาติหาดในยาง นอกจากนี้
คณะสำรวจยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากท่าน
เจ้าของอาคารเก่าที่ได้กรุณาเล่าประวัติความเป็นมาและ
รายละเอียดอื่นๆ ให้เป็นข้อมูลแก่คณะสำรวจ จึงขอ
พระคุณทุกท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

กุลวดี ตันทวนิช

คลังจังหวัด (คุณพิสิษฐ์-บุษบา ตันทวณณ์)

เติ้งก๊ก แซ่หอง

เด็ก เอกวานิช

ท่านปลัดจังหวัดภูเก็ต

บริษัททอภาษาและบุตร

บริษัทเดินอากาศไทย (ภูเก็ต)

บุญศรี หงษ์หยก

ประชา-จรรย์ ตันทวนิช

ปัญญา ต่อเจริญ

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสิริโรจน์

โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว

โรงเรียนอนุบาลถนนกขวิทย์

รุ่งวิทย์ เตียงวัฒนกุล

ศรัทธา มัลลกันนท์

สำนักงานอัยการจังหวัดภูเก็ต

สำนักงานไปรษณีย์โทรเลขภูเก็ต

สุดธิดา วรจิตตกุล

(อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลภูเก็ตสุดธิดา)

สุ่ยเอียง ตันทวนิช

สุเมธ-อัญชลี องค์กรกุล

สนิท รุ่งเรือง

เสียน ตันทวนิช

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพประกอบ	จ
บทนำ	ญ
บทที่ ๑ จังหวัดภูเก็ต	๑
- ที่ตั้งและอาณาเขต	
- ลักษณะภูมิประเทศ	
- สภาพภูมิอากาศ	
- สภาพพื้นที่	
- ประชากร	
- การปกครอง	
บทที่ ๒ ประวัติความเป็นมาของเมืองภูเก็ต	๖
ประวัติความเป็นมาของเมืองถลาง	
บทที่ ๓ อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในเมืองภูเก็ต	๑๔
- กลุ่มอาคารตึกแถวใจกลางเมือง	
- อาคารเดี่ยว	
โบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์เมืองถลาง	
บทที่ ๔ รายการบันทึกข้อมูลตึกแถวใจกลางเมืองที่ทำการสำรวจ	๑๕๘
บทที่ ๕ บทวิเคราะห์	๓๑๔
บทสรุป	
ภาคผนวก ก. - ประวัติบุคคลสำคัญของจังหวัดภูเก็ต	๓๒๒
- ลำดับพระนามและนามผู้บัญชาการมณฑลเทศาภิบาลภูเก็ต	
- ทำเนียบรายนามผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต	
ข. - คำอธิบายศัพท์ทางสถาปัตยกรรม	
ค. - เทศกาลและงานประเพณีของจังหวัดภูเก็ต	

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า		หน้า
ห้วมุมถนนกลาง มองจากถนนเทพกษัตรี	๒๔	รูปด้านห้องเลขที่ ๔๔ เลขที่ ๔๖	๔๐
ห้วมุมถนนกลาง มองจากถนนกระบี่	๒๔	รูปด้านห้องเลขที่ ๕๑	๔๐
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๐	๒๖	รูปด้านห้องเลขที่ ๒๔	๔๑
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๔	๒๖	รูปด้านห้องเลขที่ ๔๕	๔๑
รูปด้านห้องเลขที่ ๓๘	๒๗	รูปด้านห้องเลขที่ ๓๘	๔๑
รูปด้านห้องเลขที่ ๖๒	๒๗	รูปด้านชั้น ๒ ห้องเลขที่ ๔ และเลขที่ ๖	๔๒
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒	๒๗	อาคารถนนตึกมองจากวัดมงคลนิมิตร	๔๓
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๔	๒๗	อาคารถนนตึกมองจากอาคารภูเก็ต	
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๔	๒๘	อินเตอร์เนชั่นแนลแลปิตดารี	๔๓
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๔๐ และห้องเลขที่ ๑๔๒	๒๘	ลักษณะอาคารทั่วไป	๔๔
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๐๒	๒๘	รูปด้านห้องเลขที่ ๗๗	๔๔
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๑๕	๒๙	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๙/๑	๔๔
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๓๖ และห้องเลขที่ ๑๓๘	๒๙	อาคารเลขที่ ๒๓	๔๕
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๓๕	๒๙	รูปด้านห้องเลขที่ ๔๕	๔๕
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๐	๓๐	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๖๕	๔๕
รูปด้านห้องเลขที่ ๓๖	๓๐	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๙	๔๕
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๒	๓๐	รูปด้านห้องเลขที่ ๒๘	๔๖
รูปด้านห้องเลขที่ ๓๐	๓๐	กลุ่มอาคารบริษัทภูเก็ต	
รูปด้านห้องเลขที่ ๓๗	๓๑	อินเตอร์เนชั่นแนลแลปิตดารี	๔๖
อาคารซอยรมณีย์	๓๒	อาคารวาณิช	๔๖
อาคารซอยรมณีย์	๓๒	อาคารเลขที่ ๓๙/๑	๔๗
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๗ และเลขที่ ๒๙	๓๓	อาคารห้วมุมถนนระนอง	
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๗	๓๓	ผังเลขคี่มองจากวงเวียน	๔๘
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๖	๓๓	อาคารห้วมุมถนนระนอง	
อาคารถนนยาวราชมองจากถนนตึก	๓๔	ผังเลขคู่มองจากวงเวียน	๔๘
อาคารห้วมุมถนนยาวราชตัดกับถนนกลาง	๓๔	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๔	๔๙
รูปด้านห้องเลขที่ ๗๘ เลขที่ ๘๐ เลขที่ ๘๒	๓๕	รูปด้านชั้น ๒ ห้องเลขที่ ๑๗	๔๙
รูปด้านห้องเลขที่ ๙๖	๓๕	รูปด้านชั้น ๒ ห้องเลขที่ ๑๔๕	๕๐
รูปด้านห้องเลขที่ ๔๘ เลขที่ ๕๐ และเลขที่ ๕๒	๓๖	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๖๑	๕๐
รูปด้านห้องเลขที่ ๕๔/๑	๓๖	ถนนพังงา ผังอาคารศูนย์รวมข่าว	
รูปด้านห้องเลขที่ ๙๘	๓๗	แหลมพรหมเทพ	๕๑
อาคารถนนกระบี่ผังเลขคี่	๓๘	ถนนพังงาผังอาคารธนาคารชาร์เตอร์	๕๑
อาคารถนนกระบี่ผังเลขคู่	๓๘	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๘	๕๒
รูปด้านห้องเลขที่ ๗๔	๓๙	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๑๗	๕๒
รูปด้านห้องเลขที่ ๒๒	๓๙	รูปด้านห้องเลขที่ ๑๐๙	๕๓

	หน้า		หน้า
รูปด้านห้องเลขที่ ๗๔	๕๓	รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑	๖๔
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๖๘	๕๓	ผังอาคารเลขคู่จากปลายถนนไปสู่	
อาคารธนาคารชาร์เตอร์ด้านถนนพังงา	๕๓	หัวถนนตัดกับถนนรัชฎา	๖๕
อาคารศูนย์รวมชาวพรหมเทพ		ผังอาคารเลขคี่จากหัวถนนตัดกับถนนรัชฎา	๖๕
จากฝั่งถนนพังงา	๕๔	รูปด้านห้องเลขที่ ๒๖ เลขที่ ๒๔	
อาคารโรงแรมออนออน	๕๔	และเลขที่ ๒๒	๖๖
โรงแรมออนออน	๕๔	อาคารฝั่งด้านหลังโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว	๖๗
อาคารห้วมถนนรัชฎาฝั่งเลขคี่		ด้านหลังอาคารถนนตีบ	๖๗
มองจากวงเวียน	๕๕	รูปด้านห้องเลขที่ ๑๒๓	๖๘
อาคารห้วมถนนรัชฎาฝั่งเลขคู่		รูปด้านห้องเลขที่ ๘๕	
มองจากวงเวียน	๕๕	(ด้านหลังอาคารถนนตีบ)	๖๘
รูปด้านห้องเลขที่ ๑๐	๕๖	ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต	๗๕
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๐	๕๗	บันไดภายในชั้นชั้นสอง	๗๕
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๗	๕๗	ลักษณะ Court ภายใน	๗๖
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๓	๕๗	ลวดลายฉลุเหนือประตู	๗๖
กลุ่มอาคารห้วมถนนรัชฎา-ภูเก็ต	๕๗	บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด	๗๘
อาคารธนาคารกรุงศรีอยุธยา	๕๘	เสาสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางเข้าด้านหน้า	๗๘
อาคารธนาคารแหลมทองและ		ลวดลายไม้ฉลุเหนือประตู	๗๘
กลุ่มอาคารภูเก็ตฮอปปีงเซ็นเตอร์	๕๘	หน้าต่างชั้นบนปีกขวา	๗๙
ผังอาคารเลขคู่จากห้วมถนนตัดกับถนนกลาง		บ้านพักปลัดจังหวัด	๘๒
มองจากถนนเทพกษัตรี	๕๙	ลวดลายฉลุเหนือประตู	๘๒
ผังอาคารเลขคู่จากธนาคาร		หน้าต่างบานกระทุ้งเกล็ดติดตายในบานเปิด	๘๒
ชาร์เตอร์ไปหัวถนน	๕๙	สำนักงานอัยการจังหวัด	๘๕
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๖	๖๐	สภาพอาคารก่อนทำการซ่อมแซม	๘๕
รูปด้านห้องเลขที่ ๒๐	๖๐	บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดเดิม (ร้าง)	๘๗
อาคารธนาคารแลนด์มาร์คชาร์เตอร์	๖๑	วชิระพยาบาลภูเก็ต	๘๙
กองกำกับการตำรวจภูธร		วชิระพยาบาลภูเก็ตในสมัย ร.๗	๘๙
และอาคารศูนย์รวมชาวพรหมเทพ	๖๑	บ้านเลขที่ ๑๗ ถ.โกมารภักดิ์	๙๐
อาคารฝั่งเลขคู่หัวถนนตัดกับถนนกลาง		บริษัทเหมืองแร่รุ่งสยาม	๙๒
มองจากฝั่งถนนภูเก็ต	๖๒	ช่องระบายอากาศของมุขกลางชั้นบน	๙๒
อาคารถนนเทพกษัตรีด้านปลายถนน		บ้านพักคลังจังหวัด	๙๕
ก่อนเข้าสู่ตัวเมืองภูเก็ต		ซุ้มโค้งมุขด้านหน้า	๙๕
(บริษัทอนุภาษและบุตร)	๖๒	หน้าต่างชั้นบน	๙๕
กลุ่มอาคารเก่าชั้นเดียว (มีชั้นใต้หลังคา)	๖๓	บ้านเลขที่ ๓๕ ถ.สตูล	๙๗
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๘	๖๓	หัวเสาภายใน	๙๗
รูปด้านชั้นบนสมาคมสหมิตรภูเก็ต	๖๓	บ้านตรงข้ามโรงเรียนปลูกปัญญา ถ.สตูล	๙๙

	หน้า		หน้า
บ้านในซอยข้างโรงเรียนปลูกปัญญา ถ.สตูล	๙๙	Court ชั้นบน	๑๒๘
บ้านเลขที่ ๒๖๕ ถ.เยาวราช	๑๐๐	บ้านเลขที่ ๙๖ ถ.กระบี่	๑๓๑
ค่ายันรบกัณสาธิต	๑๐๐	มุขกลางทรงเครื่องแปดเหลี่ยม	๑๓๑
ประตูทางเข้าด้านหน้า		ประตูทางเข้ามุขปีกขวา	๑๓๒
และประตูระเบียงชั้นบน	๑๐๐	ซุ้มหน้าต่างชั้นล่างทางด้านปีกขวา	๑๓๒
โค้งเหนือประตูหน้าจตุลสายพะ	๑๐๑	บ้านเลขที่ ๙๘ ถ.กระบี่	๑๓๔
บ้านเลขที่ ๑๑๒ ถ.เยาวราช	๑๐๓	พระพิทักษ์ชินประชา	
จ้งหล้งคามิลาโยไม้ฉลุประดับอย่างสวยงาม	๑๐๓	กับบ้านเมื่อครั้งแรกสร้าง	๑๓๔
ซุ้มชั้นล่างมุขหน้า	๑๐๓	ประตูทางเข้าด้านหน้า	๑๓๕
บ้านเลขที่ ๑๗๙ ถ.เยาวราช	๑๐๔	มุขด้านปีกซ้ายที่จั่วมีสัญลักษณ์เหมือนแร	๑๓๕
สภาพบ้านก่อนการซ่อมแซมดัดแปลง	๑๐๔	ห้องโถง Court ใน	๑๓๖
โรงเรียนอนุบาลถนนกษัตริย์	๑๐๖	บ้านเลขที่ ๑๑๔ ถ.รัชฎา	๑๓๘
ประตูทางเข้า	๑๐๖	มุขด้านหน้า	๑๓๘
ซุ้มหน้าต่างชั้นบน	๑๐๖	ไพรชณีย์โทรเลขภูเก็ต	๑๔๑
บ้านเลขที่ ๑๑ ถ.เยาวราช	๑๐๙	ธนาคารชาร์เตอร์	๑๔๓
ซุ้มหน้าต่างมุขหน้าชั้นบน	๑๐๙	บ้านคุณสนิท รุ่งเรือง	๑๔๔
บ้านเลขที่ ๒๕ ถ.เทพกษัตรี	๑๑๐	ลักษณะจั่วหน้าต่างที่งามแปลกตา	๑๔๔
ลักษณะหน้าต่างในซุ้มโค้งใหญ่ทางปีกขวา	๑๑๐	สภาพเมืองกลางบ้านดอนในปัจจุบัน	๑๔๖
หน้าต่างสแตนเลสชั้นล่าง	๑๑๑	ป้ายอธิบายเมืองกลางบ้านดอน	๑๔๖
บริษัทอนุภาสและบุตรจำกัด	๑๑๓	แนวกำแพงกลางบ้านดอน	๑๔๖
บ้านเลขที่ ๒๑ ถ.เทพกษัตรี	๑๑๕	สภาพเมืองกลางบ้านเคียนในปัจจุบัน	๑๔๗
บ้านเลขที่ ๑๐๗ ถ.ติบุณ	๑๑๖	ป้ายอธิบายประวัติบ้านท้าวเทพกระษัตรี	๑๔๗
หลวงอำนาจนรารักษ์	๑๑๖	สภาพค่ายท้าวเทพกระษัตรีในปัจจุบัน	๑๔๘
มุขครึ่งแปดเหลี่ยมด้านข้าง	๑๑๗	บริเวณค่ายพม่า หรือนาคโคกพม่า	๑๔๘
หัวเสาซุ้มมุขขวา	๑๑๗	ป้ายอธิบายเมืองกลางบางโรง	๑๔๙
บันไดภายใน	๑๑๘	คลองบางโรง	๑๔๙
บริษัทเดินอากาศไทย (ภูเก็ต)	๑๒๐	แนวกำแพงเมืองกลางบางโรง	๑๕๐
ประตูทางเข้าอาคาร	๑๒๑	สระน้ำหน้าเมืองกลางบางโรง	๑๕๐
มุขหน้า	๑๒๑	หลักเมืองกลางเมืองใหม่	๑๕๐
โรงเรียนภูเก็ตกุลธิดา	๑๒๓	คลองท่าม่วงกลางเมืองใหม่	๑๕๐
ช่องแสงเหนือบานประตู	๑๒๓	สภาพบ้านพระยารัษฎนครามในปัจจุบัน	๑๕๑
โรงพยาบาลสิริโรจน์	๑๒๕	คลองท่าเรือ	๑๕๑
มุขด้านหน้า	๑๒๕	แบบจำลองบ้านพระยารัษฎนคราม	๑๕๒
โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว	๑๒๗	ทรากอาคารในบริเวณบ้าน	
ประตูทางเข้า	๑๒๗	พระยารัษฎนคราม	๑๕๒
ซุ้มหน้าต่างชั้นบน	๑๒๘	หลักเมืองกลางท่าเรือ	๑๕๒

	หน้า		หน้า
แนวคูเมืองกลางท่าเรือ	๑๕๒	สภาพความทรุดโทรมของอาคารเก่า	๓๑๗
คลองบางคูวัด	๑๕๔	การเปลี่ยนแปลงอาคาร	๓๑๘
อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร	๑๕๔	การติดตั้งป้ายโฆษณาซึ่งเป็นจุดเด่น	๓๑๘
พระอุโบสถวัดพระทอง	๑๕๕	การติดตั้งกันสาดเพื่อแก้ปัญหา	
พระพุท	๑๕๕	การขาดร่มเงาในเมือง	๓๑๘
พิพิธภัณฑสถานวัดพระทอง	๑๕๕	การเพิ่มพื้นที่ค้าขายออกมา	
ปืนใหญ่โบราณที่กล่าวกันว่าเป็น		จนเต็มแนว ARCADE เดิม	๓๑๘
ปืนใหญ่สมัยศึกกลาง	๑๕๕	ระบบการติดตั้งสายไฟฟ้าที่ทำให้เกิด	
ตัวอย่างอาคารเก่า	๓๑๕	เส้นสายที่เกะกะตาในเมือง	๓๑๙
ตัวอย่างอาคารที่ปรับปรุงบ้าง	๓๑๕	ลักษณะที่ภาพอาคารเก่าถูกสายไฟฟ้า	
ตัวอย่างอาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก	๓๑๖	กีดขวางสายตา	๓๑๙
ตัวอย่างอาคารใหม่	๓๑๖	การสร้างอาคารใหม่ที่สูง	
ลักษณะการตกแต่งรูปด้านหน้าอาคาร		โดยขาดมาตรการควบคุม	๓๑๙
ของยุคโมเดิร์นช่วงต้น	๓๑๗		

สารบัญภาพลายเส้น

	หน้า		หน้า
รูปด้านชั้นบนหน้าต่างบานคู่ลูกฟัก		ลักษณะโค้งของอาคาร	
เกล็ดไม้ปรับได้	๑๖	โค้งครึ่งวงกลม	๑๘
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม	๑๖	โค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH)	๑๘
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม	๑๖	๑. หน้าต่าง	
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม	๑๖	๑ก. บานถึงพื้น ช่วงบนลูกฟักเกล็ดไม้	
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างแบบจั่ว	๑๗	ปรับได้ ช่วงล่างบานไม้ทึบ	๑๙
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างแบบจั่ว	๑๗	๑ข. ลูกฟักเป็นเกล็ดไม้ปรับได้	
รูปด้านชั้นบน หน้าต่างบานคู่ลูกฟัก		บานไม่ถึงพื้น	๑๙
บานเกล็ดไม้ติดตาย		๑ค. บานถึงพื้น ช่วงบนลูกฟักกระจก	
บานกระทุ้งในบานเปิด	๑๗	ลายนูน ช่วงล่างบานไม้ทึบ	๑๙
รูปด้านชั้นบน ชุ่มระเบียบโค้งครึ่งวงกลม	๑๗	๑ง. บานถึงพื้น ช่วงบนลูกฟักเกล็ดไม้	
ทางเท้า (ARCADE) โค้งครึ่งวงกลม	๑๗	ติดตาย ช่วงล่างบานไม้ทึบ	๑๙
รูปด้านชั้นล่างแบบจีนดั้งเดิม	๑๗	๑จ. บานกระทุ้งในบานเปิดลูกฟัก	
ลักษณะหัวเสาโครงสร้าง		เกล็ดไม้ติดตาย บานไม่ถึงพื้น	๑๙
แบบไอโอนิก-คอรินเธียน	๑๘	๑ฉ. บานกระทุ้ง ๒ ชั้น ในบานเปิดลูกฟัก	
แบบไอโอนิก	๑๘	เกล็ดไม้ติดตาย บานไม่ถึงพื้น	๑๙
หัวเสารับหลังคา	๑๘	๒. ช่องแสง	
บัวหัวเสา	๑๘	๒ก. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	

	หน้า		หน้า
ลายกลีบดอกไม้ปลายมน	๒๐	๒๕. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	
๒๕. ช่องแสงไม้ฉลุและสลักลวดลาย	๒๐	ลายกลีบดอกไม้	๒๑
๒๖. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้		๒๖. ช่องแสงบานเกล็ดไม้ติดตาย	๒๑
ลายกลีบดอกไม้ปลายแหลม	๒๐	๒๗. ช่องแสงไม้ฉลุ	๒๑
๒๗. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้		๒๘. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	๒๑
ลายรัศมีดวงอาทิตย์	๒๐	๒๘. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	๒๑
๒๘. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้คล้าย ๒๗.	๒๐	๒๙. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	๒๑
๒๙. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้		๓๐. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	๒๑
ลายกลีบดอกไม้	๒๐	๓๑. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้	๒๑
๓๐. ช่องแสงบานเกล็ดไม้ติดตาย	๒๑	๓. ลักษณะปูนปั้น KEYSTONE	
		ตรงกลางโค้งแบบต่าง ๆ	๒๒

สารบัญแผนที่และแผนผัง

	หน้า		หน้า
แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภูเก็ต	๔	แปลนชั้นล่างโรงเรียนอนุบาลถนนกษัตริย์	๑๐๘
แผนที่ตัวเมืองภูเก็ต (ภาพถ่ายทางอากาศ)	๒๓	แปลนชั้นล่างบ้านหงษ์หยก	๑๑๒
ผังแสดงสภาพอาคาร	๗๑	แปลนชั้นบน บริษัทอนุภาชนะและบุตร จำกัด	๑๑๔
ผังการใช้ที่ดิน	๗๒	แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ ๑๐๗	๑๑๕
ผังแสดงตำแหน่งอาคารเดี่ยว ZONE ที่ ๑	๗๔	แปลนชั้นล่างที่ทำการ บ.ด.ท.	๑๒๒
แปลนชั้นล่างศาลากลางจังหวัด	๗๗	แปลนชั้นล่างโรงเรียนอนุบาลภูเก็ตกุลธิดา	๑๒๔
แปลนชั้นล่างบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด	๘๐	แปลนชั้นล่างโรงพยาบาลสิริโรจน์	๑๒๖
แปลนชั้นล่างบ้านพักปลัดจังหวัด	๘๔	แปลนชั้นล่างโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว	๑๒๙
แปลนชั้นล่างสำนักงานอัยการ	๘๖	แปลนขยายส่วนหน้าโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว	๑๓๐
ผังแสดงตำแหน่งอาคารเดี่ยว ZONE ที่ ๒	๘๘	แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ ๙๖ ถ.กระบี่	๑๓๓
ผังแสดงตำแหน่งอาคารเดี่ยว ZONE ที่ ๓	๙๑	แปลนชั้นล่างบ้านเชิงประชา	๑๓๗
แปลนชั้นล่างบ้านพัก บ.เหมืองแร่รุ่งสยาม	๙๔	แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ ๑๑๔	๑๔๐
แปลนชั้นล่างบ้านพักคลังจังหวัด	๙๖	แปลนชั้นล่างที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	๑๔๒
แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ ๓๕ ถ.สตูล	๙๘	ผังบริเวณบ้านพระยาวิชิตสงคราม	๑๕๓
แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ ๒๖๕ ถ.เยาวราช	๑๐๒	แผนที่แหล่งประวัติศาสตร์ภูเก็ต	๑๕๖
แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ ๑๗๙ ถ.เยาวราช	๑๐๕		

บทนำ

จังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกเหนือจากภูมิประเทศที่สวยงาม ชายหาดที่ขาวสะอาด สถานที่พักตากอากาศที่สะดวกสบายแล้ว ภูเก็ตยังเป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน และมีความเจริญทางเศรษฐกิจมาเนิ่นนาน จึงมีอาคารที่มีคุณค่าทางศิลปสถาปัตยกรรมอยู่หลายแห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก และยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงฐานะความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของชาวภูเก็ตในอดีตได้เป็นอย่างดี

แต่เดิมเกาะภูเก็ตมีชื่อเรียกและปรากฏชื่อเป็นที่รู้จักในทางประวัติศาสตร์ว่า เกาะกลาง (จิงซีลอน) ปัจจุบันมีชื่อเมืองกลางซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะ และปัจจุบันรวมเรียกเกาะนี้ว่าจังหวัดภูเก็ตหรือเกาะภูเก็ต และเมืองกลางเดิมก็กลายเป็นอำเภอกลาง แต่เดิมเมืองกลางเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก ได้ปรากฏหลักฐานที่กล่าวอ้างถึงเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๗๐๐ โดยคลอเดียส ปโตเลมี นักภูมิศาสตร์ชาวกรีก ได้บันทึกการเดินทางไว้ในชื่อของ “แหลมจิงซีลอน” ซึ่งชื่อนี้ต่อมาได้เพี้ยนและกลายเป็นคำว่า “กลาง” ในที่สุด ส่วนเมืองภูเก็ตนั้นเป็นเมืองที่เกิดขึ้นตอนหลัง และปรากฏชื่อในสมัยพระเจ้าทรงธรรม คือ ใน พ.ศ. ๒๑๐๙ สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมได้พระราชทานที่ดินให้ชาวฮอลันดาสร้างสถานีเก็บสินค้าที่ “ภูเก็ต” ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะ ชื่อภูเก็ตจึงปรากฏเป็นหลักฐานหลังกลาง

ปัจจุบันเมืองกลางยังคงทิ้งรากโบราณสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์อันเป็นหลักฐานสำคัญไว้หลาย

แห่งด้วยกัน ซึ่งปรากฏชื่อในปัจจุบัน ๖ แห่ง คือ

๑. เมืองกลางบ้านดอน
๒. เมืองกลางบ้านเคียน
๓. เมืองกลางบางโรง
๔. เมืองกลางบางหลาม (จังหวัดพังงา)
๕. เมืองกลางเมืองใหม่
๖. เมืองกลางท่าเรือ

เนื่องจากเกาะภูเก็ตอุดมไปด้วยแร่ดีบุก จึงได้กลายเป็นเมืองเหมืองแร่ที่สำคัญและกลายเป็นเมืองที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ได้พบกับพม่าเลิกทำสงครามกัน และพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ในช่วงนี้เองอังกฤษได้ไปตั้งตลาดรับซื้อดีบุกที่ เกาะหมาก หรือปีนัง เพื่อส่งไปขายต่อในยุโรป ทำให้ดีบุกมีราคาสูงขึ้น ชาวภูเก็ตซึ่งประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายพังงา-กลาง คนมลายูและคนจีนจึงมีอาชีพค้าขายแร่กันซึ่งอยู่ในราวรัชกาลที่ ๓ ครั้นต่อมาถึงรัชกาลที่ ๔ ชาวภูเก็ตก็เริ่มร่ำรวยกัน ในรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลต่อมาจึงเกิดนายเหมืองขึ้นมากมาย และจากการที่นายเหมืองเหล่านี้ได้ทำการติดต่อค้าขายกับชาวต่างประเทศ ได้ไปเห็นอาคารสถาปัตยกรรมยุโรป คงเกิดความพึงพอใจ จึงได้นำรูปแบบกลับมาสร้างผังเมืองภูเก็ต ผสมผสานดัดแปลงให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศเกิดเป็นสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นงามตา ปัจจุบันอาคารเก่าที่มีคุณค่าเหล่านี้ยังคงมีให้เห็นอยู่มากมายโดยทั่วไปในตัวเมืองภูเก็ต จึงเห็นได้ว่าภูเก็ตนี้เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ในแง่ที่เป็นเมืองท่าค้าขายจึงมีวัฒนธรรมชาติต่าง ๆ ผสมผสานอยู่

บทที่ ๑
จังหวัดภูเก็ต

บทที่ ๑

จังหวัดภูเก็ต

ที่ตั้งและอาณาเขต

ภูเก็ตเป็นเกาะใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีสถานภาพเป็นจังหวัดอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตก ด้านทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย มีเกาะบริวาร ๓๐ เกาะ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๗ องศา ๔๕ ลิปดา-๘ องศา ๑๕ ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ ๙๘ องศา ๑๕ ลิปดา-๙๘ องศา ๔๐ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินสาย ๔ (เพชรเกษม) ประมาณ ๘๖๗ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๕๔๓.๐๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๓๖,๗๐๐ ไร่ ส่วนพื้นที่ทางการปกครองของจังหวัดมีประมาณ ๘๐๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมน่านน้ำในทะเล และเกาะบริวาร และเป็นเฉพาะพื้นดิน ๕๗๐ ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	เขตอำเภอกลาง จดทะเลจังหวัดพังงา ตรงช่องปากพระ ซึ่งกว้างประมาณ ๔๔๐ เมตร มีสะพานสารสินเชื่อมระหว่างจังหวัดภูเก็ตและพังงา ๖๖๐ เมตร เป็นตัวสะพาน ๓๖๐ เมตร
ทิศใต้	เขตอำเภอเมืองภูเก็ต จดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย
ทิศตะวันออก	เขตอำเภอเมืองกลาง จดทะเลเขตจังหวัดพังงา และจังหวัดกระบี่
ทิศตะวันตก	เขตอำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกลาง และอำเภอเกาะภูเก็ตทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะภูมิประเทศเรียวยาวจากเหนือไปได้ ส่วนกว้างที่สุดของเกาะประมาณ ๒๑.๓

กิโลเมตร ส่วนยาวที่สุดประมาณ ๔๘.๗ กิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ประมาณร้อยละ ๗๗ ยอดเขามีความสูงตั้งแต่ ๒๐๐-๕๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ยอดที่สูงที่สุดคือ เขาไม้เท้าสิบสอง อยู่ในเขตอำเภอกะทู้ ไกลหาดป่าตอง สูง ๕๒๕ เมตร เนื่องจากด้านตะวันตกของเกาะมีภูเขาเรียงราย จึงมีที่ราบแคบ ส่วนทางเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นที่ราบสูง ส่วนด้านตะวันออก และทิศใต้ เป็นที่ราบลุ่มอุดมด้วยป่าชายเลน ไม่มีแม่น้ำสำคัญ มีแต่ลำน้ำ ลำห้วย และ คลองขนาดเล็ก รวม ๕ สาย คือ คลองบ้านหยิด คลองพม่าหลง คลองท่ามะพร้าว คลองบางโรง คลองกะลา คลองท่าเรือ คลองกมลา คลองบางใหญ่ และ คลองโคกโดนด

สภาพภูมิอากาศ

โดยทั่วไปอบอุ่นตลอดปี มีฤดูสำคัญ ๒ ฤดู คือ ฤดูฝนประมาณ ๗-๘ เดือน ตั้งแต่เดือน เมษายน-พฤศจิกายน และ ฤดูร้อน ประมาณ ๔-๕ เดือน ตั้งแต่เดือน ธันวาคม ถึง มีนาคม ความแตกต่างของอุณหภูมิประมาณ ๑๖.๕-๓๕.๔ องศาเซลเซียส ฝนตกเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๑๖๗ วัน ปริมาณฝนตกเฉลี่ยรวมทั้งปีประมาณ ๒,๒๕๓.๘ มม.

สภาพพื้นที่

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ประกอบด้วยภูเขา และที่ราบเป็นตอน ๆ ที่ราบส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเนินเตี้ย ๆ ประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่สองข้างทางหลวงหมายเลข ๔ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ทอดจากทางทิศเหนือของตัวเกาะภูเก็ต ผ่านใจกลางเกาะลงสู่ทิศใต้ ซึ่งเป็นที่ตั้งตัวจังหวัดปัจจุบัน

ประชากร

จังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่ประมาณ ๕๔๓,๐๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๓๖,๗๐๐ ไร่ มีพลเมืองประมาณ ๑๔๕,๒๒๙ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และ ๑๔๗,๒๐๔ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ อัตราความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลเมืองเท่ากับ ๓,๘๘๖ คน ต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และ ๓,๙๐๗ คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘

การปกครอง

ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ ๑๗ ตำบล ๑๐๔ หมู่บ้าน มีการจัดรูปการปกครองท้องถิ่น ในรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาล

อำเภอ	- อำเภอเมืองภูเก็ต มี ๘ ตำบล ๔๒ หมู่บ้าน ประชากร ๔๐,๔๖๙ คน
	- อำเภอถลาง มี ๖ ตำบล ๔๒ หมู่บ้าน ประชากร ๔๕,๔๒๓ คน
	- อำเภอกะทู้ มี ๓ ตำบล ๑๘ หมู่บ้าน ประชากร ๑๔,๔๒๘ คน
เทศบาล	- เทศบาลเมืองภูเก็ต มี ๒ ตำบล ประชากร ๔๖,๘๘๔ คน
สุขาภิบาล	- สุขาภิบาลกะทู้ อำเภอกะทู้
	- สุขาภิบาลเทพหัสดิ์ อำเภอถลาง
	- สุขาภิบาลเชิงทะเล อำเภอถลาง

อำเภอเมืองภูเก็ต

ประวัติความเป็นมา

เป็นเมืองที่มีมานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๖๐ ในบริเวณที่ราบลุ่มเขา ซึ่งปัจจุบันเป็นตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ ครั้นถึงสมัยตอนต้นรัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ เมืองภูเก็ตได้กลายเป็นเมืองร้างไป เนื่องจากทำสงครามกับกองทัพ

พม่า ผู้คนจึงทิ้งอพยพไปอยู่ที่อื่น ต่อมาในรัชกาลที่ ๓ ภายหลัง พ.ศ. ๒๓๖๘ เมืองภูเก็ตได้ถูกตั้งเป็นเมืองค้าขายแร่ดีบุกขึ้นอีก และพอสมัยรัชกาลที่ ๔ หลวงพิทักษ์ทวีป (ทัด) ได้ย้ายเมืองภูเก็ตมาตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งคา เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในรัชกาลที่ ๕ เป็นระบอบมณฑลเทศาภิบาลแล้ว ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๕๔ ได้เปลี่ยนจากเมืองภูเก็ตเป็น จังหวัดภูเก็ต และเปลี่ยนชื่ออำเภอเมือง เรียกตามชื่อตำบลที่ตั้งว่า อำเภอทุ่งคา ต่อมาภายหลังจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ จึงได้เปลี่ยนชื่ออำเภอทุ่งคา เป็นอำเภอเมืองภูเก็ต มีกิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอกะทู้ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๒ กิ่งอำเภอกะทู้จึงยกฐานะเป็น อำเภอกะทู้

ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้งที่ว่าการอำเภอเมืองภูเก็ต ตั้งอยู่ที่ถนนแม่หลวน ตำบลตลาดใหญ่ ทางหลวงแผ่นดินสายที่ ๔๐๒ ผ่าน มีพื้นที่ ๒๒๔ ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอถลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อ่าวพังงา อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน และ อำเภอกะทู้

อำเภอถลาง

ประวัติความเป็นมา

เดิมมีชื่อเรียกว่า อำเภอเมืองถลาง เรียกตามนามเมืองเก่า ซึ่งสร้างประมาณ ๓๐๐ ปีเศษ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเรียกผู้ปกครองเมืองว่า พระยาถลาง จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๘ ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พม่าได้ยกทัพมารุกรานอาณาจักรสุโขทัยของไทย ด้านติดต่อกับมหาสมุทรอินเดีย ยี่หวุ่นแม่ทัพพม่าได้ยกทัพเข้ามาตีเมืองตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่งได้แล้วยกทัพเข้าล้อมเมืองถลางไว้ เป็นขณะเดียวกันกับพระยาถลาง

ได้ถึงแก่นิจกรรม ทางกรุงเทพฯ ยังมิได้แต่งตั้งผู้ใด เป็นเจ้าเมืองแทน คุณหญิง จัน ภรรยาเจ้าเมืองกลาง และคุณมุก น้องสาวได้เป็นผู้นำชาวเมืองกลางทำการ ต่อสู้ป้องกันเมืองกลางไว้ได้ ทำให้ทัพพม่าแตกพ่าย ไปเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๓๒๘ ซึ่ง ตรงกับวันจันทร์ขึ้น ๑๔ ค่ำ ปีมะเส็ง สัปตศก

ภายหลังพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา- โลกมหาราช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ คุณหญิง จัน เป็นท้าวเทพกษัตรี และคุณมุกน้องสาว เป็นท้าวศรีสุนทร

ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ว่าการอำเภอกลาง ตั้งอยู่ที่ถนนเทพกษัตรี หมู่ที่ ๑ ตำบลเทพกษัตรี ห่างจากจังหวัด ๑๒ กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับช่องปากพระ อำเภอ ตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลเกาะแก้ว อำเภอ เมือง จังหวัดภูเก็ต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทะเลอันดามัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลกมลา อำเภอกะทู้ ทะเลอันดามันและมหาสมุทร อินเดีย

อำเภอกะทู้

ประวัติความเป็นมา

ได้จัดตั้งยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ มี ๔ ตำบล คือ ตำบลกะทู้ ตำบลกะรน ตำบลป่าตอง และ ตำบลกมลา ต่อมาได้ยุบเป็นกิ่งอำเภอ โดยขึ้นกับ อำเภอเมืองภูเก็ต เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๑ และแบ่งการ ปกครองออกเป็น ๓ ตำบล คือ ตำบลกะทู้ ตำบลป่าตอง และตำบลกมลา ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้ยกฐานะขึ้น เป็นอำเภออีกครั้งจนปัจจุบันนี้ โดยแบ่งการปกครอง ออกเป็น ๓ ตำบล ๑๘ หมู่บ้าน คือ ตำบลกะทู้ ตำบล ป่าตอง และกมลา อยู่ห่างจากตัวจังหวัดระยะทาง ๓ กิโลเมตร

ที่ตั้งและอาณาเขต

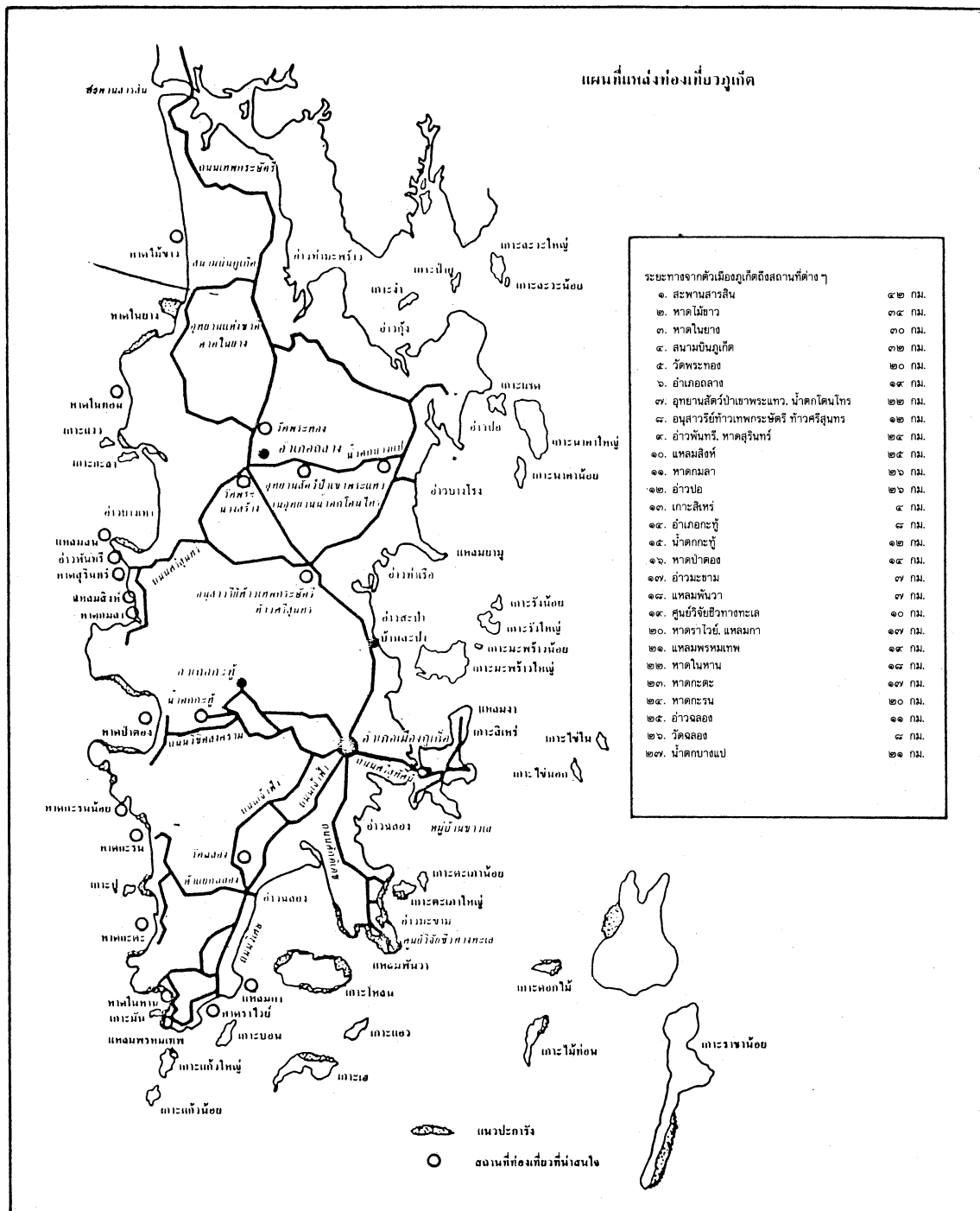
ที่ว่าการอำเภอ ตั้งอยู่ริมถนน วิถีสงคราม หมู่ที่ ๖ ตำบลกะทู้ ทางทิศตะวันตกของจังหวัดภูเก็ต มีพื้นที่ ๖๗.๐๓๔ ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอกลาง

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเมืองภูเก็ต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมืองภูเก็ต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภูเก็ต

บทที่ ๒

ประวัติความเป็นมาของเมืองภูเก็ต

ประวัติความเป็นมาของเมืองถลาง

บทที่ ๒

ประวัติความเป็นมาของเมืองภูเก็ต

โดยเหตุที่ทางด้านตะวันตกของเกาะนี้มีสภาพเป็นเทือกเขาใหญ่น้อย ลาดลงริมทะเล ถ้ามองจากท้องทะเลด้านนี้จะเห็นเป็นภูเขาไปทั้งเกาะ และคำว่าภูเขานั้นภาษาของชาวพื้นเมืองออกเสียงเรียกว่าบูเกะ เกาะที่แลเห็นทอดยาวออกมาในทะเลนี้ จึงคงจะถูกเรียกว่าเกาะบูเกะและโดยที่ฝรั่งนั้น ออกเสียงคำหนักที่ลงท้ายด้วยสระไม่มิดัวสะกดไม่ค่อยชัด ก็เลยออกเสียงเป็นบูเกิต แล้วต่อมาก็กลายเป็นบูเกิต หรือภูเก็ต ในชั้นแรกชาวโปรตุเกสที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ที่เชิงเขาใกล้ ๆ ทะเล และหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ ก็คงมีชื่อเรียกกันตามชื่อภูเขาใกล้ ๆ บ้านว่า บ้านบูเกะ แต่นานไปก็คงเรียกกันสั้น ๆ ว่า บูเกะเฉย ๆ หมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่นี้เริ่มแรกก็คงเป็นเพียงชุมชนเล็ก ๆ ของฝรั่ง สำหรับติดต่อซื้อขายติดต่อกับคนพื้นเมือง แต่นาน ๆ เข้ามีการซื้อขายกันมากขึ้น ผู้คนก็ค่อย ๆ ทวีขึ้นจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ จนต้องแต่งตั้งหัวหน้าปกครองดูแลกันเอง โดยรับผิดชอบต่อเจ้าเมืองกรมการของไทย ซึ่งอยู่บนเกาะแล้วในสมัยนั้นคือ เมืองถลาง นั่นเอง ในเรื่องนี้เชอวาเลีย เดอ โชมองต์ ราชทูตฝรั่งเศสในสมัยพระนารายณ์มหาราช ได้บันทึกไว้ว่า สินค้าสำคัญของไทยคือดีบุกส่วนใหญ่ก็มาจากเกาะภูเก็ต ซึ่งเป็นเหตุให้ชาวโปรตุเกสมาตั้งห้างรับซื้อแร่ในเมืองนั้นตั้งแต่ในราว พ.ศ. ๒๑๒๖ ถึง พ.ศ. ๒๑๓๕ แล้วต่อมาพวกฮอลันดาไปดำเนินการ จนถึง พ.ศ. ๒๒๑๐ ก็วิวาทกับชาวเมืองถูกฆ่าตายล้มสิ้น และเมืองภูเก็ตก็คงจะตั้งเป็นเมืองขึ้นของถลางในครั้งนั้น และเมืองถลางเองเมื่อมีเมืองที่อยู่ใต้การปกครองของตน จึงได้รับการยกระดับเป็นหัวเมืองขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยา ในระยะนั้นด้วย จึงปรากฏชื่อเมืองถลางเป็นเมืองหัวเมืองขึ้นฝ่ายกลาโหมในรัชสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ (พ.ศ. ๒๑๔๘-๒๑๖๓) เมื่อพวกฝรั่งที่ตั้งห้างได้รับอนุญาตให้ซื้อแร่เพียงผู้เดียวแล้ว พวกพ่อค้าก็คงพากันไปเที่ยวตั้งเป็นชุมชนเล็ก ๆ ให้ขึ้นสังกัดกับเมืองภูเก็ต

อีกหลาย ๆ แห่ง เพราะถ้าไม่ขึ้นกับเมืองภูเก็ตแล้วก็คงจะใช้สิทธิพิเศษนี้ไม่ได้ จึงปรากฏมีเมืองเล็ก ๆ ขึ้นอยู่หลายแห่งในเมืองภูเก็ต และเมืองพังงาก็อาจเป็นเมืองหนึ่งซึ่งได้ตั้งขึ้นในสมัยนี้เช่นกัน ต่อมาภายหลังเมื่อพวกฮอลันดามีอิทธิพลมากขึ้น จึงแย่งสิทธินี้ไปจากพวกโปรตุเกส ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๑๖๙ แล้วจึงได้ถูกพวกแขกมลายูกับชาวเมืองฆ่าฟันในสมัยต้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ ฝรั่งจึงได้ฉวยโอกาสเข้าชิงสิทธินี้ไป เมื่อ พ.ศ. ๒๒๒๘ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะได้มีการทำสัญญากับฝรั่งเศสถึง ๒ ครั้ง แต่ก็หาได้มีการปฏิบัติตามสัญญาไม่ เพราะหลังจากที่ ลาลูแบร์ ได้นำหนังสือสัญญากลับไปฝรั่งเศสแล้ว ทางกรุงศรีอยุธยา ก็เกิดการจลาจลแผ่นดิน เมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๑ และสมเด็จพระเพทราชาซึ่งขึ้นครองราชย์ต่อมาก็ไม่โปรดฝรั่งเศส ชาวต่างประเทศในสมัยต่อมาจึงมิได้รับพระราชทานสิทธิพิเศษในการซื้อขายแร่ดีบุกบนเกาะภูเก็ต และการค้าดีบุกบนเกาะนี้ดำเนินไปโดยเสรี จึงเป็นเหตุให้เมืองภูเก็ต ซึ่งมีทำเลซื้อขายแร่ดีบุกกว่าเมืองถลางเจริญขึ้นกลายเป็นเมืองใหญ่กว่าเมืองถลาง เจ้าเมืองถลางก็คงจะได้ย้ายไปตั้งที่ทำการบ้านเรือนอยู่ที่เมืองภูเก็ต จึงทำให้เมืองถลางกลายเป็นเมืองขึ้นของเมืองภูเก็ตไปในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏในสมัย ร. ๓ คือ ในพงศาวดารเมืองถลางซึ่งได้เขียนขึ้นในสมัยนี้ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๘๔ ความว่า

“เมืองภูเก็ตเดิมเป็นเมืองใหญ่กลับมาขึ้นกับเมืองถลาง”

ซึ่งมีความหมายว่า เดิมในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาเมืองภูเก็ตเป็นเมืองใหญ่มีเมืองถลางเป็นเมืองขึ้น แต่ปัจจุบัน คือในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองภูเก็ตก็กลายเป็นเมืองขึ้นของเมืองถลาง เหตุที่ภูเก็ตกลับเป็นเมืองเล็กลงนี้ คงเป็นเพราะเมื่อเสียกรุงแก่พม่าในปี

พ.ศ. ๒๓๑๐ การค้าดิบูกบนเกาะภูเก็ตก็คงจะซบเซาลง เพราะอยู่ในระหว่างบ้านเมืองระส่ำระสาย ไม่มีชาวต่างประเทศมาติดต่อค้าขายด้วย เจ้าเมืองภูเก็ตก็คงจะย้ายกลับไปอยู่ที่เมืองกลางตามเดิม จึงทำให้เมืองภูเก็ตกลับคืนเป็นเมืองขึ้นของเมืองกลางไปอีก ในสมัยธนบุรีและต้นรัตนโกสินทร์ เขตแดนเมืองภูเก็ตกับเมืองกลาง ซึ่งคงจะได้แบ่งปันกันไว้ตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา นั้นมีปรากฏอยู่ในพงศาวดารเมืองกลางดังนี้

“เขตแดนเมืองภูเก็ตกับเมืองกลางเอาบางคูคด ชื่อตามคลองน้ำเป็นแดน....เขตแดนฝ่ายตะวันตก หินชายปลายตะโหนด (หาดสุรินทร์) ฝ่ายตะวันออกเกาะมะพร้าว อ่าวตันเก (อ่าวตึกแก) แหลมหงา (แหลมงา) แหลมมัดผ้า (แหลมพับผ้า) เป็นแขวงเมืองภูเก็ตตลอดออกไป เกาะยาว เกาะอลัง (เกาะลึง) เกาะกล้วย (เกาะเล็ก ๆ ใกล้แหลมบาบู) แหลมมาบู (แหลมมายาบู) เกาะแรด เกาะนาคา เกาะระวะ เกาะนาร (เกาะทะนาน) เกาะป่าไผ่ (เกาะปายู) เกาะชะอำ (เกาะง่า) อ่าวภารามา (อ่าวปากพระ) เกาะบาหนด (เกาะยาหนด) เกาะคุลา (เกาะลา) ตลอดมาแหลมคอแวน (แหลมคอเอน) ปากก็หฤก (ปากคลองบ้านด่านหยิก) แหลมปากพระ ทำข้ามปากน้ำหมอน ปากพระคนละฟากฝ่ายกับเมืองตะกั่วทุ่ง”

เขตแดนที่กล่าวนี้คงหมายความว่า บนเกาะมีคลองบางคูเป็นเขตแดน ส่วนในทะเลด้านตะวันออก ตั้งแต่เกาะมะพร้าวลงไปทางใต้ไปทางแหลมงา แหลมพับผ้าเป็นเขตแดนเมืองภูเก็ต และตั้งแต่เกาะยาว เกาะลึง ขึ้นไปทางเหนือจนถึงแหลมปากพระเป็นเขตแดนเมืองกลาง ส่วนปากพระอีกฟากหนึ่ง เป็นเขตแดนเมืองตะกั่วทุ่ง ซึ่งตามแนวเขตที่แบ่งกันนี้ จะเห็นได้ว่าเมืองกลางนั้นตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะ และเมืองภูเก็ตอยู่ทางใต้ แนวเขตแดนเดิมนี้ยังคงใช้เป็นแนวเขตแดนระหว่าง อ.เมืองภูเก็ต กับ อ.กลางตลอดมาจนปัจจุบัน กล่าวคือ ทางด้านเหนือเป็นเขต อ.กลาง และทางด้านใต้เป็นเขต อ.เมืองภูเก็ต กับ อ.กะทู้ ซึ่งเดิมก็เป็นกิ่งอำเภอ ขึ้นอยู่กับเมืองภูเก็ต คลองบางคูนั้นปัจจุบันตื่นขึ้นหมดแล้ว แต่ก็ยังเป็นแนวเขตระหว่าง ต.เกาะแก้ว ของ

อ.เมืองภูเก็ต กับ ต.ศรีสุนทรเขต อ.กลางอยู่ หนึ่งช่องปากพระที่เป็นเขตแดนเมืองกลางกับเมืองตะกั่วทุ่งนั้น เดิมทีเดียวเมื่อเกาะภูเก็ตยังเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินใหญ่ เรียกว่า แหลมสลังนั้น ส่วนที่ติดต่อกันอยู่ทางด้านตะวันตก ส่วนทางตะวันออกเป็นอ่าวใหญ่อยู่ก่อนแล้ว เรียกว่า กราบาลา หรือ อ่าวลิก ต่อมาเมื่อเกิดร่องน้ำจากอ่าวกราบาลาไปทะลุออกทางทะเลฝั่งตะวันตก ได้ จึงเกิดเป็นช่องแคบขึ้น เรียกว่าช่องกราบารา ภายหลังเพี้ยนเป็นปากพระ ในบริเวณนี้ยังคงเป็นที่ตั้งของเมืองเล็ก ๆ เรียกว่า เมืองพระบุรีอีกด้วย ส่วนเกาะต่าง ๆ ในอ่าวพังงานั้นคงจะขึ้นกับเมืองกลางทั้งหมด เพราะนอกจากจะปรากฏชื่อเกาะยาวแล้ว พงศาวดารเมืองกลางยังได้กล่าวถึง เขารายาห์หนิปูเหล่าป่าหิยาว่า เดิมเป็นเขตแขวงเมืองกลางแล้ว พระยาถลางบุญ คงยกให้พระตะกั่วทุ่งถิน ซึ่งเป็นน้องเขยไป

จากแนวเขตแดนข้างต้น จึงอาจสันนิษฐานได้แน่ชัดว่า เมืองภูเก็ตแรกเริ่มเดิมทีคงจะตั้งบนเกาะทางด้านใต้ในบริเวณที่มีทะเล และ ภูเขาใกล้ ๆ กัน และจะต้องอยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ เพราะในจดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศสได้กล่าวไว้ชัดเจนว่า มีลมพัดเอาอำพันขึ้นมาจากทะเล ทางด้านทะเลอันดามัน หรือ มหาสมุทรอินเดียนั่นเอง ฉะนั้นเมืองภูเก็ตเดิมคงตั้งอยู่ในบริเวณราบลุ่มเขา ซึ่งปัจจุบันเป็นเกาะกระทุ อันเป็นตำบลที่ยังมีแร่อุดมสมบูรณ์จนบัดนี้ และมีทางออกไปสู่ทะเลอันดามันได้โดยง่าย โดยเดินข้ามช่องเขาเตี้ย ๆ ออกไปยังอ่าวป่าตอง ส่วนอ่าวซึ่งเป็นท่าเรือสำหรับขนส่งดิบูกไปยังต่างประเทศ ก็คงจะเรียกว่ากรากอด หรือ กาบูดตามชื่อภูเขานั้น ต่อมากลายเป็นกระตองไป จนเพี้ยนมาเป็นป่าตอง และเป็นป่าตองไปในที่สุด ส่วนคำว่ากราบาคูนั้น ก็ออกเสียงสั้นเป็นกราคู และเป็นกระทุไปในที่สุด ชื่อกราคูหรือกระทุ้นี้ยังคงใช้มาถึงสมัย ร.๕ เพราะปรากฏในใบบอกเจ้าจันเสมอจราชข้าหลวงกำกับราชการเมืองภูเก็ต รายงานเรื่องปราบอั้งยี่เมื่อปีชวด อัฐศก จ.ศ. ๑๒๓๘ หรือ พ.ศ. ๒๔๑๙ เมืองภูเก็ตคงจะอยู่ในบริเวณกรากอดหรือภูเกะกาคูนี้ตลอดมาจนสิ้นสมัยศรีอยุธยา

ในต้นรัชกาลที่ ๑ ก็ปรากฏมีเมืองภูเก็ตอยู่ เพราะ

มีชื่อพระยาทุกขราษฎร์ เป็นเจ้าเมืองภูเก็ตในสมัยที่พม่ายกมาตีเมืองกลาง แต่สมัยนั้นพม่ามิได้ตีเมืองภูเก็ตด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเมืองภูเก็ตได้ร้างไปเมื่อคราวเสียกรุง แล้วคงจะรวบรวมกันตั้งเป็นบ้านเมืองใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนเล็ก ๆ เมื่อเกิดศึกพม่าจึงพากันมารวมอยู่ในเมืองใหญ่ คือ เมืองกลางกันหมด เพื่อที่จะรวมกำลังกันต่อต้านพม่าด้วย เพราะพระยาทุกขราษฎร์คือบุตรของท่านท้าวเทพกษัตรีนั่นเอง

ต่อมาถึงต้นรัชกาลที่ ๒ เมืองภูเก็ตคงจะเป็นปึกแผ่นแน่นหนาขึ้น แล้วจึงถูกพม่าล้อมไว้แล้วถูกตีแตกไปพร้อม ๆ กับเมืองกลาง ในการสู้รบคราวนี้ ก็ปรากฏว่าเมืองภูเก็ตได้ถูกล้อมอยู่ตั้งแต่เดือนอ้าย จนถึง เดือนยี่ จึงถูกตีแตก จึงน่าจะเป็นเมืองใหญ่พอสมควร เพราะสามารถต่อต้านพม่าอยู่ได้เป็นเวลานาน หลังสงครามคราวนี้ปรากฏว่า เมืองกลางได้ร่วงโรยลงไป เพราะผู้คนพากันอพยพหลบหนีพม่าไปอยู่เสียที่ ต.กรากงา (ปากน้ำพังงา) จึงถูกลดฐานะเป็นเมืองขึ้นของนครศรีธรรมราชอยู่ระยะหนึ่ง ส่วนเมืองภูเก็ตก็คงจะร้างไป เพราะผู้คนพากันมาอยู่รวมที่เมืองกลาง ปรากฏว่าเจ้าเมืองกลางในสมัยนี้เป็นพระกลาง ชื่อเจิม

ต่อมาในรัชสมัยของ ร.๓ ภายหลัง พ.ศ. ๒๓๖๘ กลับตั้งเมืองกลางเป็นหัวเมืองขึ้นกรุงเทพฯ พระกลางเจิมก็ได้รับแต่งตั้งเป็น พระยากลางเจ้าเมือง เมื่อเมืองกลางถูกตั้งเป็นหัวเมืองใหญ่ขึ้นแล้ว เมืองภูเก็ตก็ได้ถูกตั้งเป็นเมืองสำหรับค้าขายดิบกันอีก โดยมีฐานะเป็นเมืองขึ้นของเมืองกลาง มีเจ้าเมืองเป็น ที่พระภูเก็ตชื่อแก้ว ซึ่งเป็นบุตรพระยากลาง (เจิม) นั่นเอง พระภูเก็ต (แก้ว) ได้ไปตั้งเมืองภูเก็ตใหม่ขึ้นที่บ้านเกิดโฮ้ และเป็นคนแรกที่ไปเปิดการค้าขายขึ้นที่ภูเก็ตในชั้นหลังนี้ พระภูเก็ตมีบุตรชื่อ ทัด รับราชการเป็นกรมการเมืองภูเก็ตฝ่ายมหาดไทย มีบรรดาศักดิ์เป็นหลวงพิทักษ์ทวีป ตั้งแต่รัชกาลที่ ๓ แล้วได้เป็นพระภูเก็ตแทนบิดาในรัชกาลที่ ๔ ในระหว่างที่เป็นหลวงมหาดไทยนั้นได้ไปเที่ยวหาแร่ที่ ต.ทุ่งคา จึงตั้งทำเหมืองที่นั่น และเนื่องจากเป็นแหล่งแร่อุดม จึงเจริญเติบโตเป็นบ้านเมืองขึ้น ครั้นได้เป็นเจ้าเมืองภูเก็ต จึงได้ย้ายเมืองจากบ้านเกิดโฮ้มาตั้งอยู่ที่บ้านคา ซึ่งมีชื่อที่ฝรั่งเรียกกันในสมัยนั้นว่า

ตองกา

ต่อมาในรัชกาลที่ ๔ เมืองภูเก็ตเจริญมากขึ้น ประกอบกับได้รับการอุดหนุนจากเจ้ากระทรวงด้วย จึงโปรดให้ยกเมืองภูเก็ตเป็น หัวเมืองขึ้นฝ่ายกลาโหม กรุงเทพฯ ให้พระภูเก็ต (ทัด) เป็นพระยาภูเก็ตโลห-เกษตรราธิบดีเจ้าเมือง และได้ว่ากล่าวถึงเมืองกลางด้วย เมืองกลางจึงกลับเป็นเมืองขึ้นของเมืองภูเก็ตแต่นั้นมา การยกฐานะเมืองภูเก็ตนี้ น่าจะกระทำเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๕ ในคราวเดียวกับที่ได้ยกเมืองระนองออกจากเมืองชุมพร ไปขึ้นกับกรุงเทพฯ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การค้าขายแร่ดีบุกมีปริมาณเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้ได้ภาษีอากรเป็นพระราชทรัพย์ของหลวงทวีขึ้น จึงยกให้ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ เพื่อให้เจ้าเมืองมีฐานะสูงขึ้น เป็นการปูนบำเหน็จในราชการ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าเมืองภูเก็ตกับเมืองกลางนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อย่างเมืองพี่เมืองน้องตลอดมา การที่ผลัดกันเป็นเมืองใหญ่เมืองน้อยนั้น ก็เป็นไปตามสภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ เดิมทีนั้นมีเมืองกลางแต่เมืองเดียว ต่อมาเมื่อการค้าเจริญมากขึ้น จึงได้แยกออกเป็นเมืองภูเก็ตอีกเมืองหนึ่ง เพื่อให้เป็นเมืองท่าสำหรับค้าขายกับชาวต่างประเทศโดยเฉพาะ และอยู่ในความปกครองของชาวต่างประเทศ จึงควรกล่าวได้ว่า เมืองทั้งสองนี้มีสภาพเหมือนหนึ่งเมืองเดียวกัน เพราะปกครองโดยบุคคลในตระกูลเดียวกัน แม้ภายหลังจะได้แยกออกเป็นหลายสาขาแต่ก็มาจากต้นสกุลร่วมกัน

ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ สภาพบ้านพี่เมืองน้องนี้ก็สิ้นสุดลง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบมณฑลเทศาภิบาล และรวมหัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันตกตั้งเป็นมณฑลฝ่ายทะเลตะวันตก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ มีเมืองขึ้น คือ เมืองภูเก็ต เมืองระนอง เมืองตะกั่วป่า เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองพังงา เมืองกระบี่ และเมืองตรัง ตั้งที่ทำการมณฑลที่เมืองภูเก็ต มณฑลนี้ยังคงขึ้นอยู่กับฝ่ายกลาโหม ซึ่งเปลี่ยนตั้งเป็นกระทรวงกลาโหม จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๗ จึงโอนมณฑลฝ่ายทะเลตะวันตกมาขึ้นกระทรวงมหาดไทย และเปลี่ยนเรียกว่า มณฑลภูเก็ต

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๔๒ ก็ได้มีการแบ่งแยกท้องที่เมืองใหญ่ ๆ ออกตั้งเป็นอำเภอ เมืองเล็ก ๆ ที่เป็นเมืองขึ้นของเมืองใหญ่ ๆ จึงเปลี่ยนฐานะเรียกเป็น อำเภอ เมืองกลางก็เปลี่ยนฐานะเป็นอำเภอกลาง ขึ้นกับเมืองภูเก็ต ส่วนเมืองภูเก็ตนั้นได้แบ่งท้องที่ออกเป็น ๒ อำเภอ คือ อำเภอเมือง ที่ตั้งตัวเมืองภูเก็ตปัจจุบันกับ อ.กระทุ้ง ซึ่งเป็นเมืองภูเก็ตเก่า

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ มณฑลไทรบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย เมืองไทรบุรี เมืองปัลลิส เมืองสตูล ได้ตกเป็นของอังกฤษเสีย ๒ เมือง คือ ไทรบุรีกับปัลลิส จึงได้ยกเมืองสตูลที่ยังเหลืออยู่ขึ้นกับมณฑลภูเก็ต ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้เปลี่ยนเรียกเมืองภูเก็ตว่า จังหวัดภูเก็ต แล้วระบบมณฑลก็ได้สิ้นสุดลงเมื่อเกิดมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้เปลี่ยนชื่อ อ.ทุ่งคาเป็น อ.เมืองภูเก็ต เป็นอันว่าเมืองภูเก็ตก็ได้กลับมีฐานะเป็นเมืองขึ้นของกรุงเทพฯ อีกเหมือนเดิม

ชื่อเมืองภูเก็ตนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานว่าทาง

ราชการ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะเขียนเป็นอย่างไร เพราะในหนังสือสัญญาพระราชไมตรีกับฝรั่งเศสฉบับภาษาไทยที่มีอยู่ ก็เรียกว่าเมืองกลาง มิได้เรียกว่าเมืองภูเก็ต แต่ในสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏว่าเขียนเป็นภูเก็ต ดังปรากฏในเอกสารเมืองกลางตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๘ ซึ่งได้มาจากกรุงลอนดอนนั้น ในเรื่องนี้ ร.๖ ได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในจดหมายเหตุเสด็จหัวเมืองปักษ์ใต้ ร.ศ. ๑๒๘ หรือในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ มีความว่า

“.....เมืองภูเก็จนั้นเป็นเมืองซึ่งเพิ่งจะมีขึ้นใหม่ ๆ ผมกว่าน่าจะมาจากคำภาษามลายูว่า “บูกิต” ซึ่งแปลว่าเขา แล้วจึงแปลมาเป็น “ภูเก็ต” ต่อมาจะมีใครมีความรู้ภาษาไทยดี ๆ มาคิดเขียนตัวสะกดเสียใหม่ว่า “ภูเก็ต” ให้สำเนียงคงอยู่อย่างเดิมแต่ให้มีคำแปลขึ้น คือผลสมคำว่า ภู แปลว่า เขา กับ เก็จ แปลว่าผิง เข้าด้วยกัน.....”

และคงจะเป็นพระราชดำริของพระองค์ท่านดังนี้ จึงได้โปรดให้เปลี่ยนวิธีเขียนชื่อภูเก็ต เป็น ภูเก็ต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นปีที่พระองค์ได้แสดงความเห็นไว้เป็นต้นมา และได้ใช้กันตลอดมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ประวัติความเป็นมาของเมืองกลาง

กลางเป็นเมืองเก่ามีชื่อปรากฏมาแต่สมัยโบราณ และบางทีอาจจะเป็นเมืองรุ่นเดียวกันกับเมืองตะกั่วป่าก็ได้ แต่ก็คงจะเป็นเมืองที่ไม่ใหญ่โตและสำคัญเท่ากับเมืองตะกั่วป่า ชื่อกลางนั้นปรากฏเป็นครั้งแรกในภูมิศาสตร์ของปโตเลมี (Ptolemy) ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๗๐๐ ว่าการเดินทางจากโคริเธ (Chryse คือ สุวรรณภูมิ) ลงทางใต้ไปยังแหลมทอง (Golden Khersonese คือแหลมสะการามาเซ็นหรือแหลมมลายู) จะต้องผ่านแหลมจิงซีลอน (Junk Ceylon) เสียก่อน ดังที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในตอนต้นของบทที่ ๒ นี้แล้ว แหลมจิงซีลอนนี้ก็คือแหลมสลางหรือแหลมกลางนั่นเอง

ในสมัยโบราณพื้นที่ที่เป็นเกาะภูเก็ตอยู่ในปัจจุบันนี้คงยังมิได้แยกออกจากผืนแผ่นดินใหญ่โดยเด็ดขาด จึงมีสภาพเป็นแหลมมิใช่เกาะและคงจะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวพื้นเมือง ซึ่งคงจะเป็นคนเชื้อชาติเดียวกันใช้ภาษาเดียวกันและอาศัยอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแหลมมลายูตั้งแต่คอคอดกระลงไป ชาวพื้นเมืองเหล่านี้เรียกพื้นที่ที่เป็นปากน้ำหรือปากอ่าวว่ากะละและพื้นที่ที่เป็นปลายแหลมเรียกว่าอูยงหรืออูยงคำว่ากะละนี้ภายหลังได้วิวัฒนาการมาเป็นภาษาไทยว่ากระและเป็นภาษามลายูเรียกว่า Kuala และมีที่ใช้อย่างแพร่หลายอยู่ทางฝั่งทะเลตะวันตกในประเทศไทยก็เริ่มต้นตั้งแต่เมืองกระบุรีลงไปจนถึงเมืองกระตังค์ (คือกราดารังคะซึ่ง

ภายหลังทดลองเป็นกันตัง) และชื่อเมืองละงูในจังหวัดสตูลซึ่งปรากฏชื่อเป็นเมืองเก่าตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีธรรมนครก็อาจจะเป็นชื่อที่หัดสันมาจากกะละกูก็ได้ ส่วนคำว่าอุยงหรืออุยงนั้นปรากฏมีที่ใช้อยู่อีกแห่งหนึ่งคือที่แหลมตามาเซหรือแหลมธรรมศักดิ์ (คือสิงคโปร์ในปัจจุบัน) ซึ่งเรียกกันว่าอุยงตามาเซแล้วทดลองเป็นอุยงตะมะแล้วภายหลังไทยก็เลยเรียกเพี้ยนไปเป็นชื่อเมืองประเทศราชถวายตันไม้เงินทองให้แก่ไทยในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ กรุงศรีอยุธยา (พระเจ้าอู่ทอง) ส่วนแหลมสลาถนั้นเดิมทีเดียวคงเป็นที่สำหรับพักซ่อมแซมเรือที่ได้เดินทางฝ่าคลื่นลมมาจากเมืองตักโกละ (ตะกั่วป่า) กับเป็นที่สำหรับพักรอตรวจตราความเรียบร้อยของเรือที่จะออกเดินทางได้คลื่นลมกลับไปยังเมืองตักโกละด้วยจึงกล่าวได้ว่าเป็นเมืองท่าเรือมาแต่โบราณกาล และที่พักรือหรือท่าจอดเรือนี้นี้ก็คงจะอยู่ทางตอนใต้ของแหลมด้านตะวันออกซึ่งมีท่าเลเป็นอ่าวกำบังคลื่นลมได้เป็นอย่างดีซึ่งในปัจจุบันนี้เรียกว่าอ่าวฉลองนั่นเอง เดิมทีเดียวเมื่อชาวต่างประเทศมาแวะพักก็คงจะถามชื่อสถานที่จากชาวพื้นเมืองและก็คงจะได้รับคำตอบว่าชื่ออุยงลาแลหรืออุยงลาแลซึ่งแปลได้ความว่าแหลมหญ้าคา และอ่าวนั้นก็คงจะเรียกกันว่ากราลาแลคืออ่าวหญ้าคา ทั้งนี้เพราะในบริเวณนั้นคงจะรกเต็มไปด้วยหญ้าคา แต่ชาวต่างประเทศโดยเฉพาะฝรั่งออกเสียงคำที่ไม่มีตัวสะกดไม่ค่อยถนัดมักจะต้องหาตัวสะกดมาต่อเติมอยู่เสมอก็เลยเรียกเป็นอุยงลาแลและกราลาแลแล้วภายหลังก็กลายเป็นอุยงลาแลและกราลาแลไป ในทำนองเดียวกันกับที่ปูเลาปีแน (คือเกาะหมาก) กลายเป็นปูเลาปีแนแล้วก็ปูลาปีนังไปฉะนั้น ภายหลังชื่อทั้งสองนี้ก็ได้หัดสันลงอีกคือชื่อกราลาแลทดลองเป็นกราลาแลหรือกะลาแลหรือกะลอง ต่อมาเมื่อมีคนไทยไปอยู่กันมากขึ้นเห็นว่าชื่อกะลาแลหรือกะลองไม่มีความหมายก็เลยเปลี่ยนเป็นฉลอง อ่าวกราลาแลแต่เดิมาก็เลยกลายเป็นอ่าวฉลองไป ส่วนชื่อแหลมอุยงลาแลนั้นชาวต่างประเทศก็ได้เรียกเพี้ยนต่อไปเป็นอุยงสะลาแล้วก็เลยเรียกและเขียนกันว่าจังก์ซีลอน (Junk Ceylon) เพื่อจะให้เป็นที่ใกล้เคียงสอดคล้องกันกับเกาะลังกาซึ่งอยู่ตรงกันข้ามคนละฝั่ง

มหาสมุทรและมีชื่อในภาษาทมิฬพื้นเมืองว่าทมิฬแต่ชาวต่างประเทศก็เรียกเพี้ยนไปเป็นซีลอนหรือซีลอน (Ceylon) ในที่สุดชื่อแหลมอุยงสะลาแลก็ได้กลายเป็นแหลมสลาถตามสำเนียงไทยและกลายเป็นชื่อของแหลมใหญ่ทั้งแหลมไป ส่วนแหลมเล็กตรงปลายเกาะซึ่งเป็นต้นกำเนิดเดิมของชื่ออุยงสะลาแลนั้นปัจจุบันเรียกกันว่าแหลมกา ซึ่งนับว่ายังดีที่รักษาประวัติเดิมไว้ได้ถึงแม้จะเพี้ยนไปเล็กน้อยเพราะแหลมคาหรือแหลมหญ้าคานั้นเอง ภายหลังเมื่อมีชาวอินเดียมาตั้งถิ่นฐานปะปนกับชาวพื้นเมืองอยู่บนแหลมนี้มากขึ้นก็คงจะต้องเป็นบ้านเมืองขึ้นเรียกว่าเมืองสะลาถหรือเมืองสะลาแล้ว ก็เปลี่ยนไปตามสำเนียงไทยว่าเมืองสะลาถเมืองฉลาถและเมืองฉลาถตามลำดับ เมืองสะลาถหรือสะลาถเดิมคงจะตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแหลมในบริเวณอ่าวฉลองเพราะเป็นทำเลที่กำบังลมมรสุมจากทะเลตะวันตกซึ่งเป็นมหาสมุทรใหญ่ได้ดีเนื่องจากมีทิวเขากันกลางเป็นพืดจากเหนือตลอดใต้ เมืองสะลาถจะตั้งขึ้นแต่สมัยใดและจะเป็นเมืองขึ้นของใครไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่เข้าใจว่าเมื่อตั้งขึ้นครั้งแรกก็คงจะเป็นเมืองขึ้นของเมืองตักโกละ (ตะกั่วป่า) เพราะอยู่ไม่ห่างไกลกันนักและในสมัยที่ปโตเลมีเขียนภูมิศาสตร์การเดินทางเรือไปแหลมมลายูเมื่อราว พ.ศ. ๗๐๐ นั้นก็อาจจะมีเมืองสะลาถอยู่แล้วก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามเมืองสะลาถต้องตั้งขึ้นแต่ก่อน พ.ศ. ๑๒๐๐ แล้วเพราะปรากฏชื่อเมืองสะลาถอยู่ในหนังสือของเจ้าชูก่อซึ่งเขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๗๖๘ ว่าเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรศรีวิชัยเรียกว่าเมืองสิลัน (Silan) เมืองสะลาถคงรวมอยู่กับอาณาจักรศรีวิชัยตลอดมาและเมื่อสิ้นสมัยศรีวิชัยแล้วก็ได้รวมเข้ากับอาณาจักรศรีธรรมนคร และคงจะมีฐานะเป็นเมืองเล็กรวมอยู่กับเมืองตะกั่วป่าจึงปรากฏชื่อในตำนานเมืองนครศรีธรรมราชเรียกว่าเมืองตะกั่วกลางเป็นเมืองหนึ่งในเมืองสิบสองนักษัตรใช้ตราประจำเมืองเป็นรูปสุนัขอันหมายถึงปัจจุ ครั้นอาณาจักรศรีธรรมนครได้รวมเข้ากับอาณาจักรสุโขทัยในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้ว เมืองสะลาถก็ได้รวมเข้ากับอาณาจักรสุโขทัยด้วย และคงจะได้ชื่อว่าเมืองฉลาถแต่นั้นมาในระยะนี้เมืองฉลาถก็คงจะยังเป็นเพียงเมือง

เล็ก ๆ ขึ้นกับเมืองตะกั่วป่าอยู่ แต่ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา หัวเมืองชายทะเลตะวันตกเกิดความสำคัญขึ้น เพราะมีแร่ดีบุกอุดมสมบูรณ์พ่อค้าต่างประเทศต้องการมาก จึงได้ยกเมืองตะกั่วป่าเมืองตะกั่วทุ่งเมืองกลางเป็นหัวเมืองขึ้นตรีขึ้นฝ่ายกลาโหมทั้งสามเมือง ในรัชสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ (พ.ศ. ๒๑๔๘-๒๑๖๓) ในสมัยกรุงศรีอยุธยานี้ได้ปรากฏชื่อเกาะภูเก็ตขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๑๖๔ โดยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมได้พระราชทานที่ดินให้พวกฮอลันดาสร้างสถานีเก็บสินค้า (ซึ่งเรียกกันว่าห้าง) ขึ้นที่แถบปากน้ำเจ้าพระยาและให้ตั้งสาขาขึ้นที่เกาะภูเก็ตและนครศรีธรรมราชเพื่อทำการรับซื้อแร่ดีบุกเป็นสำคัญอีกด้วย จึงเข้าใจว่าคงจะเป็นในสมัยนี้เองที่ได้เกิดเมืองภูเก็ตขึ้นอีกเมืองหนึ่งบนแหลมสลาซึ่งในระบายนั้นคงจะได้แยกออกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากผืนแผ่นดินใหญ่แล้วเพราะปรากฏว่าฝรั่งต่างประเทศมักเรียกกันว่าเกาะภูเก็ต เมืองกลางเดิมก็คงยังมีอยู่และคงจะเป็นเมืองที่ปกครองโดยขุนนางไทย มีหน้าที่คอยดูแลรักษาผลประโยชน์ของหลวงคือเก็บภาษีอากรจากฝรั่ง ส่วนเมืองภูเก็ตนั้นก็คงจะเป็นเมืองที่พวกฮอลันดามาตั้งขึ้นใหม่เพื่อเป็นที่รับซื้อสินค้าเช่นเดียวกันกับที่ได้ตั้งเมืองใหม่ขึ้นที่ปากน้ำเจ้าพระยาเรียกว่าเมืองนิวแอมสเตอร์ดัมหรือแอมสเตอร์ดัมใหม่นั้นเอง ตัวเมืองกลางในสมัยนี้อาจจะย้ายมาอยู่ทางตอนกลางของเกาะแล้ว ส่วนทางด้านตะวันตกและด้านใต้เป็นเขตแดนของเมืองภูเก็ต เขตแดนที่แบ่งกันนี้ได้ปรากฏมีรายละเอียดอยู่ในเรื่องพงศาวดารเมืองกลางซึ่งเขียนขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์และคงจะเป็นแนวเขตแดนที่ได้แบ่งกันไว้แต่เดิมในสมัยศรีอยุธยา เมืองกลางคงเป็นหัวเมืองขึ้นฝ่ายกลาโหมต่อมาจนถึงรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชก็ได้ถูกยกไปขึ้นกับกรมท่าเมื่อ พ.ศ. ๒๒๐๕ และได้ยกกลับมาขึ้นฝ่ายกลาโหมตามเดิมในตอนต้นรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ เช่นเดียวกับหัวเมืองฝ่ายใต้อื่น ๆ และในตอนต้นรัชกาลที่ ๑ นี้เองที่พม่าได้ยกทัพเรือมาโจมตีหัวเมืองชายทะเลตะวันตกแตกหมด เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๘ คงเหลือแต่เมืองกลางเมืองเดียวซึ่งมีวีรสตรีสองท่านคือท้าวเทพกษัตรี ท้าวศรีสุนทรเปื้อนหัวหน้าพาชาวเมืองต่อสู้ป้องกันเมืองไว้

ได้ เมืองกลางจึงมีความสำคัญขึ้นโดยได้เป็นเมืองที่ตั้งบัญชาการของเจ้าพระยาสุรินทราชาผู้สำเร็จราชการหัวเมืองชายทะเลตะวันตก และเมืองตะกั่วป่าเมืองตะกั่วทุ่งกับเมืองขึ้นทั้งหมดก็ต้องมาขึ้นอยู่กับเมืองกลาง ในระยะนี้ ต่อมาถึงตอนต้นรัชกาลที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ พม่าได้ยกทัพมาตีหัวเมืองชายทะเลตะวันตกอีก คราวนี้เมืองตะกั่วป่าเมืองตะกั่วทุ่งก็แตกอีกและเมืองกลางก็แตกด้วย ครั้นกองทัพกรุงยกมาขับไล่พม่าไปหมดแล้วเห็นว่าหัวเมืองชายทะเลตะวันตกยับเยินนักและยังไม่ไว้วางใจกลัวพม่าจะย้อนกลับมาจู่โจมอีกจึงมิได้ตั้งเป็นหัวเมืองขึ้นกรุงเทพฯ อย่างเดิม แต่ให้ยกเมืองตะกั่วป่าเมืองตะกั่วทุ่งเมืองกลางไปขึ้นกับเมืองนครศรีธรรมราชเสียทั้งหมด เมืองกลางกับเมืองภูเก็ตในตอนนั้นก็ถูกพม่าเผาผลาญเสียหมดแล้วจึงต้องอพยพผู้คนพลเมืองไปตั้งอยู่ที่ตำบลกรูงา (คือปากน้ำหงา) บนผืนแผ่นดินใหญ่อยู่ในเขตแขวงเมืองพังงา ต่อมาถึงรัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๘ พม่าทำสงครามแพ่งอังกฤษต้องเสียเมืองมะริดเมืองตะนาวศรีให้แก่อังกฤษจึงปิดหนทางพม่ามิให้มารุกรานไทยได้อีกไทยก็หมดสาเหตุที่จะต้องกลัวพม่า ประกอบกับการที่ได้เริ่มทำมาค้าขายกับฝรั่งต่างประเทศเป็นล่ำเป็นสันขึ้นมาใหม่และแร่ดีบุกก็เป็นสินค้าที่พ่อค้าต่างประเทศต้องการมากเช่นเคย ผู้คนพลเมืองจึงพากันกลับมาตั้งหลักฐานหาเลี้ยงชีพด้วยการขุดแร่บนเกาะภูเก็ตอีก จึงได้กลับตั้งเมืองกลางเป็นหัวเมืองกลางเป็นหัวเมืองขึ้นกรุงเทพฯ ขึ้นใหม่ เมืองกลางใหม่นี้คงจะได้ตั้งก่อนหน้าเมืองตะกั่วป่ากับเมืองตะกั่วทุ่งซึ่งตั้งขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๓ เพราะปรากฏหลักฐานในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติซึ่งเขียนไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๑ เรียกเจ้าเมืองกลางว่า พระยากลาง ซึ่งหมายถึงว่าเป็นเจ้าเมืองที่ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ เพราะมีฐานะเป็นพระยาเมืองกลางจึงคงจะตั้งขึ้นใหม่ในระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๐-๒๓๘๐ เมืองกลางมีฐานะเป็นหัวเมืองขึ้นฝ่ายกลาโหมมาจนถึงรัชกาลที่ ๔ ก็ถูกลดฐานะลงเป็นเมืองขึ้นของเมืองภูเก็ตเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ ทั้งนี้ก็เพราะเมืองภูเก็ตซึ่งเป็นเมืองขึ้นของเมืองกลางมาตั้งแต่ต้นสมัยรัตนโกสินทร์นั้นได้กลับมีความเจริญยิ่งขึ้นกว่าเมืองกลางเพราะมีแร่ดีบุกอุดมสมบูรณ์กว่า

และเมื่อถึงสมัยจักรวรรพมณฑลเทศาภิบาลในรัชกาลที่ ๕ เมืองกลางก็เลยถูกยุบลงเป็นเพียงอำเภอเรียกว่าอำเภอกลางขึ้นอยู่กับเมืองภูเก็ตตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๒ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอกลางเรียกว่าอำเภอเมืองกลางเพราะเหตุที่เคยเป็นที่ตั้งเมืองเก่ามาแต่ก่อน แต่แล้วก็ได้เปลี่ยนกลับเรียกว่าอำเภอกลางตามเดิมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่ตั้งเมืองกลางในสมัยท้าวเทพกษัตรีนั้นตั้งอยู่ที่บ้านตะเคียน (ตำบลตะเคียน) แต่ในสมัยที่ถูกพม่าตีแตกและเผาเสียเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ นั้นตั้งอยู่ที่บ้านดอน (ตำบลดอน) ครั้นตั้งเมืองกลางขึ้นใหม่ หลัง พ.ศ. ๒๓๗๐ จึงได้ย้ายไปตั้งเมืองอยู่ที่บ้านท่าเรือ (ตำบลท่าเรือ) ทางฝั่งตะวันออกของเกาะเพราะเห็นว่าเมืองเดิมอยู่ทางทะเลด้านนอก

รักษายาก แต่เมื่อเห็นว่าหมดอันตรายจากพม่าและอังกฤษทางด้านตะวันตกแน่นอนแล้วจึงได้ย้ายเมืองกลับมาตั้งอยู่ใกล้ ๆ ที่เดิมที่บ้านเมืองใหม่ (ตำบลตะเคียน) ครั้นยุบเมืองกลางลงเป็นอำเภอแล้วจึงได้กลับมาตั้งที่ว่าการอำเภอที่บ้านตะเคียนและคงอยู่ในที่นี้ตลอดมาจนปัจจุบัน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงได้รวมตำบลตะเคียนกับตำบลเทพกษัตรีและรวมตำบลท่าเรือกับตำบลลิพอนตั้งเป็นตำบลศรีสุนทร ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นเกียรติและอนุสรณ์แก่วีรสตรีทั้งสองท่าน ผู้ได้ประกอบคุณงามความดีอย่างใหญ่หลวงไว้แก่ชาติบ้านเมืองและเพื่อที่จะได้เป็นเยี่ยงอย่างแก่นุชนคนรุ่นหลังต่อไปด้วย

หมายเหตุ: เนื้อหาประวัติความเป็นมาของเมืองกลาง และเมืองภูเก็ตได้เรียบเรียงและคัดลอกจากหนังสือ ภูเก็ต ของ
สุนัย ราชภัณฑารักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

บทที่ ๓

อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในเมืองภูเก็ต

บทที่ ๓

กลุ่มอาคารในเมืองภูเก็ต

และ

แหล่งประวัติศาสตร์เมืองกลาง

กลุ่มอาคารเมืองภูเก็ต

ภูเก็ตเป็นเมืองที่มีแร่ดีบุกมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเอกาทศรถแห่งกรุงศรีอยุธยา แต่ในแง่ของวิวัฒนาการชุมชนแล้ว ภูเก็ตมีประวัติศาสตร์ยาวนานย้อนไปถึงสมัยสุโขทัย และศรีวิชัยทีเดียว ภูเก็ตเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากที่ไทยกับพม่าเลิกทำสงครามกัน เพราะพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ

ในช่วงนั้นอังกฤษไปตั้งตลาดรับซื้อดีบุกอยู่ที่เกาะหมาก หรือ ปีนัง เพื่อส่งไปขายต่อในยุโรป ทำให้ดีบุกมีราคาสูงขึ้น ชาวภูเก็ตซึ่งประกอบด้วยคนไทยเชื้อสาย พังงา-กลาง คนมลายู และคนจีนนักแสวงโชคจึงช่วยกันทำมาค้าขายแร่ ซึ่งตกอยู่ในราชวรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ครั้นพอถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ คนภูเก็ตก็เริ่มเป็นเศรษฐีกันแล้ว ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลต่อมาจึงเกิด “นายเหมือง” ขึ้นอย่างมากมาย บ้านเมืองภูเก็ตที่เห็นกันในปัจจุบันก็นับเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของท่านเหล่านั้นเหลือทิ้งไว้ให้เห็นเป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลัง

อาคารรุ่นเก่าเหล่านี้เป็นบ้านเรือน ร้านค้า ที่ทำการรัฐบาล ตลอดจนธนาคาร และอื่นๆ บางส่วนอยู่ในรูปตึกแถว และบางส่วนก็เป็นอาคารที่แยกออกมาเป็นพิเศษ หรือเป็นบ้านพักอาศัยส่วนตัว สถาปัตยกรรมเหล่านี้มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษกว่าที่อื่นๆ และยังคงหลงเหลืออยู่มาก

สถาปัตยกรรม ซึ่งมีอิทธิพลฝรั่งนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจุลจอมเกล้า ทรงมีพระปรีชาสามารถรู้ใจฝรั่งว่าถ้าฝรั่งเห็นเรากินอยู่แบบฝรั่งแล้วจะถือว่าเจริญทัดเทียมกันไม่กล้าเอาเป็นเมือง

ขึ้นดังที่เกี่ยวอ้างเอากับประเทศอื่น ๆ พระองค์ท่านจึงรับแปลงโฉมหน้าเมืองบางกอกให้กลายเป็นฝรั่งอย่างรวดเร็ว แต่การเปลี่ยนแปลงในยุคนั้นเป็นเพียงรูปธรรมเท่านั้นแต่วิถีชีวิตยังมีความเป็นอยู่อย่างไทยแท้แต่เดิม

แต่สถาปัตยกรรมใกล้เคียงกัน และยุคเดียวกัน ที่ภูเก็ตไม่ได้เกิดเพราะเหตุดังที่กล่าวมาแล้ว อาคารเหล่านั้นเกิดขึ้นเพราะการค้าขายกับป็นัง คนภูเก็ตนั่นติดต่อกับป็นังมากกว่ากรุงเทพฯ ด้วยเหตุผลของระยะทาง นอกจากค้าขายแล้วยังส่งลูกหลานไปศึกษาเล่าเรียนด้วย ท่านเหล่านั้นได้เห็นบ้านเมืองของป็นังก็คงจะชอบใจเลยจดจำแบบอย่างมาสร้างขึ้นบ้างในภูเก็ต และเพราะสร้างด้วยใจรักนี่เอง มิใช่เพราะสถานการณ์บังคับ ลักษณะตึกของเมืองภูเก็ตจึงมีลักษณะพิเศษกว่าที่อื่น

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม ของตึกเหล่านี้ในยุคแรกคือราวรัชกาลที่ 4 นั้น มีของจีนอยู่มากเป็นตึกแถว ๒ ชั้นหรือชั้นเดียว กำแพงหนาเพราะการก่อสร้างใช้ระบบกำแพงรับน้ำหนัก

กระเบื้องหลังคา เป็นกระเบื้องโค้งแบบจีน รูปทรงหลังคาตลอดจนหน้าต่างประตูและส่วนตกแต่งต่าง ๆ ล้วนเป็นแบบจีนทั้งสิ้น ในสมัยต่อมาจึงเริ่มเป็นฝรั่งมากขึ้น เพราะได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมยุโรปจากมลายูผ่านทางป็นัง ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบนี้เป็นลักษณะผสมปนประหว้าง ศิลปแบบเรอแนสซองส์ และนีโอคลาสสิกของยุโรป กับศิลปแบบจีนผสมไทย

ตึกแถวหรือบ้านพักอาศัยซึ่งได้รับอิทธิพล สถา-

ปัตยกรรมยุโรป ในภูเก็ตมีหลายรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นตึกกำแพงหนาเพราะใช้ระบบกำแพงรับน้ำหนัก บางหลังซึ่งมีอายุน้อยกว่าอาจใช้กำแพงบางลงเพราะหันมาใช้ในการก่อสร้าง ระบบเสาและคาน ซึ่งก็มีบ้างเหมือนกัน ตึกเหล่านี้มีทั้ง ๒ ชั้น และ ๓ ชั้นมีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปี-๑๐๐ กว่าปี ลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งคือนิยมใช้โค้ง (ARCH) ต่อช่องเสา ถ้าเป็นตึกแถว เสาและโค้งนี้จะเรียงเป็นแถวอยู่หน้าตึกชั้นล่างรับระเบียงชั้นสอง ทำให้เกิดลักษณะ ARCADE กลายเป็นทางเท้าที่หลังคาคลุมที่เดินได้ต่อเนื่องกันตลอด ลักษณะของอาร์เชดนี้เคยมีในตึกแถวยุคแรก ๆ ของกรุงเทพฯ แถวเสาชิงช้า เจริญกรุง บำรุงเมือง .เพ็ญนคร

ลวดลายปูนปั้นของหัวเสาและกรอบประตูหน้าต่างตลอดจนลวดบัวและลวดลายตกแต่งต่าง ๆ นั้น ล้วนประณีตงดงามแบบยุโรป หัวเสามีทั้งแบบ DORIC, IONIC, CORINTHIAN และแบบผสมลักษณะต่าง ๆ อันแสดงถึงอิทธิพล เรอแนสซองส์ และนีโอคลาสสิกอย่างเด่นชัด แต่บานประตูหน้าต่างตลอดจนการตกแต่งภายในและเครื่องเรือนกลับเป็นแบบจีนปนไทย หรือจีนแท้ ๆ ลักษณะการผสมเหล่านี้อยู่ในอัตราส่วนที่พอเหมาะ จึงทำให้ดูงดงามมาก

ประตูไม้มักทำเป็น ๒ ชั้นคือประตูไม้ทับแกะสลักสวยงาม ด้านนอกเป็นไม้ชั้นหนึ่งและบานประตูกระจกด้านใน การก่อสร้างใช้อิฐพื้นเมืองก่อซ้อนและโอบปูทับ พื้นบ้านภายในมักปูด้วยกระเบื้องจากปิ่น มีลวดลายส่วนใหญ่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและมีความคงทนดีมาก เพดานสูงประมาณ ๓.๕๐ เมตร อากาศถ่ายเทได้ดี ภายในอาคารจึงเย็นสบายตามธรรมชาติ

อาคารบ้านเรือนที่เห็นในภูเก็ตมีอายุประมาณ ๘๐-๑๐๐ ปี หรือเริ่มสร้างราวสมัยรัชกาลที่ ๕ หรือรัชกาลที่ ๖ ตามหลักฐานกล่าวไว้ว่า อาคารบ้านเรือนเหล่านั้นสร้างกันมากที่สุดในสมัยที่พระยารัษฎานุประดิษฐ์เป็นเจ้าเมืองภูเก็ต และได้นำแบบอย่างการก่อสร้างมาจากปิ่น ลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งก็คือแปลนอาคารดังกล่าวจะแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ๕ ช่วง

ด้วยกัน หรือเรียกว่า “แบบไฟห้าปล่อง” แต่ละช่วงจะมีสกายไลท์ (SKYLIGHT) หรือช่องแสง เพื่อให้ความสว่างในตัวอาคาร และภายในบ้านแต่ละหลังจะมีบ่อน้ำอยู่ภายในบ้านเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน จากการที่ภายในบ้านแต่ละหลังมีบ่อน้ำเป็นสัดส่วนนี้เองโรคระบาดจึงไม่ค่อยเกิดขึ้นที่ภูเก็ตบ่อยครั้งนัก นอกจากอาคารบ้านเรือนในภูเก็ตแล้วภายในเกาะภูเก็ตยังมีอาคารลักษณะพิเศษอีกลักษณะหนึ่งที่ อ.กะทู้

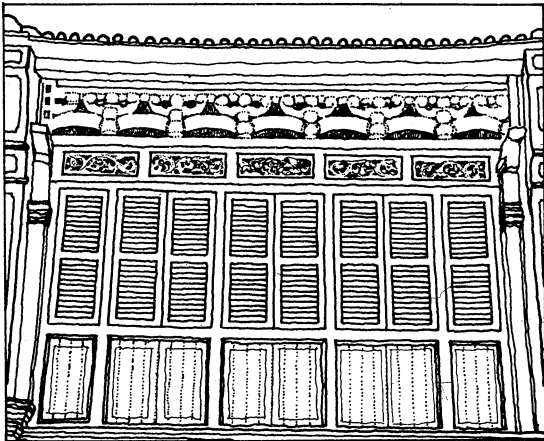
อาคารที่กะทู้มีลักษณะสถาปัตยกรรมมีอิทธิพลจีนมากกว่าอาคารในตัวเมืองภูเก็ต บ้านที่ อ.กะทู้มีลักษณะเป็นห้องแถวเรียงรายไปสองข้างถนน หลังคาเอียงลาดมาก มุงด้วยกระเบื้องดินเผา รูปโค้งครึ่งวงกลมหรือที่เรียกกันว่า “กะบู่” มีลักษณะคว่ำอันหนึ่ง หงายอันหนึ่ง สลับกันไป กล่าวกันว่ากระเบื้องลักษณะเช่นนี้ได้รับความบันดาลใจจากปล้องไม้ไผ่ผ่าครึ่งนั่นเอง

กระเบื้องจะเกาะอยู่บนไม้ระแนงขนาดประมาณ ๑๒” ถึง ๒๒” วางห่างกันเท่ากับลอนกระเบื้อง ส่วนตัวจันทันใช้ไม้ทุบเปลือก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๕” ถึง ๖” วางห่างกันประมาณ ๕๐ ซม. ส่วนที่ต้องการทำประตู หรือ คานรองรับพื้นชั้นบนจะใช้ไม้ขนาดใหญ่กว้างบนกำแพงอิฐก่อแทนคานคอนกรีตเลยทีเดียวน ส่วนหน้าอาคารจะเป็นทางเดินเชื่อมต่อกันตลอดมีหลังคามุง ระหว่างช่วงมีประตูโค้งแบ่งออกเป็นสัดส่วนแต่ก็เดินผ่านไปมาหาสู่กันได้

ตึกรุ่นเก่าเหล่านี้ ยังมีให้เห็นอยู่มากในย่านกลางเมืองเก่าภูเก็ต เช่น ถนนเทพกษัตรี ถนนกลาง ถนนเยาวราช ถนนดีบุก ถนนพังงา และถนนรัชฎา ซึ่งเจ้าของได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของตึกเหล่านี้จึงได้พยายามซ่อมแซมปรับปรุงเอาไว้อย่างดี บางแห่งแม้จะสร้างตึกใหม่ขึ้นมาแต่ก็พยายามนำรูปแบบเก่ามาใช้ ทำให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเมืองเก่า แต่หลายแห่งก็ถูกปล่อยให้ทรุดโทรมหรือดัดแปลงอย่างผิดเพี้ยน แม้กระทั่งถูกรื้อทิ้งไปบ้างแล้วก็มี ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดของอาคารประเภทต่าง ๆ คือ ตึกแถวตามแนวถนน และ อาคารเดี่ยวต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมในเมือง

ในอาคารตึกแถวเมืองภูเก็ตนั้น อาคารเก่าจะมีรูปแบบและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งแบบจีน, ยุโรป และแบบผสม ซึ่งบางลักษณะจะซ้ำ ๆ กันหรือคล้าย ๆ กัน โดยอาจจะแบ่งลักษณะรูปด้าน, โครงสร้าง และรายละเอียดต่าง ๆ เหล่านี้ออกได้เป็นลักษณะรูปด้าน

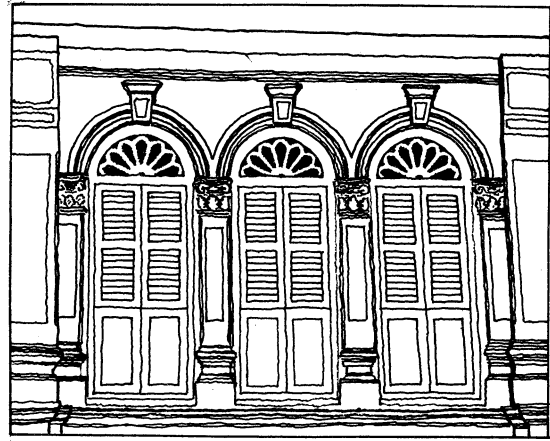
รูปด้านชั้นบนหน้าต่างบานคู่ลูกฟักเกล็ดไม้ประดับ

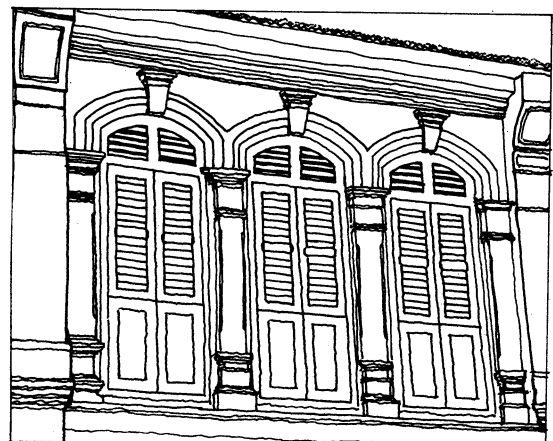
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม

กลุ่ม ๆ ตามที่พบจากการสำรวจโดยทั่ว ๆ ไปในเมือง ดังนั้น ก่อนที่จะเสนอข้อมูลเรื่องราวเฉพาะในแต่ละถนน จึงได้รวบรวมลักษณะรูปแบบและรายละเอียดขององค์ประกอบสถาปัตยกรรมเก่าเหล่านี้เฉพาะที่มีซ้ำกันมาก หรือเห็นเป็นชุด เป็นกลุ่ม เพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างและอ้างอิงในเรื่องที่จะกล่าวต่อไป

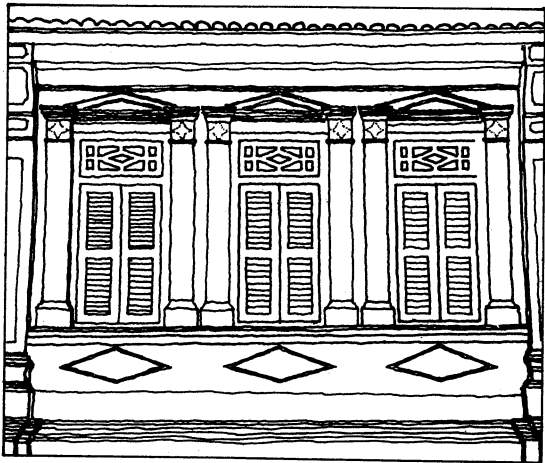
ตัวอย่างรูปแบบที่รวบรวมเป็นกลุ่มได้มีดังต่อไปนี้

รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม

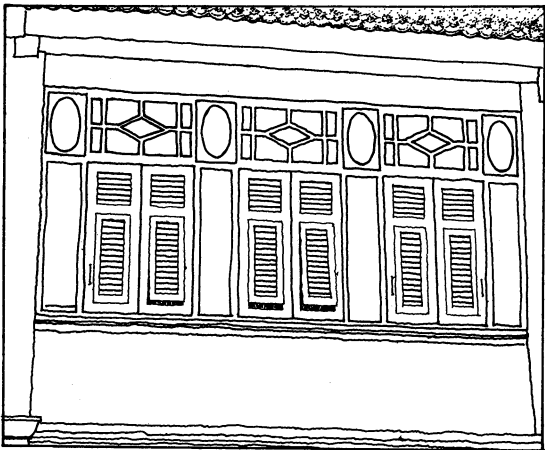
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม

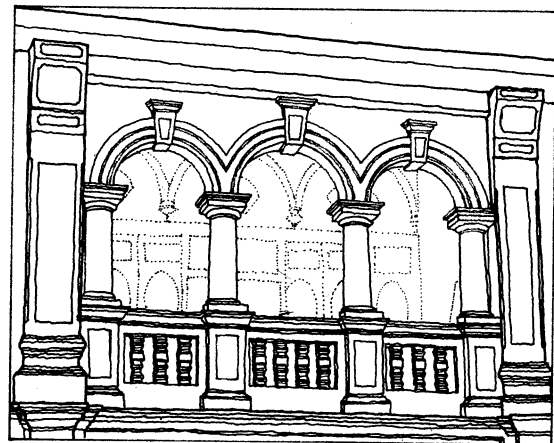
รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างแบบजू

รูปด้านชั้นบน ชุ่มหน้าต่างแบบजू

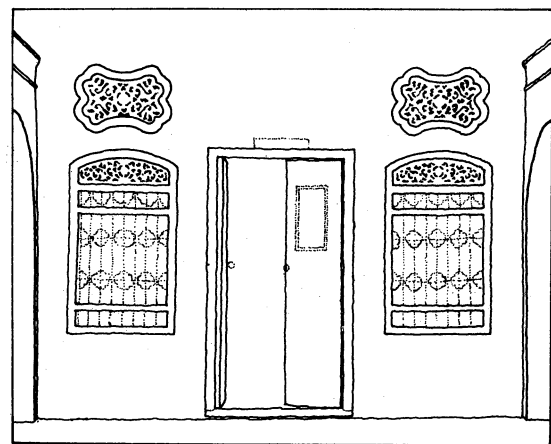
รูปด้านชั้นบน หน้าต่างบานคู่ลูกฟักบานเกล็ดไม้
ติดตายบานกระทุ้งในบานเปิด

รูปด้านชั้นบน ชุ่มระเบียงโค้งครึ่งวงกลม

ทางเท้า (ARCADE) โค้งครึ่งวงกลม

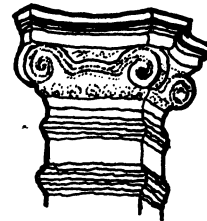

รูปด้านชั้นล่างแบบจีนดั้งเดิม

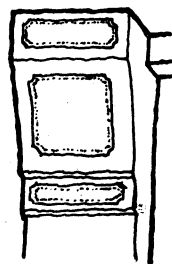
ลักษณะหัวเสาโครงสร้าง

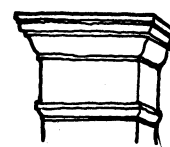
แบบผสมไอโอนิก-คอรินเทียน

แบบไอโอนิก

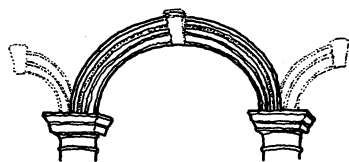

หัวเสารับหลังคา

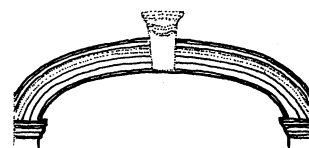

บัวหัวเสา

ลักษณะโค้งของอาคาร

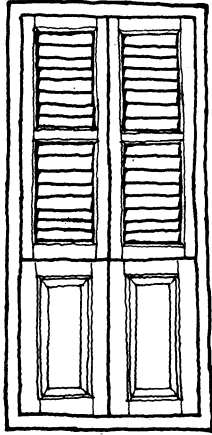
โค้งครึ่งวงกลม

โค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH)

ลักษณะส่วนย่อย รายละเอียด (DETAIL) แบ่งเป็น

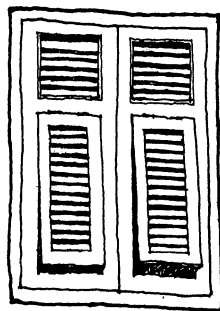
๑. หน้าต่าง เป็นบานคู่ ที่พบมากมีลักษณะดังนี้

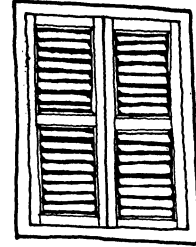
๑ ก. บานถึงพื้น ช่วงบนลูกฟักเกล็ดไม้ปรับได้
ช่วงล่างบานไม้ทึบ

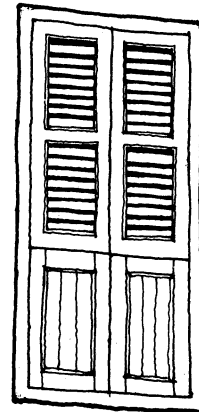
๑ ค. บานถึงพื้น ช่วงบนลูกฟักกระจกलय่นูน
ช่วงล่างบานไม้ทึบ

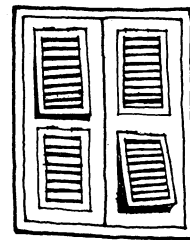
๑ จ. บานกระทุ้งในบานเปิดลูกฟักเกล็ดไม้
ติดตาย บานไม่ถึงพื้น

๑ ข. ลูกฟักเป็นเกล็ดไม้ปรับได้
บานไม่ถึงพื้น

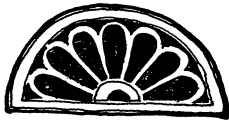

๑ ง. บานถึงพื้น ช่วงบนลูกฟักเกล็ดไม้
ติดตาย ช่วงล่างบานไม้ทึบ

๑ ฉ. บานกระทุ้ง ๒ ชั้นในบานเปิด
ลูกฟักเกล็ดไม้ติดตาย บานไม่ถึงพื้น

๒. ช่องแสง ที่พบเห็นมากมีลักษณะต่าง ๆ คือ

๒ ก. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้
ลายกลีบดอกไม้ปลายมน

๒ ข. ช่องแสงไม้ฉลุแกะสลักลวดลาย

๒ ช.

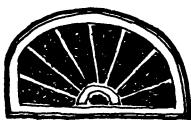

๒ ฉ.

๒ ค. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้
ลายกลีบดอกไม้ ปลายแหลม

๒ ง. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้
ลายรัศมีดวงอาทิตย์

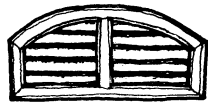
๒ จ.

๒ จ. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้คล้าย ๒ ง.

๒ ฉ. ช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้ ลายกลีบดอกไม้

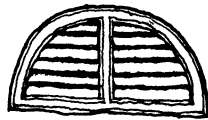
๒ ฐ.

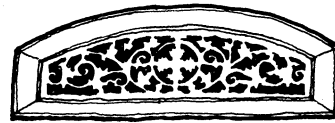
๒ ช. ช่องแสงบานเกล็ดไม้ติดตาย

๒ ซ. ช่องแสงกระจกตี่ควัไม้ลายกลีบดอกไม้

๒ ฅ. ช่องแสงบานเกล็ดไม้ติดตาย

๒ ญ. ช่องแสงไม้ฉลุ

๒ ฎ. ช่องแสงกระจกตี่ควัไม้

๒ ฏ. ช่องแสงกระจกตี่ควัไม้

๒ ฐ. ช่องแสงกระจกตี่ควัไม้

๒ ท. ช่องแสงกระจกตี่ควัไม้

๓. ลักษณะปูนปั้น KEYSTONE ตรงกลางโค้งต่างๆ ได้แก่

๓ ก.

๓ ข.

๓ ค.

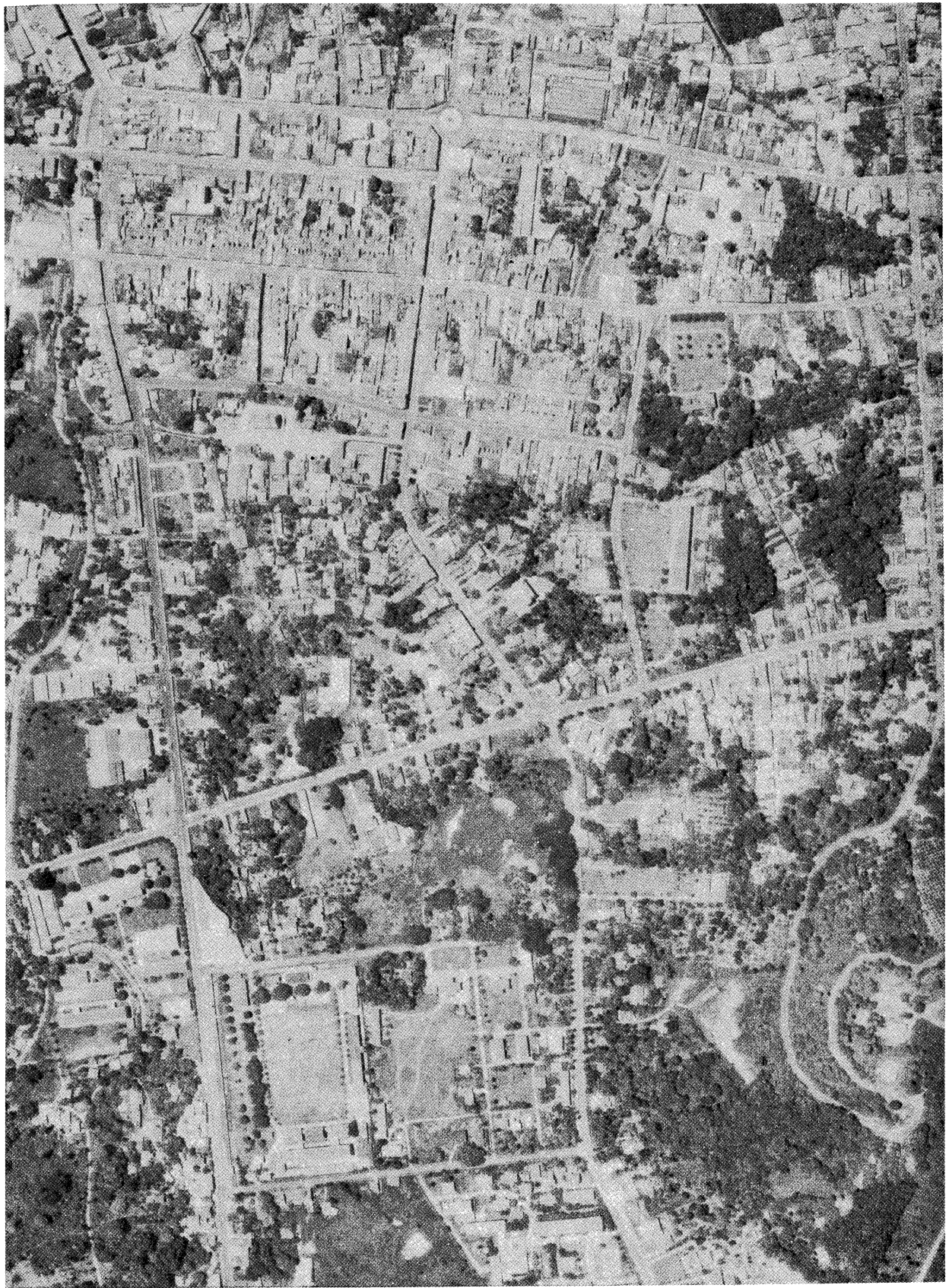
๓ ง.

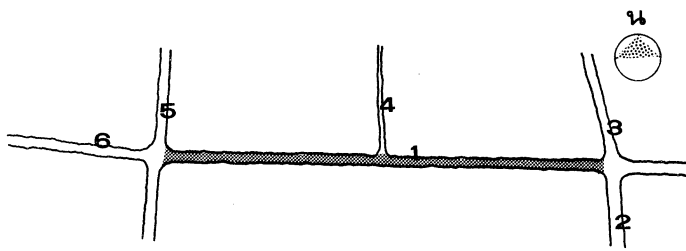

๓ จ.

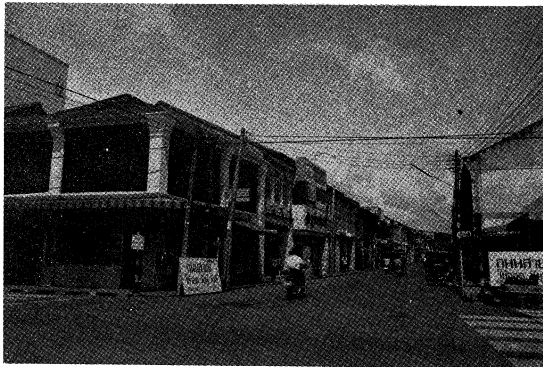
๓ ฉ.

ถนนกลาง

๑. ถนนกลาง
๒. ถนนภูเก็ต
๓. ถนนเทพกษัตรี
๔. ซอยรมณีย์
๕. ถนนเยาวราช
๖. ถนนกระบี่

หัวมุมถนนกลาง มองจากถนนเทพกษัตรี

หัวมุมถนนกลาง มองจากถนนกระบี่

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารเกือบทั้งหมดเป็นอาคารพาณิชย์ ทำการค้าชั้นล่าง ส่วนชั้นบนเป็นที่พักอาศัย มีจำนวนน้อย เพียงไม่กี่ห้องที่เป็นอาคารพักอาศัยเพียงอย่างเดียว กิจกรรมค้าที่ ถ.กลางนี้เป็นลักษณะที่ค่อนข้างสมบูรณ์ในตัวเอง กล่าวคือมีกิจการตั้งแต่ขายอาหาร สินค้าเบ็ดเตล็ดและอื่น ๆ จนไปถึงกระทั่งขายรถยนต์ แต่กิจการที่มีมากกว่าถนนอื่นเห็นจะได้แก่ ร้านขายทองและร้านขายผ้า กิจการที่ขาดไปคือธนาคาร เหตุที่ไม่มีเพราะว่า ถ.กลางเป็นย่านการค้าเก่าแก่ที่สุดของภูเก็ต ซึ่งอาคารที่สร้างเป็นอาคารห้องแถวยุคแรกทั้งหมดเมื่อต่อมากิจการธนาคารเข้าสู่เมืองภูเก็ตจึงไม่มีที่ก่อสร้าง จึงต้องไปสร้างถนนใกล้เคียงได้แก่ ถนนพังงาและรักษา

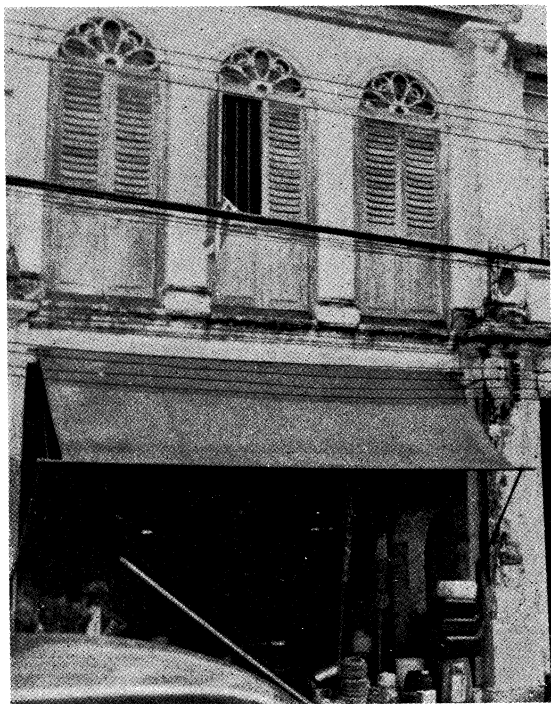
- สภาพทางกายภาพ

อาคารเกือบทั้งหมดเป็นอาคารสูง ๒ ชั้น มีบ้างเพียงบางหลังที่เป็นอาคารสร้างใหม่ซึ่งสูง ๓ ชั้น หรือ ๔ ชั้น สภาพอาคารเก่าส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพดีปานกลาง มีบ้างบางหลังที่สภาพทรุดโทรมมากและมีส่วนน้อยที่ทาสีใหม่ เมื่อมองภาพโดยรวมของ ถ.กลางแล้ว จะให้ความรู้สึกที่ยังเป็นอาคารเก่า เหมือนในอดีต ลักษณะที่สำคัญของอาคารที่ ถ.กลางคือ การมีทางเดินซึ่งมีเสาและส่วนชั้นบนของอาคารโอบล้อมที่เรียกว่า ARCADE ติดต่อกันโดยตลอด มีเพียงส่วนน้อยที่ปิดกัน ARCADE ด้วยผนังทึบหรือยื่นชั้นล่างออกมา โดยใช้ ARCADE เป็นส่วนหนึ่งของชั้นล่าง แต่มีจำนวนมากที่ใช้วางของ สินค้า รถจักรยานและจักรยานยนต์ อันเป็นผลให้การสัญจรทางเท้าไม่สะดวกเช่นในอดีต เนื่องจากว่าเมืองภูเก็ตเป็นเกาะทางฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งไม่มีที่บังลม ดังนั้นลมมรสุมจึงมีกำลังแรงและช่วงมรสุม

รูปด้านห้องเลขที่ ๓๘

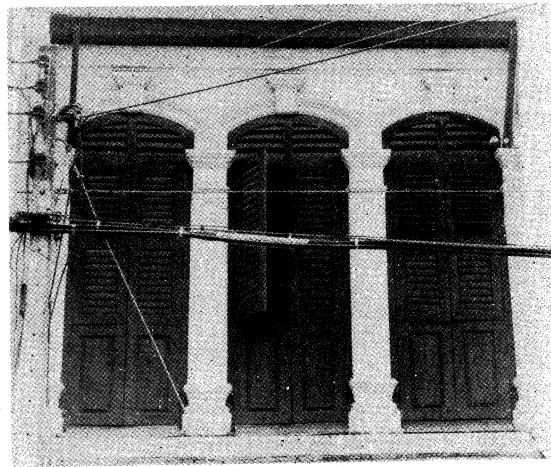
- ชุ่มโค้งครึ่งวงกลม ๓ ชุ่ม มีเสาประดับรับชุ่ม แบบเรียบ โค้งเป็นปูนปั้นนูนไม่กว้างเท่าที่พบทั่วไป

รูปด้านห้องเลขที่ ๖๒

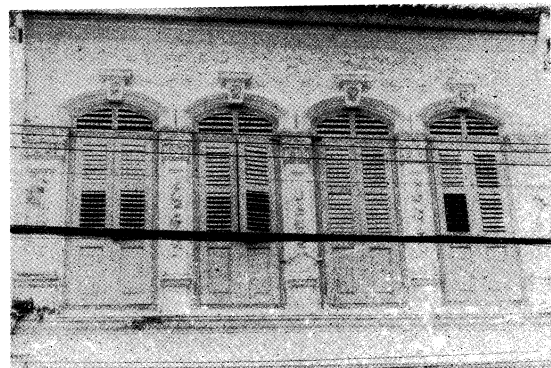
ช่องแสงเป็นแบบ ๒ ฉ. หน้าต่างแบบ ๑ ก. พบได้จากห้องที่ ๖๒

- ชุ่มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๓ ชุ่ม มีเสาประดับรับชุ่มเซาะร่องมีหัวเสา มีช่องระบายอากาศในโค้งแบบ ๒ ข. หน้าต่างแบบ ๑ ก. ตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. พบได้ที่ห้องที่ ๑๖. ห้องที่ ๒ ไม่มีลายปูนปั้น. ห้องที่ ๑๐๙, ห้องที่ ๑๑๑. ห้องที่ ๑๑๙ มีลายปูนปั้น ที่ผนังนอกชุ่มและหัวเสา รับชุ่ม

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒

- ชุ่มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๔ ชุ่ม มีเสาประดับรับชุ่ม มีลายปูนปั้นลายดอกไม้ ตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. หน้าต่างแบบ ๑ ก. เหนือชุ่มมีลายปูนปั้นพบได้ที่ห้องที่ ๔๔

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๔

- ชุ่มโค้ง ๓ ชุ่ม ลักษณะโค้งด้านในเป็นโค้งครึ่งวงกลม ด้านนอกเป็นโค้งตรงกลางด้านข้าง โค้งงอนขึ้นเล็กน้อย ลักษณะชุ่มเป็นปูนกว้างเท่ากันตลอดไม่มีเสาประดับรับชุ่ม ภายในโค้งเป็นช่องทึบตีคิ้วไม้แบบ ๒ ง. หน้าต่างแบบ ๑ ก. มีลายปูนปั้นเหนือชุ่ม แต่ละชุ่มห่างกันเล็กน้อย พบได้ที่ห้องที่ ๔๕

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๕

- ชุ่มโค้ง ๒ ชุ่มแบบ THREE CENTERED ARCH ไม่มีเสาประดับรับชุ่ม ชุ่มเป็นปูนกว้างเท่ากันตลอดภายในโค้งเป็นช่องทึบตีคิ้วไม้แบบ ๒ ง. หน้าต่างแบบ ๑ ก. พบได้จากห้องที่ ๑๔๐ และห้องที่ ๑๔๒

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๔๐ และห้องเลขที่ ๑๔๒

- ชุ่มสี่เหลี่ยมด้านบนเป็นปูนปั้นรูปจั่ว ๒ ชุ่ม หน้าจั่วเป็นปูนปั้น ภายนอกจั่วมีลายปูนปั้น หน้าต่างเป็นแบบ ๑ ข. มีช่องแสงภายในชุด เสารับชุ่มเป็นเสาสี่เหลี่ยมเรียบเจาะร่องพบได้ที่ห้อง ๑๐๒ ส่วนห้องที่ ๒๑ และห้องที่ ๒๓ ต่างกันที่หน้าต่างเป็นลูกฟักกระจากลายปูนตีคิ้วไม่มีช่องแสงในชุดเดียวกัน

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๐๒

- ชุ้มสี่เหลี่ยม ๓ ชุ้ม ไม่มีเสารับชุ้ม ชุ้มเป็นปูนกว้างเท่ากันตลอด หน้าต่างถึงพื้นแบบ ๑ ค. มีช่องแสงกระจกลายติ้วไม้ในชุด เหนือชุ้มมีลายปูนรูปวงกลมและสามเหลี่ยม พบได้ที่ห้องที่ ๑๑๕

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๑๕

- ชุ้มสี่เหลี่ยม ๒ ชุ้ม ไม่มีเสารับชุ้ม ชุ้มเป็นปูนปั้นนูนไม่กว้างนัก มีขนาดเท่ากันตลอด มีหน้าต่างแบบ

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๓๖ และห้องเลขที่ ๑๓๘

๑ ก. ไม่มีช่องแสง เหนือชุ้มมีลายปูนปั้นแบบจีน พบได้จากห้องที่ ๑๓๖ ห้องที่ ๑๓๘

๒. ไม่มีชุ้มหน้าต่าง ผนังอาคารกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นผนังไม้ทั้งหมด หรือเป็นผนังไม้ตั้งแต่ระดับหน้าต่างขึ้นไป ส่วนล่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีลายปูนปั้นบ้างเป็นบางห้อง สามารถแยกออกเป็น

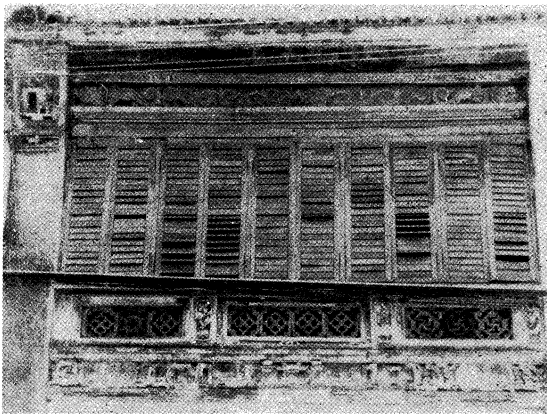
- ผนังจากระดับคานถึงใต้วงกบล่างหน้าต่าง เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้นแก่งจีน ประดับมีลีสวยงามและมีอิฐเคลือบโปร่ง ๓ ช่วง ลายแบบจีน เหนือปูนปั้นเป็นหน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ ตรงกลางด้านข้างอีกข้างละบาน ถัดไปเป็นผนังไม้เท่าระดับหน้าต่าง เหนือหน้าต่างเป็นช่องแสงกระจกลายติ้วไม้แบ่งเป็นช่องสี่เหลี่ยมตลอดแนว พบได้ที่ห้องที่ ๑๓๕

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๓๕

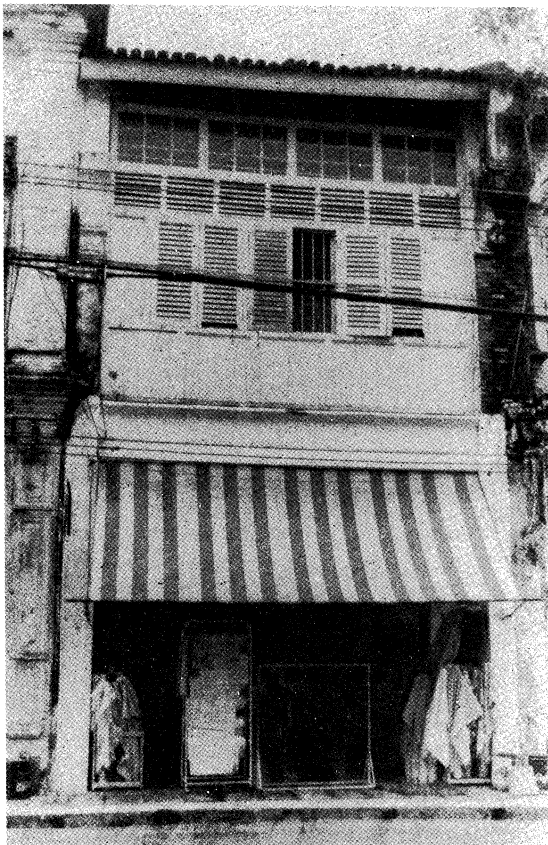
- ผนังจากระดับคานถึงใต้วงกบล่างหน้าต่าง เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายคล้ายห้องที่ ๑๓๕ หน้าต่างเป็นแบบ ๑ ข. ทั้งหมด ๕ คู่ตลอดแนวเหนือหน้าต่าง

เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้นเขียนสีแบบจีน พบได้จากห้องที่ ๒๐

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๐

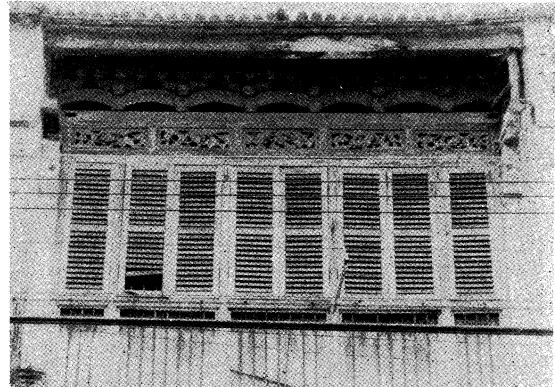
- ผนังไม้ มีหน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ ตรงกลางห้องเหนือหน้าต่างเป็นบานเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนวผนัง เหนือพื้นขึ้นไปถึงระดับ หลังคาเป็นช่องแสงกระจกตึกไม้ พบได้ที่ห้องที่ ๓๖ ส่วนห้องที่ ๑๓๖

รูปด้านห้องเลขที่ ๓๖

คล้ายกันต่างกันว่าไม่มีช่องแสง เป็นบานเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว

ผนังไม้ มีหน้าต่างตลอดแนวเป็นบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ด้านข้างอีกข้างละ ๑ บานเหนือหน้าต่างเป็นลายปูนปั้นตลอดแนว พบได้ที่ห้อง ๑๓๔ ส่วนห้องที่ ๓๒ ลักษณะเดียวกันต่างกันว่าเหนือหน้าต่างเป็นลายฉลุไม้แกะสลักลายดอกไม้ เหนือขึ้นไปเป็นไม้โปร่งลายแบบจีน

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๒

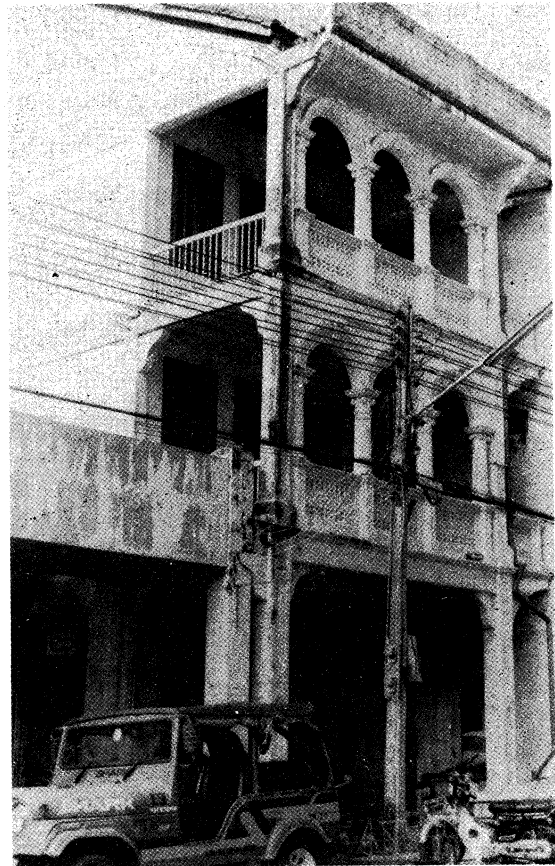
- ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบเสาะและคานใช้แบบหล่อเหล็กทำให้เกิดลาย ระบบการจัดหน้าต่าง (PAT-

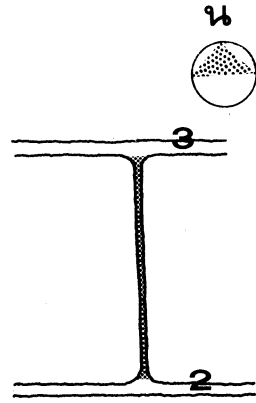
รูปด้านห้องเลขที่ ๓๐

TERN) ต่างจากห้องอื่นโดยออกแบบในลักษณะห้องครึ่ง
หน้าต่างเป็นบานลูกฟักกระจกลายหนูไม้ตัวไม้ตาราง
สี่เหลี่ยม ถ้าแบ่งครึ่ง ๒ ฝั่งจะเท่ากัน โดยด้านข้างเป็น
บานคู่ ๒ ช่วง ถัดมาเป็นบานเปิด ๓ บาน ลักษณะบาน
เหมือนกัน ตรงกลางเป็นบานคู่ เหนือบานคู่ตรงกลาง
และบานเปิด ๓ บาน เป็นช่องแสงกระจกลายไม้ ตาราง
สี่เหลี่ยมเรียงแถวแนวนอน พบได้ที่ห้องที่ ๓๐

- อาคาร ๓ ชั้น ชั้น ๒ และชั้น ๓ มีระเบียงราว
ระเบียงเป็นลูกปูนโปร่ง มีซุ้มระเบียงโค้งครึ่งวงกลม
๓ ซุ้ม เสารับซุ้มเป็นเสากลม หัวเสาแบบไอโอนิก เสา
และคานใช้แบบเหล็กหล่อ แบบเดียวกับห้องที่ ๓๐ มี
PARAPET เป็นปูนโปร่ง ตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEY-
STONE แบบ ๓ ค. แบบนี้เป็นอาคารเก่าที่มีอายุน้อย
กว่าแบบอื่น ๆ ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรม แบบ
นีโอ-คลาสสิกและแบบเรอเนสซองส์ พบได้ที่ห้องที่ ๓๗

รูปด้านห้องเลขที่ ๓๗

อาคารชอยรมณีย์

อาคารชอยรมณีย์

ชอยรมณีย์

๑. ชอยรมณีย์
๒. ถนนกลาง
๓. ถนนตีบุก

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

ส่วนมากเป็นอาคารพักอาศัย มีบางห้องเป็นร้านค้า บางห้องใช้เป็นโรงแรม ลักษณะกิจกรรมเหมือนในซอยทั่ว ๆ ไป คือค่อนข้างเงียบเหงาซบเซา มีผู้คนผ่านไปมาน้อย นอกจากรถยนต์ที่ผ่านทางไปออกถนนตีบุก

- สภาพทางกายภาพ

อาคารทั้งหมดสูง ๒ ชั้น ระดับความสูงใกล้เคียงกันหมด ลักษณะกลมกลืนกันดีมากทั้งซอย แม้จะมีอาคารใหม่มากก็ตาม การเดินสายไฟ มีทั้งการเดินสายไฟไปกับอาคารและมีเสาไฟขนาดเตี้ย สายไฟมีไม่มากนัก อยู่ฝั่งเดียว ฝั่งห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ การระบายน้ำเป็นแบบท่อเปิดไม่มีฝาปิด

- สภาพการจราจร

เป็นการเดินรถทางเดียว เป็นซอยแคบ จอดรถ

ฝั่งเดียว เหลือทางรถวิ่งได้อีก ๑ ช่อง

- สภาพแวดล้อม

โดยรอบ ๆ อาคารเป็นที่โล่งเสียส่วนใหญ่ มีอาคารข้างบริเวณถนนกลางใกล้ ๆ ชอยรมณีย์ ซึ่งส่วนใหญ่สูง ๒ ชั้น สภาพแวดล้อมดีมาก เหมาะเป็นที่พักอาศัย

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งถนนห้องเลขที่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๑๘ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๕ ห้อง คิดเป็น ๒๗.๘๐%

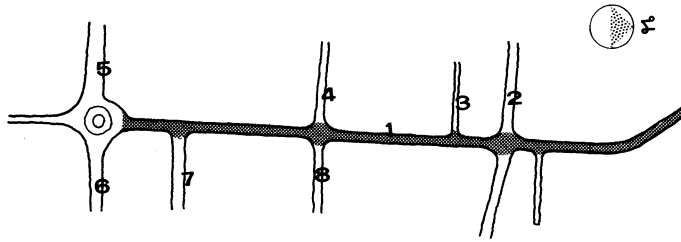
๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๓ ห้อง คิดเป็น ๑๖.๖๐%

๓. อาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ๒ ห้อง คิดเป็น ๑๑.๑๐%

๔. อาคารใหม่ ๘ ห้อง คิดเป็น ๔๔.๕๐%

- ฝั่งถนนห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ มีทั้งหมด ๑๘ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๘ ห้อง คิดเป็น ๔๔.๕๐%

ถนนเยาวราช

๑. ถนนเยาวราช

๒. ถนนตีบุก

๓. ตรอกสุนอุทิศ

๔. ถนนกระบี่

๕. ถนนระนอง

๖. ถนนรัชฎา

๗. ถนนพังงา

๘. ถนนกลาง

อาคารถนนเยาวราชมองจากถนนตีบุก

อาคารหัวมุมถนนเยาวราชตัดกับถนนกลาง

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ มีบางส่วนที่เป็นอาคารพักอาศัยโดยเฉพาะกลุ่มอาคารท้ายถนน ซึ่งออกไปค่อนข้างชันเมือง เป็นอาคารพักอาศัยทั้งหมด ส่วนถนนภายในตัวเมืองมีกิจกรรมที่คึกคัก ปริมาณนักท่องเที่ยวและประชาชนที่สัญจรค่อนข้างมาก

- สภาพทางกายภาพ

อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง ๒ ชั้น มีบางส่วนที่สูง ๑ ชั้น (มีชั้นใต้หลังคาอีก ๑ ชั้น) และมีเพียงไม่กี่ห้องที่สูง ๓ ชั้น เป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูนเกือบทั้งหมด ยกเว้นอาคารเลขที่เป็นเลขคี่ ปลายถนนเป็นอาคารไม้ (ประมาณ ๗ ห้อง) ARCADE ส่วนใหญ่ยังคงอยู่อย่างสมบูรณ์ มีบางส่วนที่ยื่นอาคารชั้นล่างออกมาปิด ARCADE และมีบางห้องที่ใช้ ARCADE เป็นที่วางสินค้าเพื่อค้าขาย ด้านนอก ARCADE มีทางเท้าซึ่งมีท่อระบายน้ำฝังอยู่

ข้างใต้ ส่วนด้านปลายถนนมีการระบายน้ำด้วยท่อเปิด

- สภาพการจราจร

เป็นการเดินทางทางเดียว โดยมาจากถนนรัชฎา และถนนเยาวราชอีกฝั่งของวงเวียน ปริมาณรถยนต์มีมากพอสมควร

- สภาพแวดล้อม

อาคารบนถนนเยาวราช ถูกล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารค่อนข้างหนาแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณหัวถนนจากวงเวียนถนนพังงา หนาแน่นกว่าบริเวณอื่น ส่วนปลายถนนเลยจากแยกตัดกับถนนตีบุก ถูกล้อมรอบด้วยอาคารที่มีความหนาแน่นน้อย ด้านหลังอาคารถนนเยาวราชนี้ ส่วนใหญ่เป็นที่โล่ง

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งบ้านเลขที่เลขคู่ มีทั้งหมด ๖๗ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๒๔ ห้อง คิดเป็น ๔๓.๓๐%

๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๑๒ ห้อง คิดเป็น

๑๗.๙๐%

๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๔ ห้อง คิดเป็น ๖.๐%

๔. อาคารใหม่ ๒๒ ห้อง คิดเป็น ๓๒.๘๐%

- ผังบ้านเลขที่เลขคู่ มีทั้งหมด ๖๐ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๑๑ ห้อง คิดเป็น ๑๘.๓๐%

๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๔ ห้อง คิดเป็น ๖.๗๐%

๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๑๑ ห้อง คิดเป็น ๑๘.๓๐%

๔. อาคารใหม่ ๓๔ ห้อง คิดเป็น ๕๖.๗๐%

สภาพสถาปัตยกรรม

- ลักษณะอาคารทั่วไป

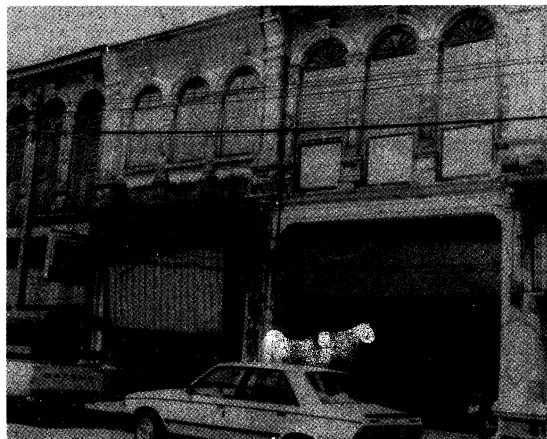
ชั้นล่างโดยทั่วไป ประตูเป็นบานเฟี้ยมเล็ก มีบางส่วนยื่นประตูบานเฟี้ยมเล็กปิด ARCADE และมีบางส่วนที่ใช้ ARCADE วางสินค้า จอดรถจักรยานยนต์ มีบางห้องที่ยังคงประตูแบบเดิมซึ่งจะอยู่เป็นกลุ่ม ส่วนปลายถนน โดยมากอาคารที่ยังคงมี ARCADE จะอยู่ติดต่อกันเป็นกลุ่ม ส่วนอาคารที่ปิด ARCADE จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเช่นกัน เห็นได้ชัดที่ส่วนกลางถนน

ชั้นบนอาคารส่วนใหญ่เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนมีทั้งที่มีลายนูนปั้นและฉาบปูนเรียบ มีทั้งซุ้มหน้าต่างซึ่งเป็นทั้งซุ้มโค้งครึ่งวงกลมและซุ้มเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะแบบต่างๆ ไปคือ มีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม หน้าต่างบานคู่ถึงพื้นบานเกล็ดไม้ปรับได้ ส่วนกลางถนนมีกลุ่มอาคารชั้นเดียว (มีชั้นใต้หลังคาอีกชั้น) เป็นอาคารเก่าสภาพทรุดโทรม

ลักษณะอาคารที่เด่น

- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม มีปูนปั้นตรงกลางโค้งลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจกโค้งไม้แบบ ๒ ก. หน้าต่างบานคู่ถึงพื้นแบบ ๑ ก. เสาและผนังนอกซุ้มหน้าต่าง มีลายนูนปั้นและหัวเสารับซุ้มมีลายนูน ๓ ใบ พบที่ห้องเลขที่ ๘๒ ส่วนห้องที่ ๘๐ และ ๗๘ เปลี่ยนแปลงภายในซุ้มหน้าต่างเป็นบานคู่ไม้ทึบและบานเกล็ดกระจกฝ้าปรับได้ตามลำดับ ลักษณะอาคารเดียวกันนี้พบได้ที่กลุ่มอาคารเลขที่ ๑๔๐ ถึงเลขที่ ๑๕๒

เลขที่ ๗๑ และเลขที่ ๑๐๖ ซึ่งจะต่างกันบ้างที่ลายนูนปั้นประดับ ซึ่งบางห้องจะเรียบไม่มีลายนูนปั้น ส่วนห้องที่ ๒๖ และห้องที่ ๒๘ มีช่องแสงในโค้งตีค้ำไม้ลายแปลกแบบ ๒ จ.

รูปด้านห้องเลขที่ ๗๘, เลขที่ ๘๐, เลขที่ ๘๒

รูปด้านห้องเลขที่ ๙๖

- อาคารเลขที่ ๔๖ เป็นอาคารสูง ๓ ชั้น ผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้น เป็นอาคารแบบยุโรป ประตูชั้นล่างเป็นแบบจีนดั้งเดิม มีลายฉลุที่ช่องระบายอากาศปิดทอง ที่ประตูมีลายปิดทองเช่นกัน หัวยเสาโครงสร้างเป็นแบบไอโอนิก ชั้น ๒ มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ไม่มี KEYSTONE หัวยเสารับซุ้มเป็นแบบไอโอนิก มีลายปูนปั้นประดับ หน้าต่างเป็นบานคู่ไม้ทึบ ใต้หน้าต่างเป็นราวลูกกรงปูนด้านในฉาบปูนทึบ ชั้น ๓ มีซุ้มหน้าต่างจั่วซุ้มเดียวหน้าต่างบานคู่ไม้ทึบ ๒ คู่ หัวยเสาทั้งโครงสร้างและรับซุ้มเป็นแบบไอโอนิกผสมคอรีนเธียน หน้าจั่วซุ้มเป็นผนังฉาบปูนปั้นมี PARAPET ลูกกรงปูนโปร่ง

- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๓ ซุ้ม ภายในโค้งเป็นบานเกล็ดไม้ติดตาย แบบ ๒ ข. หน้าต่างแบบ ๑ ก. หัวยเสารับซุ้มและผนังนอกซุ้มมีลายปูนปั้นวิจิตรงดงามตรงกลางโค้งมีปูนลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. พบที่ห้องเลขที่ ๔๒ ส่วนห้องที่ ๔๐ เปลี่ยนหน้าต่างเป็นบานไม้ทึบเฉพาะช่วงบน ช่วงล่างฉาบปูนเรียบ ลักษณะเดียวกันนี้พบได้ที่กลุ่มอาคารเลขที่ ๔๘ เลขที่ ๕๐ เลขที่ ๕๒ ต่างกันที่ไม่มีลายปูนปั้น ส่วนอาคารเลขที่ ๘๓ ถึงเลขที่ ๙๑ เลขที่ ๙๕ เลขที่ ๙๗ ต่างกันที่ไม่มี KEYSTONE

รูปด้านห้องเลขที่ ๔๘, เลขที่ ๕๐, และ เลขที่ ๕๒

อาคารเลขที่ ๕๔/๑ เป็นอาคาร ๓ ห้อง ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๒ ซุ้ม มีปูนลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. ภายในโค้งเป็นช่องระบายอากาศแบบ ๒ ข. หน้าต่างแบบที่ ๑ ก. ห้องริมด้านข้างทั้ง ๒ ข้างติดเครื่องปรับอากาศแบบติดผนัง

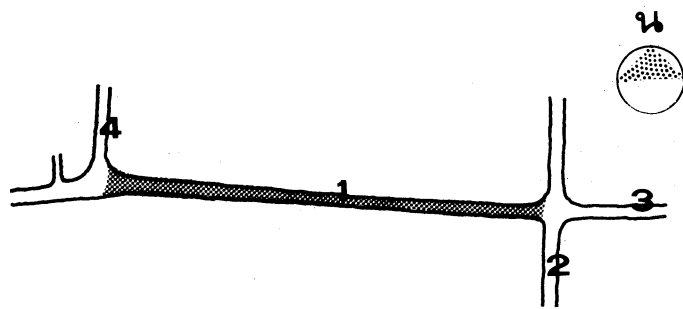

รูปด้านห้องเลขที่ ๕๔/๑

อาคารเลขที่ ๔๘ เป็นอาคารผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้นเป็นอาคารต่อเนื่องกับอาคารถนนตีบุก มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม ภายในซุ้มฉาบปูนเรียบทึบ มีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. เสารับซุ้มมีหัวยเสาแบบคอรีนเธียน หน้าต่างบานคู่ไม้ทึบ ช่วงล่างเป็นลูกกรงปูนด้านในฉาบปูนเรียบทึบ เสาโครงสร้างเป็นแบบผสมไอโอนิกและคอรีนเธียน มี PARAPET ลูกกรงปูนโปร่ง

รูปด้านห้องเลขที่ ๔๘

ถนนกระบี่

๑. ถนนกระบี่
๒. ถนนเยาวราช
๓. ถนนกลาง
๔. ถนนสตูล

อาคารถนนกระบี่ฝั่งเลขคู่

อาคารถนนกระบี่ฝั่งเลขคู่

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัย มีบางส่วนที่เป็นอาคารพาณิชย์ ความหนาแน่นของกิจกรรมและปริมาณการสัญจรของคนและรถมีน้อย

- สภาพทางกายภาพ

อาคารเก่ามีสภาพดีและค่อนข้างสมบูรณ์มีอยู่มาก โดยเฉพาะฝั่งที่บ้านเลขที่เป็นเลขคู่อาคารจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะด้านหัวถนนติดต่อกับถนนเยาวราช ส่วนด้านปลายถนนติดต่อกับถนนสตูลนั้นเป็นอาคารใหม่ เป็นอาคารไม้เป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความเจริญของถนนกระบี่ในอดีตซึ่งเริ่มที่หัวถนน โดยแผ่กระจายมาจากถนนเยาวราช อาคารเกือบทั้งหมดเป็นอาคารสูง ๒ ชั้น โดยมีมีช่วง

อายุตั้งแต่เก่าจนถึงยังใหม่ ระบบการระบายน้ำเป็นท่อแบบเปิด มีฝาปิดตลอดใช้เป็นทางเดินนอก ARCADE

- สภาพการจราจร

เป็นแบบเดินรถทางเดียวจากแยกหัวถนนตัดกับถนนเยาวราช เป็นรถมาจากถนนกลางและถนนเยาวราช ปริมาณรถที่สัญจรมีความหนาแน่นน้อย การจอดรถใช้จอดได้ทั้งสองฝั่ง

- สภาพแวดล้อม

อาคารถนนกระบี่ถูกล้อมด้วยอาคารไม่หนาแน่นมากนัก อาคารที่ค่อนข้างหนาแน่นได้แก่อาคารถนนเยาวราชซึ่งส่วนมากสูง ๒ ชั้น ส่วนปลายถนนเป็นที่โล่งมีต้นไม้มากพอสมควร

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งถนนห้องเลขที่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๔๑ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๒๑ ห้อง คิดเป็น ๕๑.๒%

๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๓ ห้อง คิดเป็น ๗.๓%

๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก - ห้อง คิดเป็น ๐%
 ๔. อาคารใหม่ ๑๗ ห้อง คิดเป็น ๔๑.๕%
 - ผังถนนห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ มีทั้งหมด ๓๑ ห้อง
 แบ่งเป็น ๔ ระดับได้แก่

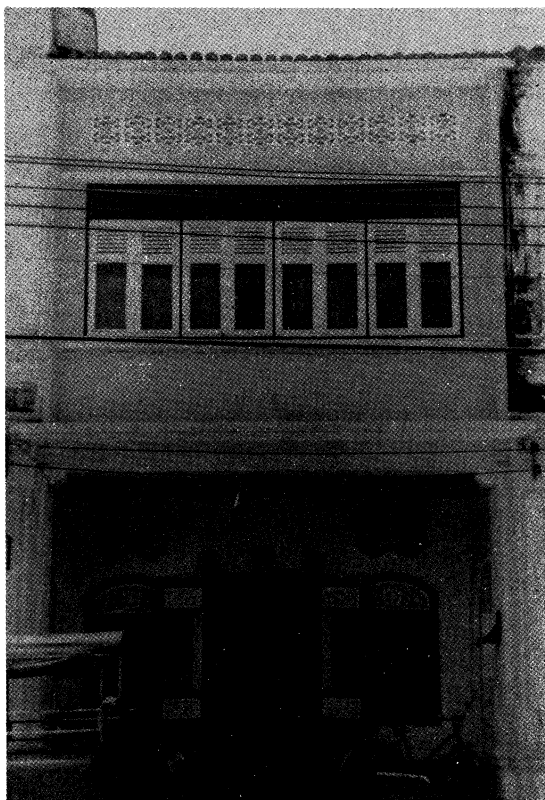
๑. อาคารเก่า ๘ ห้อง คิดเป็น ๒๕.๘%
 ๒. อาคารที่ปรับปรุง ๕ ห้อง คิดเป็น ๑๖.๑%
 ๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๕ ห้อง คิดเป็น ๑๖.๑%

๔. อาคารใหม่ ๑๓ ห้อง คิดเป็น ๔๒.๐%

สภาพสถาปัตยกรรม

ลักษณะอาคารทั่วไป

- ชั้นล่าง ส่วนใหญ่ยังคงมี ARCADE โดยตลอด แต่มีบางส่วนที่ทำรั้วโปร่งปิดประตูส่วนมากยังคงสภาพแบบจีนดั้งเดิมอย่างสมบูรณ์ และมีอีกบางส่วนที่เป็นประตูเพี้ยนหลัก ซึ่งไม่นับอาคารใหม่และอาคารที่ไม่ถาวรนัก มีบางห้องเช่นกันที่ใช้วางของใน ARCADE มีบ้างบางห้องที่ชั้นล่างประตูหน้าต่างสมบูรณ์ดีมาก แต่ชั้นบนเปลี่ยนผนังด้านหน้าใหม่หมด (เช่น ห้องเลขที่ ๗๔)

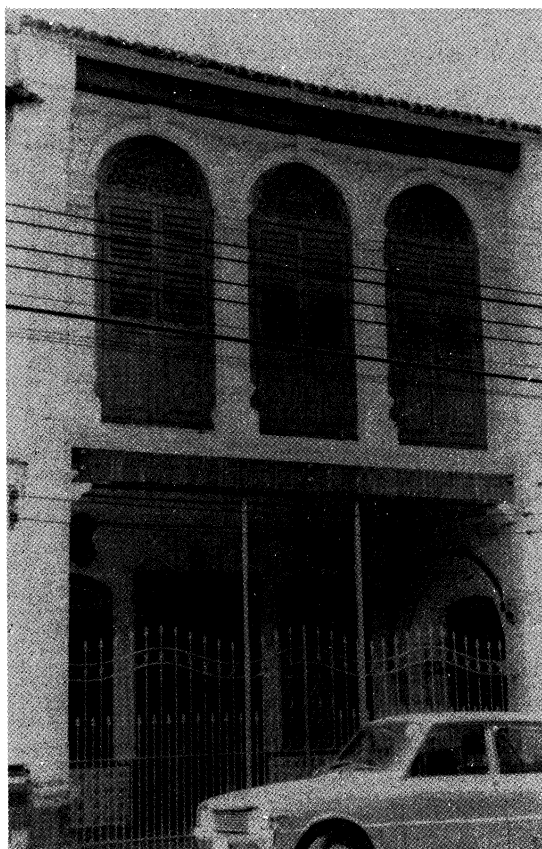

รูปด้านห้องเลขที่ ๗๔

- ชั้นบน อาคารส่วนใหญ่ผนังเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีทั้งที่เป็นซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลมและโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ซุ้มสี่เหลี่ยม บ้างก็มีลายปูนปั้นประดับบ้างก็ไม่มีลายปูนปั้น อาคารเก่าส่วนใหญ่สภาพยังสมบูรณ์ดีมาก ลายระเอียดต่างๆ ยังคงครบถ้วน มีบางหลังที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น เปลี่ยนหน้าต่างหรือต่อเติมชั้น ๓ (เช่น ที่ห้องเลขที่ ๒, เลขที่ ๔, และเลขที่ ๖) อาคารส่วนใหญ่สูง ๒ ชั้น มีเพียงไม่กี่ห้องที่เป็นอาคารชั้นเดียว (มีชั้นใต้หลังคาอีก ๑ ชั้น ซึ่งมีระดับเตี้ยกว่าอาคาร ๒ ชั้น แต่สูงกว่าอาคารชั้นเดียวธรรมดา) แต่สภาพโดนเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งผนังด้านหน้าและหน้าต่างที่ชั้นใต้หลังคา

ลักษณะเด่นของอาคาร

- อาคารเลขที่ ๒๐ และเลขที่ ๒๒ เป็นอาคารที่คงรูปแบบเดิมได้อย่างสมบูรณ์มาก โดยเฉพาะห้องที่ ๒๒ วัสดุเก่าทั้งหมด แม้กระทั่งกระเบื้องซีเมนต์ปูพื้น

รูปด้านห้องเลขที่ ๒๒

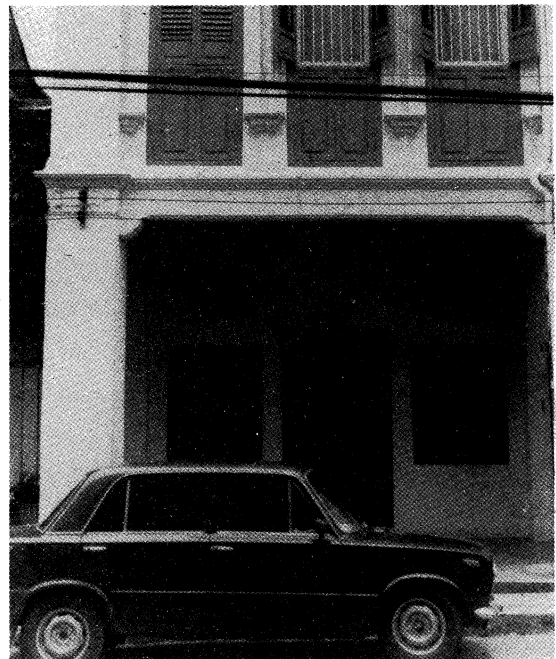
ARCADE และกระเบื้องเคลือบ (จากอิตาลี) ได้ระดับหน้าต่าง ห้องที่ ๒๐ เปลี่ยนกระเบื้องพื้นและชั้นล่างยังคงแบบจีนดั้งเดิมคือมีประตูตรงกลาง หน้าต่างด้านข้างทั้ง ๒ ข้าง โดยมีฉลุเหนือหน้าต่างในชุดเดียวกันและแยกสูงขึ้นไป ตัวบานประตูมีลายทองลงดงามมาก ชั้นบนเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม ภายในโค้งเป็นฉลุลงดงามมาก ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. ภายนอกซุ้มมีลายปูนปั้น หน้าต่างแบบ ๑ ก. หัวเสารับซุ้มเป็นแบบคอร์นเธียน ลักษณะรูปแบบเดียวพบได้ที่ห้องเลขที่ ๗๖ และเลขที่ ๕๕ แต่ลายปูนปั้นต่างกันและไม่มีการปั้นพื้นและกระเบื้องติดผนังได้ระดับหน้าต่างชั้นล่าง อาคารห้องที่ ๒๐ และ ๒๒ ทำรั้วโปร่งปิด

- อาคารเลขที่ ๔๔ และเลขที่ ๔๖ ชั้นล่างยังคงรูปแบบจีนดั้งเดิม มี ARCADE โค้ง แต่ทำรั้วโปร่งปิดกันไว้ ชั้นบนเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม มีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจกตึกไม้ลายตาราง หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. ด้านบนมี PARAPET ปูนโปร่ง

รูปด้านห้องเลขที่ ๔๔ และ เลขที่ ๔๖

- อาคารเลขที่ ๕๑ ชั้นล่างยังคงรูปแบบจีนดั้งเดิม มี ARCADE โค้ง ชั้นบนผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นประดับแปลกกว่าที่อื่นทั้งหมด ทั้งที่เหนือซุ้มหน้าต่างและเสารับซุ้ม มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม ไม่มีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจกตึกไม้รูป ๒ จ. หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. ส่วนบนมีกันสาดยื่น

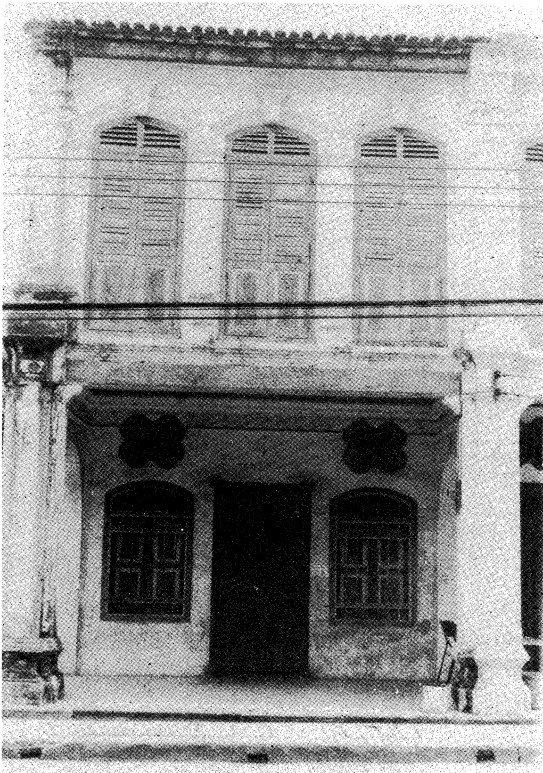
รูปด้านห้องเลขที่ ๕๑

- อาคารเลขที่ ๑๔ และเลขที่ ๒๔ ชั้นบนเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม ไม่มีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE ภายในโค้งเป็นช่องแสงตึกไม้รูป ๒ จ. หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. เสารับซุ้มมีขนาดเล็กกว่าอาคารอื่น ๆ

รูปด้านห้องเลขที่ ๒๔

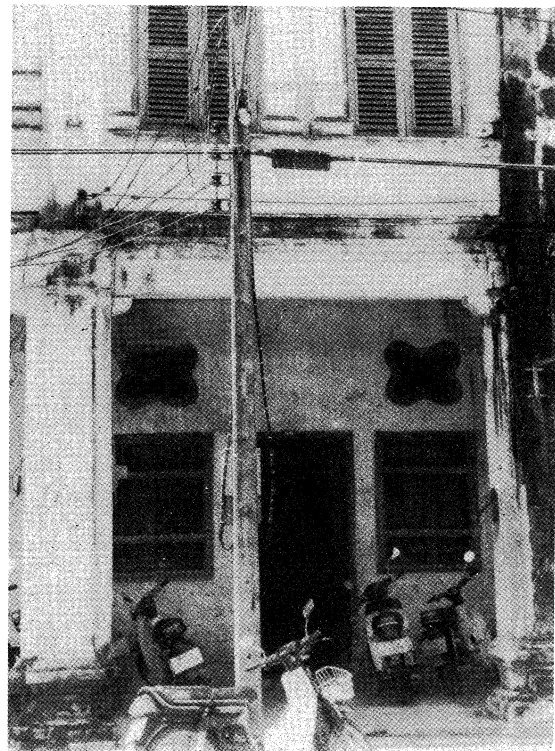
- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่าง

รูปด้านห้องเลขที่ ๔๕

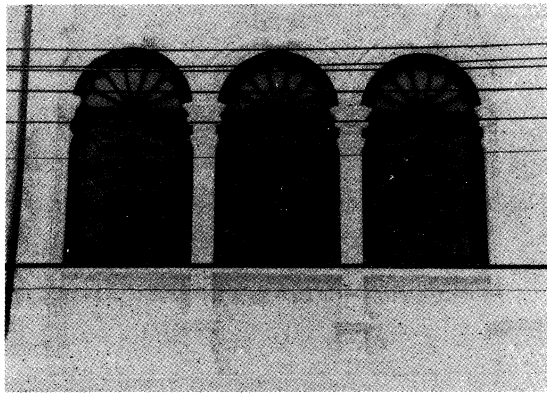
โค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ตรงกลางโค้งมีรูปปูนปั้นลักษณะ KEystone แบบ ๓ ก. ภายในโค้งเป็นแบบ ๒ ข. หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. พบได้ที่ห้องเลขที่ ๑๐ ถึงเลขที่ ๑๘, ห้องเลขที่ ๔๓, ห้องเลขที่ ๔๕ ส่วนห้องเลขที่ ๗๐ มีลายปูนปั้นและหัวเสารับซุ้ม

- อาคารเลขที่ ๓๘ ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม ๒ ซุ้มไม่ติดกันมีช่องแสงในชุดเดียวกัน หน้าต่างบานคู่เกล็ดไม้ติดตาย มีกันสาดยื่นด้านบนเป็นอาคารเก่า ในขณะที่ห้องเลขที่ ๒๔ สร้างใหม่อย่างคล้ายคลึง โดยผิวเป็นทรายล้างเซาะร่องลายอิฐ (RUSTICATION) หน้าต่างเป็นบานคู่ลูกฟักกระฉกใส

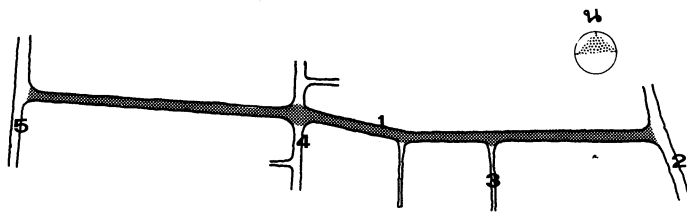
รูปด้านห้องเลขที่ ๓๘

- อาคารเลขที่ ๔ และเลขที่ ๖ เป็นอาคาร ๓ ชั้น ชั้นล่างประตูบานเพี้ยมเหล็ก ไม่มี ARCADE ชั้น ๒ เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม ภายนอกซุ้มและเสาโครงสร้างมีลายปูนปั้น ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEystone แบบ ๓ ก. ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระฉกผ้า ตีคว่ำไม้ลายแบบ ๒ ก. หน้าต่างไม่ถึงพื้น บานเปิดลูกฟักกระฉกกลายหนู เสา

รูปด้านชั้น ๒ ห้องเลขที่ ๔ และ เลขที่ ๖

รับซุ้มมีขนาดเล็กกว่าอาคารโดยทั่วไป มีหัวเสารับ
ซุ้มแบบไอโอนิก เป็นที่น่าสังเกตว่า สัดส่วนของเสา
รับซุ้มเล็กจนผิดจากอาคารทั่วไป มีหน้าต่างบานเปิด
๓ บาน ลูกฟักกระจกลายนูน มีราวลูกกรงปูน ด้าน
ในฉาบปูนเรียบได้ระดับหน้าต่าง เหนือหน้าต่างเป็น
บานเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว

ถนนตีบุก

๑. ถนนตีบุก
๒. ถนนเทพกษัตรีย์
๓. ซอยรมณีย์
๔. ถนนเยาวราช
๕. ถนนสตุล

อาคารถนนตีบุกมองจากวัดมงคลนิมิตร

อาคารถนนตีบุกมองจากอาคารภูเก็ตอินเตอร์เนชั่นแนลแลปิดดารี

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารโดยมากเป็นอาคารพักอาศัย มีส่วนน้อยที่เป็นอาคารพาณิชย์ และสำนักงานทำให้ปริมาณกิจกรรมบนถนนตีบุกไม่คึกคักเหมือนถนนอื่น ๆ ผู้คนสัญจรไปมาน้อย

- สภาพทางกายภาพ

กลุ่มอาคารเก่าของถนนตีบุก โดยมากมีสภาพที่สมบูรณ์ดีมาก ทั้งชั้นล่างและชั้นบนอาคารเกือบทั้งหมดเป็นอาคาร ๒ ชั้น มีบางบางส่วนเป็นอาคารชั้นเดียว

- สภาพการจราจร

ไม่หนาแน่น จอดรถได้ ๒ ฝั่ง การสัญจรเป็นแบบเดินรถทางเดียว

- สภาพแวดล้อม

โดยรอบอาคาร ถนนนี้เป็นพื้นที่ที่มีอาคารไม่หนาแน่นนัก และเป็นอาคารที่มีส่วนสูงไม่เกิน ๒ ชั้น และมีต้นไม้

โดยรอบพอสมควร

- จำนวนห้องแถว

ฝั่งเลขคู่ มีห้องแถวทั้งหมด ๓๐ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๑๑ ห้อง คิดเป็น ๓๖.๗%

๒. อาคารปรับปรุงไปบ้าง ๓ ห้อง คิดเป็น ๑๐%

๓. อาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก – ห้อง คิดเป็น ๐%

๔. อาคารใหม่ ๑๖ ห้อง คิดเป็น ๕๓.๓%

ฝั่งบ้านเลขที่ที่เป็นเลขคี่ มีห้องแถวทั้งหมด ๓๔ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๒๒ ห้อง คิดเป็น ๕๗.๔๐%

๒. อาคารที่ปรับปรุงไปบ้าง ๕ ห้อง คิดเป็น ๑๓.๒๐%

๓. อาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ๑ ห้อง คิดเป็น ๒.๖%

๔. อาคารใหม่ ๑๐ ห้อง คิดเป็น ๒๖.๓๐%

สถาปัตยกรรม

ลักษณะอาคารทั่วไป

อาคารเก่าส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง ๒ ชั้น ผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างมีทั้งซุ้มโค้งครึ่งวงกลม, โค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ซุ้มสี่เหลี่ยม หน้าต่างส่วนมากเป็นหน้าต่างบานคู่ถึงพื้น มีบางห้องมีลายปูนปั้นงดงามมาก

ชั้นล่างของอาคาร ส่วนมากเป็นแบบเดิมคือลักษณะมีประตูตรงกลาง มีหน้าต่างอยู่ด้านข้าง ๆ ละ ๑ คู่ มีบางกลุ่มทำรั้วปิด ARCADE ติดต่อกันโดยตลอด ยังคงมี ARCADE เกือบทั้งหมด

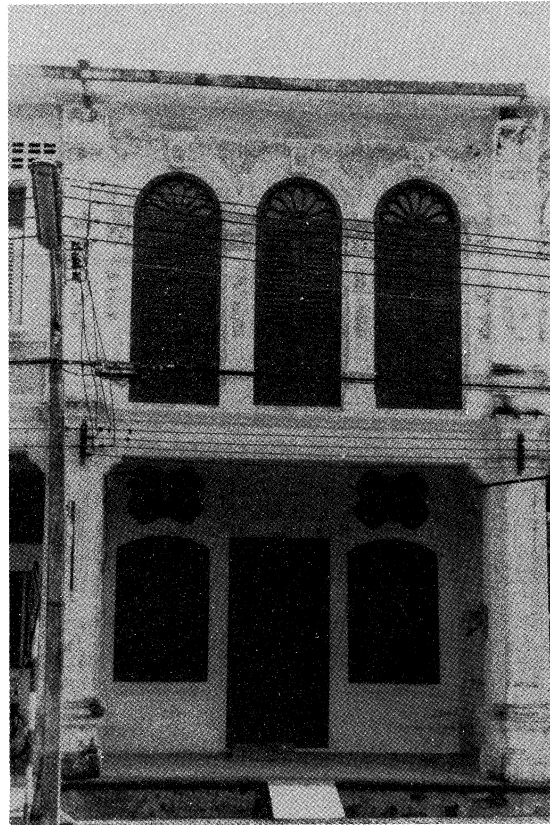
ลักษณะอาคารทั่วไป

ลักษณะอาคารที่เด่น

- กลุ่มอาคารผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจกแบบ ๒ ค. หน้าต่างแบบ ๑ ก. ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. พบที่ห้องเลขที่ ๘๓, เลขที่ ๘๕, เลขที่ ๙๑ และห้องที่ ๙๓ ส่วนห้องที่ ๗๗ และห้องที่ ๗๙ มีลายปูนปั้นทั้งผนังเหนือซุ้ม, เสารับซุ้ม และเสาโครงสร้าง

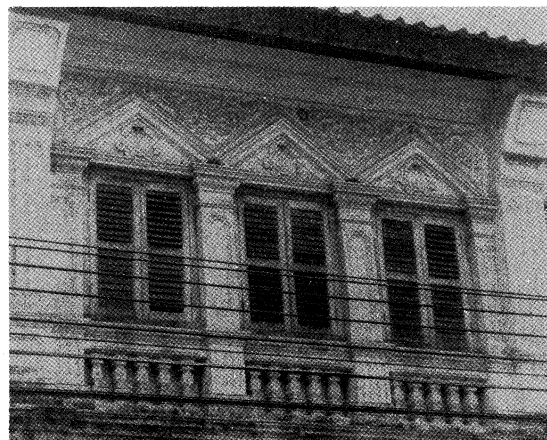
- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มจั่ว ๓ ซุ้ม ส่วนหน้าจั่วเป็นผนังทึบมีลายปูนปั้นลายจีนเหนือซุ้ม มีลายปูนปั้นลายดอกไม้ หน้าต่างแบบ ๑ ข. ได้หน้าต่างเป็นราวลูกกรงปูน ด้านในฉาบปูนเรียบ พบที่ห้องเลขที่ ๓๗ และเลขที่ ๓๙/๑

- อาคารมีระเบียง พบ ๒ ลักษณะ คือลักษณะแรกเป็นอาคาร ๓ ห้อง รวมเป็น ๑ ชุด มีราวระเบียงทั้งชั้นบนชั้นล่าง เป็นราวลูกกรงปูนโปร่ง ชั้นล่างมี ARCADE

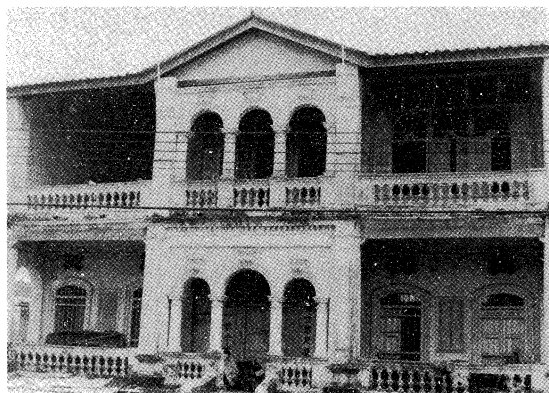
รูปด้านห้องเลขที่ ๗๗

โค้ง ส่วนห้องกลางมีลักษณะพิเศษ คือ มีซุ้มระเบียงโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม เสารับซุ้มเป็นเสากลมเรียบ ทั้ง ๒ ชั้น ชั้นล่างมีบันไดช่องกลางเป็นทางเข้าอาคาร ภายนอกโค้งเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนลายปูนปั้น มีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. พบที่ห้องเลขที่ ๒๓

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๓๙/๑

ส่วนลักษณะที่ ๒ ชั้นบนเป็นเหมือนห้องกลางของเลขที่ ๒๑ ชั้นล่างเป็นแบบเดิมคือประตูตรงกลาง หน้าต่าง ๒ ข้างของประตู พบที่ห้องเลขที่ ๗๑

อาคารเลขที่ ๒๓

- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูน มีซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม ๓ ซุ้ม หน้าต่างแบบ ๑ ง. มีช่องแสงกระจกสี่เหลี่ยมในซุ้ม เสารับซุ้มเป็นเสาสี่เหลี่ยมเรียบ มีบัวที่ฐานพบที่ห้องเลขที่ ๙๕

รูปด้านห้องเลขที่ ๙๕

- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม มีลายปูนปั้นรูปจั่วด้านบน แต่ซุ้มท่างันเล็กน้อย เสารับซุ้มเป็นเสาสี่เหลี่ยมเรียบ มีบัวหัวเสาและที่ฐาน หน้าต่างแบบ ๑ ข. มีช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้ในซุ้ม พบที่ห้องเลขที่ ๖๕ ส่วนห้องที่ ๖๗ เหมือนกันยกเว้นหน้าต่างเป็นลูกฟักกระจก

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๖๕

- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ ซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม ๓ ซุ้ม เป็นกรอบปูนนูนเท่ากันตลอดที่ฐานมีบัวระดับล่างของหน้าต่าง ส่วนล่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูน มีกั้นสาบบน หน้าต่างแบบ ๑ จ. พบที่ห้องเลขที่ ๔๙

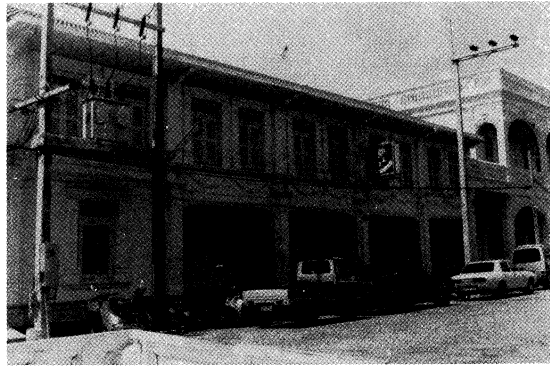
รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๙

อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้น มีซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม ๓ ซุ้ม เหนือซุ้มมีลายปูนรูปจั่ว ๓ จั่ว เหนือซุ้ม เป็นลายปูนปั้นทั้งในจั่วและนอกจั่ว หน้าต่างบานคู่ ๒ ตอน ใน ๑ บาน แต่ละตอนเป็นบานเกล็ดไม้ติดตาย เป็นบานกระทุ้งในบานเปิด มีช่องแสงตีคิ้วไม้ในซุด ได้หน้าต่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นลายใบไม้ พบได้ที่ห้องเลขที่ ๓๐ ส่วนห้องเลขที่ ๒๘ เปลี่ยนตัวบานหน้าต่างเป็นลูกฟักกระจก

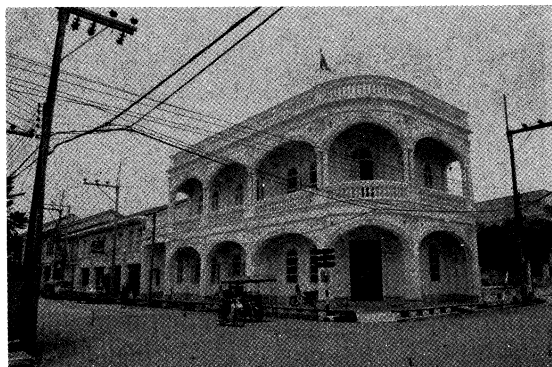
รูปด้านห้องเลขที่ ๒๘

- กลุ่มอาคารบริษัทภูเก็ตอินเตอร์เนชั่นแนลแลปิดดารี เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม ๒ ซุ้ม ห่างกันเล็กน้อย หน้าต่างเป็นบานคู่ตัวบานเป็นเกล็ดไม้ติดตาย มีช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้ในซุดเดียวกัน ได้หน้าต่างมีลายปูนปั้นรูประย้า

กลุ่มอาคารบริษัท ภูเก็ตอินเตอร์เนชั่นแนลแลปิดดารี

- อาคารพาณิชย์ (หัวมุมถนนตัดกับ ถ.เขาวราช)
ลักษณะอาคาร ๒ ชั้น ผนังก่ออิฐฉาบปูน ชั้นล่างมี ARCADE โค้ง ด้านหน้าเป็นซุ้มโค้งเดี่ยว (THREE-CENTRED ARCH) ๓ ซุ้ม หัวมุมถนนอีก ๑ ซุ้ม ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. เสาโครงสร้างมีหัวเสาแบบไอโอนิก ชั้น ๒ มีระเบียง รวาระเบียงลูกกรง มีซุ้มโค้งเหมือนชั้นล่าง เสารับซุ้มระเบียงเป็นเสากลม ๒ ต้น หยุดแค่ซุ้มระเบียง เหนือขึ้นไปเป็นเสาสี่เหลี่ยมมีหัวเสาแบบไอโอนิก มี PARAPET ลูกกรงปูนโปร่ง หน้าต่างมีซุ้มโค้งครึ่งวงกลม กลางซุ้มมีลักษณะ KEYSTONE แบบเดียวกัน ไม่มีเสารับซุ้ม มีช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้ในซุดบานหน้าต่างถึงพื้น บานเกล็ดไม้ติดตายส่วนบน ส่วนล่างทึบ

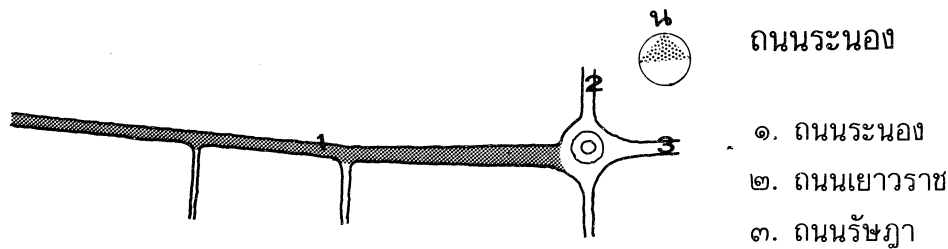

อาคารพาณิชย์

- อาคารเลขที่ ๓๙/๑ อยู่หัวมุมถนนตัดกับถนน
 เยาวราช ชั้นล่างมีซุ้มโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED
 ARCH) ห้องละ ๑ ซุ้ม มีลายปูนปั้นเหนือซุ้ม ผนังภายใน
 ซุ้มเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ ตลอดแนวมีซุ้มหน้าต่าง
 โค้งครึ่งวงกลมตรงกลาง ห้องละซุ้ม เหนือซุ้มมีลายปูน
 บันวิจิตรงดงาม ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้
 รูป ๒ ค. เสาโครงสร้างทั้งชั้นบนและชั้นล่าง มีหัวเสา
 แบบผสมไอโอนิก และคอรีนเธียน ภายในซุ้มหน้าต่าง
 เป็นบานเกล็ดกระจกฝ้าปรับได้ ๓ ห้อง ถัดมาอีกห้อง
 เป็นบานคู่ลูกฟักกระจก ส่วนห้องที่ ๓๙/๒ ลักษณะ
 ทั่วไปเหมือนกัน ต่างกันที่ชั้น ๒ มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่ง
 วงกลม ๒ ซุ้ม หน้าต่างเป็นบานคู่ ตัวบานเป็นเกล็ดไม้
 ปรับได้

อาคารเลขที่ ๓๙/๑

อาคารห้วมุมถนนระนอง ฟังเลขคี่ มองจากวงเวียน

อาคารห้วมุมถนนระนอง ฟังเลขคู่ มองจากวงเวียน

สภาพโดยทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

กลุ่มอาคารบริเวณหัวถนนจากวงเวียนซึ่งตัดกับถนนเยาวราช เป็นอาคารพาณิชย์ทำการค้าชั้นล่าง ส่วนชั้นบนเป็นที่พักอาศัย มีอาคารสำนักงาน, วัดและอาคารพักอาศัย อยู่ส่วนปลายของถนน มีตลาดสดของเทศบาลเมืองภูเก็ตและกิจการรถสองแถวไปบริเวณต่าง ๆ รอบเกาะภูเก็ต ทำให้การค้าขายและการสัญจรคึกคักเป็นพิเศษ

- สภาพทางกายภาพ

สภาพของอาคารสามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ค่อนข้างชัดเจนเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มอาคารบริเวณหัวถนน เป็นอาคารเก่า เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน, กลุ่มอาคารไม่มีซึ่งมีสภาพค่อนข้างทรุดโทรม กลุ่มอาคารใหม่ซึ่งเป็นอาคารสูง ๓ ชั้น

- สภาพการจราจร

การจราจรเป็นการเดินทางเดียวโดยเข้าจากหัวถนนด้านวงเวียนไปออกส่วนปลายถนน บริเวณหัวถนนฝั่งเดียวกับตลาดสด ก่อนถึงตลาดสด เป็นที่จอดรถฝั่งเดียวการจราจรค่อนข้างหนาแน่นเพราะมีตลาดสดและจอดรถสองแถวไปบริเวณต่าง ๆ ทั่วเกาะ

- สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมโดยรอบ ถนนระนองส่วนใหญ่เป็นที่ที่มีอาคารเบาบางและไม่มีความสูงมากนัก เป็นอาคารชั้นเดียวและ ๒ ชั้น มีต้นไม้เป็นบางจุด เช่นที่ทำการบริษัทเดินอากาศไทย บริเวณวัดขจรรังสรรค์ บริเวณศาลเจ้าปู่ด้อย

จำนวนห้องแถว

- ฟังบ้านเลขที่ที่เป็นเลขคู่ ประกอบด้วยห้องแถวทั้งหมด ๓๖ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๕ ห้อง คิดเป็น ๑๓.๕๐%
 ๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๗ ห้อง คิดเป็น ๑๙.๕๐%
 ๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๒ ห้อง คิดเป็น ๕.๖๐%
 ๔. อาคารใหม่ ๒๒ ห้อง คิดเป็น ๖๑.๑๐%
- ผังบ้านเลขที่ที่เป็นเลขคู่ ประกอบด้วยห้องแถว ทั้งหมด ๕๕ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่
๑. อาคารเก่า ๑๓ ห้อง คิดเป็น ๒๓.๖%
 ๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๙ ห้อง คิดเป็น ๑๖.๕๐%
 ๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๒ ห้อง คิดเป็น ๓.๖๐%
 ๔. อาคารใหม่ ๓๑ ห้อง คิดเป็น ๕๖.๕๐%

สภาพสถาปัตยกรรม

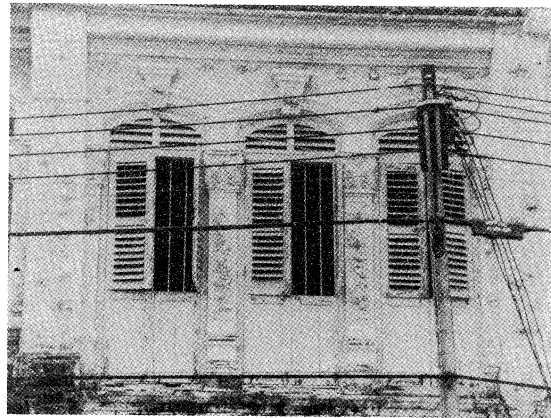
ลักษณะอาคารทั่วไป

ลักษณะรูปด้านชั้นล่างโดยทั่วไป ประตูเป็นบานเฟี้ยมเหล็ก มีบางหลังที่ปิด ARCADE มีบางหลังที่ใช้ลวดลายวงกลม ARCADE จนไม่สามารถสังเกตรูปร่างได้ มีเพียงบางหลังที่ประตูยังเป็นแบบเดิมคือมีประตูตรงกลาง มีหน้าต่างสองข้างของประตู

ลักษณะรูปด้านชั้นบน จะศึกษาเฉพาะอาคารที่มีโครงสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่มีผนังเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีทั้งที่มีซุ้มหน้าต่าง โค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH), ซึ่งบางห้อง มีลายปูนปั้นลวดลายสวยงาม, และไม่มีซุ้มหน้าต่าง ซึ่งส่วนมากมีระเบียงยื่นจากแนว ARCADE และมีกันสาดยื่นส่วนชั้นบน มีส่วนน้อยที่เป็นผนังไม้

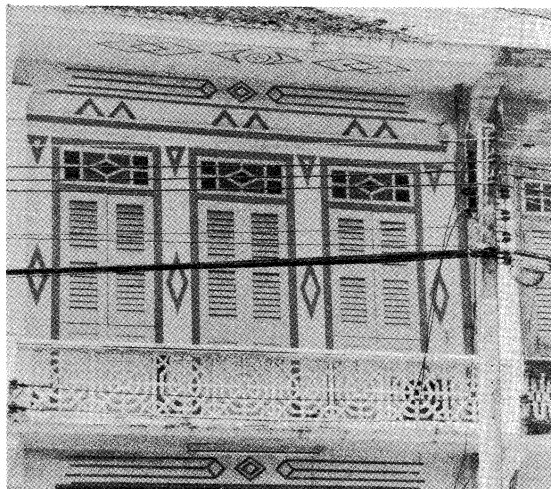
ลักษณะอาคารที่เด่น

- อาคารที่มีผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นทั้งที่เสาโครงสร้าง, เสารับซุ้มผนังนอกซุ้มหน้าต่าง มีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม โค้งแบบเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) หน้าต่างแบบ ๑ ก. กลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. พบที่ห้องเลขที่ ๓๔ ส่วนห้องเลขที่ ๒๒ และห้องเลขที่ ๒๔ คล้ายกัน แต่ไม่มีลายปูนปั้นที่เสาโครงสร้างและเสารับซุ้ม

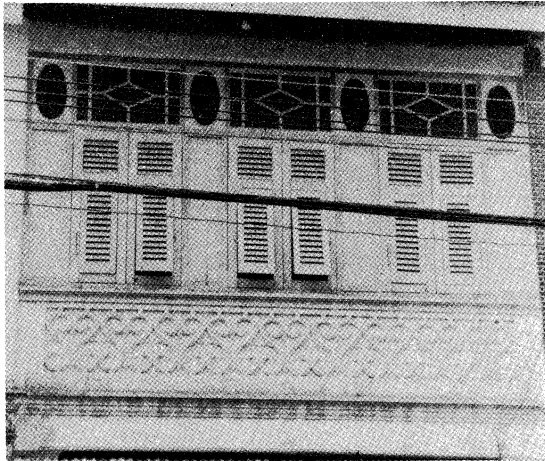
รูปด้านชั้นบน ห้องเลขที่ ๓๔

- อาคาร ผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นแบบกราฟฟิก (GRAPHICS) ไม่มีซุ้มหน้าต่าง หน้าต่างถึงพื้นแบบ ๑ ง. ๓ คู่ ห่างกัน มีช่องแสงกระจกลี ตีคิ้วไม้ในชุด มีระเบียบ ราวระเบียงเป็นลูกกรงปูนโปร่ง มีหลายลาย พบได้ในกลุ่มอาคารเลขที่ ๑๗, เลขที่ ๑๙ และเลขที่ ๒๑

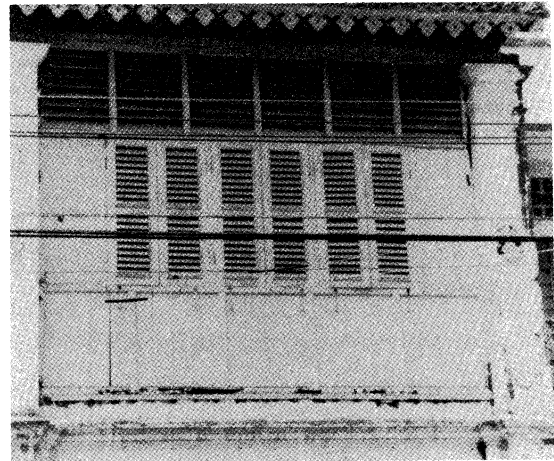
รูปด้านชั้น ๒ ห้องเลขที่ ๑๗

- อาคาร ผนังระดับใต้หน้าต่าง เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นอ่อนช้อย หน้าต่างเป็นบานคู่ ๓ คู่ ห่างกัน ระหว่างบานมีแผ่นไม้ทึบ เหนือบานไม้เป็นช่องแสงกระจกรูปวงรีตั้ง ส่วนเหนือหน้าต่างเป็นช่องแสงกระจกลี ตีคิ้วไม้เหลี่ยม หน้าต่างแบบ ๑ จ. พบที่ห้องเลขที่ ๑๔๕

รูปด้านชั้น ๒ ห้องเลขที่ ๑๔๕

- อาคาร ผนังไม้หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่
ตรงกลาง เหนือหน้าต่างเป็นช่องระบายอากาศบานเกล็ด

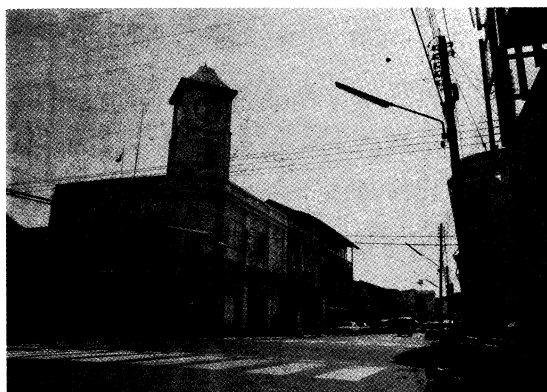
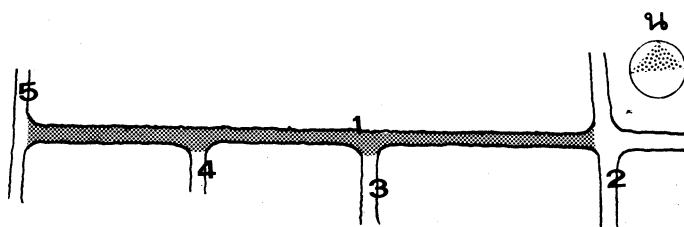

รูปด้านชั้นบน ห้องเลขที่ ๑๖๑

ไม้ติดตายตลอดแนวถึงฝ้าเพดาน ข้างซ้ายหลังคาเป็น
ไม้ฉลุ พบได้ที่ห้องเลขที่ ๑๖๑

ถนนพังงา

๑. ถนนพังงา
๒. ถนนภูเก็ต
๓. ซอยประดิษฐ์
๔. ถนนตะกั่วป่า
๕. ถนนเขาวราช

ถนนพังงา ฝั่งอาคารศูนย์รวมชาวแหลมพรหมเทพ

ถนนพังงา ฝั่งอาคารธนาคารชาร์เตอร์

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

เป็นถนนที่มีกิจกรรมการค้าขายคึกคักพอสมควร ลักษณะการค้าค่อนข้างสมบูรณ์ในตัวเอง กล่าวคือมีธุรกิจใหญ่ ๆ เช่น การธนาคาร, ร้านค้าขายรถจักรยานยนต์, ร้านขายทอง, โรงแรม, ไปจนถึงร้านค้าเล็ก ๆ เช่นร้านอาหารร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายของที่ระลึก ของเก่า ส่วนใหญ่ กิจกรรมเป็นการค้าขายในชีวิตประจำวัน เป็นส่วนมาก มีบ้างเช่น ร้านขายของที่ระลึก โรงแรม ธนาคาร ที่ติดต่อกับนักท่องเที่ยวโดยตรง

- สภาพทางกายภาพ

อาคารเก่าส่วนใหญ่สูง ๒ ชั้น แต่มีอาคารใหม่ที่สูงเกิน ๒ ชั้น มีจำนวนมากพอสมควร โดยเฉพาะธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด ล้วน

มีขนาดใหญ่โต และสูง ทำให้ไม่สามารถเข้ากันได้กับอาคารเก่าที่มีขนาดเล็กและสูงเพียง ๒ ชั้นเท่านั้น ลักษณะ ARCADE เหลืออยู่น้อยมาก ระบบการระบายน้ำเป็นแบบท่อเปิดมีฝาปิดตลอดโดยที่ฝาเปิดทำหน้าที่เป็นทางเท้าภายนอกอาคาร อาคารเก่าจะรวมกันอยู่เป็นกลุ่มซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าอาคารใหม่

- สภาพการจราจร

การจราจรเป็นแบบเดินรถทางเดียว โดยมาจากทางถนนเขาวราชและถนนตะกั่วป่า ไปออกซอยประดิษฐ์และถนนภูเก็ต ปริมาณรถมีมากพอสมควร การจราจรสามารถจอดได้ทั้ง ๒ ฝั่งถนน

- สภาพแวดล้อม

อาคารถนนพังงา ถูกล้อมรอบด้วยอาคารถนนเขาวราช อาคารถนนกลาง อาคารถนนภูเก็ต อาคารถนนรัชฎา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง ๒ ชั้น มีที่เปิด

โล่งบ้าง ด้านหลังติดกับอาคารถนนกลาง

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งถนนห้องเลขที่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๕๐ ห้อง
แบ่งเป็น ๔ ระดับได้แก่

๑. อาคารเก่า ๑๔ ห้อง คิดเป็น ๒๘.๐%
๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๕ ห้อง คิดเป็น ๑๐.๐%
๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก- ห้อง คิดเป็น ๐%
๔. อาคารใหม่ ๓๑ ห้อง คิดเป็น ๖๒.๐%

- ฝั่งถนนห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ มีทั้งหมด ๕๗
ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๑๗ ห้อง คิดเป็น ๒๙.๘%
๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๑ ห้อง คิดเป็น ๑.๘๐%
๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก- ห้อง คิดเป็น ๖๘.๔%
๔. อาคารใหม่ ๓๙ ห้อง คิดเป็น ๖๘.๔๐%

สภาพสถาปัตยกรรม

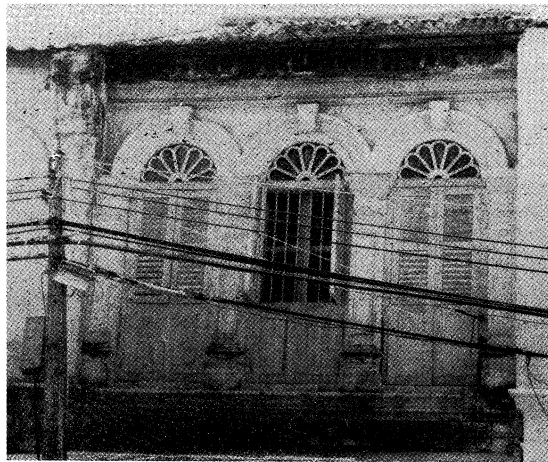
ลักษณะโดยทั่วไป

- ชั้นล่าง อาคารเกือบทั้งหมดเป็นประตูบานเฟี้ยม
เหล็ก มีเพียงไม่กี่ห้องที่เป็นประตูแบบจีนดั้งเดิม ARCADE
ส่วนใหญ่ถูกปิดเกือบหมด อาคารที่สร้างใหม่ไม่มี
ARCADE เช่นเดียวกัน มีลักษณะอาคารพิเศษเช่นธนาคาร
ชาร์เตอร์ ศูนย์รวมชาวพรหมเทพ โรงแรมออนออน

- ชั้นบน อาคารเก่าเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีทั้ง
แบบที่มีซุ้มหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลมซุ้มสี่เหลี่ยม ไม่มีซุ้ม
หน้าต่างเป็นประตูตรงกลางบานคู่ และหน้าต่างบานคู่
ข้างละ ๑ คู่ และหน้าต่างบานคู่ ๓ คู่ แต่ละคู่ห่างกัน
มีลักษณะอาคารพิเศษ เช่น ธนาคารชาร์เตอร์ ศูนย์รวม
ชาวพรหมเทพ โรงแรมออนออน

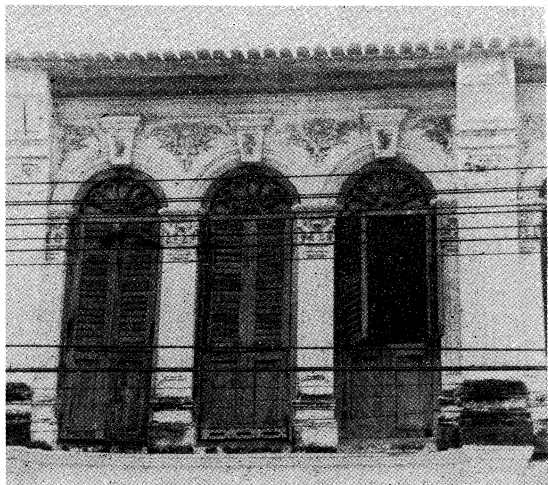
ลักษณะอาคารที่เด่น

- อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูนไม่มีฉาบปูนปั้นมีซุ้ม
หน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้มภายในโค้งเป็นช่องแสง
กระจกคิ้วไม้แบบ ๒ ก. ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ
KEYSTONE แบบ ๓ ค. หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. ได้แก่
กลุ่มอาคารเลขที่ ๔ ถึงเลขที่ ๑๐ แต่มีสมบูรณ์อยู่ห้อง
เดียวคือห้องเลขที่ ๘ นอกนั้นเปลี่ยนภายในซุ้มหน้าต่าง

รูปด้านชั้นบน ห้องเลขที่ ๘

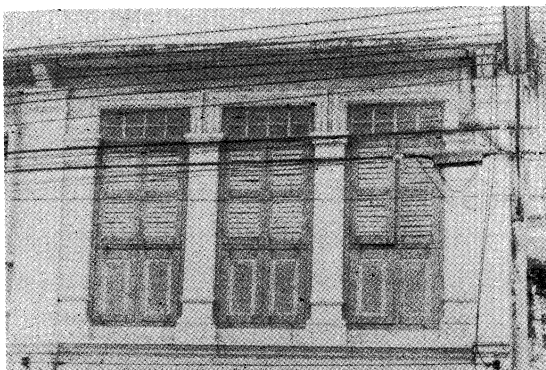
- กลุ่มอาคาร ห้องเลขที่ ๑๑๑ ถึงห้องเลขที่ ๑๒๑
ทุกห้องยังสมบูรณ์ยกเว้น ห้องเลขที่ ๑๑๑ ห้องเลขที่
๑๑๙ เปลี่ยนช่วงล่างของหน้าต่างเป็นผนังทึบ เป็น
อาคารผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้น นอกซุ้มหน้าต่าง
มีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม โค้งครึ่งวงกลม มีปูนปั้นลักษณะ
KEYSTONE แบบ ๓ ก. ตรงกลางโค้ง ภายในโค้งเป็น

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๑๗

ช่องแสงกระจกคิ้วไม้ ลายแบบ ๒ ก. หัวเสารับซุ้มเป็น
แบบผสมไอโอนิกและคอรีนเธียน หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก.

- ห้องเลขที่ ๑๐๙ ชั้นล่างเป็นห้องเดียวที่ประตู
เป็นแบบจีนดั้งเดิม ยังมี ARCADE แต่ทำรั้วโปร่งปิด
ARCADE ชั้นบนเป็นผนังก่ออิฐ ฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่าง
สี่เหลี่ยม มีเสารับซุ้มภายในซุ้มสี่เหลี่ยมเป็นช่องแสง
กระจกคิ้วไม้ลายตารางสี่เหลี่ยม (GRID) หน้าต่างบานคู่

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๐๙

แบบ ๑ ก. มีกันสาดด้านบนและ PARAPET ทึบ

- ห้องเลขที่ ๗๔ ผังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีประตูตรงกลางเป็นบานคู่ ๒ ส่วน ส่วนบนบานเกล็ดไม้ติดตาย ส่วนล่างเป็นแผ่นไม้ทึบ ด้านข้างเป็นหน้าต่างบานคู่ ตัวบานเป็นเกล็ดไม้ติดตายข้างละ ๑ คู่ ไม่มีช่องแสง

รูปด้านห้องเลขที่ ๗๔

- ห้องเลขที่ ๖๘ ผังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม ๓ ซุ้ม หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ จ. มีช่องแสงกระจกใสในซุ้ม ได้หน้าต่างเป็นบัวปูนปั้นตลอดแนวอาคาร

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๖๘

- อาคารชาร์เตอร์ อาคารผังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดคือการมีซุ้มโค้งครึ่งวงกลมทั้ง ๒ ชั้น โดยชั้นล่างเป็นซุ้มทางเข้า ARCADE ชั้นบนเป็นซุ้มของระเบียงมีราวระเบียงเป็นลูกกรงปูนโปร่ง ซุ้ม ๒ ซุ้มริมสุดของอาคารด้านในถนนเป็นผนังทึบฉาบปูนเรียบทั้ง ๒ ซุ้ม หัวเสาชั้นล่างเป็นแบบดอริก ส่วนหัวเสาชั้นบนเป็นแบบไอโอนิก ปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. มี PARAPET ปูนทึบบนสุด ชั้น

อาคารธนาคารชาร์เตอร์ด้านถนนพังงา

ล่างระดับใต้หัวเสารับซุ้มลงมาเป็นผิวทรายล้าง

อาคาร ศูนย์รวมข่าวพรหมเทพ อาคาร ๓ ห้อง
ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดคือ
มีซุ้มโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) ห้องละ ๑ ซุ้ม
ทั้งชั้นบนและชั้นล่างมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE
แบบ ๓ ข. ชั้นล่างห้องกลางมีประตูเข้า ชั้นบนมีหน้าต่าง
บานคู่ไม้ทึบซุ้มละ ๒ คู่ บนสุดมี PARAPET ปูนทึบ มี
หอนาฬิกาสูงขึ้นไปอีก ๒ ชั้นเป็น LANDMARK ที่สำคัญ
ของเมืองภูเก็ต ลักษณะเป็นหอสี่เหลี่ยม วางผังของ
หอเอียง ๔๕° กับถนน ชั้นล่างมีหน้าต่างบานคู่ไม้ทึบ
๑ คู่ ชั้นบนสุดมีนาฬิการูปวงกลม มีหลังคาสี่ขาทรง
ปั้นหย้า

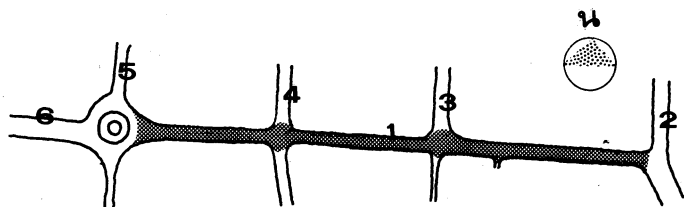
อาคารศูนย์รวมข่าวพรหมเทพจากฝั่งถนนพังงา

โรงแรมออนออน อาคาร ๓ ห้อง ผนังก่ออิฐ
ฉาบปูน มีลายปูนปั้นเหนือซุ้มชั้นล่าง มีลักษณะพิเศษ
ที่เห็นได้ชัดคือมีซุ้มโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH)
ทั้งชั้นบนชั้นล่าง ห้องละ ๑ ซุ้ม ชั้นล่างห้องกลางไม่มีซุ้ม
แต่เป็นช่องทางรับซุ้มเป็นแบบดอริค ชั้นบนเป็นซุ้มหน้า
ต่างภายในโค้งเป็นผนังทึบฉาบปูนเรียบ มีลายปูนปั้น
รูปดวงอาทิตย์เปล่งรัศมีมีหน้าต่างบานคู่ ๓ คู่ ต่อ ๑ ซุ้ม
บานเป็นเกล็ดไม้ติดตายได้ระดับหน้าต่างเป็นลูกกรง
ปูนด้านในฉาบปูนเรียบ ตรงกลางโค้งชั้นบนปูนปั้นลักษณะ
KEYSTONE แบบ ๓ ง. หัวเสาโครงสร้างเป็นแบบไอโอนิค
แต่ลายแปลกตามี PARAPET ลูกกรงโปร่ง

อาคารโรงแรมออนออน

ถนนรัชฎา

๑. ถนนรัชฎา

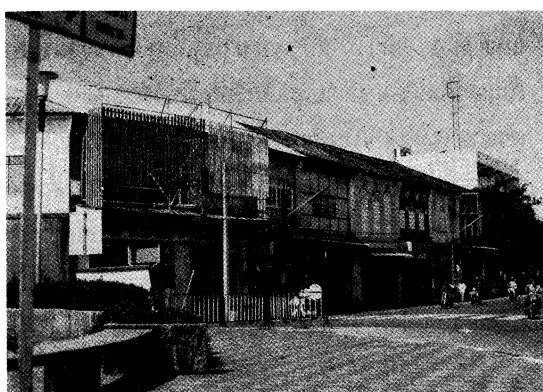
๒. ถนนภูเก็ต

๓. ซอยประดิษฐ์

๔. ถนนตะกั่วป่า

๕. ถนนเยาวราช

๖. ถนนระนอง

อาคารห้วมถนนรัชฎาฝั่งเลขคี่ มองจากวงเวียน

อาคารห้วมถนนรัชฎาฝั่งเลขคู่ มองจากวงเวียน

สภาพทั่วไป

ลักษณะทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารเกือบทั้งหมดเป็นอาคารพาณิชย์ ทำการค้า
ชั้นล่าง ชั้นบนเป็นที่พักอาศัย ส่วนใหญ่เป็นร้านค้า
ขายเครื่องประดับ สินค้าพื้นเมือง เป็นย่านเศรษฐกิจ
ใหม่ที่สำคัญ มีธนาคารอยู่ถึง ๓ ธนาคาร บนถนน
สายนี้ และมีอีก ๓ ธนาคารในถนนข้างเคียง ถนนสายนี้
มีนักท่องเที่ยวและยานพาหนะหนาแน่นมาก

- สภาพทางกายภาพ

มีกลุ่มอาคารเก่าสูง ๒ ชั้นอยู่บริเวณหัวถนน
ติดวงเวียนติดกับถนนระนองและเยาวราช นอกนั้น
เป็นอาคารใหม่มีทั้งสูง ๕ ชั้น ๔ ชั้น ๓ ชั้น และ ๒ ชั้น
รวมถึงอาคารที่ไม่ถาวรนักสูง ๑ ชั้น เป็นร้านค้าขายของ
ที่ระลึก สินค้าพื้นเมือง กลุ่มอาคารเก่าเดิมมี ARCADE
แต่ปัจจุบันถูกปิดด้วยประตูบานเฟี้ยมเหล็ก เพื่อใช้พื้นที่

ซึ่งเดิมบริการผู้คนที่สัญจรไปมาเป็นส่วนตัวเพื่อค้าขาย
วางสินค้า จากความจำเป็นที่จะกันแดดกันฝนให้แก่
ชั้นล่างซึ่งเปลี่ยนมาจาก ARCADE (ทางเท้า) ทำให้
ต้องต่อหลังคาขึ้นเป็นสังกะสีและอลูมิเนียม ฯลฯ ซึ่งไม่
เข้ากันกับอาคาร ทำให้อาคารที่สวยงามมีคุณค่าด้อยลงไป

- สภาพการจราจร

สภาพการจราจรของถนนรัชฎา เป็นการเดินรถ
ทางเดียว จากปลายถนนติดต่อกับถนนภูเก็ต ปริมาณ
ความหนาแน่นของรถสูงกว่าถนนอื่น ๆ ความกว้างของ
ผิวถนนประมาณ ๑๐-๑๒ เมตร การจราจรติดขัดจนจอด
ได้วันละฝั่ง โดยสลับกันเพียงฝั่งเดียว

- สภาพแวดล้อม

กลุ่มอาคารใกล้เคียงได้แก่อาคารถนนพังงา
ถนนเยาวราช ถนนภูเก็ต ถนนตะกั่วป่า และซอยประดิษฐ์
ซึ่งเป็นอาคารที่ส่วนใหญ่สูง ๒ ชั้น และที่เปิดโล่งเช่น

ถนนภูเก็ตฝั่งตรงข้าม ถนนรัชฎา เป็นคลองและสวนหย่อม ซึ่งไม่มีผลเสียต่อกลุ่มอาคารเก่าหัวถนนรัชฎา สภาพการจราจรรอบ ๆ ไม่หนาแน่นมากนัก

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งถนนบ้านเลขที่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๔๑ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๑๗ ห้อง คิดเป็น ๔๑.๕๐%
๒. อาคารปรับปรุงไปบ้าง ไม่มี คิดเป็น ๐%
๓. อาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ๑ ห้อง คิด

เป็น ๒.๔๐%

๔. อาคารใหม่ ๒๓ ห้อง คิดเป็น ๕๖.๑๐%

- ฝั่งถนนบ้านเลขที่ที่เป็นเลขคี่ ประกอบด้วยห้องแถวทั้งหมด ๕๗ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับได้แก่

๑. อาคารเก่า ๕ ห้อง คิดเป็น ๘.๘%
๒. อาคารที่ปรับปรุงไปบ้าง ๔ ห้อง คิดเป็น

๗.๐%

๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๑ ห้อง คิดเป็น ๑.๘%

๔. อาคารใหม่ ๔๗ ห้อง คิดเป็น ๘๒.๔%

สภาพสถาปัตยกรรม

เนื่องจากอาคารเก่ามีน้อย แต่รวมกันอยู่เป็นกลุ่มบริเวณหัวถนนซึ่งติดต่อกับถนนเยาวราช ดังนั้น จึงจะพิจารณาสภาพสถาปัตยกรรมเฉพาะกลุ่มอาคารบริเวณนี้เท่านั้น

- ชั้นล่าง เปลี่ยนเป็นประตูบานเฟี้ยมเหล็ก ซึ่งปิด ARCADE เดิมเกือบทั้งหมด ห้องที่ไม่ปิดจะใช้เป็นที่วางสินค้า ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้ ARCADE เป็นทางสัญจรได้ เสาโครงสร้างมีขนาดใหญ่ ภายนอกเป็นก่ออิฐฉาบปูน มีลักษณะย่อมุมและมีลายปูน มีบัวหัวเสา ลักษณะเสาโครงสร้างจะเป็นลักษณะเดียวกันทั้งหมด

- ชั้นบน อาคารถนนรัชฎา จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสามารถกล่าวถึงดังนี้

กลุ่มอาคารเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีทั้งมีลายปูนปั้นและไม่มีลายปูนปั้น มีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม ซึ่งมีทั้งโค้งครึ่งวงกลมและโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) หน้าต่างเป็นบานคู่ถึงพื้น ๒ ช่วงแบบ ๑ ก. อาคารเหล่านี้จะอยู่บริเวณหัวถนนทั้งสองฝั่งติดกับถนนเยาวราช

กลุ่มอาคารมีระเบียงชั้นบน เป็นราวระเบียงลูกกรงปูนโปร่ง ผนังอยู่ด้านในจึงไม่แน่นมาก เป็นผนังไม้ หน้าต่างเรียบง่าย เหนือราวระเบียงเป็นบานเกล็ดติดตาย ยื่นลงมาเพื่อกันฝน อยู่ติดกับกลุ่มอาคารแรก มีเพียงฝั่งเดียว (ฝั่งเลขคู่)

กลุ่มอาคารเป็นผนังไม้ มีหน้าต่างบานคู่แบบ

๑ ข. อยู่ถัดเข้ามาในบริเวณตอนกลางถนนต่อจากกลุ่มที่ ๒ ซึ่งมีทั้งสองฝั่งถนน

ลักษณะอาคารที่เด่น

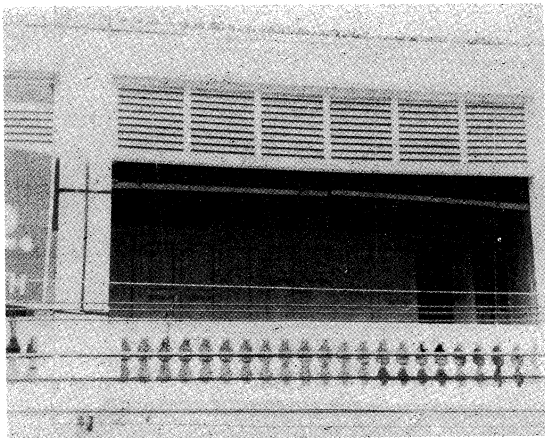
- ผนังอาคารเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม โค้งเสี้ยววงกลม ภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจก ตีคิ้วไม้ หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. เสารับซุ้มเป็นเสาสี่เหลี่ยม มีลายปูนเล็กน้อย มีบัวหัวเสาและที่ฐานตรงกลางโค้งปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. ที่สมบูรณ์พบได้ที่ห้องเลขที่ ๖ และห้องเลขที่ ๑๐

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๐

- กลุ่มอาคารชั้น ๒ มีระเบียงยื่นคลุม ARCADE แต่ปัจจุบัน ARCADE ถูกปิดด้วยประตูบานเฟี้ยมเหล็กทั้งหมด ราวระเบียงเป็นลูกกรงปูนโปร่งทั้งหมด เหนือราวระเบียงขึ้นไปเป็นแผงกันแดดบานเกล็ดไม้ติดตาย ยื่นลงมาจากฝ้าเพดาน ประมาณ ๘๐ ซม. ผนังชั้นสอง

เป็นผนังไม้ หน้าต่างประตูเป็นบานไม้ พบได้ที่ห้องเลขที่ ๑๒ ถึงห้องเลขที่ ๒๒

รูปด้านชั้นบน ห้องเลขที่ ๒๐

- ผนังอาคารก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่าง ๒ ซุ้ม เป็นซุ้มสี่เหลี่ยมไม่มีเสารับซุ้ม เป็นปูนกว้างเท่ากันตลอด ๒ ซุ้ม แยกจากกัน หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. มีช่องระบายอากาศภายในซุ้มเป็นบานเกล็ดไม้ติดตาย พบที่ห้องเลขที่ ๒๗

รูปด้านชั้นบน ห้องเลขที่ ๒๗

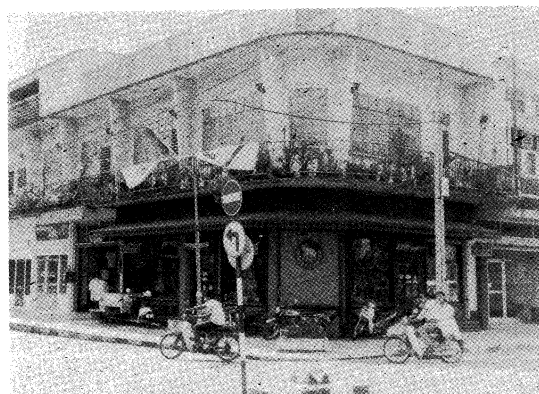
- ผนังอาคารเป็นผนังไม้ หน้าต่างบานคู่ถึงพื้น แบบ ๑ ง. ๓ คู่ ด้านข้างเป็นผนังไม้ทึบ เหนือหน้าต่างเป็นช่องระบายอากาศ เป็นเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว

ถึงฝ้าเพดาน เสาโครงสร้างมีลายปูนปั้น พบที่ห้องเลขที่ ๒๓

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๒๓

- กลุ่มอาคารหัวถนนภูเก็ต-รัชภา เป็นอาคารยุคเริ่มต้นของสมัยใหม่ (MODERN) ชั้น ๒ มีระเบียงหน้าต่างบานเกล็ดกระจกฝ้าปรับได้ มี PARAPET ปูนทึบ

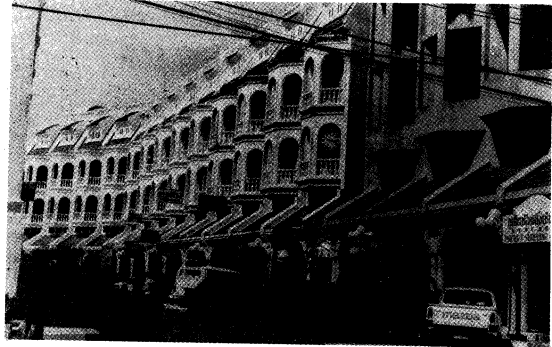
กลุ่มอาคารหัวมุมถนนรัชภา-ภูเก็ต

- อาคาร ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด เป็นอาคารใหม่ สูงประมาณ ๔ ชั้น ชั้นล่างเป็นชั้นสูงพิเศษ ด้านหน้ามีซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ๕ ซุ้ม ชั้น ๒ ชั้น ๓ และ ชั้น ๔ ขนาดเล็กกว่าชั้นล่าง มีราวระเบียงลูกกรงปูนโดยรอบ ชั้นที่ ๒ มีดาดฟ้า เป็นอาคารสร้างเลียนแบบของเก่า โดยตัดรายละเอียดของลวดลาย (ORNAMENT) ออก

อาคารธนาคารกรุงศรีอยุธยา

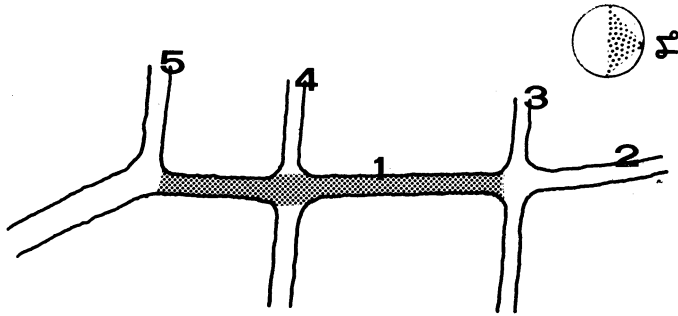
อาคาร ธนาคารแหลมทองและกลุ่มอาคาร ภูเก็ต
 ซอยปึงเซนเตอร์ เป็นอาคารสูง ๓ ชั้น อาคารใหม่ที่

อาคารธนาคารแหลมทองและกลุ่มอาคารภูเก็ตซอยปึงเซนเตอร์

สร้างสไตล์ยุโรป ซึ่งมีลักษณะกลมกลืนกับอาคารเก่า
 ในภูเก็ตและส่วนสูงไม่มากนัก โดยเฉพาะการดำรงไว้ซึ่ง
 ทางเท้าที่เรียกว่า ARCADE นั้น ซึ่งตรงข้ามกับ
 อาคารเก่าหลายห้องที่ไม่เห็นคุณค่า โดยการปิด ARCADE
 หรือวางสินค้าจนไม่สามารถใช้เป็นทางเท้าเพื่อหลบแดด
 และฝนได้

ถนนภูเก็ต

๑. ถนนภูเก็ต
๒. ถนนเทพกษัตรี
๓. ถนนกลาง
๔. ถนนพังงา
๕. ถนนภูเก็ต

ฝั่งอาคารเลขคู่จากหัวถนนตัดกับถนนกลาง มองจากถนน
เทพกษัตรี

ฝั่งอาคารเลขคู่ จาก ธนาคารชาร์เตอร์ไปหัวถนน

สภาพทั่วไป

สภาพโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารทั้ง ๒ ฝั่งเป็นอาคารพาณิชย์เกือบทั้งหมด
ชั้นล่างใช้ทำการค้า ส่วนชั้นบนใช้พักอาศัย กิจกรรม
การค้าส่วนใหญ่เป็นการค้าประจำวัน มีกิจการตั้งแต่
ธนาคาร, ร้านขายทอง ดีพาร์ทเมนต์สโตร์ ฯลฯ กิจกรรม
ไม่คึกคักมากนัก

- สภาพทางกายภาพ

อาคารส่วนมากสูง ๒ ชั้น มีส่วนน้อยที่สูง ๔ ชั้น
และมีเพียงบางห้องที่สูง ๓ ชั้น ความหนาแน่นของอาคาร
ไม่มากนัก มีส่วนเปิดโล่งเป็นสวนสาธารณะ ตรงข้าม
ศูนย์รวมชาวพรหมเทพ แต่มีขนาดไม่ใหญ่นัก มีอาณาเขต
จากแยกตัดกับถนนพังงาไปถึงคลอง การระบายน้ำเป็น
แบบท่อเปิดมีฝาปิดตลอด โดยที่ฝานี้ใช้เป็นทางเท้า
นอกอาคาร

- สภาพการจราจร

เป็นการเดินทางเดียว มาจากถนนเทพกษัตรี,
ถนนพังงา ออกสู่ถนนรัชฎา การจราจรสามารถจอด
ได้ทั้งสองฝั่ง

- สภาพแวดล้อม

โดยมากเป็นที่โล่ง มีกลุ่มอาคารที่ล้อมรอบจาก
ถนนรัชฎาตอนปลายถนนพังงาตอนปลาย ถนนกลาง
ตอนปลาย และถนนเทพกษัตรีตอนต้น ซึ่งส่วนใหญ่
เป็นอาคารสูง ๒ ชั้น ทำให้ไม่มีความหนาแน่นนัก มี
ต้นไม้ไม่มากพอสมควร

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งถนนห้องแถวเลขที่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๒๔
ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๖ ห้อง คิดเป็น ๒๕.๐%

๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๒ ห้อง คิดเป็น ๘.๓๐%
 ๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๔ ห้อง คิดเป็น ๑๖.๗๐%

๔. อาคารใหม่ ๑๒ ห้อง คิดเป็น ๕๐%
 - ผังถนนเลขที่ที่เป็นเลขคี่ มีทั้งหมด ๑๘ ห้อง มีระดับเดียว ได้แก่

๑. อาคารใหม่ ๑๘ ห้อง คิดเป็น ๑๐๐%

สภาพสถาปัตยกรรม

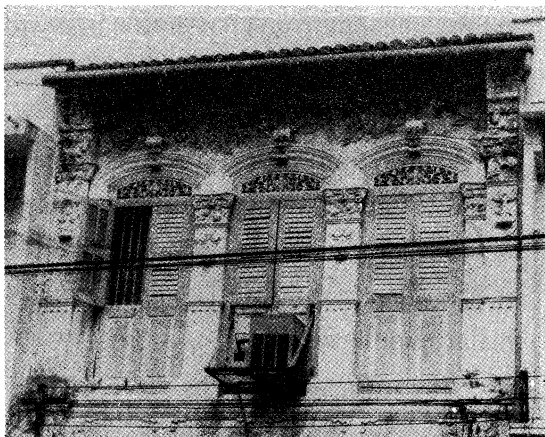
ลักษณะอาคารทั่วไป

- ชั้นล่าง กลุ่มอาคารบางส่วนยังมี ARCADE อยู่ แต่เนื่องจากอาคารใหม่มีมาก ดังนั้นส่วนใหญ่จึงไม่มี ARCADE ประตูเกือบทั้งหมดเป็นบานเฟี้ยมเหล็ก

- ชั้นบน ส่วนใหญ่เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีทั้งซุ้มหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม และมีส่วนน้อยที่เป็นผนังไม้ มีบางห้องที่เปลี่ยนผนังและหน้าต่าง แต่ยังคงอะเสนาซึ่งมีลายปูนปั้นเอาไว้ เช่น ห้องอันดามันควีนส์ทาวเวอร์ และมีอาคารที่มีลักษณะพิเศษ คือ ธนาคารแสดงดนตรีดาร์เตอร์ และศูนย์รวมชาวพรหมเทพ ซึ่งเป็นอาคารหุ้มมณาดัดกับถนนพังงา

ลักษณะอาคารที่เด่น

- ห้องเลขที่ ๑๖ ชั้นล่างยื่นผนังและประตูบานเฟี้ยมเปิด ARCADE เดิม ชั้นบนผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นทั้งที่ผนังนอกซุ้มและที่เสา ซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ตรงกลางโค้งมีลายปูนปั้น

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑๖

ลักษณะ KEYSTONE คล้ายแบบ ๓ ข. แต่มีลายใบไม้ภายในโค้งเป็นฉลุลายดอกไม้ใบไม้ หน้าต่างบานคู่ถึงพื้นแบบ ๑ ก. แต่ช่วงล่างคู่กลางเจาะเพื่อติดเครื่องปรับอากาศ เสารับซุ้มมีหัวเสาแบบไอโอนิก ดัดแปลงโดยเพิ่มลาย ด้านบนสุดมีรางน้ำด้านหน้า

- ห้องเลขที่ ๒๐ ยังคงมี ARCADE โค้ง ชั้นบนมีส่วนที่เป็นผนังด้านหน้าน้อย เพราะซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยมใหญ่สูงเกือบถึงฝ้าเพดาน เสารับซุ้มและซุ้มบนมีขนาดเท่ากันหมด ไม่มีหัวเสารับซุ้ม หน้าต่างเป็นบานคู่ถึงพื้นบานสูง ๒ ช่วง ช่วงบนเป็นลูกฟักกระจกลายปูน ช่วงล่างเป็นบานไม้มีช่องแสงกระจกลายปูน ดีคิ้วไม้มีกันสาดบนยื่น

รูปด้านห้องเลขที่ ๒๐

- ห้องเลขที่ ๒๒ ยังคงมี ARCADE โค้งผนังชั้นบนเป็นไม้มีหน้าต่างบานคู่ ๓ คู่ บานเป็นเกล็ดไม้ติดตายเหนือหน้าต่างเป็นช่องระบายอากาศเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว หลังคายื่นคลุมชั้นบน

- อาคารธนาคารแสดงนดาร์ชาร์เตอร์ มีลักษณะพิเศษเด่นทั้งชั้นบนและชั้นล่าง มีซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ๔ ซุ้ม ชั้นล่างเป็นซุ้มโค้งเข้า ARCADE เพื่อเข้าสู่ตัวอาคารอีกที ชั้นบนมีซุ้มระเบียง มีราวลูกกรงระเบียงปูนโปร่ง ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. เสารับซุ้มมีหัวเสาแบบบัวหัวเสา เสาโครงสร้างชั้นบนหัวเสาเป็นแบบไอโอนิก ชั้นล่างเป็นแบบดอริก บนสุดมี PARAPET ปูนทึบ

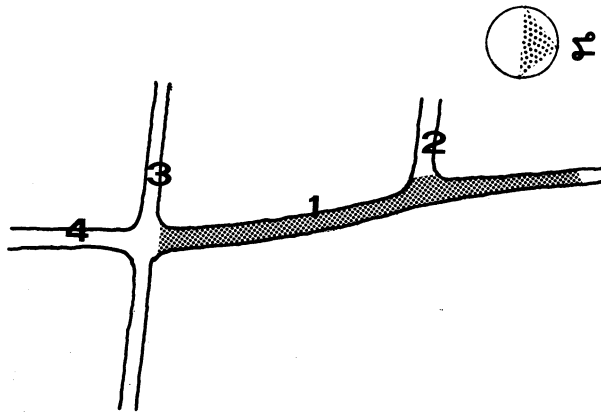
อาคารธนาคารแสดงนดาร์ชาร์เตอร์

- อาคารศูนย์รวมข่าวพรหมเทพ แบ่งเป็น ๓ ห้อง แต่ละห้องมีซุ้มโค้งเดี่ยว (THREECENTERED ARCH) โดยที่ห้องกลางมีขนาดใหญ่กว่าห้องข้าง ภายในโค้งฉาบปูนเรียบทึบตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แปลกกว่าที่อื่น ชั้นบนห้องกลางมีหน้าต่างบานคู่ไม้ทึบ ๓ คู่ ส่วนห้องข้างมีซุ้มละ ๒ คู่ ชั้นล่างห้องกลางเป็น

ทางเข้าเปิดโล่ง ห้องขวามีหน้าต่างบานเกล็ดกระจกไล่ ห้องซ้ายมีช่องกระจกติดตายถึงพื้น บนสุดมี PARAPET ปูนเรียบ ต่อขึ้นไปเป็นหอนาฬิกา มีหลังคาทรงปั้นหยาสีขาว นับเป็น LANDMARK ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของตัวเมืองภูเก็ต

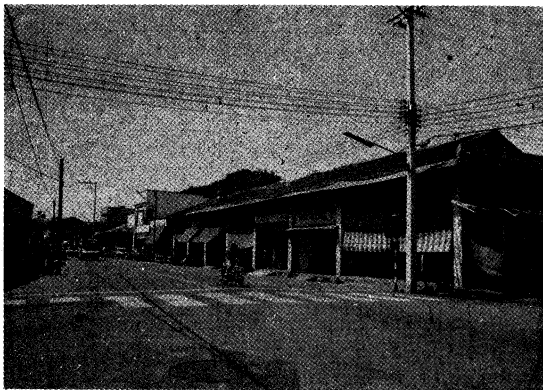

กองกำกับการตำรวจภูธร และ อาคารศูนย์รวมข่าวพรหมเทพ

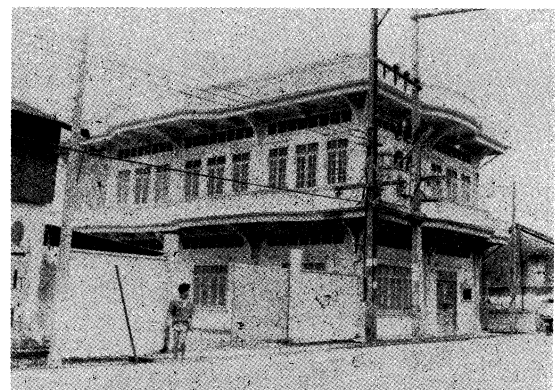

ถนนเทพกษัตรี

๑. ถนนเทพกษัตรี
๒. ถนนดิบูก
๓. ถนนกลาง
๔. ถนนภูเก็

อาคารฝั่งเลขคู่ หัวถนนตัดกับถนนกลาง มองจากฝั่งถนนภูเก็ต

อาคารถนนเทพกษัตรี ด้านปลายถนนก่อนเข้าสู่ตัวเมืองภูเก็ต (บริษัทอนุภาษและบุตร)

สภาพทั่วไป

สภาพโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ทำการค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสิ่งจำเป็นประจำวัน ลักษณะกิจกรรมไม่คึกคักเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นทางผ่านเข้าสู่ถนนภูเก็ตและถนนกลาง

- สภาพทางกายภาพ

อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารชั้นเดียว (มีชั้นใต้หลังคาอีก ๑ ชั้น) มีส่วนน้อยที่สูง ๒ ชั้น และมีเพียงบางห้องที่สูง ๓ ชั้น มีกลุ่มอาคารใหม่ชั้นเดียวเป็นอาคารไม้ถาวรนัก อยู่บริเวณหัวมุมติดกับถนนกลาง สภาพเก่าชั้นเดียวสภาพทรุดโทรมมากความหนาแน่นของอาคารมีน้อย บริเวณส่วนหัวมุมถนนตัดกับถนนดิบูกเป็นซากอาคารเก่าที่รื้อทำลาย และที่ว่างโล่ง การระบายน้ำเป็นลักษณะท่อเปิด โดยฝั่งถนนบ้านเลขที่เลขคู่ไม่มี

ฝาปิด ส่วนฝั่งตรงข้ามมีฝาปิด เฉพาะช่วงที่มีอาคาร ส่วนที่เลยคลองไปทางชานเมืองไม่มีฝาปิด การเดินสายไฟ ไม่มีผลเสียต่อมุมมองอาคารมากนัก ยกเว้นบริเวณหน้าอาคารบริษัทอนุภาษและบุตร ซึ่งมีหม้อแปลงไฟฟ้าบังมุมมองที่ดีของอาคาร

- สภาพการจราจร

การจราจรจากแยกตัดกับถนนดิบูก เป็นการเดินรถทางเดียว ออกสู่ถนนกลางและถนนภูเก็ต สภาพการจราจรคับคั่งพอสมควร เนื่องจากเป็นทางผ่านจากนอกเมืองสู่ใจกลางเมือง

- สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมของอาคารส่วนใหญ่เป็นที่โล่ง มีต้นไม้ไม่มากพอสมควร กลุ่มอาคารที่ล้อมรอบได้แก่กลุ่มอาคารถนนกลาง ถนนภูเก็ต ซึ่งอาคารส่วนใหญ่สูง ๒ ชั้น

จำนวนห้องแถว

- ผังถนนเลขที่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๓๘ ห้อง
แบ่งเป็น ๔ ระดับได้แก่

๑. อาคารเก่า ๓๔ ห้อง คิดเป็น ๘๙.๕๐%
 ๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๒ ห้อง คิดเป็น ๕.๒๕%
 ๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก-ห้อง คิดเป็น ๐%
 ๔. อาคารใหม่ ๒ ห้อง คิดเป็น ๕.๒๕%
- ผังถนนเลขที่ที่เป็นเลขคี่ มีทั้งหมด ๑๙ ห้อง

แบ่งเป็น ๔ ระดับได้แก่

๑. อาคารเก่า ๒ ห้อง คิดเป็น ๑๐.๕๐%
๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง-ห้อง คิดเป็น ๐%
๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๔ ห้อง คิดเป็น

๒๑.๑๐%

๔. อาคารใหม่ ๑๓ ห้อง คิดเป็น ๖๘.๕๐%

สภาพสถาปัตยกรรม

ลักษณะโดยทั่วไป

- ชั้นล่าง โดยทั่วไปเป็นบ้านเพี้ยมเหล็ก มีบางห้องที่เป็นบ้านเพี้ยมไม้บางส่วนมี ARCADE ที่เกิดจากการยื่นหลังคา โดยมีเสารับหลังคา ยื่นออกมาจากผนังชั้นล่างและชั้นบนซึ่งอยู่แนวเดียวกัน

- ชั้นบน โดยส่วนใหญ่เป็นอาคารชั้นเดียว เฉพาะอาคารเก่ามีชั้นใต้หลังคา ซึ่งมองจากด้านหน้าจะเห็นว่า มีผนังอยู่เหนือชั้นล่างอีกประมาณครึ่งชั้น บางห้องเป็นผนังไม่มีช่องแสงบ้าง บ้างก็มีหน้าต่างบานเดียวเปิดได้ บ้างก็เป็นระแนงไม้โปร่ง ส่วนอาคารเก่า ๒ ชั้น เป็น

กลุ่มอาคารเก่าชั้นเดียว (มีชั้นใต้หลังคา)

ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ ไม่พบซุ้มหน้าต่างโค้ง พบแต่ซุ้มหน้าต่างสี่เหลี่ยม

ลักษณะอาคารที่เด่น

- ห้องเลขที่ ๔๘ ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มสี่เหลี่ยม ๓ ซุ้ม มีบัวที่หัวเสาและที่ฐาน มีช่องแสงกระจกสี่เหลี่ยม หน้าต่างบานคู่ถึงพื้น ช่วงบนเป็นลูกฟักกระจกตีคว๊ไม้ช่วงล่างเป็นบานไม้ทึบ มีกันสาดบนสุด และ PARAPET ปูนโปร่ง

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๔๘

- สมาคมสหมิตรภูเก็ต เป็นอาคารชุดเดียวกับห้องที่ ๔๘ ส่วนใหญ่เหมือนกันยกเว้นซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มสี่เหลี่ยม ๒ ซุ้ม หน้าต่างไม่ถึงพื้น มีช่องแสงกระจกในชุด หน้าต่างบานคู่ ลูกฟักกระจกลายนูน ตีคว๊ไม้

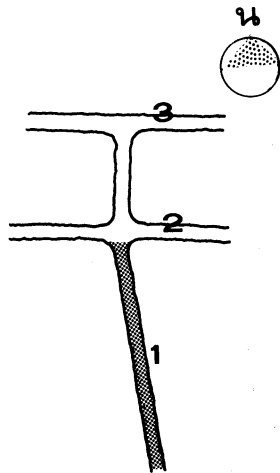

รูปด้านชั้นบน สมาคมสหมิตร ภูเก็ต

- ห้องเลขที่ ๑ ผังชั้นบนเป็นผนังไม้ หน้าต่าง
บานคู่ ๓ คู่ บานเกล็ดไม้ติดตาย ไม่มีช่องแสง หนือ
หน้าต่างเป็นเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว สูงถึงได้ฝ้า
เพดาน

รูปด้านชั้นบนห้องเลขที่ ๑

ถนนตะกั่วป่า

๑. ถนนตะกั่วป่า
๒. ถนนรัชฎา
๓. ถนนพังงา
๑. ซอยรมณีย์

ฝั่งอาคารเลขคู่จากปลายถนนไปสู่หัวถนนตัดกับถนนรัชฎา

ฝั่งอาคารเลขคี่จากหัวถนนตัดกับถนนรัชฎา

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

มีความเบาบางมาก และจะมีเฉพาะบริเวณใกล้แยกตัดกับถนนรัชฎา มีทั้งอาคารพักอาศัยและอาคารพาณิชย์ โดยปกติผู้ใช้ถนนรัชฎาจะอาศัยถนนนี้เป็นที่จอดรถ

- สภาพทางกายภาพ

อาคารฝั่งถนนห้องเลขคู่มีความสูง ๒ ชั้น ส่วนฝั่งเลขคี่มีทั้งสูง ๒ ชั้นและชั้นเดียวปะปนกัน ผนังอาคารส่วนใหญ่เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน ชุ่มหน้าต่างพบแต่ที่เป็นชุ่มโค้งเสี้ยววงกลมและมีบ้างที่เป็นผนังไม้ การระบายน้ำเป็นแบบท่อเปิดโดยไม่มีฝาปิด

- สภาพการจราจร

การจราจรเป็นการเดินรถ ๒ ทาง จอดรถได้ทั้ง ๒ ฝั่งถนน ปริมาณการเดินรถน้อย ไม่หนาแน่น

- สภาพแวดล้อม

ส่วนปลายถนนเป็นที่โล่ง กลุ่มอาคารโดยรอบมีน้อย จะมีเฉพาะอาคารถนนรัชฎา นอกนั้นล้อมรอบด้วยที่เปลือย มีต้นไม้ทั่วไป สภาพแวดล้อมดีมาก

จำนวนห้องแถว

- ฝั่งถนนห้องเลขคี่ที่เป็นเลขคู่ มีทั้งหมด ๑๐ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. อาคารเก่า ๔ ห้อง คิดเป็น ๔๐%
 ๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๑ ห้อง คิดเป็น ๑๐%
 ๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก - ห้อง คิดเป็น ๐%
 ๔. อาคารใหม่ ๕ ห้อง คิดเป็น ๕๐%
- ฝั่งถนนห้องเลขคี่ที่เป็นเลขคี่ ไม่มีอาคารเก่า

สภาพสถาปัตยกรรม

ลักษณะอาคารทั่วไป

- ชั้นล่าง โดยทั่วไปเป็นบ้านเพิงเหล็ก มีบางห้อง

ที่ปิด ARCADE เดิมมีเหลือเพียง ๒ ห้องเท่านั้นที่ยังคงมี ARCADE อยู่

- ชั้นบน อาคารส่วนใหญ่เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีเพียง ๒ ห้อง ที่มีซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) เท่านั้น มีเพียง ๓ ห้องที่เป็นผนังไม้ นอกนั้นเป็นอาคารใหม่

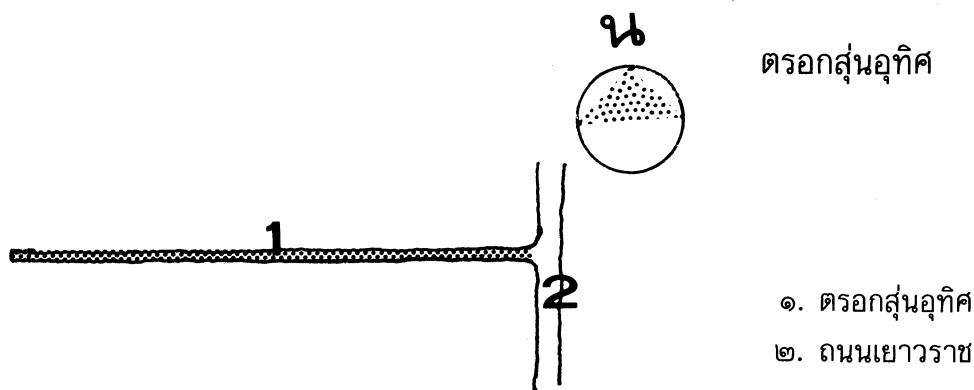
ลักษณะอาคารที่เด่น

- ห้องเลขที่ ๒๖ ผนังเป็นก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีซุ้มหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๓ ซุ้ม ตรงกลางโค้งมีปูนปั้นลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. ภายในซุ้มเป็นเกล็ดไม้ดัดตาย แบบ ๒ ข. หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ก. เสาร์ับซุ้มมีบัวหัวเสา ส่วนห้องที่ ๒๔ ลักษณะเดียวกันแต่เปลี่ยนหน้าต่างช่วงบนจากบานคู่ไม้ปรับได้เป็นบานเปิดลูกฟักกระจกใสแทน

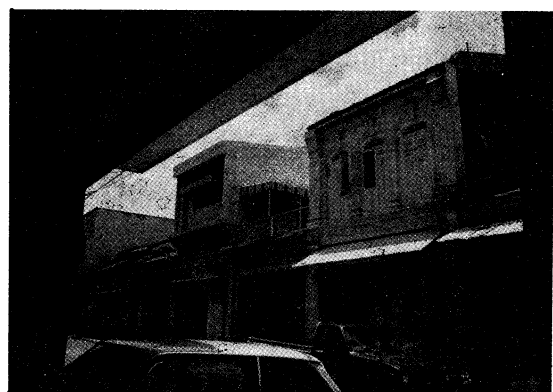
- ห้องเลขที่ ๑๒ เลขที่ ๒๒ เป็นผนังไม้ หน้าต่างแบบ ๑ ข. ๓ คู่ เหนือหน้าต่างเป็นบานเกล็ดไม้ดัดตายตลอดแนว

รูปด้านห้องเลขที่ ๒๖, เลขที่ ๒๔ และเลขที่ ๒๒

อาคารฝั่งด้านหลังโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว

ด้านหลังอาคารถนนดินบุก

สภาพทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

- กิจกรรม

อาคารทั้งหมดเป็นอาคารพักอาศัย ลักษณะกิจกรรมเงียบสงบเหมือนลักษณะซอยทั่ว ๆ ไป โดยปกติไม่มีคนผ่านตรอกนี้เพราะเป็นทางตัน

- สภาพทางกายภาพ

ลักษณะเป็นตรอกแคบ ๆ อาคารมีทั้ง ๒ ชั้นปกติ และ ๒ ชั้นเตี้ย (มีชั้นใต้หลังคา) อาคารฝั่งเลขที่ที่เป็นเลขคี่ตั้งแต่ ๙๕ ลงไปเป็นด้านหลังของอาคารถนนดินบุก ดังนั้นจึงมีลักษณะชั้นเดียวมากและรูปด้านมักเรียบง่าย มีประตูออกทางซ้ายเป็นประตูหลัง ลักษณะเดินสายไฟมีทั้งเดินไปกับตัวอาคารและมีเสาไฟฟ้า เฉพาะฝั่งห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ การระบายน้ำเป็นแบบท่อเปิด

- สภาพการจราจร

เนื่องจากตรอกนี้เป็นทางตัน ดังนั้นจึงไม่ใช่ทาง

ผ่านของรถทั่วไป จะมีรถเข้าส่วนใหญ่จะเป็นรถของเจ้าของบ้านเอง ดังนั้นจึงมีปริมาณน้อยมาก

- สภาพแวดล้อม

กลุ่มอาคารที่จะศึกษาเป็นกลุ่มอาคารห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ด้านเดียวกับหลังโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว เนื่องจากฝั่งตรงข้ามเป็นด้านหลังของอาคารถนนดินบุก กลุ่มอาคารที่ล้อมรอบเป็นอาคารจากถนนกระบี่, โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว, บ้านคุณสุ่ยเอียง ซึ่งเป็นที่โล่งพอสมควร มีต้นไม้มากพอสมควรและมลภาวะน้อย จะเห็นได้ว่ามีสภาพแวดล้อมดีมากเหมาะต่อการเป็นอาคารพักอาศัย

จำนวนห้องแถว

ศึกษาเฉพาะห้องเลขที่ที่เป็นเลขคี่ด้านเดียวกับหลังโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว มีทั้งหมด ๒๕ ห้อง แบ่งเป็น ๔ ระดับได้แก่

๑. อาคารเก่า ๑๓ ห้อง คิดเป็น ๕๒%

๒. อาคารที่ปรับปรุงบ้าง ๒ ห้อง คิดเป็น ๘%

๓. อาคารที่เปลี่ยนแปลงมาก ๔ ห้อง คิดเป็น ๑๖%

๔. อาคารใหม่ ๖ ห้อง คิดเป็น ๒๔%

สภาพสถาปัตยกรรม

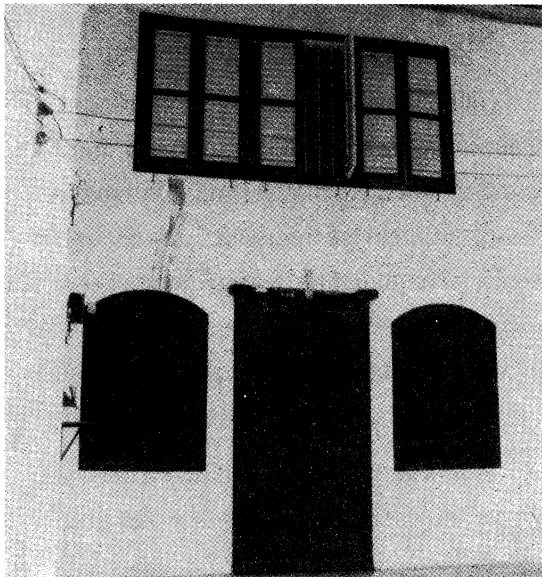
ลักษณะอาคารทั่วไป (เฉพาะอาคารฝั่งหลังโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว)

- ชั้นล่าง โดยมากยังคงเป็นประตูแบบจีนดั้งเดิม มีน้อยห้องที่เปลี่ยนเป็นบานเฟี้ยมเหล็ก ส่วนใหญ่ยังคงมี ARCADE ซึ่งเกิดจากการยื่นหลังคาโดยมีเสารับหลังคา

- ชั้นบน อาคารเก่าทั้งหมดเป็นอาคาร ๒ ชั้น เดียวกัน ๒ ชั้นทั่วไป โดยมีชั้นใต้หลังคาอีก ๑ ชั้น ซึ่งด้านหน้าชั้นบนจะ SET ลึกเข้าไปเท่ากับผนังชั้นล่าง ทำให้มีพื้นที่เพื่อการเปิดเป็นหน้าต่างมากขึ้น ผนังเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีหน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ตรงกลาง ไม่มีช่องแสง แต่มีบ้างที่เปลี่ยนหน้าต่างเป็นบานไม้ทึบ ไม่พบชุมหน้าต่าง มีกลุ่มอาคารไม้แต่สภาพทรุดโทรมมาก

ลักษณะอาคารที่เด่น

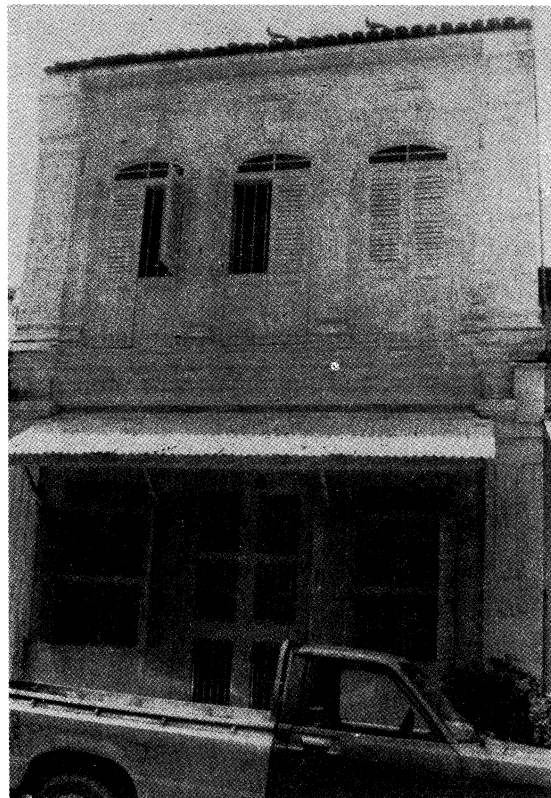
- ห้องเลขที่ ๑๒๑ และห้องเลขที่ ๑๒๓ ชั้นบน เหมือนกัน ผนังเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบแนวระยะเดียวกับชั้นล่าง หน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ตรงกลาง ไม่มีช่องแสงหรือช่องระบายอากาศ รูปแบบประตูเหมือนกันคือเป็นแบบประตูตรงกลาง หน้าต่างอยู่ด้านข้าง ๆ

รูปด้านห้องเลขที่ ๑๒๓

ละ ๑ คู่ แต่ต่างกันที่รายละเอียดของประตูและหน้าต่าง

- ห้องเลขที่ ๔๕ (ฝั่งตรงข้ามประตูหลังโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว) เป็นด้านหลังของอาคารถนนดิบูก เป็นอาคาร ๒ ชั้น ชั้นล่างผนังเท่าชั้นบนมีประตูตรงกลาง หน้าต่างข้างละ ๑ คู่ ส่วนชั้นบนผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีชุมหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม ๓ ชุม ภายในโค้งเป็นช่องแสง กระจัดตีคิ้วไม้ หน้าต่างแบบ ๑ ก. เสาทั้ง ๒ ข้างเป็นเสาสี่เหลี่ยมเสาร่อง

รูปด้าน ห้องเลขที่ ๔๕ (ด้านหลังอาคารถนนดิบูก)

สรุปสภาพทั่วไปของกลุ่มอาคารตึกแถวใจกลาง
เมืองภูเก็ต

- สภาพทางกายภาพ

ตึกแถวเกือบทั้งหมดเป็นอาคาร ๒ ชั้น โครงสร้าง
ส่วนใหญ่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ในถนนสายที่เก่าแก่
มาก เช่นถนนกลางและถนนเยาวราช เสาโครงสร้าง
อาคารเท่าที่สังเกต และจากการสอบถามได้ความเป็น
เสาก่ออิฐฉาบปูน ความกว้างของเสา มากกว่า ๕๐
เซนติเมตร มีการย้อมมูเซาะร่องตกแต่ง ทั้งนี้ยังไม่มี
ข้อมูลแน่ชัดว่ามีการเสริมเหล็กในเสาโครงสร้างขนาด
ใหญ่ในอาคารตึกแถวรุ่นแรก ๆ นี้หรือไม่ สำหรับคน
ดั้งเดิมเป็นคนไม้ขนาดใหญ่ประมาณ ๖'๘" แต่มีการ
ผูกปลีเสริมสภาพ ดังนั้นอาคารส่วนใหญ่ แม้จะเป็นอาคาร
เก่าก็มักเปลี่ยนใช้คนคอนกรีตเสริมเหล็กแทน สภาพ
ทั่วไปของอาคารเก่าที่ยังคงเหลืออยู่ นับว่าจัดอยู่ใน
สภาพค่อนข้างดี เนื่องจากอาคารที่คงอยู่นั้นเจ้าของ
เป็นผู้ดูแลรักษาไว้ มีอาคารเพียงบางหลังที่ทรุดโทรมมาก
แต่ก็ยังคงเห็นสภาพเดิมพอที่จะทำการซ่อมแซมปรับปรุง
ให้อยู่ในสภาพดีได้

สิ่งที่เด่นเอกลักษณ์ของตึกแถวเมืองภูเก็ตได้แก่
ทางเดินหน้าอาคารที่เรียกว่า ARCADE ในปัจจุบัน
ส่วนใหญ่จะถูกปิด ด้วยการวางสินค้า การทำรั้วโปร่ง
กัน (สำหรับอาคารพักอาศัย) หรือการก่ออิฐ ฉาบปูน
หรือตีไม้ปิดทับ แนว ARCADE ช่วงยาวพอจะเดิน
ได้สะดวก เท่าที่พบมีอยู่ในถนนกลาง ถนนเยาวราช
ถนนกระบี่และซอยรมณีฯ ทั้งนี้ก็ยังคงมีการกันปิดเป็น
ช่วง ๆ ไม่มีแนว ARCADE ที่ยาวตลอดถนน

ร่มเงาของเมืองเก่าที่มีคือร่มเงาจาก ARCADE
ซึ่งปัจจุบันถูกปิดเกือบหมด จึงมีการทำกันสาดออกมา
จากอาคารตึกแถว ทั้งแบบผ้าใบ อลูมิเนียม สังกะสี
และอื่น ๆ เช่นระเบียงยื่น เพื่อให้ร่มเงาแก่อาคารชั้นล่าง
เนื่องจากในตัวเมืองไม่มีการปลูกต้นไม้ริมทางเท่ามา
แต่เดิม เพราะมีการใช้ ARCADE เพื่อแก้ปัญหาเรื่องนี้
อยู่แล้ว

อาคารที่สร้างใหม่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่
ไม่สร้างตามลักษณะเดิม ความสูงของอาคารใหม่นี้

ตั้งแต่ ๒-๕ ชั้น รูปแบบมีความหลากหลาย และมี
หน้าที่ใช้สอยบางอย่างต่างจากอาคารเก่า เช่น เป็น
อาคารศูนย์การค้า ฯลฯ

- การจราจร

ความหนาแน่นของการจราจรในเมืองภูเก็ตไม่
มากนัก ระบบการจราจรที่ใช้ในเมืองเป็นระบบรถ
เดินทางเดียว พาหนะที่นิยม คือ รถจักรยานยนต์ รถยนต์
และมีรถจักรยานโดยมากเป็นของเด็กนักเรียน

- สาธารณูปโภค

ถนนในเมืองค่อนข้างเล็ก เป็นถนนสายเส้นขนาดที่
สามารถเดินติดต่อกันได้ตลอดทั้งเมือง โดยไม่ต้อง
อาศัยยานพาหนะ

การใช้สีของอาคารในเมือง กลุ่มอาคารเก่าจะ
มีสีของหลังคา คือสีกระเบื้องกาบกล้วยดินเผา เป็น
สีที่ครอบคลุมบริเวณกว้าง ส่วนตัวอาคารมักใช้สีอ่อน
หรือสีที่มีการลดค่าของสีลงด้วยการผสมสีขาว เช่น
สีครีม สีฟ้าอ่อน เป็นต้น อาคารเก่ามีบางหลังที่ใช้สีเข้ม
เช่น เหลืองน้ำตาล (Yellow Ochre) ฟ้าคราม
(ULTRAMARINE) เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าสีของ
อาคารที่เป็นที่นิยมมากที่สุด คือ สีครีม รองลงมาเป็น
สีขาว และสีผสมขาวอื่น ๆ เช่น ฟ้าอ่อน เหลืองอ่อน
เขียวโศก สำหรับสีของอาคารใหม่มักเป็นสีขาว หรือ
สีผสมขาว ไม่ค่อยมีการใช้สีที่รุนแรง การใช้สีรุนแรง
ในเมืองส่วนใหญ่เป็นสีของป้ายโฆษณาต่าง ๆ และ
กันสาดอลูมิเนียมที่ทำการต่อเติม ซึ่งสีเหล่านี้รุนแรง
จนเป็นจุดเด่นและข่มสีทั่วไปของเมืองลงได้มาก เป็น
การทำให้บรรยากาศของเมืองเก่าภูเก็ตสูญเสียไป
ค่อนข้างมาก

- การประปาในเมืองค่อนข้างสะดวก เนื่องจากท้องน้ำ
ของตึกแถวทั่วไปจะอยู่ในชั้นล่าง ทำให้ลดปัญหา
แรงดันน้ำไม่พอเพียง ระบบระบายน้ำมีทั้งแบบท่อเปิด
และท่อปิด จะวางท่อระบายน้ำสองข้างฝั่งถนน การ
ระบายทำได้อย่างรวดเร็วพอสมควร เนื่องจากระบายน้ำ
ลงสู่คลองแล้วลงสู่ทะเล ทำให้ไม่เกิดน้ำท่วมขังเป็น
เวลานาน แต่มีการท่วมขังบ้างเมื่อฝนตกหนักติดต่อกัน
จนไม่อาจระบายน้ำได้ทัน

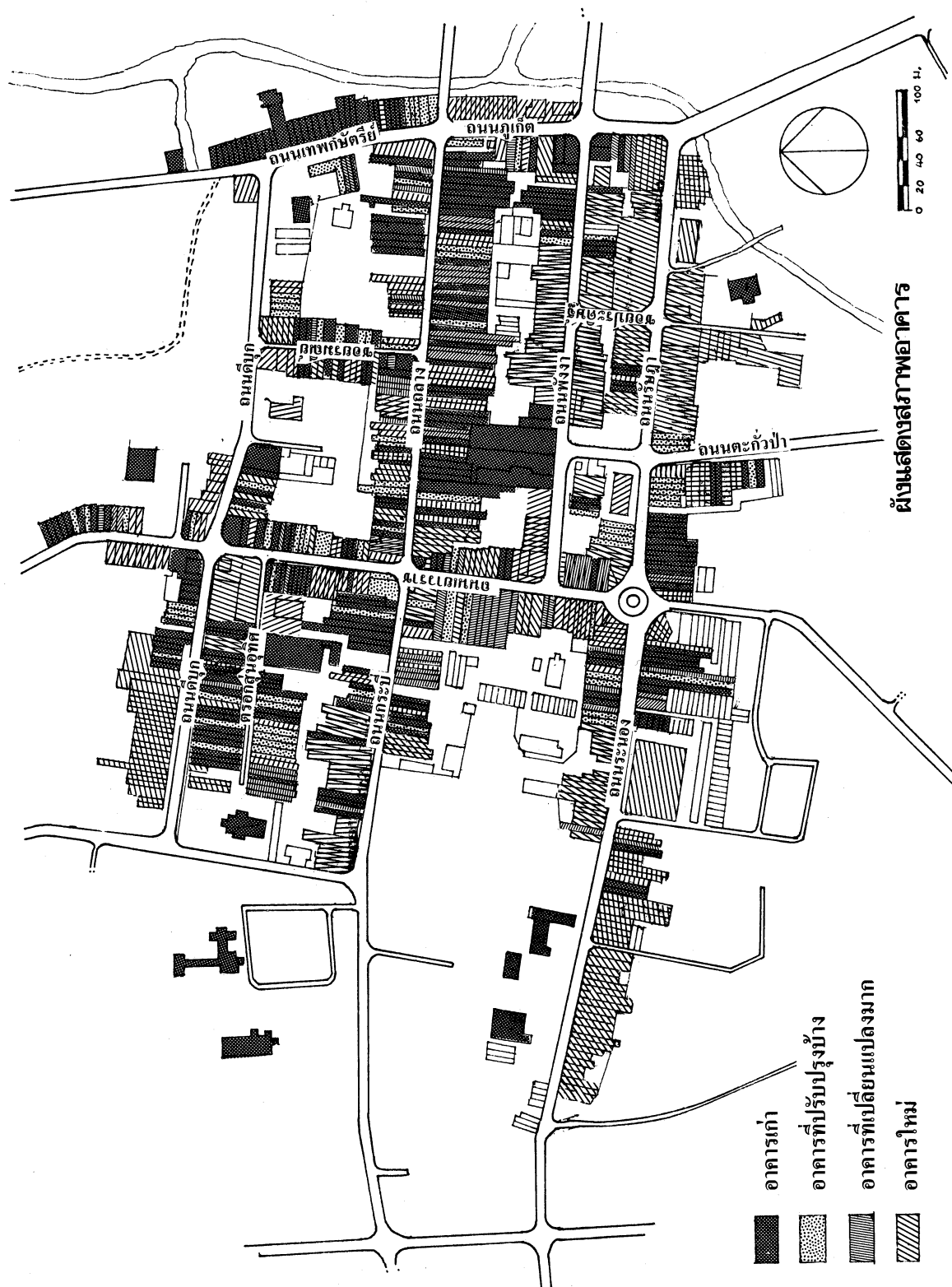
- การกำจัดขยะใช้ระบบรถขนขยะ จากการสอบถาม

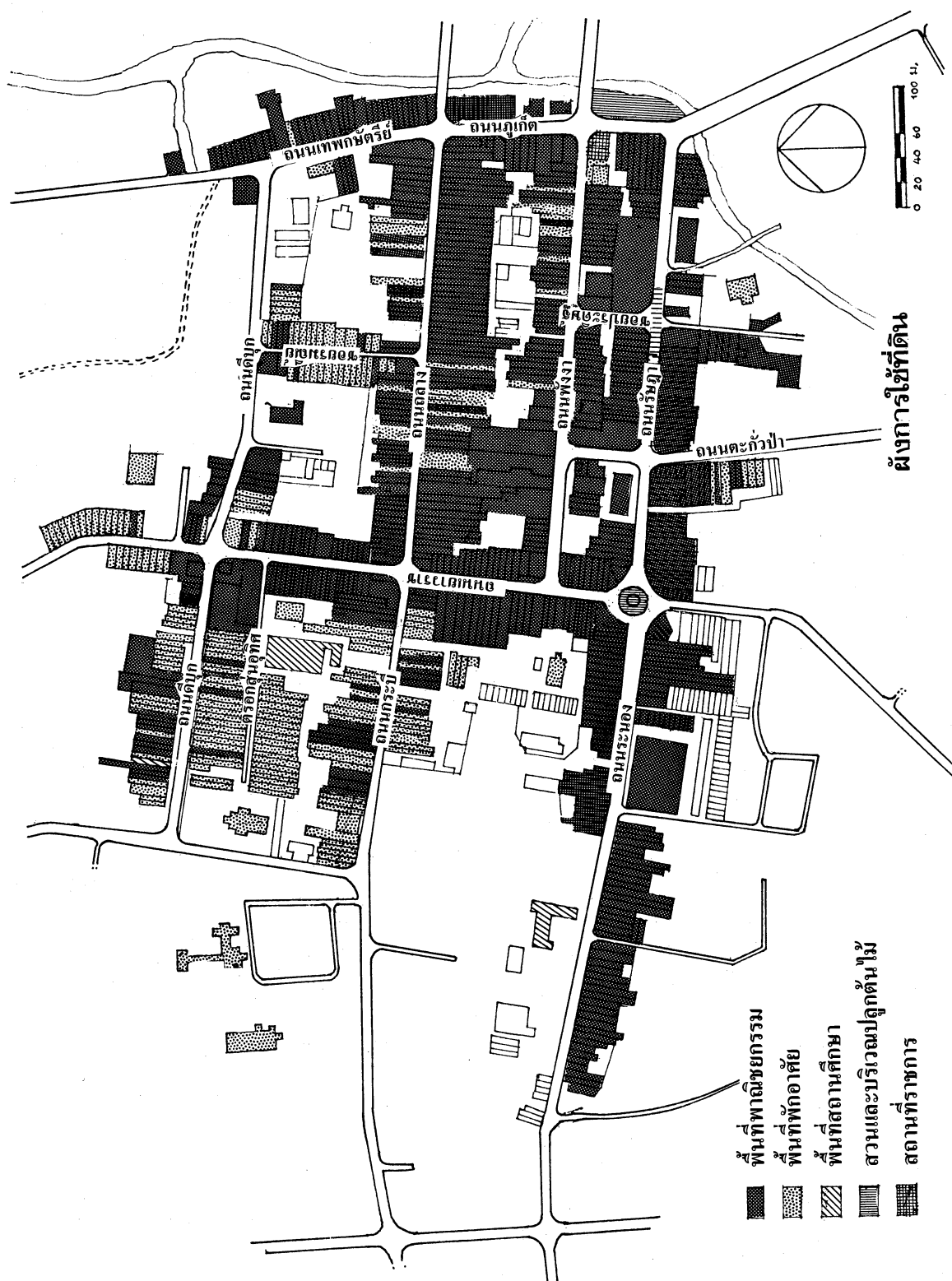
ทราบว่ารถเก็บขยะจะออกเก็บวันละ ๑ ถึง ๒ รอบ
ทุกวัน สภาพทั่วไปของเมืองมีความเป็นระเบียบและ
สะอาดดีพอสมควร ขยะมูลฝอยตามถนนมีให้เห็นน้อย
ประชาชนในเมืองมีระเบียบในการรักษาความสะอาด
การทิ้งขยะมูลฝอยจะทิ้งในถังขยะสาธารณะ หรือ
ถังขยะหน้าบ้าน

- ไฟฟ้าและโทรศัพท์ ในเมืองใช้ระบบปักเสาพาดสาย
ซึ่งข้อนี้ก่อปัญหาให้กับสภาพเมืองและมีผลกระทบต่อ
การมอง ทำให้ทัศนียภาพของเมืองเสียไป

- กิจกรรม

กิจกรรมในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ทำการค้า ซึ่งมีย่าน
การค้า คือ ถนนกลาง ถนนเขาวราช ถนนระนอง
ถนนพังงา ถนนรัชฎา ถนนภูเก็ต ถนนเทพกษัตรี
โดยใช้ชั้นล่างของอาคารทำการค้า ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย
มีบางห้องเป็นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว ย่านที่อยู่
อาศัยที่เป็นห้องแถวมีอยู่ใน ถนนดิบูก ถนนกระบี่
ซอยรมณีย์ และตรอกสุนอุทิศ

- อาคารเดี่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมในเมืองภูเก็ต

ประกอบด้วยอาคารส่วนราชการและอาคารของเอกชน อาคารเหล่านี้จะมีอยู่ทั่วไปทั้งในกลุ่มใจกลางเมือง และบริเวณรอบนอก ซึ่งในการนำเสนอข้อมูลจะแบ่งกลุ่มอาคารเหล่านี้ออกเป็น Zone ใหญ่ ๆ ๓ Zones ด้วยกัน คือ

Zone ที่ ๑ ได้แก่ บริเวณศาลากลางจังหวัด และ บริเวณข้างเคียง โดยมีขอบเขตล้อมรอบด้วยถนนนริศร ถนนดำรง และถนนปะเหลียน

Zone ที่ ๒ ได้แก่ บริเวณชานเมือง คือ บริเวณถนนยาวราชช่วงนอกเมืองและถนนโกมารภักดิ์

Zone ที่ ๓ ได้แก่ บริเวณใจกลางเมือง คือ อาคารเดี่ยวถนนทุ่งคา ถนนแม่หลวน ถนนยาวราช ถนนสตูล ถนนกระบี่ ถนนเทพกษัตรี ถนนดีบุก ถนนรัชฎา ถนนระนอง และถนนมนตรี

นอกจากนี้มีอาคารเดี่ยวนอกเมืองริมทางหลวงหมายเลข ๔๐๒๒ อีก ๑ หลัง

อาคารทั้งหมดที่ทำการสำรวจมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อาคารเดี่ยว Zone ที่ ๑

ประกอบด้วยอาคารต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑. ศาลากลางจังหวัด
๒. บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด
๓. ศาลจังหวัด
๔. บ้านพักปลัดจังหวัด
๕. สำนักงานอัยการจังหวัด
๖. บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดหลังเดิม (ร้าง)

พระราชวังฐานประดิษฐ์ฯ เล็งเห็นความสำคัญของการเลือกภูมิประเทศให้เหมาะสมกับหน่วยงานตลอดถึงการก่อสร้างอาคารถาวร เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ได้เข้าพักอาศัย มีโอกาสที่จะติดต่อสร้างความสัมพันธ์ด้วยกันได้ ทั้งในและนอกเวลาราชการ ท่านจึงได้พิจารณาอย่างรอบคอบเป็นพิเศษ

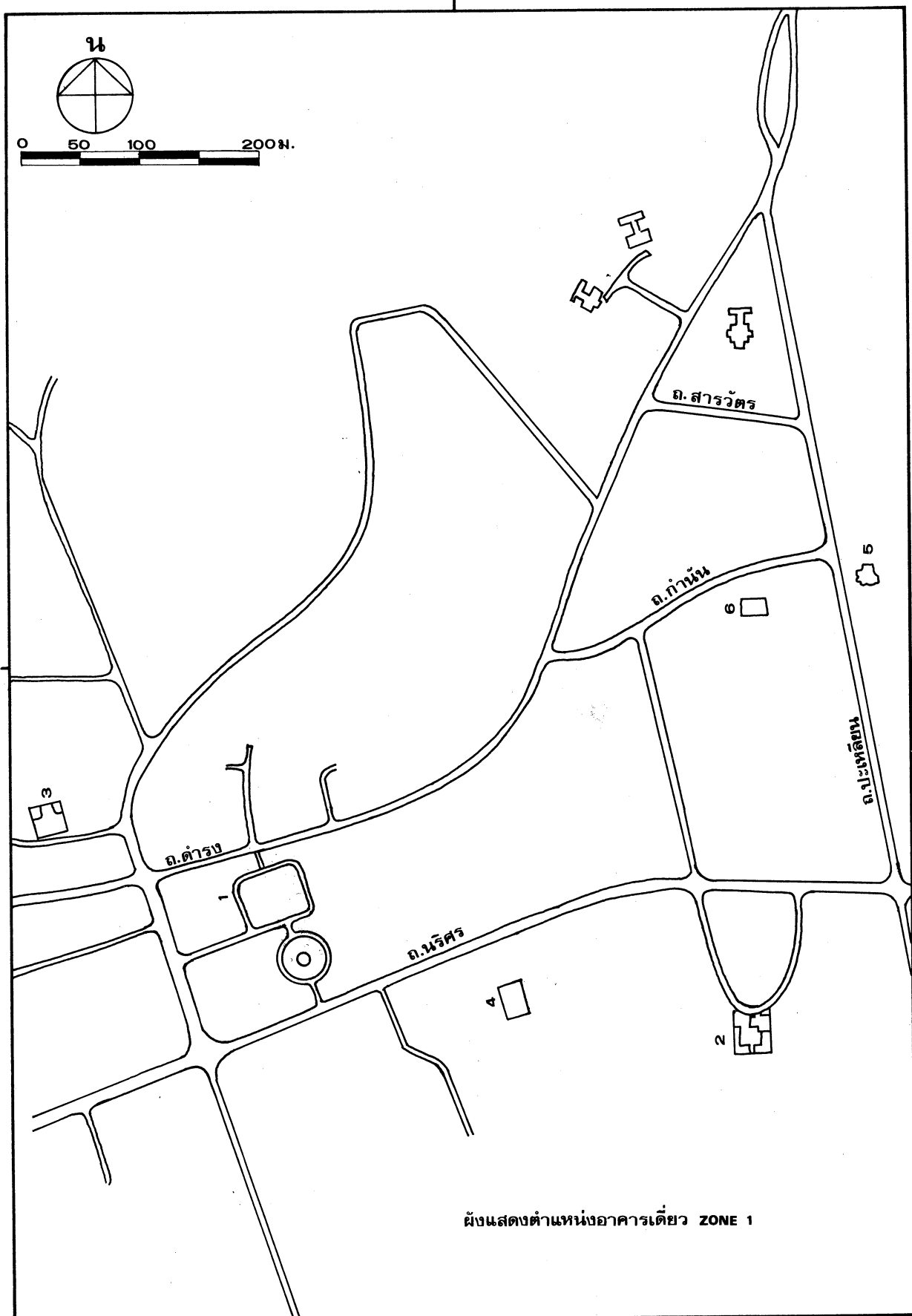
ยกตัวอย่างเช่น การสร้างศาลากลาง ศาล และบ้านพักข้าราชการที่ภูเก็ต ท่านได้เลือกสร้างให้อยู่ในทำเลที่เป็นเนินสูง เหมือนจะเป็นข้อคิดไว้แก่ราชการทั้งหลายว่า นักปกครองผู้รับผิดชอบ ความทุกข์ของประชาชนนั้น จะต้องมองเห็นสภาพการณ์ของประชาชนในทุกด้านโดยชัดเจน

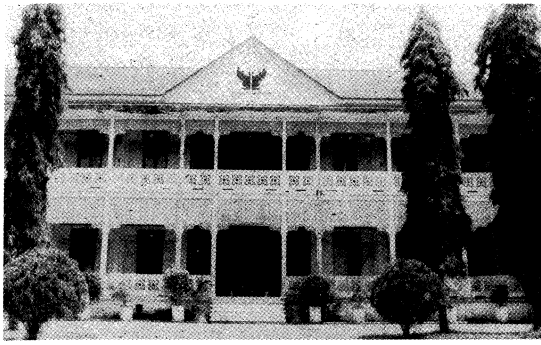
การเรียกผลประโยชน์ตอบแทนกับบริษัทเหมืองแร่ต่าง ๆ นั้น ท่านมิได้เรียกร้องค่าธรรมเนียมโดยตรง เช่น บริษัททุ่งคาซาร์เบอร์ ท่านตกลงให้บริษัทนั้นทำสัญญาขุดลอกคลองท่าเรือภูเก็ตปีละครั้ง

สำหรับบริษัททุ่งคาคอมปานด์ ได้ขอที่ดินทำเหมืองแร่ ติดที่ดินสถานที่ทำงานของรัฐบาล พระยารัษฎาฯ ก็ตกลงให้ทำสัญญารับการก่อสร้างสถานที่ทำการคือ “ศาลากลาง” และบ้านพักข้าราชการ

สถานที่ทำการรัฐบาล เรือนจำ บ้านพัก และอื่น ๆ ซึ่งท่านได้ก่อสร้างขึ้นด้วยจำนวนรายได้พิเศษนี้ ได้สร้างขึ้นตามแบบแปลนที่ทันสมัยในครั้งนั้น คือได้แบบมาจากต่างประเทศทั้งสิ้น จนมีคำกล่าวกันว่า

“ศาลากลาง เรือนจำ และสถานที่ราชการหลายแห่งในมณฑลภูเก็ตสมัยนั้น ไม่มีที่ใดในประเทศไทยจะโอ้อวดถูกต้องลักษณะเท่าที่ได้สร้างขึ้น ณ เมืองภูเก็ต”

อาคารหมายเลข ๑

สถานที่ ห้วมถมนนริศร ติดกับถนนสุรินทร์

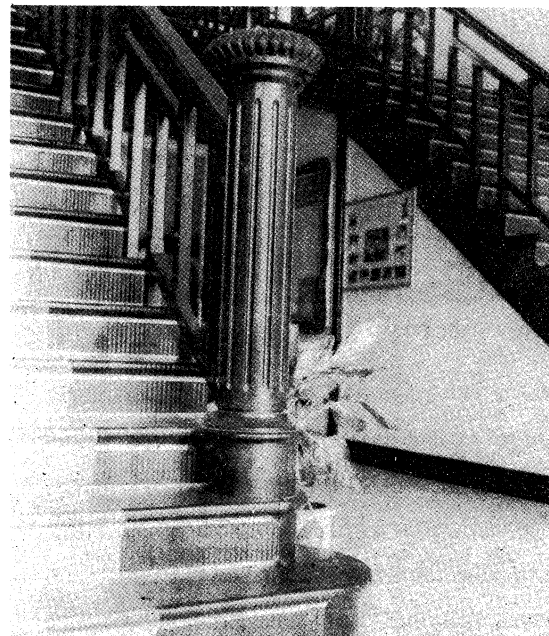
ประโยชน์ใช้สอย สถานที่ส่วนราชการ เป็นศาลากลาง
จังหวัด

ประวัติ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ มีดำริเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๙ ในการพัฒนามณฑลภูเก็ต รวมทั้งการย้ายที่ว่าการเมืองภูเก็ตซึ่งอยู่ในตลาด เพื่อความสง่างามและใช้ที่ดินเดิมทำเหมือง มีดำริให้ไปตั้งที่เชิงเขาโต๊ะแซะสามกอง เป็นนิคมข้าราชการ โดยมีศูนย์กลางที่ศาลากลาง พระยารัษฎาฯ ได้เชิญฝรั่งชุดแร่ตึกในเขตประทานบัตรบริเวณถนนหลวงพ่อวัดฉลอง ถนนพังงา ถนนสุรินทร์ และถนนสุทัศน์ คือประทานบัตรแปลงด้านหน้าที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขภูเก็ต โดยให้ฝรั่งสร้างศาลากลางเป็นการแลกเปลี่ยนประทานบัตร การชุดแร่ตึกแปลงดังกล่าว บริษัทนั้นก็ให้ช่างชาวอิตาเลียนสร้าง ยังไม่ทันสร้างพระยารัษฎาฯ ก็ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ จึงคงมีการสร้างหลังจากนั้น และรัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จไปเปิดศาลารัฐบาล ในคราวเสด็จประพาสภูเก็ตครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐

ลักษณะอาคาร อาคาร ๒ ชั้น พื้นอาคารชั้นล่างสูงกว่าพื้นดิน ๕ ชั้นบันได ลักษณะการวางผังแบบ SYMMETRICAL BALANCE ด้านหน้าอาคารเป็นจั่วหันหน้าไปทางพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ ซึ่งประดิษฐานอยู่บนแท่นสูง ในวงเวียนพระบรมรูปหันพระพักตร์ไปทางประตู ซึ่งไม่ได้ใช้เป็นทางเข้าหลัก เนื่องจากทางด้านนั้นไม่ใช่ทางรถเข้า เป็นบันไดขึ้น ทางสัญจรหลักสำหรับรถจะเข้าทางด้านข้างของอาคาร

ตลอดอาคารทั้งชั้น ๑ และชั้น ๒ จะเป็นเสาลอยขนาดเสา ๑๕ ซม. เสาคอนกรีตเสริมเหล็กช่วงเสาถี่ มีทางเดินรอบอาคาร ระหว่างเสาทุกต้นจะมีลูกกรงปูนโปร่งสีของอาคารส่วนที่เป็นปูนจะเป็นสีครีมอมชมพูอ่อน

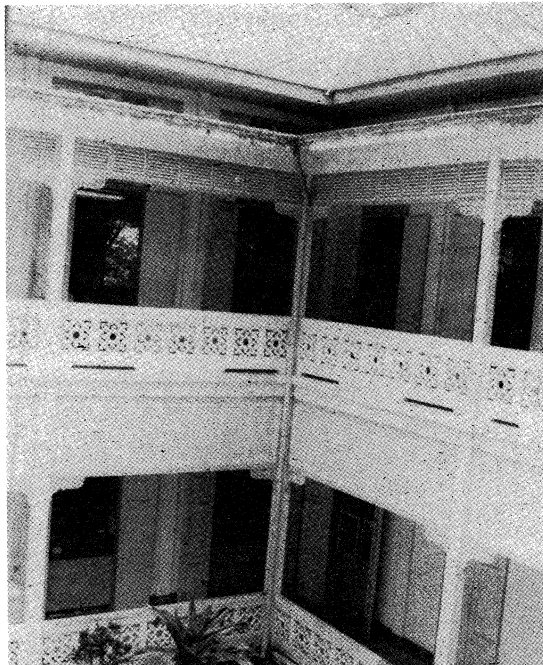
มาก ส่วนที่เป็นไม้จะมีกรอบสีเทาอ่อน ไม้ส่วนอื่นทาสีเทาอมฟ้าอ่อน ทั้งชั้น ๑ และชั้น ๒ ประดับด้วยไม้ฉลุ ลวดลาย และเกล็ดไม้ติดตาย เป็นส่วนกันแดด อาคารนี้ไม่มีหน้าต่าง จะเป็นลักษณะประตูเปิดบานคู่ ทุกๆ ช่วงเสาความสูงประตูประมาณ ๒.๕๐ เมตร และเหนือขึ้นไปเป็นช่องระบายอากาศ ไม้ฉลุสูงประมาณ ๕๐ ซม. กรอบบานสีเทา ตัวบานสีเขียวอมเทา การระบายอากาศของอาคารนี้ดีมาก เป็นอาคารที่โปร่งและเย็นสบาย พื้นภายในอาคารเป็นพื้น ค.ส.ล. ทำผิวเป็นรูเล็ก ๆ โดยตลอดไม่ทาสี พื้นบางส่วนมีการดัดแปลง เช่น ทำเป็นแผ่นหินขัดเรียงต่อ ๆ กันแบบกระเบื้อง ทาง

บันไดภายในชั้นชั้นสอง

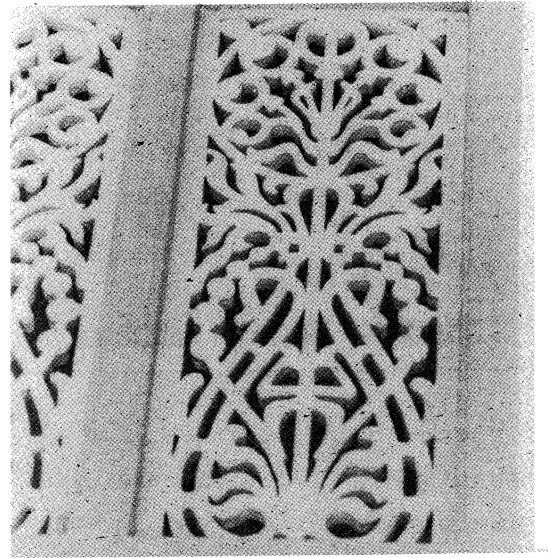
ด้านหน้าเมื่อเข้ามาจะเป็นบันไดใหญ่ ชั้นชั้น ๒ บันไดเป็นบันไดสีไม้โอ๊คเข้มเกือบดำ หัวบันไดสลักเป็นรูป

ดอกไม้กลีบมะเฟืองสวยงามมาก ส่วนลูกกรงบันไดเรียบง่าย เป็นไม้ตีตามตั้งไม่ได้ฉลุ แต่ตีไม้ลักษณะเป็น PATTERN เมื่อขึ้นไปชั้น ๒ จะเป็น COURT ซึ่งมีระเบียงล้อมรอบ ลูกกรงระเบียงเป็นลูกกรงปูนลวดลายเหมือนภายนอก พื้นชั้น ๒ เป็น ค.ส.ล. ทำผิวเป็นรู ๆ เหมือนชั้น ๑ เหนือ COURT เป็นช่องเปิดโล่งในหลังคา อาคารนี้มี COURT ๒ COURT เป็น COURT ปิด มองไม่เห็นจากภายนอก เพราะล้อมรอบอยู่ด้วยส่วนห้องทำงานทั้งชั้น ๑ และ ชั้น ๒ ภายใน COURT ทำเป็นสวนหย่อม และมีห้องน้ำที่ต่อเติมใหม่ยื่นออกไปใน COURT ทั้ง ๒ COURT นี้ด้วย ทั้ง ๒ COURT มีขนาดเท่ากันอยู่ในตำแหน่งที่ SYMMETRY กันในอาคาร

ลักษณะ Court ภายใน

หลังคาอาคารจะมีกันสาด ค.ส.ล. ยื่นออกมาจากแนวเสาชั้น ๒ มุงกระเบื้องลอนคู่เป็นมุมนุ่มต่ำมากมาชนผนังอาคารชั้น ๒ เหนือส่วนนี้เป็นช่องแสง แล้วจึงถึงส่วนหลังคาซึ่งยื่นขยายออกไปเล็กน้อย หลังคามุงกระเบื้องซีเมนต์สีแดง มีลักษณะที่แปลกคือ แผ่นกระเบื้องบางมากจนมองแทบไม่เห็นความหนาของกระเบื้อง เป็นกระเบื้องแผ่นสี่เหลี่ยมวางซ้อนทับกันเป็นมุมแหลมจะสังเกตได้ว่าอาคารรุ่นที่สร้างใกล้เคียงกับศาลากลางนี้ มักจะมีเสาใหญ่ขนาดตั้งแต่ ๖๐×๖๐ ซม. ขึ้นไป แต่เสาศาลากลาง

ลวดลายฉลุเหนือประตู

เป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีขนาดเล็กเพียง ๑๕×๒๐ ซม. ด้านบนของเสาดกแต่งด้วยไม้ฉลุเป็นลวดลายตรงช่องระบายอากาศมีลวดลาย ๒ ขนาด ลวดลายที่ฉลุนไม้ลักษณะสั้นอยู่เหนือประตูเป็นรูปดอกไม้คล้ายรูปดอกทิวลิป เหนือขึ้นไปเป็นไม้ลักษณะใหญ่ฉลุเป็นรูปดอกไม้อยู่ในแจกัน อนึ่ง ชั้นบนของอาคารมีนาฬิกาโบราณ ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพประทานเป็นที่ระลึก เมื่อได้ทรงบัญชาราชการกระทรวงมหาดไทยมาครบ ๒๐ ปี ในพุทธศักราช ๒๔๕๕ ด้วย.

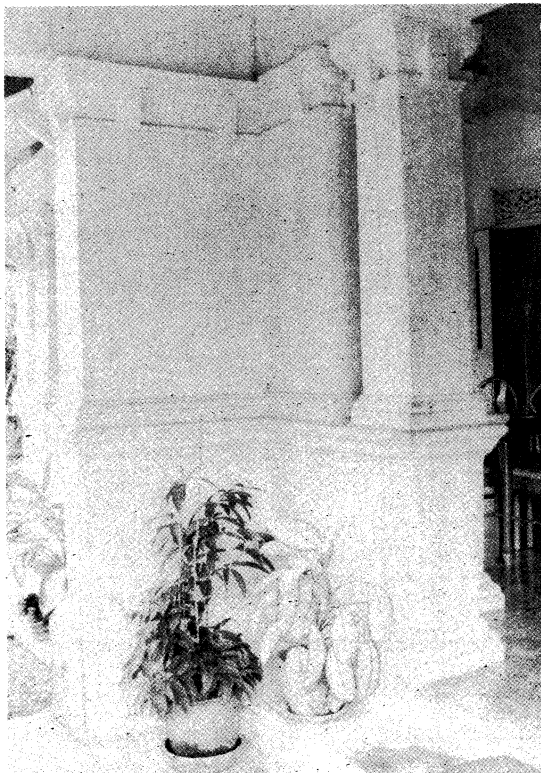
อาคารหมายเลข ๒

สถานที่ ถนนนริศ

ประโยชน์ใช้สอย ที่พักส่วนราชการ เป็นบ้านพักผู้ว่า
ราชการจังหวัด

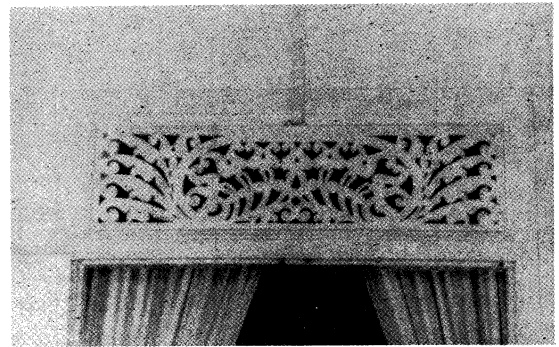
เจ้าของ จังหวัดภูเก็ต

ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล. ผนัง
ก่ออิฐฉาบปูน ทาสีขาว ลักษณะการวางผังเป็นแบบ
เกือบจะเรียกได้ว่า SYMMETRICAL BALANCE แต่ยังมี
ความแตกต่างกันอยู่บ้างในบางส่วน ตัวบ้านประกอบ
ด้วยมุขหน้าอยู่กลาง มุขทางซ้าย, มุขทางขวา และ
ปีกซ้าย, ปีกขวา (เมื่อมองโดยหันหน้าออกไปทาง
หน้าบ้าน)

เสาสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางเข้าด้านหน้า

มุขกลางเป็นมุขทางเข้า มีลักษณะเป็น CANOPY ยื่น
ออกมาคร่อมถนนเทียบหน้าบันได มีหลังคาเป็น SLAB

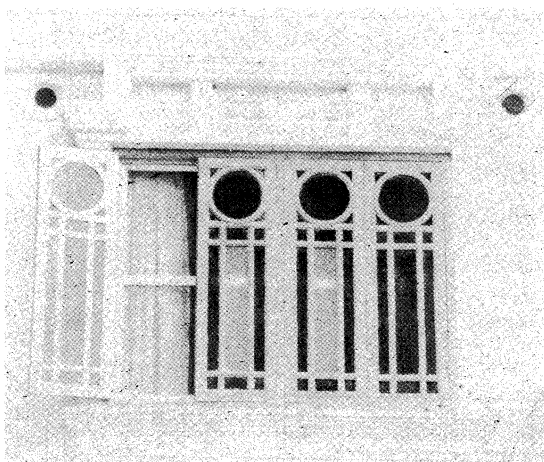

ลวดลายไม้ฉลุเหนือประตู

ทำหน้าที่เป็นระเบียงของชั้น ๒ ด้วย เสาที่รับ CANOPY
นี้ เป็นเสา ค.ส.ล. ลักษณะเป็นแผ่นหักมุมจาก เสากว้าง
เตี้ย หัวเสาแบบ DORIC แต่มีปูนปั้นเป็นแถบเล็กๆ
คั่นเป็นระยะ ภายในมุขกลางนี้มีบันไดทางขึ้นและชาน
ก่อนถึงประตูทางเข้า เหนือประตูมีช่องระบายอากาศ
ลวดลายฉลุละเอียดงดงาม กรอบของช่องระบายอากาศ
ลายฉลุนี้ทำสีชมพูอ่อน

ปีกขวาชั้นล่าง เป็นหน้าต่างเปิดบานคู่ ช่วงบนเป็น ลูกพักไม้สี่เท้า ช่วงล่างบานเกล็ดติดตายในบานกระทุ้ง ทาสีขาวมี ๒ คู่ติดกัน กรอบหน้าต่างสีน้ำตาลอ่อน เกล็ดสีขาว หน้าต่างไม่มีช่องแสง แต่มีกรอบปูนปั้นเป็น แถบเรียบ ๆ เหนือหน้าต่างขึ้นไปตรงมุมช่วงที่อยู่ใต้ คานมีช่องระบายอากาศรูปวงกลมเล็ก มุมละ ๑ ช่อง มุขขวาชั้นล่างเป็นทางเข้าอีกทางหนึ่ง มีประตูทางเข้า เหมือนประตูหน้า ส่วนนี้ที่มุมมีเสารับ ๓ ต้น หัวเสา DORIC มีแถบปูนปั้นกันเป็นระยะ ๆ ช่วงนี้มีกั้นสาด กระเบื้องลอนคู่โดยรอบ

มุขซ้ายชั้นล่าง หน้าต่างเหมือนกับปีกขวา ส่วนทาง ปีกซ้ายมีผนัง SET เข้าไปทางด้านหลัง เป็นห้องน้ำ

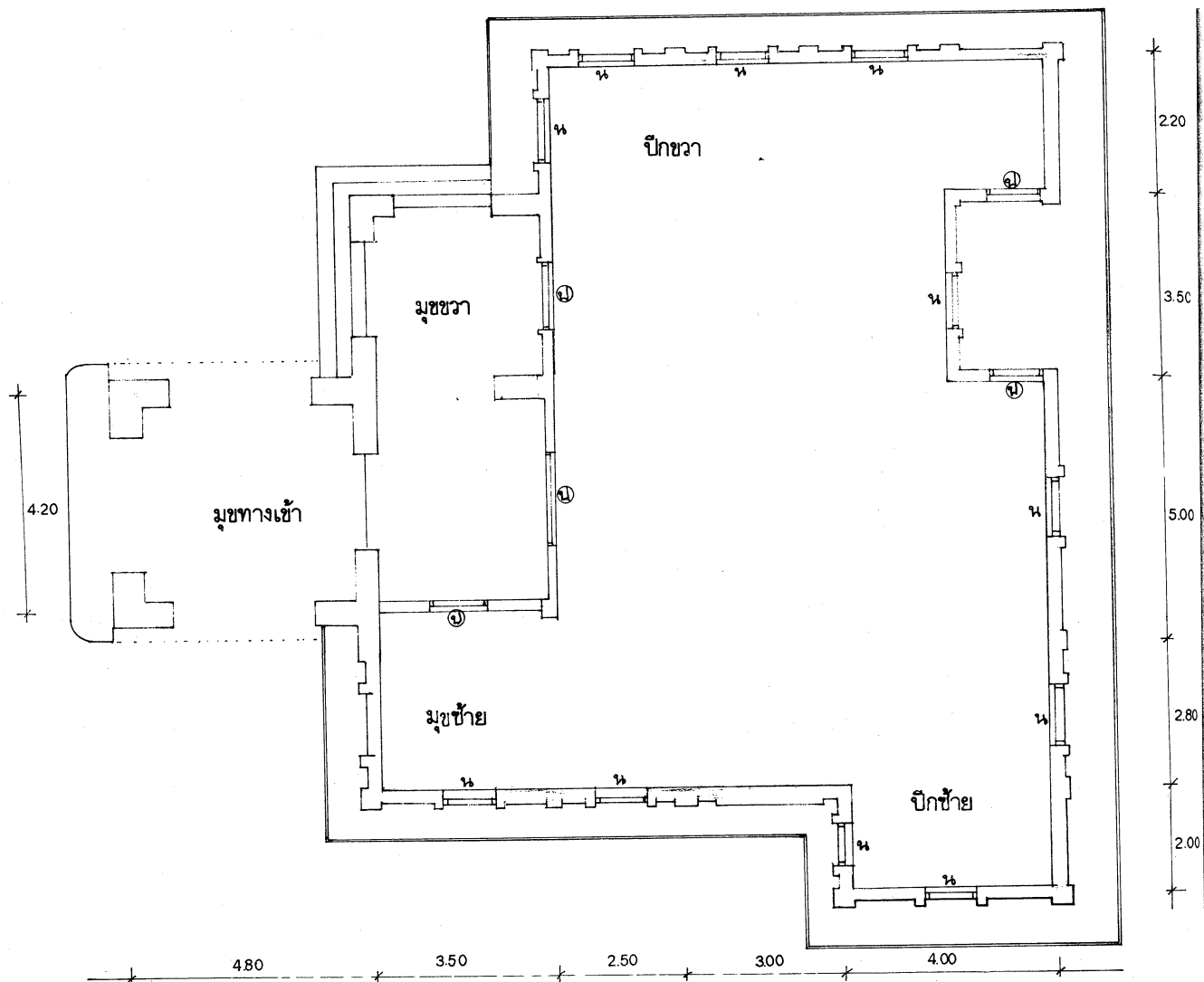
หน้าต่างชั้นบนปีกขวา

ชั้นบนปีกขวา มีหน้าต่าง ๔ บานติดกัน ๒ บานกลาง เป็นบานเปิดคู่ ๒ บานข้างเป็นบานติดตาย หน้าต่าง แคบสูง ใต้ไม้เป็นลวดลายเรขาคณิต กรุกระจกสีเขียว

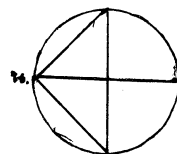
เป็นกระจกสีเขียว ครอบหน้าต่างทำคิ้วปูนปั้น มี ลวดลายปูนปั้นประดับด้านบน ซึ่งเป็นลายแปลกกว่า ที่เห็นที่อื่นในภูเก็ต บริเวณตรงกับมุมหน้าต่างทั้ง ๒ มุมบน มีช่องระบายอากาศวงกลมเล็กข้างละ ๑ ช่อง ทางมุขขวามีหน้าต่างเหมือนกันกับปีกขวา ทั้งด้านหน้า และด้านข้างขวา แต่กรุกระจกสีม่วงลายหนู

มุขกลางชั้นบนเป็นระเบียงลูกกรงปูนเป็นลวดลายฉลุ ผนังในสุดของระเบียงมีประตูกลางเปิดบานคู่ เหนือ ประตูมีช่องแสงไม้ฉลุกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านข้างของมุข ขวาที่ติดกับระเบียง มีช่องแสงรูปวงกลมเล็ก ด้านข้าง มุขซ้ายที่ติดกับระเบียง มีประตูเปิดบานคู่เหมือนประตู กลางอีก ๑ บาน ด้านหน้าของมุขซ้ายชั้นบน หน้าต่าง มีรูปแบบเหมือนกัน แต่กรุกระจกสีเหลืองลายหนู ด้านข้าง หน้าต่างเปลี่ยนเป็นบานเปิดคู่ธรรมดา ทางปีกซ้าย หน้าต่างเกล็ดกระจกประดับองศา

หลังคาอาคารกระเบื้องลอนคู่ ฝ้าชายคาตีกระเบื้อง แผ่นเรียบ สันหลังคากระเบื้อง

แปลนชั้นล่าง บ้านพัก
ผู้ว่าราชการจังหวัด

อาคารหมายเลข ๓

สถานที่ เยื้องกับศาลากลางจังหวัดไปทางด้านหลัง
เมื่อข้ามถนนดำรงขึ้นไปบนเนินเขาโต๊ะชะ หรือตรง
ข้ามกับส่วนสำนักงานที่ดินในปัจจุบัน

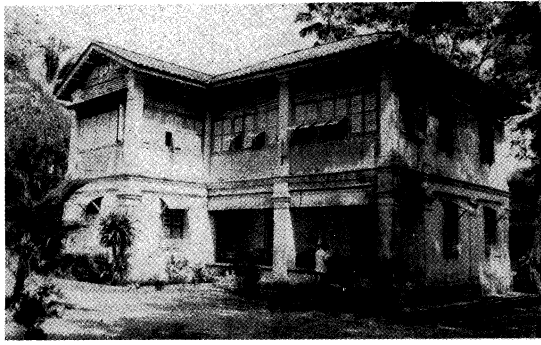
ประโยชน์ใช้สอย สถานที่ส่วนราชการ เป็นศาลจังหวัด

ประวัติ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ สมัยพลโท พระยา
วิชิตวงศ์วุฒิไกร (ม.ร.ว.สิทธิ สุทัศน์) เป็นสมุหเทศาภิบาล
ภูเก็ต (พ.ศ. ๒๔๕๖-๒๔๖๓) เดิมใช้เป็นอาคารศาล
มณฑลภูเก็ต ในปัจจุบันเป็นศาลจังหวัดภูเก็ต

ลักษณะอาคาร เป็นอาคารที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมยุโรป พื้นอาคารปูด้วยไม้กระดานสูงกว่าพื้นดิน

๖ ชั้นบันได คือประมาณ ๑ เมตร บันไดประดับด้วย
แผ่นปูนลายดอกไม้สีชมพูม่วง เสาโตกว่าศาลากลาง
จังหวัดภูเก็ตหลายเท่า เป็นเสาปูนทรงสี่เหลี่ยม หัวเสา
แบบ DORIC ระหว่างเสาดต่อเสามีปูนเชื่อมต่อกัน เป็น
ลักษณะโค้งแบบอาร์ค เหมือนกับเสาดอลำเฉียงน้ำของ
ชาวโรมัน ที่เมืองเซโกเวีย ประเทศสเปน ลักษณะรูปโค้ง
นั้น ชาวโรมันดัดแปลงมาจากพวกอีทรัสกัน ทางด้าน
เหนือของกรุงโรม

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ.
๒๕๒๐

อาคารหมายเลข ๔

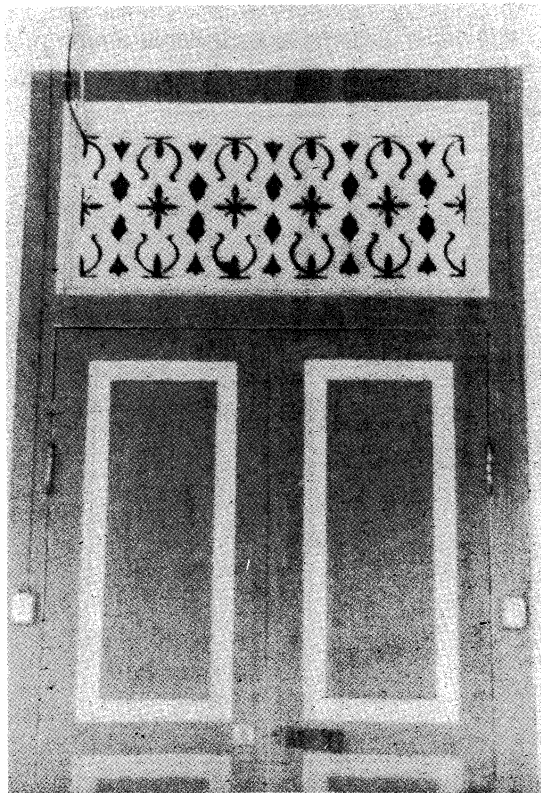
สถานที่ ถนนนริศ

ประโยชน์ใช้สอย ที่พักส่วนราชการ เป็นบ้านพัก
ปลัดจังหวัด

เจ้าของ จังหวัดภูเก็ต

ลักษณะอาคาร อาคาร ๒ ชั้น โครงสร้างคอนกรีต
เสริมเหล็ก ทางด้านขวาของตัวบ้านมีมุขยื่น ตัวบ้านสีครีม
หน้าต่างสีเทา

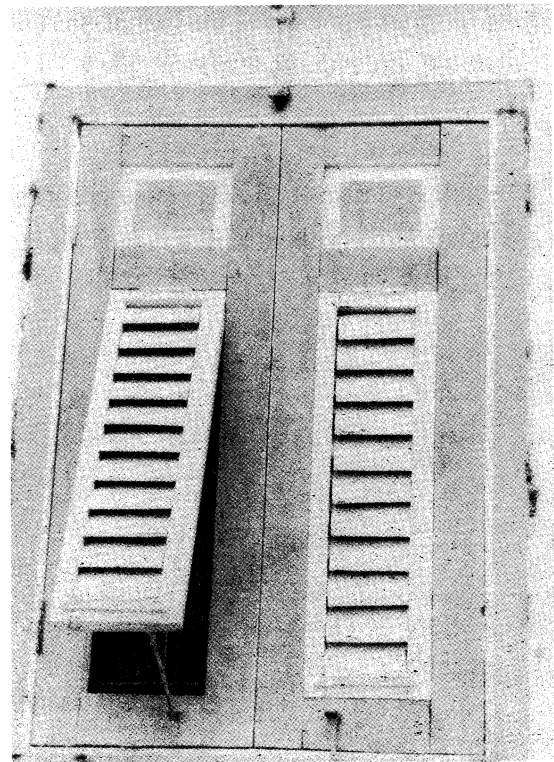
ด้านทางเข้าของบ้านกับผนังทางปีกซ้าย มี ๒ ช่วงเสา
ด้านหน้า SET เข้าไปประมาณ ๑.๒๐ เมตร มีรั้วเบียง

ลวดลายฉลุเหนือประตู

เตี้ยก่ออิฐฉาบปูนทึบ เว้นทางเข้ากลางช่วงเสา ช่วง
เสาละ ๑ ช่อง ทางเข้าเป็นประตูมี ๓ บาน บานที่ ๑
อยู่ที่ผนังด้านซ้ายของมุขหน้าต่างที่ติดกับปีกซ้ายใน
ระเบียง อีก ๒ บาน อยู่กลางผนังปีกซ้าย ช่วงเสาละ

๑ บาน เป็นประตูบานเปิดคู่ ลูกพับไม้ เหนือบานเปิด
เป็นช่องแสงไม้ฉลุ

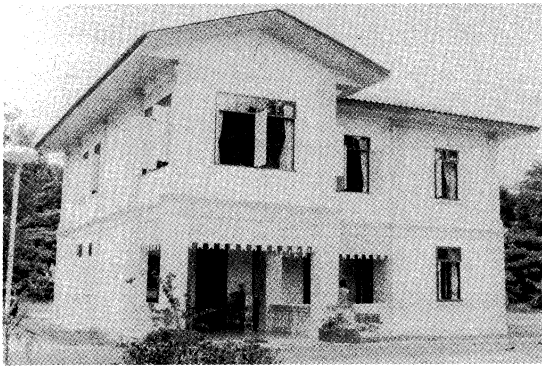

หน้าต่างบานกระทุ้งเกล็ดติดตายในบานเปิด

หน้าต่างชั้นล่างมุขหน้าเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่ลูกพับ
ไม้ธรรมดา (คิดว่าทำใหม่) ทางด้านข้างของมุขเป็น
บานกระทุ้งเกล็ดติดตายในบานเปิดคู่เหมือนกับทาง
ด้านปลายสุดของปีกซ้าย หน้าต่างทุกบานมีกันสาด
สังกะสีคลุม ชั้น ๒ ด้านหน้าของมุขหน้า เป็นหน้าต่าง
บานเปิดคู่ ไม้ตีตามตั้ง หน้าต่างเปิดไม่ถึงพื้น เหนือ
ขึ้นไปเป็นช่องระบายอากาศเกล็ดไม้ติดตาย มีกันสาด

ลังกะสี่กัณช่วงกลางของเกล็ดติดตาย ผนังด้านอื่นมี
หน้าต่าเหมือนกัน เป็นหน้าต่าเปิดบานคู่ ๓ คู่ เปิด
ไม่ถึงพื้น เป็นบานเกล็ดกระทุ้งในบานเปิด ด้านล่าง
ของหน้าต่าเป็นผนังไม้ตีตามตั้ง มีกรอบไม้ตีเป็นระยะ ๆ
เหนือบานเปิดเป็นบานเกล็ดติดตายจนจรดหลังคา เสา

ด้านบนและล่างหัวเสาแบบ DORIC ด้านหน้าสุดเป็น
จั่ว มีการตีไม้เป็นจั่วรูปวงกลม และสามเหลี่ยมตาม
รูปจั่ว ทรงหลังคาเตี้ย กระเบื้องลอนคู่ สันหลังคาครอบ
กระเบื้องป้องกันได้

อาคารหมายเลข ๕

สถานที่ ถนนปะเหลียน (ตรงข้ามศาลาประชาคม)

ประโยชน์ใช้สอย สถานที่ส่วนราชการ เป็นสำนักงาน
อัยการจังหวัด

เจ้าของ กรมอัยการ

ประวัติ สร้างเมื่อครั้งเป็นมณฑลภูเก็ต ในช่วงที่พระยา
รัชฎานุประดิษฐ์ฯ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นสมุหราช
เทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต คือสร้างสมัยเดียวกับบ้านพัก
ผู้ว่าราชการจังหวัด เดิมเป็นบ้านพักของยกกระบัตร
มณฑล หรืออัยการมณฑล ซึ่งสร้างในลักษณะโคโลเนียล-
สไตล์เป็นตึกก่ออิฐถือปูนแข็งแรง และได้มีการดูแลรักษา
กันมาเป็นทอด ๆ แต่ในราว ๔-๕ ปีก่อนหน้านี้อาคาร
ชำรุดทรุดโทรมมากจนอาศัยไม่ได้ จึงได้ถูกทิ้งร้างไป

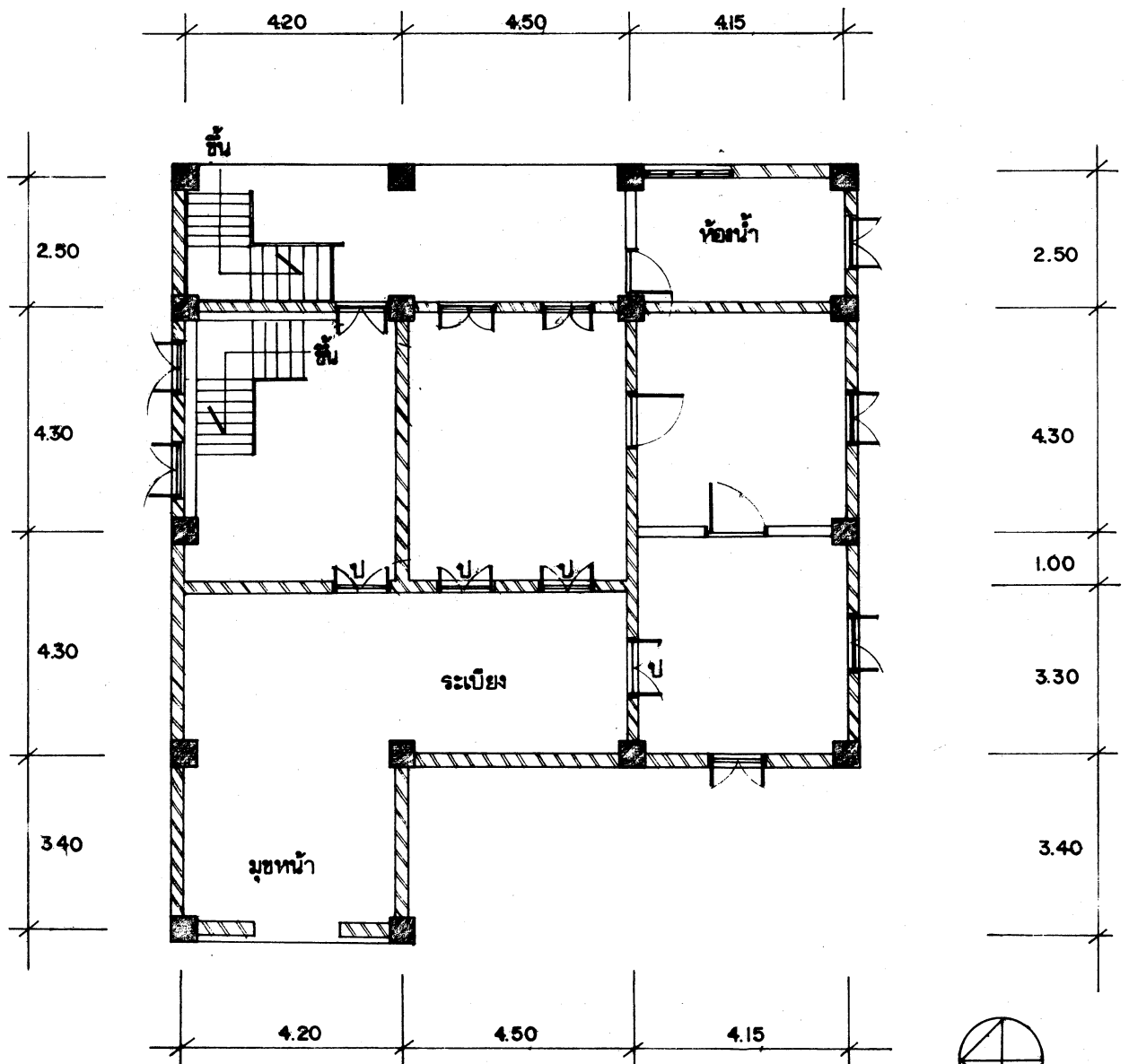
การซ่อม ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะ
กรรมการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านพักอัยการจังหวัดภูเก็ต
ให้เป็นที่พักทำการอัยการจังหวัด เนื่องจากอาคารชำรุด
ทรุดโทรมมาก จึงใช้งบประมาณถึง ๕ แสนบาท โดย
ปรับปรุงซ่อมแซมตัวอาคาร ตกแต่งภายใน ปรับแต่ง
บริเวณด้านข้างและด้านหลังอาคารให้เสมอด้านหน้า
ทำถนนทางเข้าอาคาร และได้เปิดเป็นที่พักทำการอัยการ
จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๐

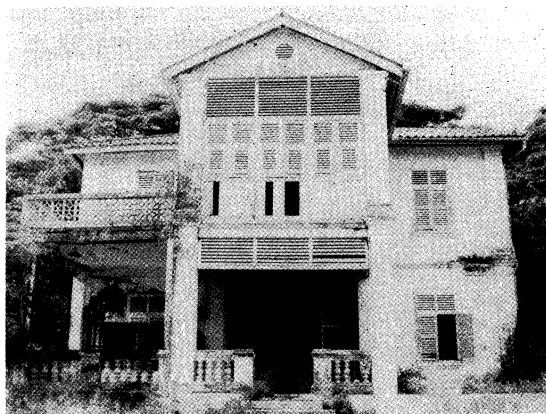
สภาพอาคารก่อนทำการซ่อมแซม

ลักษณะอาคาร เป็นอาคาร ๒ ชั้น เสา DORIC สี่เหลี่ยม
ลักษณะเรียบง่ายมาก มีมุขยื่นทางปีกขวา มีลูกกรงปูน
๒ ข้างทางด้านหน้า ได้คานหน้าประดับไม้ฉลุแบบ
ง่าย ๆ หน้าต่างบานเปิดคู่ไม้ช่องแสงกระจกลูกกรง
ทางปีกซ้ายเป็นกระเบื้องเคลือบสีเขียว

หลังคาเป็นกระเบื้องลอนคู่สีเขียว ฝ้าชายคาระแนง
ตีเว้นร่อง.

แปลนชั้นล่าง
สำนักงานอัยการ

อาคารหมายเลข ๖

สถานที่ ด้านหลังศาลาประชาคม ถนนปะเหลียน
ประโยชน์ใช้สอย ร้าง (ทางจังหวัดดำริจะปรับปรุง
ซ่อมแซมไว้ใช้ในทางราชการ)
เจ้าของ จังหวัดภูเก็ต

ประวัติ เดิมเป็นบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่า
ราชการเมืองภูเก็ต สร้างในช่วงสมัยเดียวกับ อาคาร
ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต ในสมัยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ
ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น ปัจจุบันทั้งร่าง สภาพ
ค่อนข้างทรุดโทรม แต่ยังคงลักษณะเดิมไว้มาก สามารถ
บูรณะซ่อมแซมได้ ตัวบ้านมีมุขยื่นตรงกลาง และมี
ระเบียงทางมุมขวาของบ้านทั้งชั้นบนและชั้นล่าง อาคาร
สีครีม หน้าต่างประตูสีฟ้าอ่อน

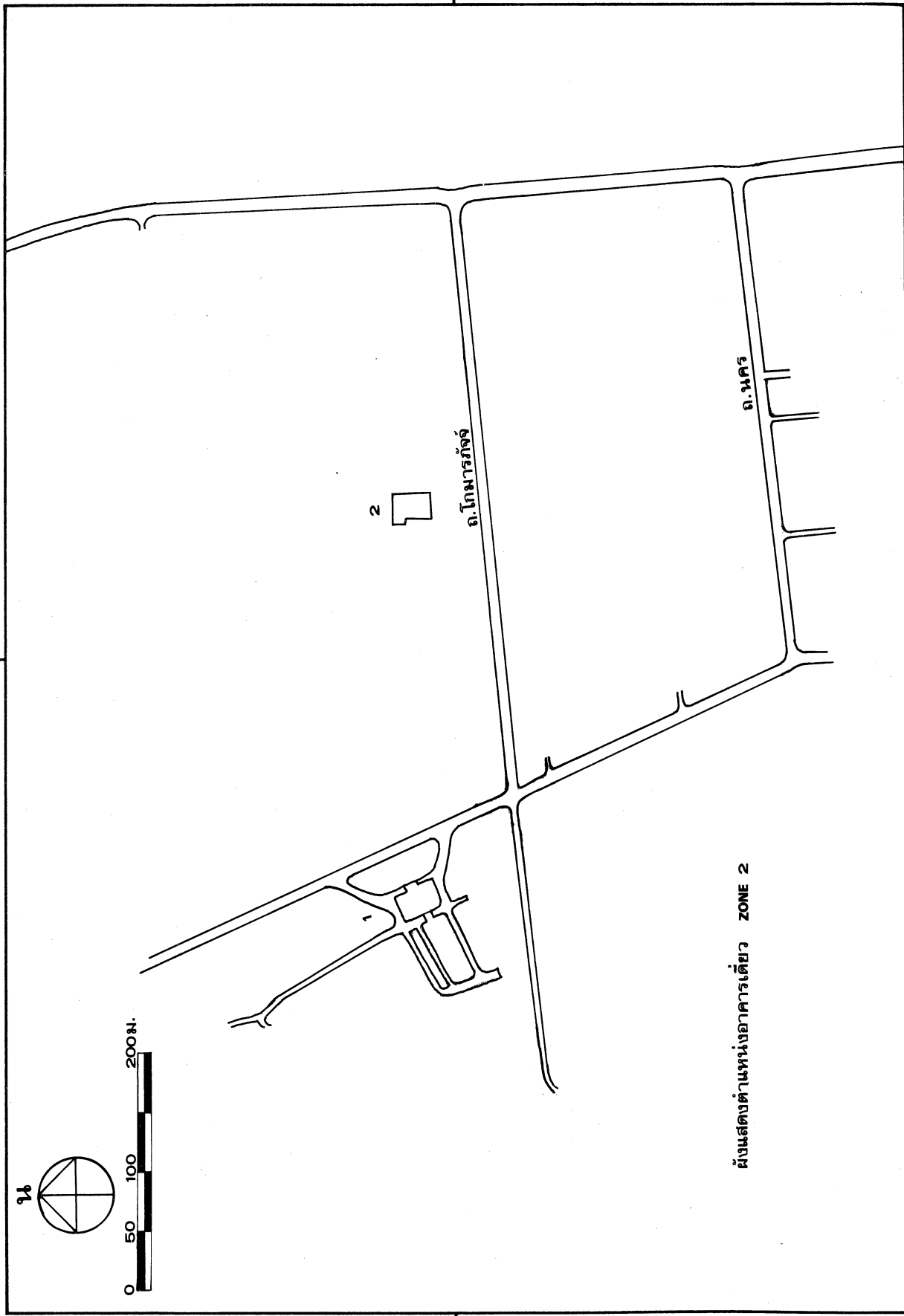
อาคารด้านหน้าทางเข้าคือมุขกลางมีบันไดขึ้น พื้นสูง
จากระดับดินประมาณ ๑.๕๐ เมตร ด้านหน้าเป็นระเบียง
มีลูกกรงปูน เสาสี่เหลี่ยมใหญ่เรียบๆ ประตูทางเข้า
เป็นไม้เปิดบานคู่ มีบานเกล็ดติดตายเหนือประตู หน้าต่าง
ทั่วไปชั้นล่างเป็นบานเปิดคู่ มีเกล็ดไม้ติดตายในบานเปิด
ชั้นบนทางขวามือของมุขกลาง เป็นระเบียงมีลูกกรงปูน
แต่แบบต่างกับกับลูกกรงชั้นล่าง ผนังของปีกขวาอาคาร
มีหน้าต่างเปิดบานคู่ไม่ถึงพื้น มุขกลางด้านข้างมีหน้าต่าง

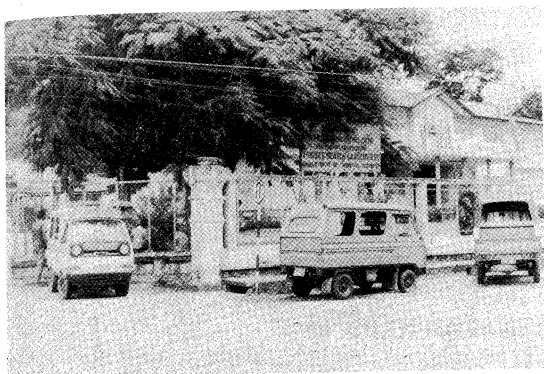
เปิดไม่ถึงพื้น ผนังส่วนล่างตีไม้ตามตั้ง มีประตูเปิดออก
ไประเบียง ด้านหน้ามุขกลางเป็นผนังไม้ทั้งหมดจนถึงจั่ว
มีหน้าต่างเปิดบานคู่ ๓ คู่ติดกัน ช่วงบนเป็นเกล็ดติดตาย
ช่วงล่างเป็นเกล็ดกระทุ้ง เหนือหน้าต่างเป็นเกล็ดไม้
ติดตายตลอดแนวถึงใต้จั่ว เหมือนกับทางด้านซ้าย
ของมุขกลาง ปีกซ้ายชั้นบนหน้าต่างบานเปิดคู่อยู่กลาง
ผนัง หน้าจั่วตีไม้ตามตั้ง ตรงกลางมีเกล็ดไม้ติดตาย
ในกรอบวงกลม หลังคากระเบื้องลอนคู่ ไม่มีฝ้าชายคา

อาคารเดี่ยว ZONE ที่ ๒

ประกอบด้วยอาคารต่างๆ ดังนี้คือ

๑. โรงพยาบาลวชิระพยาบาลภูเก็ต
๒. เลขที่ ๑๗ ถ.โกมารภักดิ์

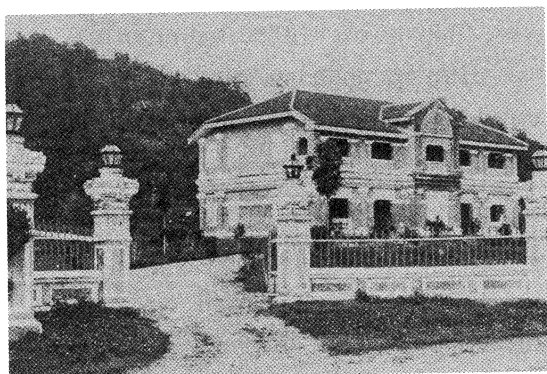

อาคารหมายเลข ๑

สถานที่ ถนนเขาวราช

ประโยชน์ใช้สอย โรงพยาบาล ชื่อวชิระพยาบาลภูเก็ต

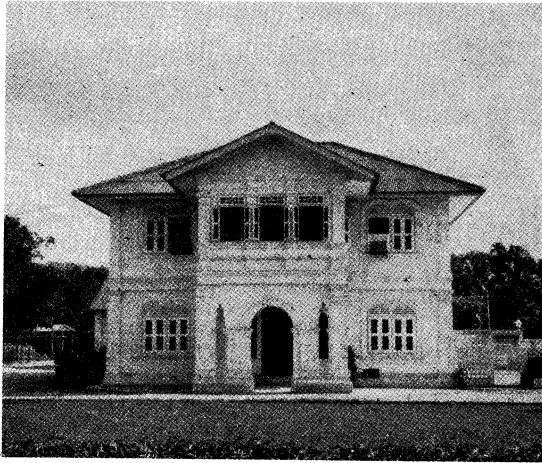
ประวัติ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ จากหลักฐานจดหมายเหตุราชกิจรายวันในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๓๔ เรื่องเจ้าหมื่นเสมอใจราช ข้าหลวงหัวเมืองฝ่ายทะเลตะวันตก ขอพระบรมราชานุญาตตั้งโรงพยาบาลเมืองภูเก็ต ซึ่งภายหลัง พ.ศ. ๒๔๕๕ รัชกาลที่ ๖ พระราชทานนามใหม่ ว่า “วชิรพยาบาล”

วชิระพยาบาลภูเก็ตในสมัย ร. ๗

เมื่อครั้งภูเก็ตยังไม่มีโรงพยาบาลรักษาคณป่วยใช้นั้น ราษฎรเป็นโรคคอหิวด์ ไข้ทรพิษ กาฬโรคตายกันปีละ

มาก ๆ ทำให้การเดินทางไปมาระหว่างป็นังสิงคโปร์ และต่างประเทศ จากภูเก็ตติดขัด เพราะรัฐบาลต่างประเทศห้ามเรือเข้าออก การค้าและติดต่อต่าง ๆ ต้องชะงักลง จึงได้จัดตั้งโรงพยาบาลทันสมัยขึ้น มีนายฝรั่งชื่อ มิสเตอร์แบ็ค ชาวอังกฤษ เป็นแพทย์ใหญ่ มีเครื่องมือเครื่องใช้การแพทย์ครบครัน นอกจากนั้นยังได้สั่งซื้อเครื่องเอกซเรย์ขนาดใหญ่ ซึ่งนับเป็นเครื่องแรกที่เข้ามาในประเทศไทย แม้แต่นายแพทย์เองก็ยังไม่เคยใช้ จึงต้องส่งหมอออกไปศึกษาการใช้เอกซเรย์ยังประเทศอังกฤษ เมื่อหมอแบ็ค ศึกษาสำเร็จกลับมาพร้อมด้วยเครื่องกระแสไฟฟ้าที่ใช้กับเอกซเรย์นั้นแล้วสอนให้นายแพทย์ไทยรู้จักการใช้เอกซเรย์ ตามบันทึกกล่าวว่า เอกซเรย์เครื่องนี้ปัจจุบันยังคงมีอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งนี้

อาคารหมายเลข ๒

สถานที่ เลขที่ ๑๗ ถนนโกมารภักจ์

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล. ทาสีขาว มีมุขหน้าอยู่กลาง การวางผังแบบ SYMMETRICAL BALANCE มุขหน้าเป็นทางเข้ามีโค้งทั้ง ๓ ด้าน หน้าต่าง ปีกซ้าย-ขวา ชั้นล่าง เป็นหน้าต่างเปิดไม่ถึงพื้น บานเปิดคู่ ๒ คู่ติดกัน ลูกฟักกระจก กรอบหน้าต่างโค้ง เลี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๒ โค้งติดกัน ช่องระบายอากาศเหนือบานเปิดเป็นเกล็ดไม้ติดตาย ชั้นบน หน้าต่างมุขหน้าเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่ลูกฟักกระจกใส เปิดไม่ถึงพื้น เหนือบานเปิดเป็นช่องแสงกระจกตีคิ้วไม้ เป็นลวดลายเรขาคณิต กรอบหน้าต่างสี่เหลี่ยมมีด้านละ ๓ คู่ ทั้ง ๓ ด้านของมุขหน้า หน้าต่างปีกซ้าย-ขวา เหมือน หน้าต่างปีกซ้าย-ขวาชั้นล่าง หลังคากระเบื้องลูกฟูก ลอนเล็ก

อาคารเดี่ยว ZONE ที่ ๓

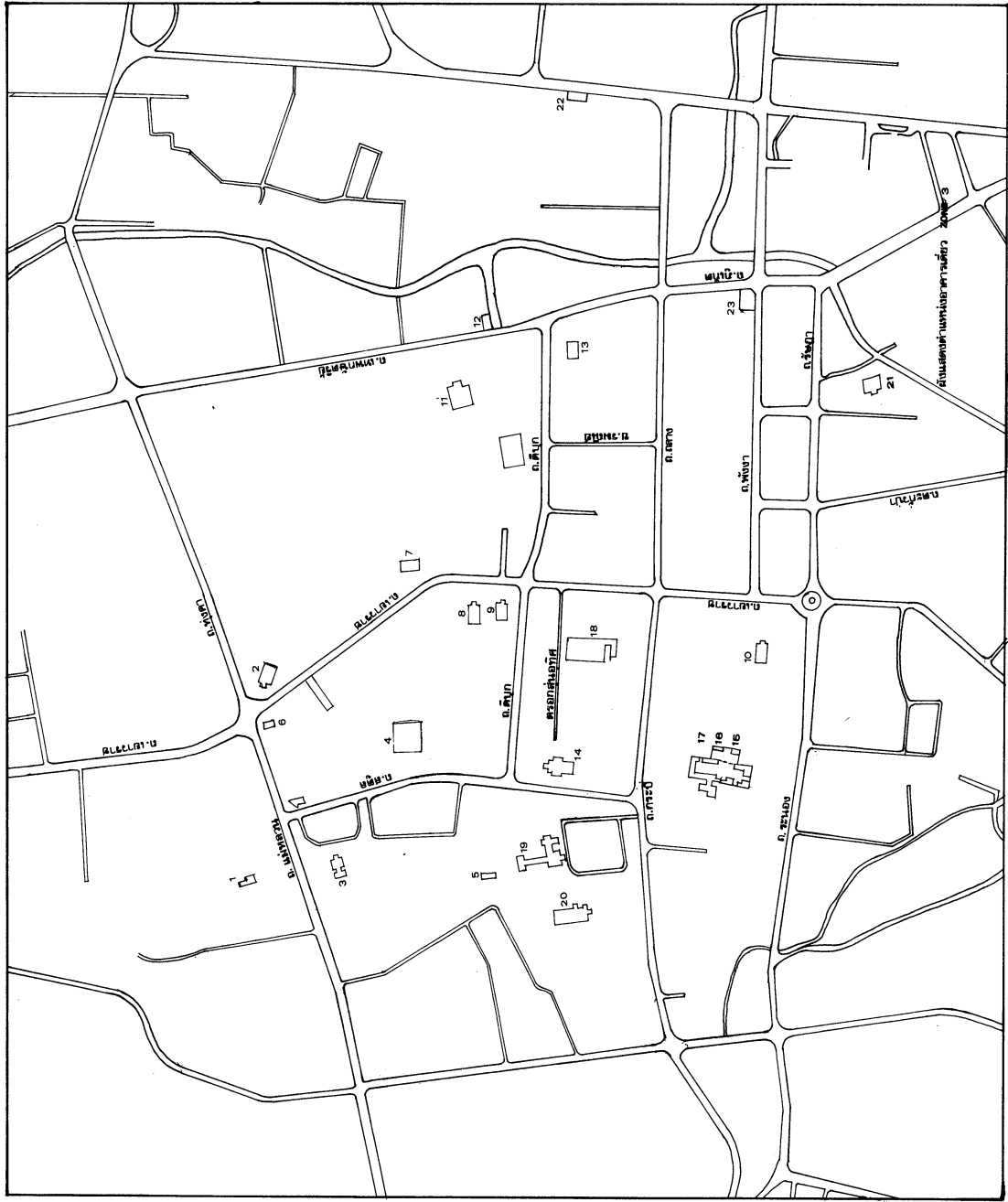
ประกอบด้วยอาคารต่าง ๆ ดังนี้คือ

๑. บริษัทเหมืองแร่รุ่งสยาม ถ.แม่หลวน
๒. บ้านพักคลังจังหวัด ถ.ทุ่งคา
๓. บ้านคุณเสียน ตันทวนิช ถ.สตูล
๔. บ้านพักอาศัยตรงข้ามโรงเรียนปลูกปัญญา ถ.สตูล

๕. บ้านในซอยข้างโรงเรียนปลูกปัญญา ถ.สตูล
๖. บ้านคุณกุลวดี ตันทวนิช ถ.เขาวราช
๗. บ้านคุณปัญญา ต่อเจริญ ถ.เขาวราช
๘. บ้านคุณเด็ก เอกวานิช ถ.เขาวราช
๙. โรงเรียนอนุบาลถนนกษัตริย์ ถ.เขาวราช
๑๐. บ้านคุณสงวน ลิมปานนท์ ถ.เขาวราช
๑๑. บ้านคุณบุญศรี หงษ์หยก ถ.เทพกษัตริย์
๑๒. บริษัทอนุภาษและบุตร ถ.เทพกษัตริย์
๑๓. บ้านคุณเฉลิม ทองตัน ถ.เทพกษัตริย์
๑๔. บ้านคุณสุ่ยเอียง ตันทวนิช ถ.ตึก
๑๕. สำนักงานบริษัทเดินอากาศไทย ถ.ระนอง
๑๖. โรงเรียนอนุบาลภูเก็ตถ.ถ.กระบี่
๑๗. โรงพยาบาลสิริโรจน์ ถ.กระบี่
๑๘. โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว ถ.กระบี่
๑๙. บ้านคุณสิทธิ์ ตันทวนิช ถ.กระบี่
๒๐. บ้านคุณประชา ตันทวนิช ถ.กระบี่
๒๑. บ้านคุณเต็งก๊ก แซ่ทอง ถ.รัชฎา
๒๒. สำนักงานไปรษณีย์โทรเลขภูเก็ต ถ.มนตรี
๒๓. สำนักงานสดนคาร์ดชาร์เตอร์ หัวมุม ถ.พังงา ติดกับ ถ.ภูเก็ต และอาคารเดี่ยวนอกเมืองอีกหนึ่งหลัง อยู่บนถนนทางหลวงหมายเลข ๔๐๒๒ เป็นถนนสายไป วัดฉลอง คือ
๒๔. บ้านคุณสนิธา รุ่งเรือง

0 50 100 200 M.

ประวัติ หลวงพิทักษ์ทวีป ตำแหน่งนายอำเภอเมืองทุ่งคา เป็นผู้สร้างอาคารหลังนี้ เมื่อประมาณ ๖๐ ปีมาแล้ว โดยให้ขุนพิศาลสารกรรม นายช่างของสุขาภิบาลในสมัยนั้นเป็นผู้ออกแบบ การสร้างมิได้สร้างเสร็จในคราวเดียว ใช้วิธีหล่อซีเมนต์เป็นแผ่นๆ แล้วจึงนำไปประกอบเรื่อย ๆ จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้รับกรรมสิทธิ์บ้านต่อมาคือ คุณศรัทธา มัลลกันนท์ ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ ตำแหน่งเดิมคือเจ้าจังหวัด คุณศรัทธาเป็นบุตรชายหลวงพิทักษ์ทวีป และยังคงเก็บรักษาหนังสือพระราชทานนามสกุลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้เป็นอย่างดีดังมีข้อความว่า

“ขอให้นามสกุลของรองอำมาตย์ตรี ขุนพิทักษ์ทวีป (สว่าง) เลขานุการมณฑลภูเก็ต ตามที่ขอมานั้นว่า “มัลลกันนท์” (เขียนเป็นตัวอักษรโรมันว่า MA-LAKĀNANDA) อันเป็นมงคลนามขอให้สกุลมัลลกันนท์มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกาลปาวสาน”

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๗ คุณศรัทธาได้ขายบ้านหลังนี้ให้แก่ คุณรุ่งวิทย์ เตียววัฒนกุล เป็นที่ตั้งบริษัทเหมืองแร่ทุ่งสยาม

การซ่อมแซม ได้เปลี่ยนลักษณะของอาคารด้านหน้าชั้นล่าง คือเดิมเป็นระเบียงรอบตัวอาคาร แล้วดัดแปลงกันเป็นห้องตั้งแต่สมัยหลวงพิทักษ์ทวีป

ต่อมามีการซ่อมแซมครั้งใหญ่ครั้งเดียว เมื่อประมาณเกือบ ๒๐ ปีมาแล้ว ได้เปลี่ยนหลังคาจากกระเบื้องเคลือบเป็นกระเบื้องลูกฟูกลอนเล็ก เปลี่ยนไม้เพดาน ส่วนไม้ฉลุชายคาของเดิมนั้นผู้พิจนสันแต่มีได้ทำของใหม่ใส่แทน และเปลี่ยนบานหน้าต่างชั้นล่างเป็นหน้าต่าง

อาคารหมายเลข ๑

สถานที่ เลขที่ ๘ ถ.แม่หลวน

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย และสถานที่ตั้งบริษัทเหมืองแร่ทุ่งสยาม

เจ้าของ ๑. หลวงพิทักษ์ทวีป (สว่าง)

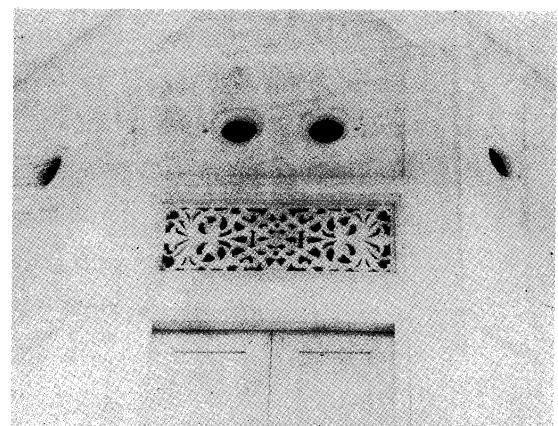
๒. คุณศรัทธา มัลลกันนท์

๓. คุณรุ่งวิทย์ เตียววัฒนกุล

บานกระจกแทนหน้าต่างเคล็ดไม้ของเดิม ในครั้งหลังสุดเมื่อใช้เป็นสำนักงานบริษัทเหมืองแร่ทุ่งสยามทางบริษัท ได้ดัดแปลงบางส่วน ให้เหมาะสมและสะดวกในการใช้เป็นสำนักงาน ทั้งยังได้สร้างอาคารชั้นเดียวข้าง ๆ ตัวบ้าน เป็นสำนักงานอีกด้วย

ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล. ผนังก่ออิฐฉาบปูน ทาสีขาว มีมุขกลางเป็นครึ่งแปดเหลี่ยม ชั้นบนมีระเบียงทางปีกซ้ายของบ้าน เครื่องไม้ที่ใช้เป็นไม้เนื้อแข็ง

ทางเข้าอยู่ที่มีมุขกลางด้านล่างซึ่งเป็นมุขสี่เหลี่ยม ทางด้านข้างเป็นประตูทางเข้ารอบบ้านเปิดคู่ลูกฟักไม้ ทางปีกซ้ายชั้นล่างเป็นผนังมีช่องระบายอากาศวงกลม ๓ ช่อง และมีช่องระบายอากาศอิฐรูปสี่เหลี่ยม แบบเป็นลวดลายเหมือนเป็นช่องระบายอากาศห้องน้ำ ทางปีกขวามีหน้าต่างบานเปิดเดี่ยวบานพับวิโทลูกฟักกระจกใส

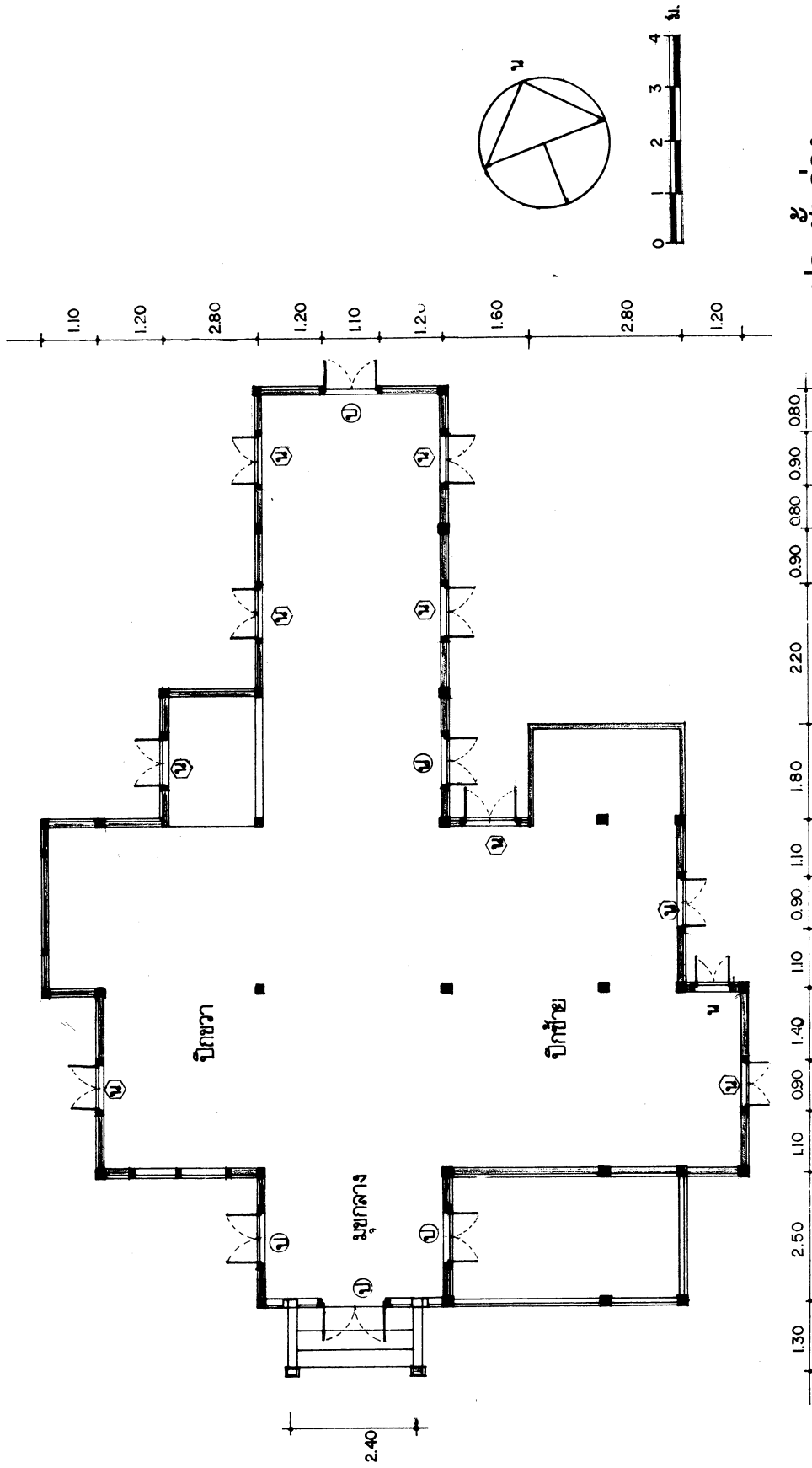

ช่องระบายอากาศของมุขกลางชั้นบน

ชั้นบนมุขกลางเป็นครึ่งแปดเหลี่ยม ทางมุมขวาเป็น
ระเบียงเล็ก ๆ มีประตูเปิดบานคู่ช่องระบายอากาศไม้ฉลุ
ลวดลายละเอียด มีช่องแสงกลม ด้านหน้าของมุขกลาง
มีบานเปิดคู่ ๒ คูติดกันเหนือบานเปิดมีช่องระบาย
อากาศไม้ฉลุรอบหน้าต่างเดินขอบปูนเป็นแนวเรียบ
เป็นสัน มีช่องแสงกลมเล็กบริเวณใต้ชายคา
ทางปีกซ้ายเป็นระเบียงลูกกรงปูนทำลวดลายคล้ายฉลุไม้

ใต้ชายคาเฉพาะแนวนี้อีกไม่ได้ติดตายติดตลอด ผนัง
ด้านปีกซ้ายมีประตูบานเปิดคู่เปิดออกสู่ระเบียง มีช่อง
ระบายอากาศไม้ฉลุและช่องแสงกลมใต้ชายคา
หลังคากระเบื้องลูกฟูกลอนเล็ก ที่หน้าจั่วเป็นช่องระบาย
อากาศเกล็ดไม้ติดตาย ชั้นล่างมีกันสาดกระเบื้องลอนคู่
รอบอาคาร

ชั้นบนประกอบด้วย ห้อง ๔ ห้อง และห้องโถง ๑ ห้อง

แปลนชั้นล่าง
บริษัทเหมืองแร่รุ่งสยาม

ประวัติ มีอายุการสร้างกว่า ๖๐ ปี

การซ่อม ลักษณะภายในอาคารดัดแปลงกันมาโดยตลอด ด้วยว่าเป็นบ้านพักของทางราชการ จึงดัดแปลงกันมาทุกยุคทุกสมัยเพื่อความสะดวกในชีวิตประจำวัน เช่นการแบ่งห้องชั้นบนอาคาร ซ่อมแซมครั้งหลังสุดเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๓๐ ทำการทาสีตัวอาคาร เปลี่ยนไม้บานหน้าต่าง ลายไม้ฉลุหน้าต่างชั้นบนทำเลียนของเดิม เปลี่ยนไม้ช่วงพักบันได และไม้รองชั้นบันได แต่เดิมอาคารมีบันได ๒ แห่ง คือด้านข้างห้องโถงหน้า และด้านข้างอาคารช่วงหลัง ภายหลังได้ย้ายบันไดช่วงหลังไปเป็นบันไดด้านหลังอาคารแทน และเปลี่ยนกระเบื้องกาบกล้วยแบบจีนเป็นกระเบื้องลอนคู่

ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล. ผนังก่ออิฐฉาบปูนทาสีขาว ตัวอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขยื่นด้านหน้า ทางเข้าอาคารอยู่มุขหน้า ด้านหน้ามีซุ้ม

ซุ้มโค้งมุขด้านหน้า

๓ ซุ้ม ซุ้มกลางเป็นโค้งครึ่งวงกลมใหญ่ มี KEYSTONE ซุ้มซ้าย-ขวาขนาดเท่ากัน เป็นโค้งครึ่งวงกลมสูง เหนือโค้งเล็ก ๒ ข้างนี้ มีลวดลายปูนปั้นประดับ เป็นลายเมฆและดวงอาทิตย์แบบจีน เหนือโค้งกลางเป็นลวดลาย

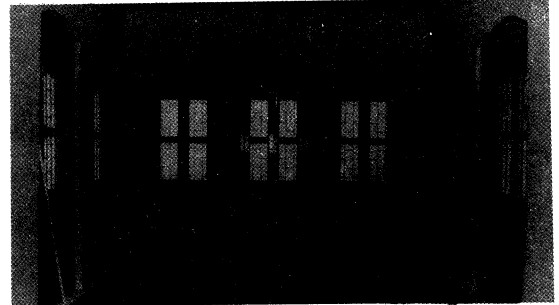
อาคารหมายเลข ๒

สถานที่ เลขที่ ๑๕๘ ถนนทุ่งคา

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัยส่วนราชการ เป็นบ้านพักคลังจังหวัด

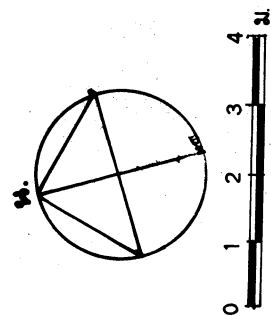
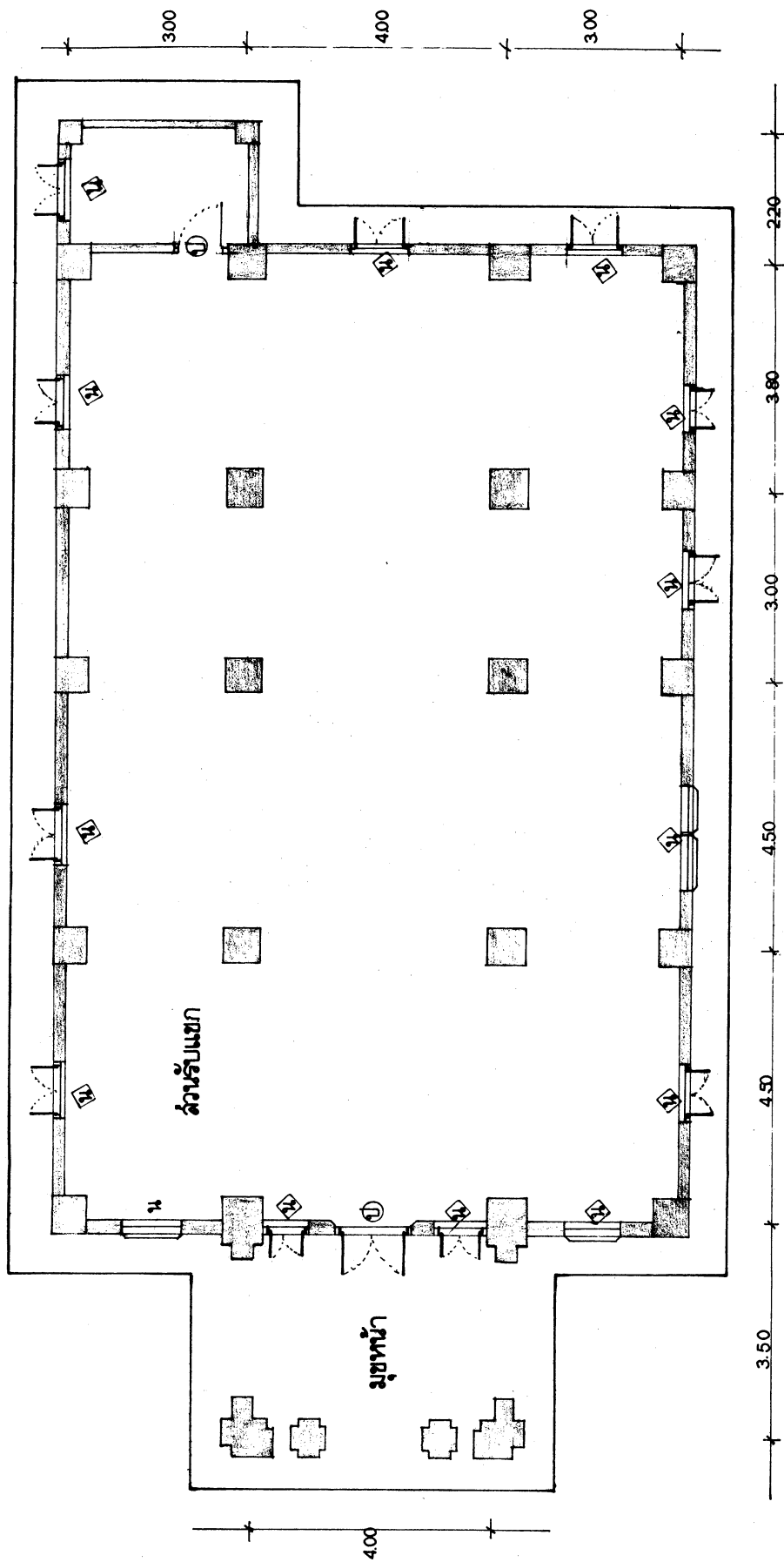
เจ้าของ สำนักงานคลังจังหวัด ซึ่งผู้อยู่อาศัยปัจจุบันคือท่านคลังจังหวัดและภรรยา คือคุณพิสิษฐ์-บุษบา ตันทวัฒน์

เรือเถาใบไม้ ผนังทางเข้ามีประตูอยู่กลาง มีหน้าต่าง ๒ ข้าง ลักษณะเรียบง่าย ส่วนผนังชั้นล่างทางปีกซ้าย-ขวา มีหน้าต่างบานเกล็ดกระจกปรางค์ (ทำใหม่) ชั้นล่างหัวเสา DORIC เสาสี่เหลี่ยมเจาะร่อง ชั้น ๒ ด้านหน้ามีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม โค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) หน้าต่างเปิดถึงพื้น ช่วงบานเปิดบนเป็นกรอบไม้

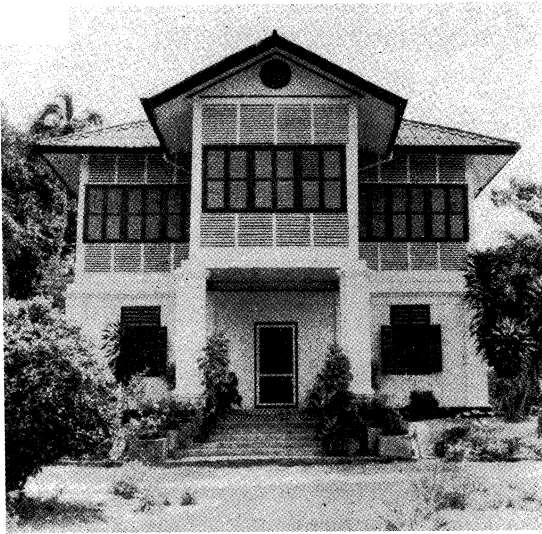

หน้าต่างชั้นบน

กระจกใสช่วงล่างเป็นบานไม้ทึบเหนือส่วนบานเปิดเป็นช่องระบายอากาศเกล็ดไม้ติดตาย หน้าต่างสี่เหลี่ยมกรอบสลีไอค ผนังด้านอื่น ๆ ของชั้นบนมีซุ้มหน้าต่าง ๒ ซุ้ม ด้านหน้าของอาคารมีการเปลี่ยนแปลงหน้าต่างเป็นบานเกล็ดปรางค์บ้าง ชั้นล่างมีการทำกันสาด ค.ส.ล. ยื่นออกมาคลุมส่วนหน้าต่างด้านข้าง หลังคาเป็นหลังคาจั่ว มุงกระเบื้องลอนคู่ จั่วด้านหน้ามีเหล็กดัดเป็นตรานกยูงปัก ซึ่งสัญลักษณ์กระทรวงการคลัง ไม่มีลวดลายปูนปั้นประดับ ภายในบ้านผนังทาสีเขียวอ่อน พื้นปูกระเบื้องหินขัดเป็นแผ่นสีแดง บันไดชั้นชั้น ๒ อยู่ทางขวามือ (เมื่อมองเข้าไปในบ้าน) ภายในจะเห็นว่าหน้าต่างบางบานมีเกล็ดไม้ปรับได้ ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นรูปแบบดั้งเดิม แล้วมาเปลี่ยนเป็นบานกระจกภายหลัง ลักษณะพิเศษของบ้านนี้คือมีราวลูกกรงเตี้ย ๆ กันแยกล้วนรับแยกออกจากโถงกลาง เป็นลูกกรงปูน.

แปลนชั้นล่าง บ้านพักคลองหวัด

อาคารหมายเลข ๓

สถานที่ เลขที่ ๓๕ ถ.สตูล

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย พื้นที่ประมาณ ๕ ไร่กว่า

เจ้าของ ๑. พระพิทักษ์ชินประชา

๒. คุณเอี้ยว ตันทวนิช

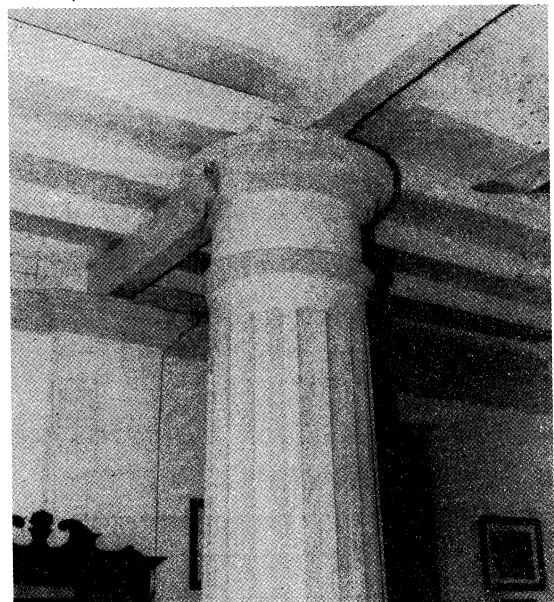
๓. คุณเลี่ยน ตันทวนิช

ประวัติ เดิมเป็นบ้านเก่า ต่อมาพระพิทักษ์ชินประชาซื้อต่อจากเจ้าของเดิม เมื่อประมาณ ๗๐ ปีมาแล้ว เพื่อมอบให้แก่บุตรคนที่ ๒ คือคุณเอี้ยว ตันทวนิช เมื่อสมรสกับคุณเลี่ยน บุตรสาว พระยาดำรง สุจริต (ณ ระนอง) การซ่อมแซม เมื่อคราวที่ซื้อต่อได้ตกแต่งพื้นที่ชั้นล่างใหม่โดยปูกระเบื้องจากอิตาลี เป็นลายตารางเช่นเดียวกับบ้านคุณสิทธิ ตันทวนิช (เลขที่ ๕๖ ถ.กระบี่) และดัดแปลงห้องน้ำชั้นบนซึ่งเดิมปูด้วยกระเบื้อง เป็นห้องนอนเปลี่ยนพื้นเป็นไม้

ต้นปี ๒๕๓๐ การซ่อมแซมครั้งสุดท้าย ซ่อมแซมส่วนชำรุดผุพัง โดยทั่ว ๆ ไป โดยมีได้เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบเดิม สีที่ทาใหม่ก็ยังคงใช้สีเดิม เปลี่ยนเพียงส่วนเดียวคือหลังคา จากเดิมใช้กระเบื้องกาบกล้วย ได้เปลี่ยนเป็นกระเบื้องลอนคู่ งบประมาณในการซ่อมคราวนี้เกือบ ๑ แสนบาท

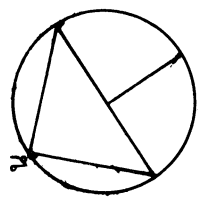
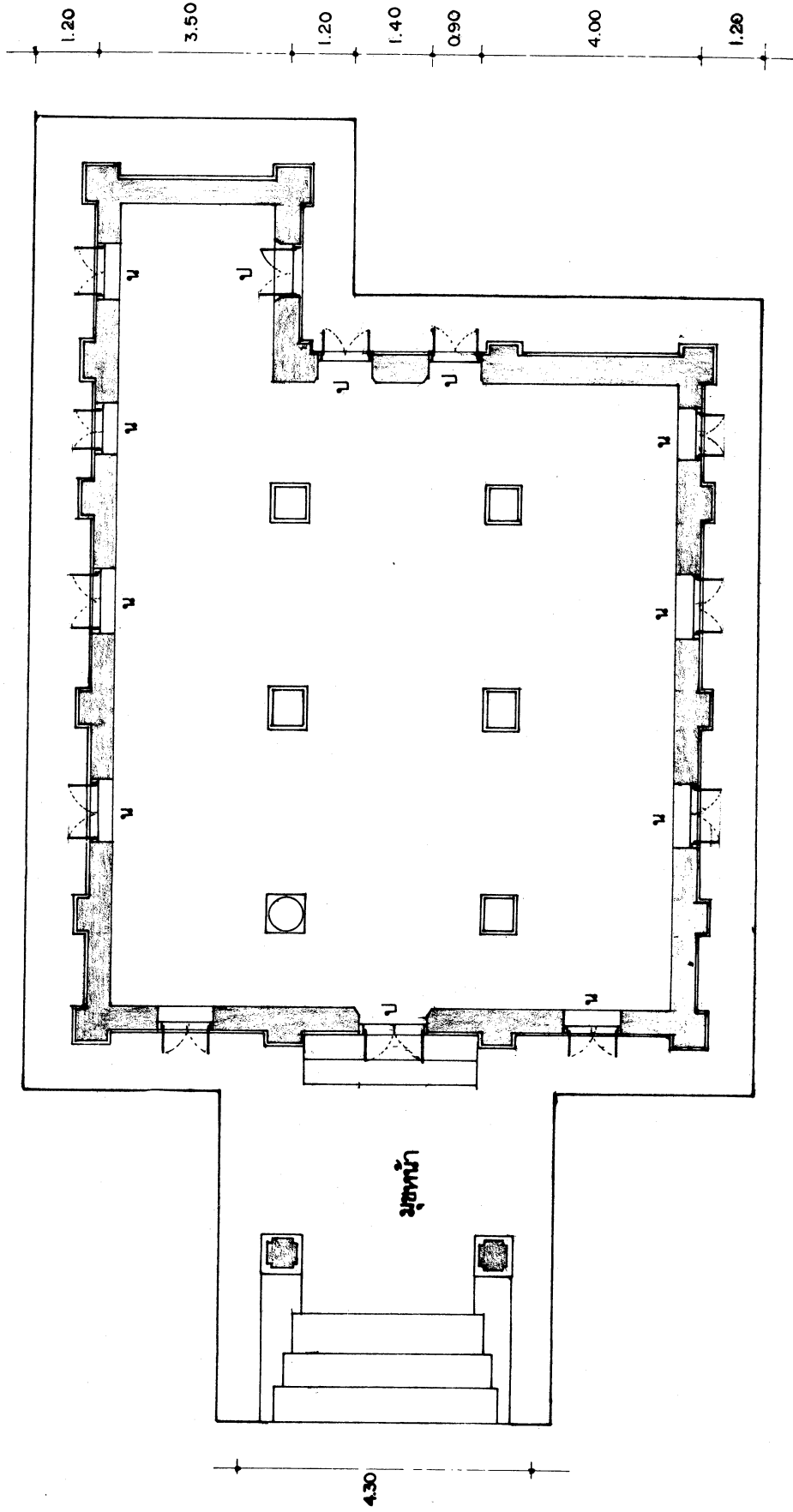
ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น ชั้นล่างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นบนไม้ อาคารสีขาว มีมุขหน้ายื่นออกมา ชั้นบนเป็นหน้าต่างบานเกล็ดปรับได้ในบานเปิดคู่ ๓ คู่ ด้านหน้าผนังเป็นบานเกล็ดไม้ตลอดทั้งผนัง ทางเข้าเป็นประตูกลาง หน้าต่าง ๒ บาน ซ้าย-ขวา แบบเรียบง่าย เสาหน้าเป็นเสา ค.ส.ล. สวมมู หัวเสา DORIC สีเหลี่ยมรับคานไม้ เสาไม้ของชั้นสอง หลังคาเป็นกระเบื้องลอนคู่ ด้านจั่วหน้ามีบานเกล็ดไม้ติดตายในกรอบวงกลม ผนัง

ชั้นล่างฉาบปูนเรียบ แต่เห็นเสาเป็นระยะ ๆ ผนังชั้นบนไม้ตีซ้อนตามแนวนอน ทั่วไปหน้าต่างบานเปิดคู่ ช่วงบนเป็นเกล็ดปรับได้ ช่วงล่างเป็นไม้ กรอบบานสีเขียวแก่ เกล็ดสีเขียวอ่อน พื้นหน้าบ้านเป็นแผ่น ค.ส.ล. สีแดงเรียงสลับเป็นลายก่อกฐิ พื้นภายในกระเบื้องลายตาหมากรุก เขียว-ขาว ภายในไม้ตีฝ้าเพดาน ผนังภายในทาสีขาว บันไดชั้นบน ๒ อยู่ทางด้านขวาของประตูทางเข้า (เมื่อมองเข้าไปในตัวบ้าน)

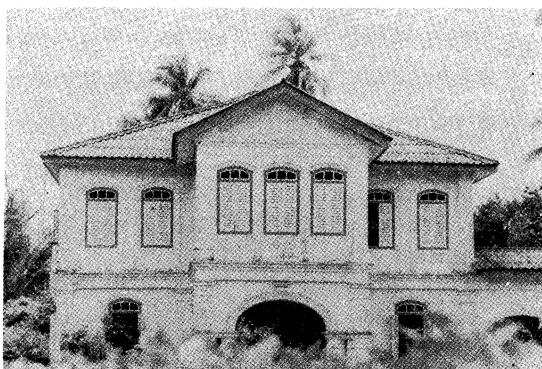

หัวเสาภายใน

ชั้นบนประกอบด้วยห้องนอน ๔ ห้อง ห้องโถง ๑ ห้อง บานหน้าต่างทั้งอาคารรวม ๓๘ บาน

แปลนชั้นล่างบ้านเลขที่ 35 ถนนสตูล

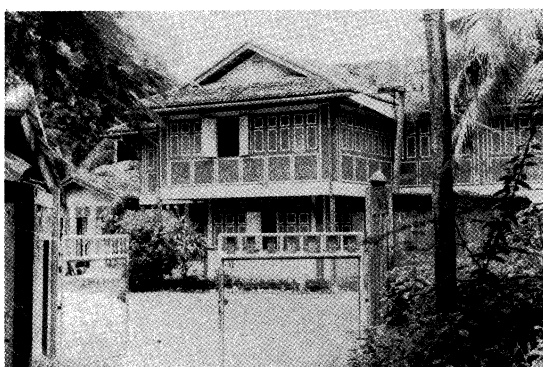

อาคารหมายเลข ๔

สถานที่ ตรงข้ามโรงเรียนปลูกปัญญา ถนนสตูล
ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น ค.ส.ล. มีมุขยื่นด้านหน้า ทางปีกซ้ายของอาคารมีทางเดินเชื่อมต่อกับอาคารอีกหลังหนึ่ง ชั้นล่างมุขหน้าเป็นทางเข้า ด้านหน้าและด้านซ้ายขวา ของมุขมีโค้งด้านละโค้ง มี KEYSTONE เป็นริ้วอ่อนช้อย ปีกซ้าย-ขวา ชั้นล่างมีหน้าต่างบานเปิดคู่ ปีกละ ๑ ชุด ในกรอบโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL

ARCH) เป็นบานเกล็ดไม้ติดตายในบานเปิด ช่องแสงเหนือบานเปิดกระจกลใส ตีคิ้วไม้แบ่งเป็น ๓ ส่วนตามตั้งหน้าต่างเปิดไม่ถึงพื้น ชั้นบนด้านหน้าสุดมีหน้าต่างเหมือนกับชั้นล่าง ๓ คู่ ทางด้านอื่นจะมีช่องเสาะละ ๒ คู่ รวมทั้งปีกซ้าย-ขวาของอาคาร หลังคากระเบื้องลอนคู่

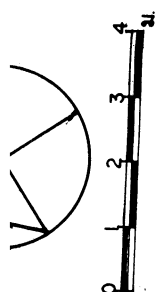

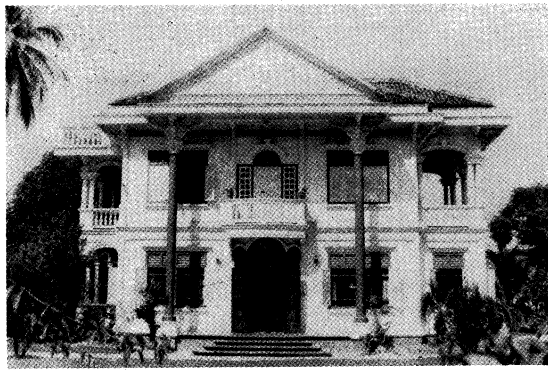
อาคารหมายเลข ๕

สถานที่ เข้าไปในซอยข้างซ้ายของ โรงเรียนปลูกปัญญา ถนนสตูล
ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

ลักษณะอาคาร บ้านไม้ ๒ ชั้น สีเขียวใบไม้ อาคารมีมุขหน้า ทางเข้าอยู่ด้านขวามือของมุขหน้า ผนังโดยรอบอาคารทั้ง ๒ ชั้น มีหน้าต่างบานเปิดคู่ติดกันตลอดเต็มผนัง เป็นบานเปิดไม่ถึงพื้นลูกฟักไม้ ชั้นล่างมีช่องแสงกระจกล

ใสเหนือบานเปิด ชั้นบนไม่มี ชั้นบนผนังได้หน้าต่างและทางด้านข้างตีไม้เป็นกรอบทาสีเหลืองทำให้เกิด PATTERN ลวดลายสีเหลี่ยมที่ผนัง หลังคากระเบื้องกาบกล้วยดินเผา

อาคารหมายเลข ๖

สถานที่ เลขที่ ๒๖๕ ถนนเยาวราช (หน้าโรงแรมเมอร์ลิน)

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย เนื้อที่ไร้เศษ

เจ้าของ ๑. เจ้าของเดิม คุณยู่สุท โสดาบรรล

๒. เจ้าของปัจจุบัน คุณกุลวดี ตันทวนิช

ประวัติ อายุการก่อสร้างกว่า ๕๐ ปี ด้วยฝีมือช่างจาก
ป็นัง

การซ่อม พื้นบางส่วนที่ปูด้วยกระเบื้องอิตาลีได้รับการ
ซ่อมแซมโดยใช้กระเบื้องไทยใส่แทน ซึ่งเป็นกระเบื้อง
ที่เผาไม่แกร่งนัก

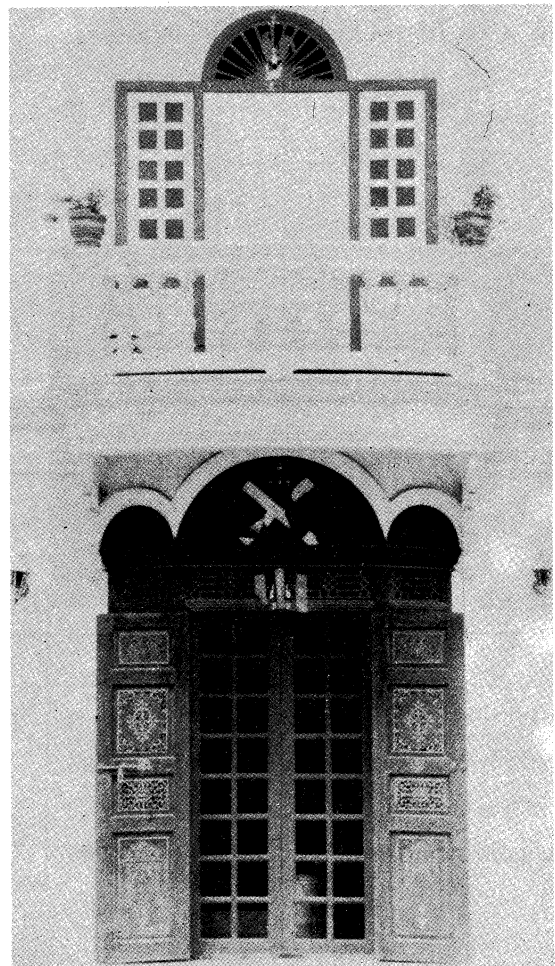
ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น คอนกรีตเสริมเหล็ก ผนัง
ก่ออิฐฉาบปูนทาสีขาว ชั้นบนประกอบด้วยห้องนอน ๓
ห้อง ชั้นล่างประกอบด้วยห้องโถง ส่วนรับแขกและห้อง
นอน การเดินทางเข้าไม่ใช้มุขหน้ายื่นออกมา แต่ทำ
เป็นเสา ๒ ต้นสูงถึงหลังคาทาสีช็อคโกแลต หัวเสาแบบ

ค้ำยันรับกันสาด

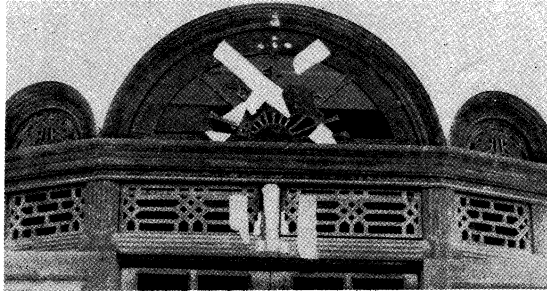
IONIC แต่มีปูนปั้นประดับมาก เสากลมทำเป็นลายนูน
ขึ้นมารอบเสา (ลายลูกฟูกตามแนวตั้ง) แทนที่จะเป็น

เขาร่อง เสาคู่นี้ขึ้นไปรับจั่วกลางของหลังคา ชั้นล่าง
ทางเข้าใหญ่เป็นประตูเขียนลวดลายแบบจีน พื้นโอ๊คเข้ม
ลงลายทอง เป็นประตู ๒ ชั้น ชั้นนอกบานทึบ ชั้นในบาน
โปร่งเป็นตารางไม้ไม้กรุกระจก เหนือประตูมีโค้ง ๓
โค้ง เป็นโค้งครึ่งวงกลม โค้งกลางใหญ่จุไม่ป็นรูป

ประตูทางเข้าด้านหน้า และประตูระเบียงชั้นบน

นักขัตตรประจำปีเกิดของเจ้าของบ้านเป็นรูปแพะ (ปีมะแม) สี่ที่เขียนประตูป็นลายทองแต่เก่ามาจนลือออกหม่น ๆ ทางซ้ายซ้าย-ขวา ของประตูใหญ่ มีหน้าต่างเปิดบานคู่ ช่วงบนเป็นบานเกล็ดกระจกติดตาย

โค้งเหนือประตูหน้า จุลายแพะ

จากตัวอาคารหน้ามีแนวทางเดินไปจรดส่วนหลังสุดของตัวบ้านต่อเชื่อมกับส่วนที่คนรับใช้อาศัยเป็นอาคารเล็กแยกต่างหาก ทางเดินนี้ช่วยให้การใช้สอยต่อเนื่องกันเป็นอย่างดี เป็นส่วนที่นำอาหารมาจากห้องครัว แนวระเบียบนั้นยังคงความประณีตของการออกแบบไว้อย่างชัดเจน ดูได้จากเสากระเบียง และแม้กระทั่งกระเบื้องปูพื้นเก่า

ผนังทั่วไปชั้นล่างมีหน้าต่างไม้บานเปิด ๒ คู่ติดกัน ช่วงบนของบานเป็นลูกพักไม้ช่วงล่างเป็นบานกระจกเกล็ดติดตาย เหนือบานเปิดเป็นช่องแสงกระจกใสเกล็ดติดตาย ทางปีกขวาสุดเป็นระเบียบมีลูกกรงปูนปั้นด้านบนเป็นโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) ไม่มี KEYSTONE ทางปีกซ้ายสุดเป็นผนังมีหน้าต่างบานเปิดคู่ ๑ คู่

ชั้นบนด้านหน้าทางเข้ามีกระเบียงโค้งเล็กยื่นออกมา มีลูกกรงปูนแบบเดียวกับทางปีกขวาของบ้านผนังส่วนนี้มีประตูและหน้าต่างขนาด ๒ ข้าง มีช่องแสงไม้จลุรูปไก่ มีขอบปูนปั้นโค้งมี KEYSTONE ขนาด ๒ ข้าง

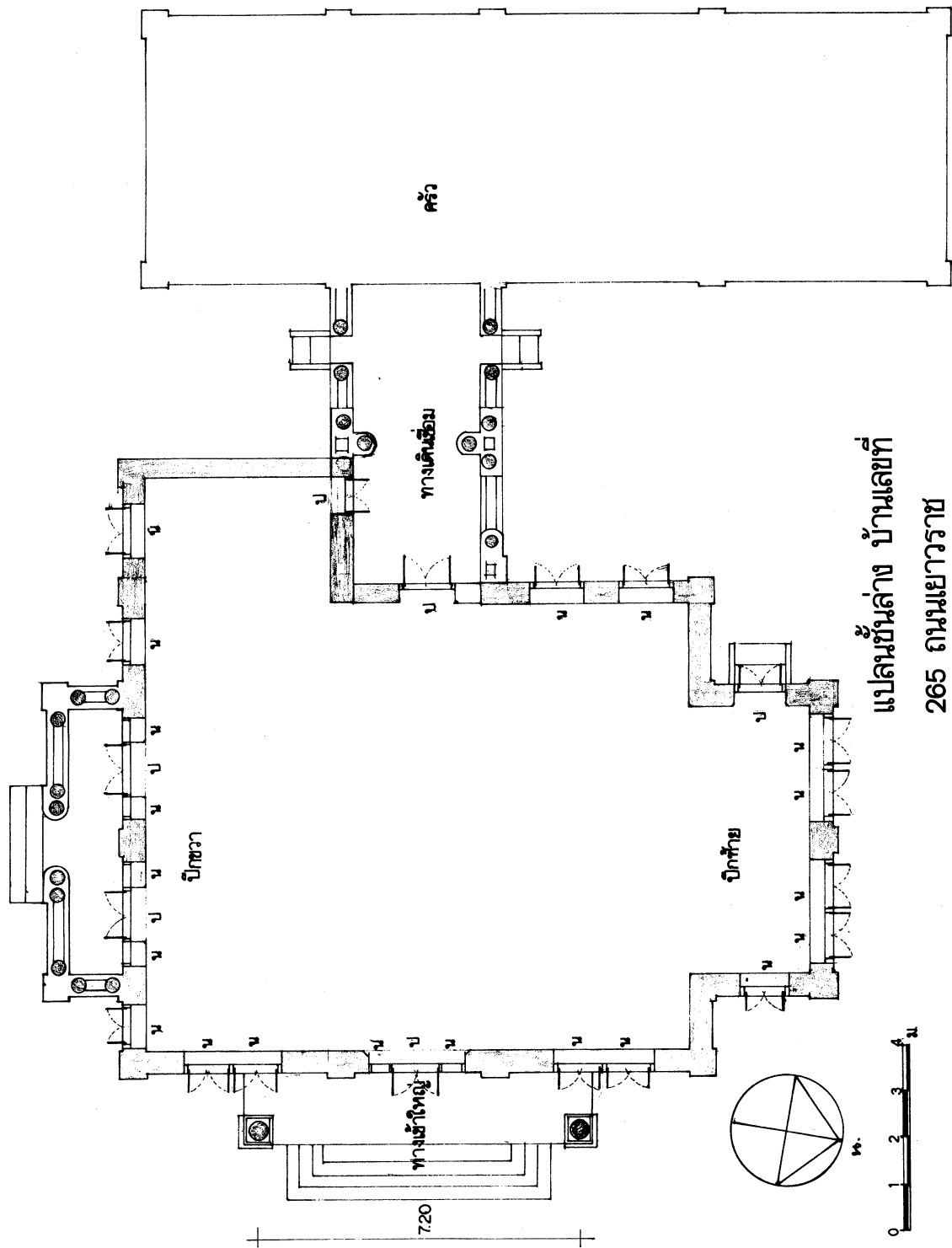
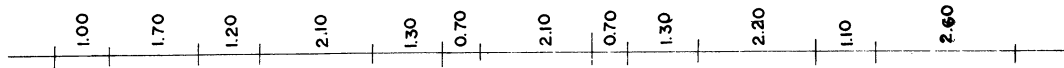
ผนังส่วนซ้าย-ขวา ของด้านหน้า มีหน้าต่างบานเปิดคู่ ด้านละ ๒ ชุด เหนือหน้าต่างบริเวณใต้กันสาด มีช่องลายจลุปูนเป็นช่องระบายอากาศยาวรอบตัวบ้าน กันสาดยื่นนี้จะมีค้ำยันจากเสาเป็นตัวรับ

ส่วนปีกขวาของตัวบ้านชั้น ๒ เป็นกระเบียง ซึ่งมีบันไดขึ้นไปชั้นดาดฟ้าได้ ระเบียบเป็นลูกกรงปูน มีเสา ๓ ต้นที่มุมกระเบียงรับโค้ง และมีเสาคู่รับโค้งด้านข้าง เสาเป็นเสาเดี่ยว หัวเสา DORIC ทำเส้นนูนรอบเสา โค้งเป็นโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) ไม่มี KEYSTONE ชั้นดาดฟ้าทางปีกขวานี้มีลูกกรงเหมือนลูกกรงชั้น ๑ และชั้น ๒ อยู่ในระดับต่ำกว่าหลังคา ทำให้ความสูงระหว่างชั้น ๒ กับดาดฟ้าของปีกนี้น้อยกว่าความสูงจากพื้นกระเบียงถึงเพดานของปีกซ้าย

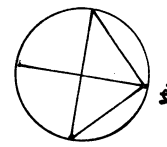
ปีกซ้ายของบ้านเป็นกระเบียง ลูกกรงลายต่างกับลูกกรงทางปีกขวา มีเสา ๓ ต้นที่มุมและเสาคู่ทางด้านข้างรับโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) มี KEYSTONE ความสูงเสาด้านนี้มากกว่าด้านปีกขวาเพราะไม่มีชั้นดาดฟ้า ด้านหลังของบ้านมีอาคารเดี่ยวชั้นเดียวเป็นโรงรถ, ห้องพักและครัว ชั้นบนเป็นกระเบียงใหญ่ ซึ่งเชื่อมต่อกับอาคารใหญ่ทางด้านหลัง

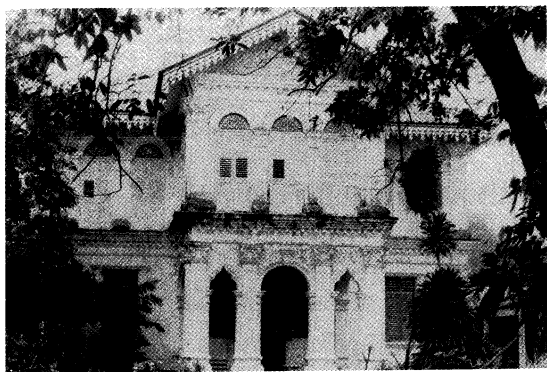
หลังคาอาคารเป็นกระเบื้องกาบกล้วย สันหลังคาปูนปั้น ลักษณะภายในอาคาร บันไดทางขึ้นบนชั้นสองของตัวบ้านเนื้อไม้และลายเดิมคงรักษาเอาไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลง และบันไดที่เวียนขึ้นชั้นสอง มีราวหัวเสาแบบยุโรปเรียบและมีระดับ

รั้วด้านนอกมีซุ้มประตู ๒ ซุ้ม ซุ้มประตูด้านถนนแม่หลวน และด้านถนนยาวราช มีลักษณะแบบเดียวกัน เสาซุ้มประตูข้างเดียวประกอบด้วยเสากลมจำนวน ๔ เสา แต่ละเสามีลูกฟูกตามแนวตั้งรอบเสา หัวเสาทั้งสี่เสานี้เชื่อมด้วยแผ่นปูนสี่เหลี่ยมจัตุรัสเป็นหัวเสาใหญ่แบบ DORIC บนหัวเสามีกระถางดอกไม้รูปทรงกลม ข้างเสาเล็กที่ติดรั้วจะมีลวดลายปูนฉาบเป็นรูปเห็ดแครงหรือเปลือกหอยแครง หรือรูปเกล็ดปลาซ้อนกัน เป็นแนวตั้งแต่ขอบลวดด้านบนลงมาด้านล่างเป็นแนวติดกับพื้นหญ้าตลอดกำแพงรั้วด้านล่างไปจรดกับซุ้มประตูอีกด้านหนึ่ง

แปลนชั้นล่าง บ้านเลขที่ 265 ถนนเยาวราช

อาคารหมายเลข ๗

สถานที่ เลขที่ ๑๑๒ ถนนเยาวราช

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

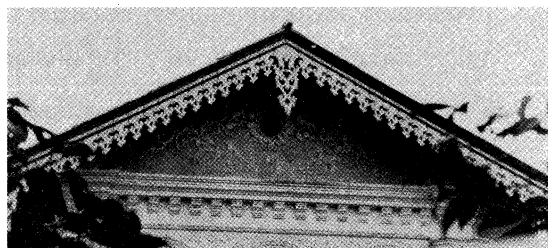
เจ้าของ ๑. คุณเพ็กไผ่ ต่อเจริญ

๒. คุณเอียร ต่อเจริญ

๓. คุณปัญญา ต่อเจริญ

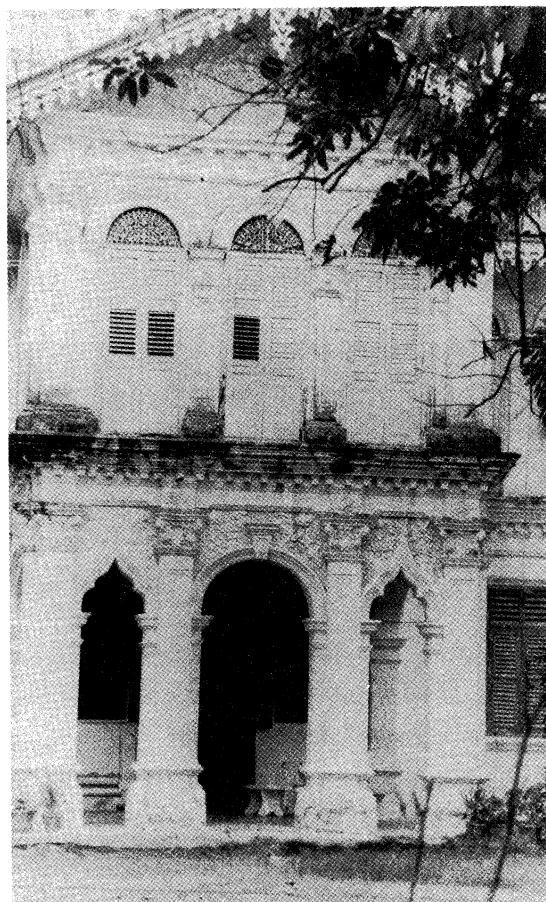
ประวัติ นายเหมืองชื่อ เพ็กไผ่ ต่อเจริญ เป็นผู้สร้างเมื่อประมาณ ๗๓ ปีมาแล้ว นายช่างก่อสร้างเป็นช่างจีนจากปิ่น ต่อมาตกเป็นกรรมสิทธิ์ของ คุณเอียร ต่อเจริญ บุตรชายคนเดียว และปัจจุบันเจ้าของคือ คุณปัญญา ต่อเจริญ บุตรชายคนที่ ๒ ของคุณเอียร อาชีพรับราชการครูที่จังหวัดพังงา

การซ่อม มีการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดเป็นครั้งคราว โดยมีได้เปลี่ยนรูปแบบเดิม ส่วนลูกไม้ชายคาที่เห็นในปัจจุบันเป็นของใหม่ที่ทำเลียนของเดิม ซึ่งผู้พิจนซ่อมแซมไม่ได้ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้ซ่อมเปลี่ยนแปลงหลังคาอาคารกระเบื้องกาบกล้วยเป็นกระเบื้องลอน

จั่วหลังคามีลายไม้ฉลุประดับอย่างสวยงาม

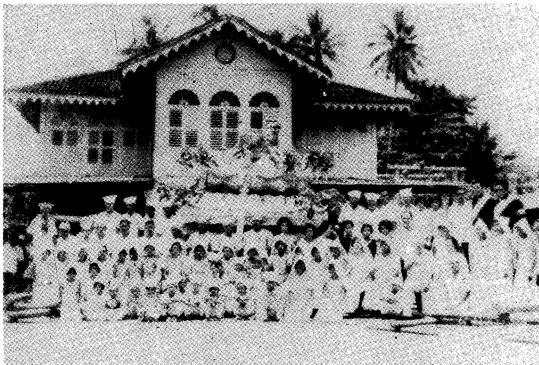
ลักษณะอาคาร กระเบื้องปูพื้นรูปกลีบดอกไม้ ปูตลอดทั้งชั้นล่าง บันไดภายใน เป็นบันไดไม้ วนเป็นเกลียวแบบยุโรป

ซุ้มชั้นล่างมุขหน้า

ประวัติ อายุการก่อสร้างประมาณ ๘๐ ปี คุณตันตัวโท
ซื้อจากเจ้าของเดิมเมื่อประมาณ ๔๐ ปีมาแล้ว ต่อมา
ตกทอดสู่บุตรคนที่ ๒ คุณก้องชู เอกวานิช ซึ่งมีอาชีพ
ทำเหมือง ปัจจุบันเป็นกรรมสิทธิ์ของคุณเด็ก เอกวานิช
บุตรคนแรกของคุณก้องชู เมื่อครั้งที่ซื้อต่อจากเจ้าของ
เดิมนั้น บ้านหลังนี้ทั้งร่างอยู่ ตัวบ้านชั้นล่างเป็นตึกชั้น
บนเป็นไม้ สภาพทรุดโทรมมาก

ภาพถ่ายบ้านก่อนการซ่อมแซมดัดแปลง

การซ่อมแซม ซ่อมครั้งแรกเมื่อ ๔๐ ปีมาแล้ว ได้
ทาสีปรับปรุงส่วนที่ทรุดโทรม มีการต่อเติมข้างเล็กน้อย
เดิมพื้นที่ชั้นล่างปูด้วยกระเบื้องหน้าวัวแผ่นใหญ่ ได้เปลี่ยน
เป็นพื้นคอนกรีตตลอดชั้นล่างในคราวนี้

อาคารหมายเลข ๘

สถานที่ เลขที่ ๑๗๙ ถ.เขาวราช

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

เจ้าของ ๑. คุณตันตัวโท

๒. คุณก้องชู เอกวานิช

๓. คุณเด็ก เอกวานิช

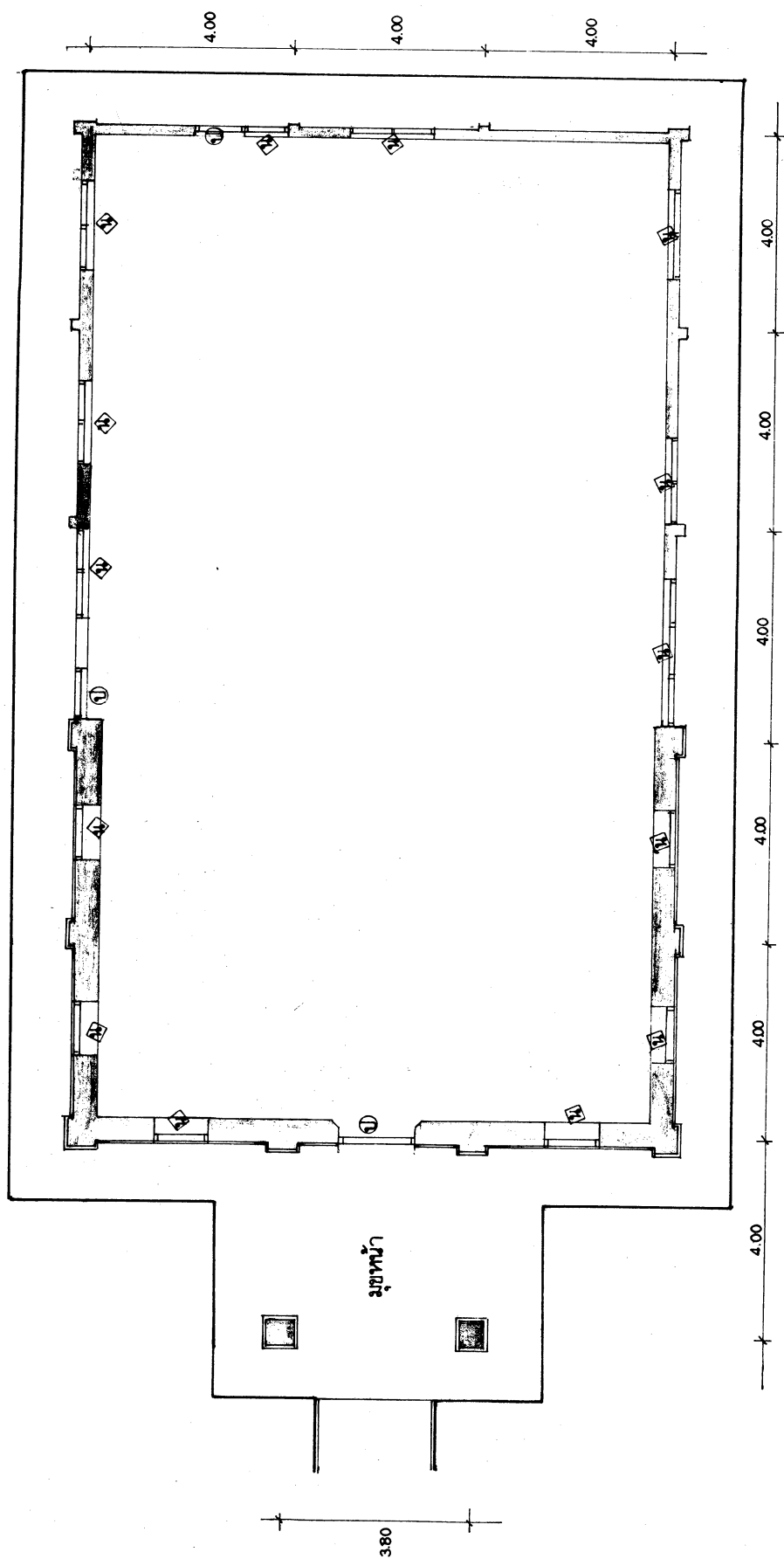
ซ่อมครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ ในครั้งนี้ได้ดัดแปลง
ชั้นบนอาคาร ด้วยการก่ออิฐฉาบปูนเป็นบ้านตึกแทนไม้
ของเดิม ส่วนลวดลายลูกไม้ฉลุเชิงชายทำขึ้นใหม่เลียน
ของเดิมที่ผุพัง

ในการซ่อมแซมทั้งสองครั้งนี้ได้เปลี่ยนรูปแบบบ้าน
และยังคงลักษณะบานหน้าต่างไว้ในแบบดั้งเดิม

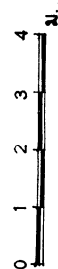
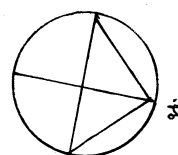
ลักษณะอาคาร บ้าน ๒ ชั้น แบบเรียบง่ายมาก ตัว
อาคารทาสีครีม มีมุขยื่นด้านหน้า ซึ่งทางชั้นล่างของ
มุขนี้เป็นโค้งเตี้ย (THREE-CENTERED ARCH) เสาชั้นล่าง
เป็นเสา DORIC สี่เหลี่ยม

ชั้นล่างหน้าต่างบานเปิดคู่ มีบานเกล็ดติดตายในบาน
เปิดมีช่องแสงกระจกฝ้าในกรอบโค้ง วงกบสีโอ๊ค เหนือ
หน้าต่างมีคิ้วบัวโค้งทาสีขาวเฉพาะส่วนที่เป็นช่องแสง
ชั้นบนหน้าต่างเปิดถึงพื้น ช่วงบนบานเกล็ดติดตาย
ในบานเปิดคู่ ช่วงล่างเป็นบานลูกฟักไม้ เหนือบานเปิด
เป็นช่องแสงกระจกฝ้า รอบหน้าต่างชั้นบนทำเป็นคิ้ว
บัวทาสีขาว

หลังคาเป็นกระเบื้องลอนคู่สีเขียว มีไม้ฉลุบริเวณชายคา
แต่ไม่ละเอียดนัก ฝ้าชายคาไม้ตีเว้นร่อง

แปลนชั้นล่าง บ้านเลขที่ 179 ถนนเยาวราช

อาคารหมายเลข ๕

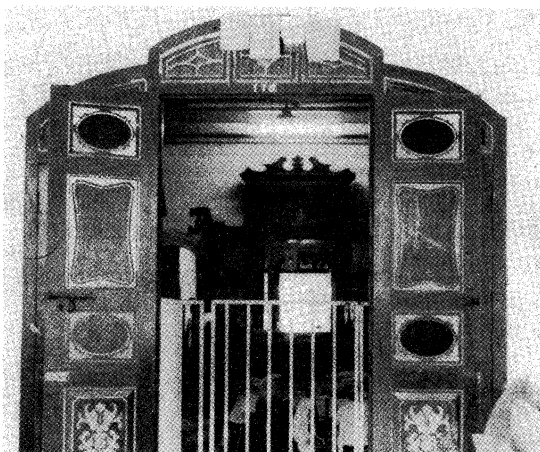
สถานที่ ถ.เขาวราช

ประโยชน์ใช้สอย โรงเรียนอนุบาล ชื่อ โรงเรียนอนุบาลกนกขวัญ

ประวัติ เป็นอาคารเก่า เจ้าของให้มูลนิธิกุศลธรรมเช่าเป็นสำนักงาน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จึงเปลี่ยนผู้เช่า และเริ่มตั้งเป็นโรงเรียนอนุบาลกนกขวัญ

การซ่อมแซม ปี ๒๕๒๔ ได้ปรับปรุงทาสีใหม่ ภายในทาสีใหม่ทุกปี ภายนอกทาสีใหม่ประมาณ ๒ ครั้ง ซีกด้านซ้ายอาคารเดิมเป็นโรงรถ แล้วต่อเติมเป็นห้อง ส่วนซีกด้านขวาอาคารต่อเติมไว้เมื่อครั้งเป็นมูลนิธิ ใช้เป็นที่ตั้งโต๊ะสนุกเกอร์ เมื่อมาทำเป็นโรงเรียนจึงปรับปรุงเป็นห้องทำงาน

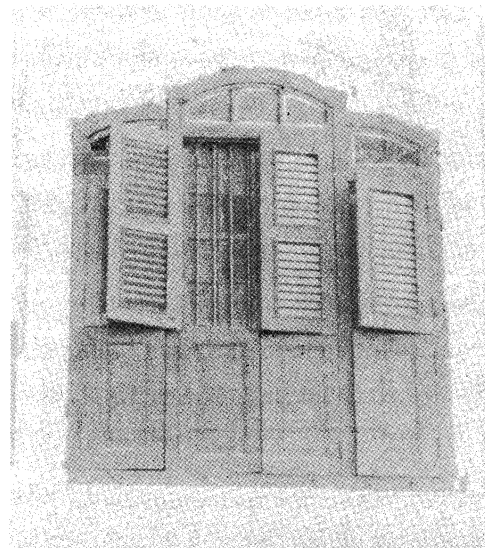
ลักษณะอาคาร อาคาร ๒ ชั้น สีขาว โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มีมุขยื่นด้านหน้า ด้านหน้าส่วนมุขยื่นชั้นล่าง มีโค้ง ๓ โค้ง โค้งกลางกว้างกว่าเป็นโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) โค้งซ้าย-ขวา เท่ากันเป็นโค้งครึ่งวงกลม ลักษณะหัวเสา DORIC เหนือโค้งมี

ประตูทางเข้า

ลวดลายปูนปั้นประดับ เป็นลายแบบจีน ประตูทางเข้ามีลักษณะเป็นประตูกลางมีหน้าต่างขนาด ๒ ข้าง แต่

อยู่ติดกับบานประตูโดยใช้วงกบด้านหนึ่งร่วมกัน ซึ่งพบเห็นเป็นแห่งแรก ประตูสีโอ๊คเดินลายทองกระจกกลีเหลือง ที่ผนังทางปีกซ้าย-ขวา ของอาคารมีหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) เหนือหน้าต่างมีช่องระบายอากาศรูปไม้ฉลุลวดลายละเอียดแบบจีน ชั้นบนเสา DORIC สีเหลี่ยม มีลายดอกไม้ปูนปั้นประดับหัวเสา ที่มุขหน้ามีซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้ม เป็นโค้งเดี่ยว แต่

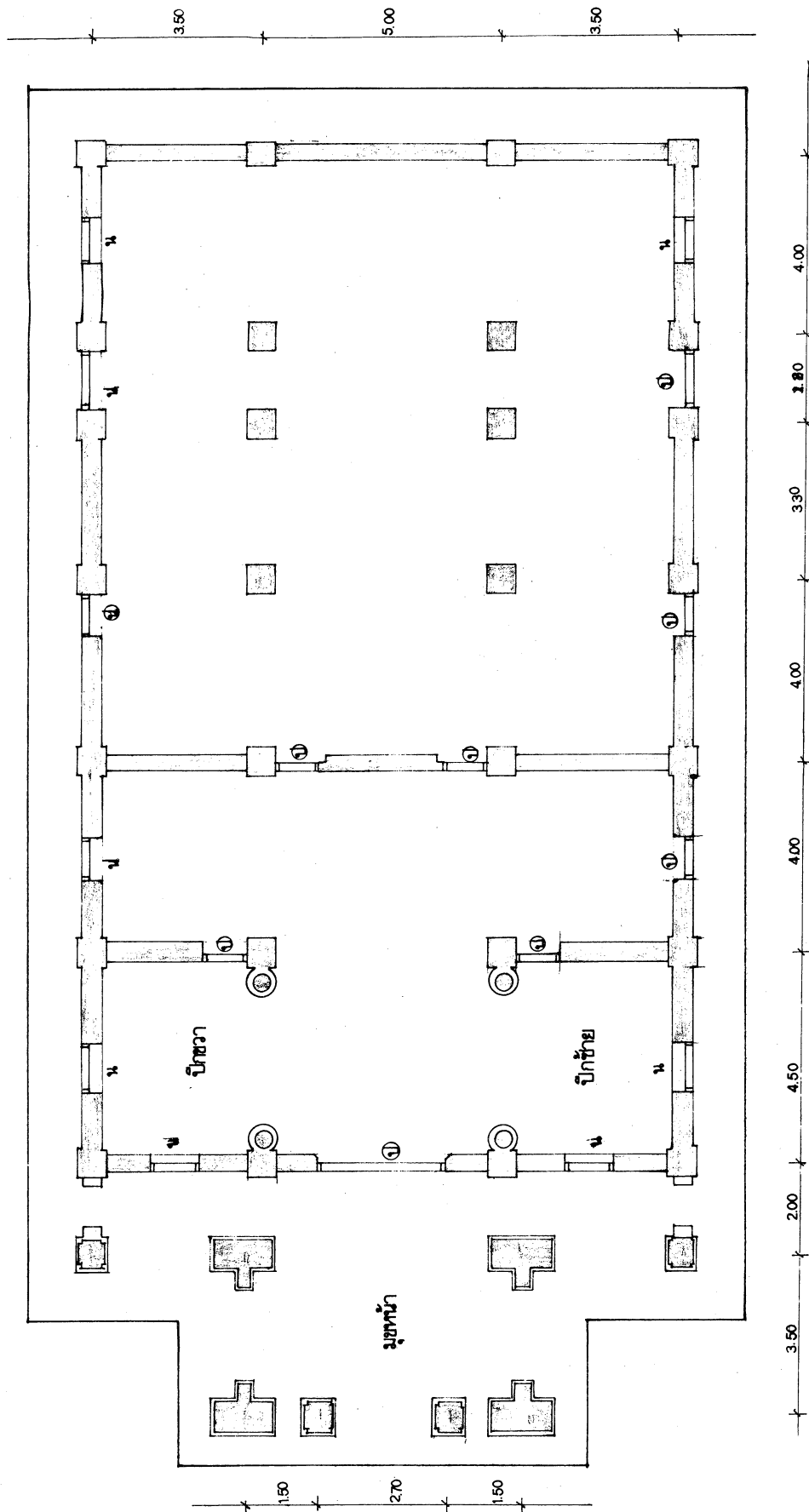
ซุ้มหน้าต่างชั้นบน

มุม ๒ ข้างหยักขึ้น หน้าต่างเปิดถึงพื้นเป็น ๒ ช่วง ช่วงบนเป็นเกล็ดติดตายในบานเปิด ช่วงล่างเป็นบานลูกพับไม้ ช่องแสงกระจกลีลายนูน หน้าต่างสีโอ๊คแดง ด้าน ผนังด้านข้างของมุขหน้ามีซุ้มหน้าต่าง ข้างละ ๒ ซุ้ม

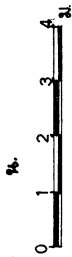
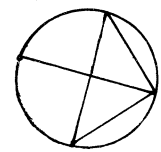
ที่ผนังปีกซ้าย-ขวา ด้านหน้ามีซุ้มใหญ่ ลักษณะเหมือนซุ้มหน้า แต่กว้างกว่ามีบานเปิด ๔ บาน หน้าต่าง ๒

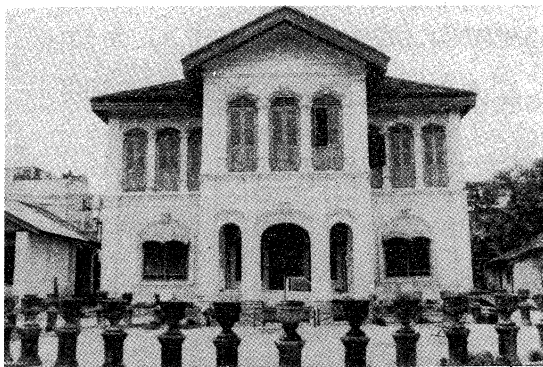
บานกลางเป็นบานเปิดคู่อีก ๒ บานด้านข้างเป็นบานเปิดเดี่ยว ช่องแสงกรุกระจกสีหน้าต่างเปิดถึงพื้นรูปแบบเหมือนกับหน้าต่างในซุ้มด้านหน้า เครื่องเรือนประกอบ

ด้วย เครื่องเรือนเก่ามีโต๊ะ-เก้าอี้ไม้แบบจีน และชั้นตู้โชว์แบบยุโรป (SIDEBOARD)

แปลนชั้นล่าง โรงเรียนอนุบาลกนกวิทย

อาคารหมายเลข ๑๐

สถานที่ เลขที่ ๑๑ ถ.เยาวราช

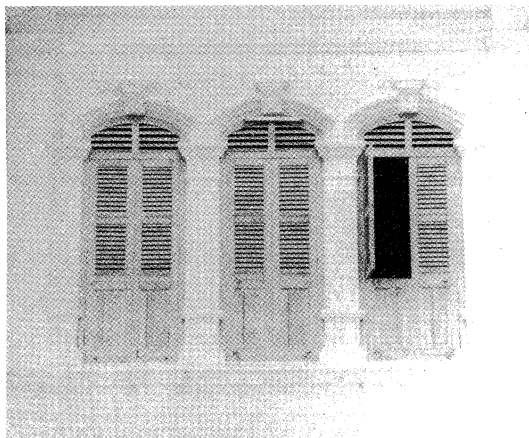
ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

เจ้าของ คุณสงวน ลิมปานนท์

ประวัติ ก่อสร้างประมาณสงครามโลกครั้งที่ ๒

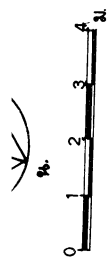
ลักษณะของอาคาร บ้าน ๒ ชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล. ผนังก่ออิฐฉาบปูนสีเหลืองครีม ลักษณะผังเป็น SYMMETRICAL BALANCE มีมุขหน้า มุขหน้าชั้นล่างมีซุ้ม ๓ ซุ้ม ซุ้มกลางช่วงกว้างกว่า ผนังด้านทางเข้ามีประตู กลางมีหน้าต่าง ๒ ข้าง เหนือหน้าต่างมีช่องแสงแบบ จิน ประตูหน้าต่างทาสีโอ๊คเคินขอบทอง ประติเขียน ลวดลายทอง เสารับซุ้มหน้าเป็นเสา DORIC มีลวดลาย ปูนปั้นประดับ

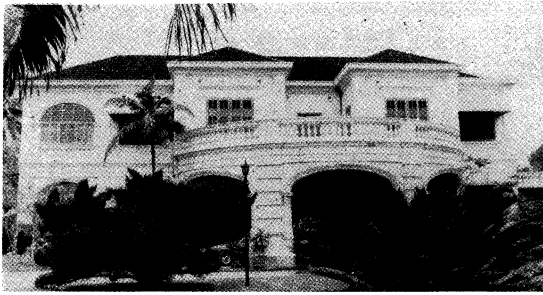
หน้าต่างแต่ละคู่สลับเดียวกับหน้าต่างชั้นบนด้านหน้าเป็น หน้าต่าง ๓ ซุ้ม โค้งแบบ SEGMENTAL ARCH เป็น หน้าต่างเปิดถึงพื้นช่วงบนบานเกล็ดติดตายในบาน เปิดคู่ ช่วงล่างเป็นหน้าต่างลูกฟักไม้ ช่องระบายอากาศ เหนือบานเปิดเป็นเกล็ดติดตาย เสารับโค้งเป็นเสา DORIC ทุกโค้งมี KEYSTONE ผนังส่วนเหนือโค้งมี ลวดลายปูนปั้นประดับ จั่วหลังคาทุกจั่วมีลวดลายปูนปั้น ประดับเป็นลายดอกไม้ หลังคามุงกระเบื้องกาบกล้วย สันหลังคาปูนปั้น

ซุ้มหน้าต่างมุขหน้าชั้นบน

ชั้นล่างหน้าต่างเปิดบานคู่ ๒ คู่ติดกันในซุ้มโค้งใหญ่ เป็นหน้าต่างลูกฟักไม้สีเขียวแก่ มีกันสาดโค้งตามขอบ

อาคารหมายเลข ๑๑

สถานที่ เลขที่ ๒๕ ถนนเทพกษัตรี

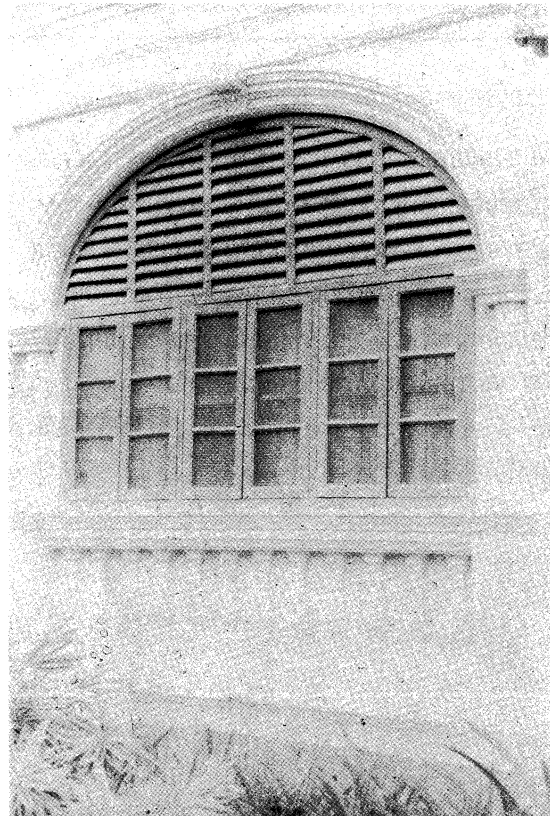
ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย ในเนื้อที่ ๕ ไร่

เจ้าของ หลวงอนุภาษภูเกตุการ ปัจจุบันเจ้าของคือ
คุณบุญศรี หงษ์หยก

ประวัติ หลวงอนุภาษภูเกตุการ ให้ขุนพิศาลสารกรม
ออกแบบในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ก่อนการเปลี่ยนแปลงการ
ปกครองเพียง ๒ ปี ในรัชสมัยสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า
อยู่หัว

ลักษณะอาคาร บ้านสองชั้นขนาดใหญ่ สนามหญ้า
หน้าบ้านกว้างขวางเป็นรูปโค้งตามแนวถนน ซึ่งทอด
ผ่านเชื่อมทางเข้าออกประตูใหญ่หน้าบ้านอาคารโครง-
สร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังก่ออิฐฉาบปูนทาสีครีม
มีมุขกลางโค้ง อาคารมีมุขยื่นอีก ๒ มุข คือ มุขทางซ้าย
และมุขทางขวา ซึ่งทั้ง ๒ มุขนี้ อยู่ภายในมุขกลางทาง
ด้านซ้ายและขวา นอกจากนี้ก็มีปีกซ้ายและปีกขวา
ของอาคาร

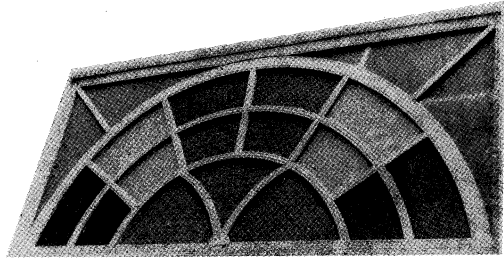
มุขกลางด้านหน้าเป็นรูปโค้งครึ่งวงกลม ชั้นล่างเป็น
CANOPY ยื่นมาคลุมบันไดสำหรับรถจอดเทียบ รอบ
มุขนี้ชั้นล่างเป็นโค้งเตี้ย (THREE-CENTERED ARCH)
มี ๓ โค้ง ช่วงกว้างของโค้งเท่ากัน มี KEYSTONE เสาร์
รับโค้งเป็นเสากลม หัวเสาแบบ DORIC เสาโครงสร้างเป็น
เสาสี่เหลี่ยมเจาะร่องคล้ายแนวหินก่อ (RUSTICATION)
ภายในโค้งมีส่วนที่เป็นมุขซ้าย, มุขขวา และระหว่าง
มุขทั้งสองมีผนังที่ SET เข้าไปเป็นประตูทางเข้าใหญ่
ลักษณะประตูเป็นแบบจีน เปิดบานคู่ ๒ บาน อยู่ใน
๒ ช่วงเสา เป็นประตู ๒ ชั้น เปิดออกชั้นนอก ประตู
ชั้นนี้ทำเป็นไม้แกะสลัก ลวดลายปิดทอง ส่วนประตู
ด้านในเป็นประตูกระจกทำลวดลายแปลกตา ทางมุข
ซ้ายด้านข้างมีประตูเปิดบานคู่ ๑ บาน เปิดออกสู่ชาน
บันไดหน้า ทางด้านข้างขวามุขขวามีหน้าต่างกระจก
สีในกรอบไม้ตีเป็นตารางโดยเรียงลำดับสีเป็นเหลืองทอง
เขียวแก่ เหลืองอ่อน เขียวอ่อน ตามลำดับจากบนลงล่าง
กรอบหน้าต่างสีเขียวเข้มอ่อน เหนือบานเปิดไม้มีช่อง

ลักษณะหน้าต่างในซุ้มโค้งใหญ่ทางปีกขวา

แสง ทางปีกซ้ายมีหน้าต่างแบบเดียวกัน มีกันสาด
อลูมิเนียมสีส้มสลับขาว ทำใหม่ยื่นมาคลุมเฉพาะหน้า
ต่าง ทางริมสุดของปีกขวามีหน้าต่างเปิดบานคู่ ใน
ซุ้มโค้งใหญ่ เสาร์รับโค้งเป็นเสา DORIC ได้หน้าต่าง
เป็นลูกกรงปูน ด้านหลังลูกกรงเป็นผนังทึบ ผนังอีก
ส่วนหนึ่งเป็นหน้าต่างเปิดบานคู่แบบเหมือนกับทาง
ด้านปีกซ้าย ด้านหน้าของมุขซ้ายมีหน้าต่างแบบเดียวกัน
ผนังชั้น ๒ เหมือนกับชั้น ๑ ตลอดอาคาร ผนังด้าน
ในของมุขกลางมีประตูเปิดบานคู่ เหนือประตูมีช่องแสง
ทางด้านปีกซ้ายมีกันสาดอลูมิเนียม หลังคาอาคารเป็น

กระเบื้องซีเมนต์ ลักษณะเหมือน CPAC MONIER ลอน
เหลี่ยม ครอบสันหลังคากระเบื้อง หลังคาสีแดงอิฐ

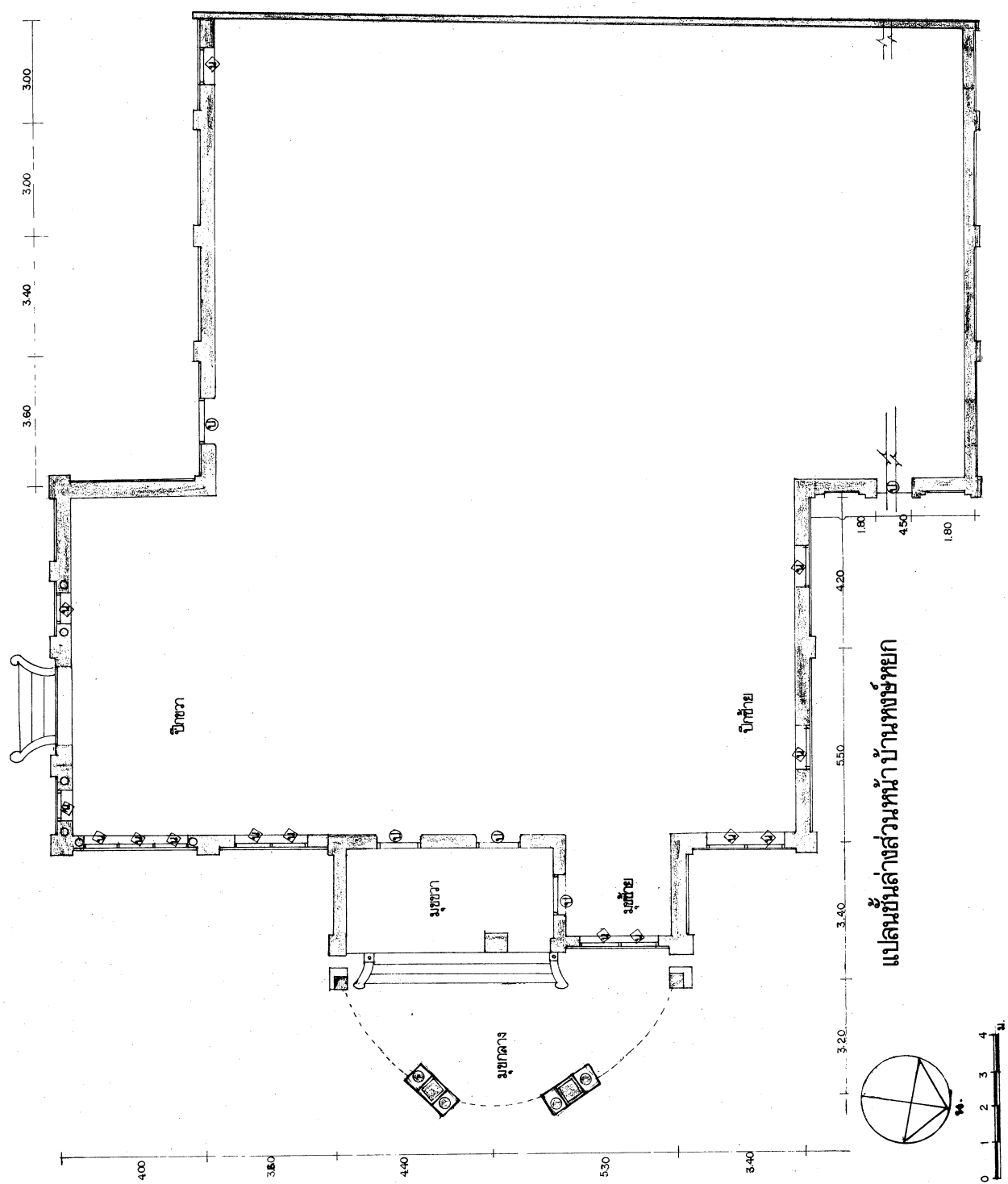

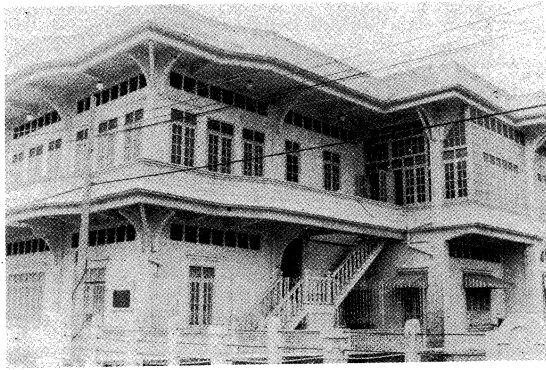
หน้าต่างสแตนเลสชั้นล่าง

ชั้นบันไดหน้าจบบนเขาช่อง ผนังส่วนมุขขวาที่อยู่
ติดกับชานบันไดบ้าน ติดกระจกประดับในกรอบโค้ง
ครึ่งวงกลมเป็นกระจกสีวงสลับสีกัน วัสดุตกแต่งประ-

เภทสแตนเลส หรือกระจกสลับสีนี้เป็นส่วนที่เพิ่มความ
งามให้แก่ตัวบ้านเป็นอย่างดี

ลักษณะภายในมีเพดานสูงโปร่งประตูสองชั้น ประตู
โค้งค้ำปูนปั้นกันแบ่งแยกระหว่างห้อง พื้นกระเบื้อง
ทำในอังกฤษเป็นของเดิมที่สั่งจากปิ่น มีเฟอร์นิเจอร์
บางชิ้นตกแต่งเพิ่มเติมให้สะดวกกับชีวิตประจำวัน
แต่ไม่ทำลายบรรยากาศเก่า ๆ

อาคารหมายเลข ๑๒

สถานที่ เลขที่ ๗๔ ถนนเทพกษัตรี

ประโยชน์ใช้สอย สำนักงาน เป็นบริษัททอผ้าและ
บุตร จำกัด

เจ้าของ —

ลักษณะอาคาร อาคารที่ทำการ ๒ ชั้น สีขาวครีม โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังก่ออิฐฉาบปูน ด้านหน้าชั้นล่างเป็นทางเข้าอยู่ติดถนน มีประตูทางเข้าใหญ่ บริเวณเหนือประตูเป็นช่องแสงกระจกกลายนูน ด้านข้างเป็นหน้าต่างเปิดบานคู่ ๓ คู่ ลักษณะบานเป็นไม้ตีตาราง กระจกกลายนูน เหนือหน้าต่างเป็นช่องแสงกระจกกลายนูน มีการทำคิ้วบน-ล่างหน้าต่าง หน้าต่างทาสีชมพูอมเทา ส่วนบนสุดของผนังบริเวณใต้ระเบียงชั้น ๒ มีช่องแสงกระจกติดตายตลอดแนว ผนังจะเห็นแนวเสา เสาพิมพ์ลายดอกไม้ จากทุกเสามีค้ำยัน ค.ส.ล. พิมพ์ลายดอกไม้ ยื่นออกไปรับระเบียงชั้น ๒ ทางด้านข้างอาคารชั้นล่างมีหน้าต่างเปิดบานคู่ ชุดละ ๒ คู่ ทุกช่องเสา

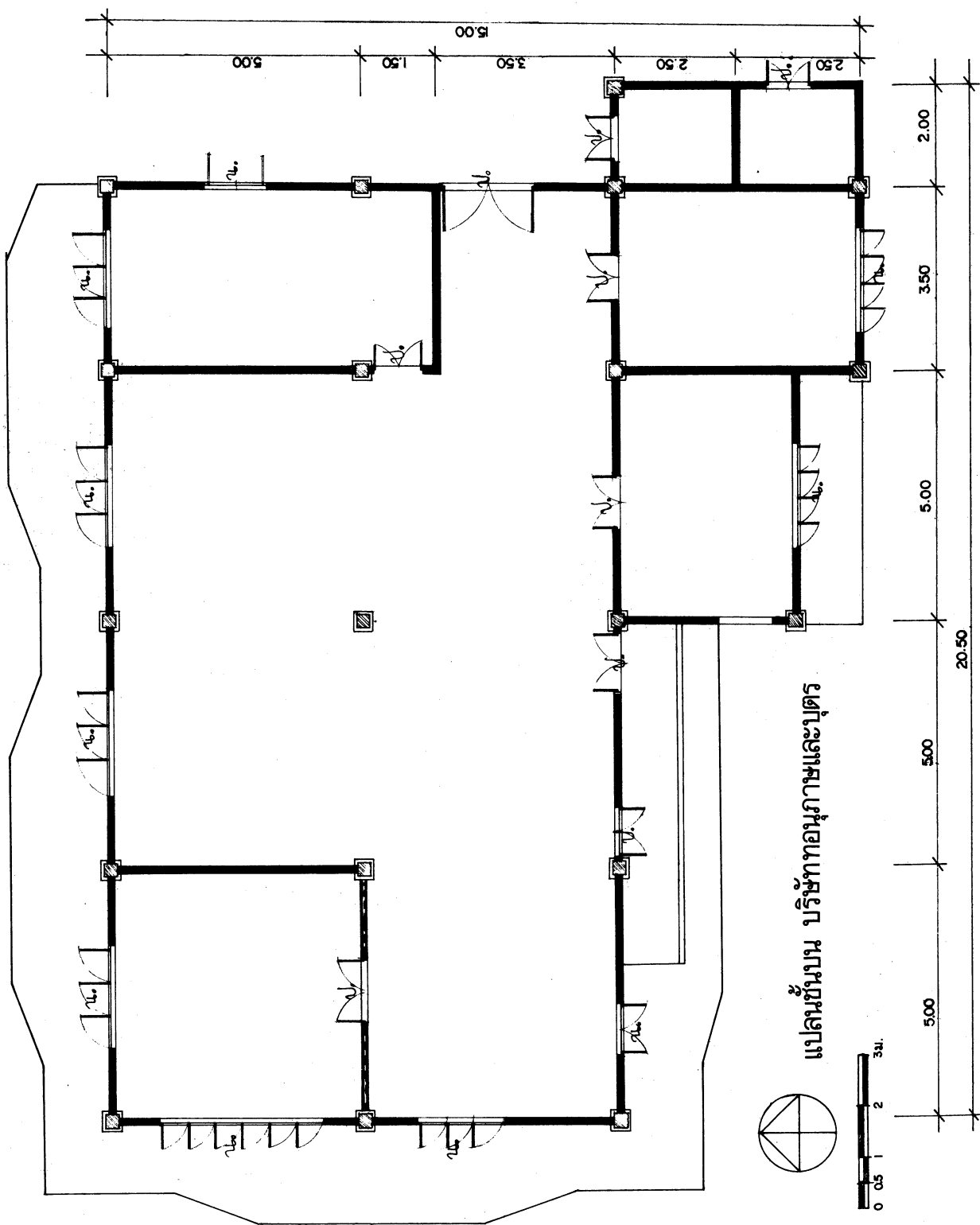
ชั้นสองมีระเบียงรอบอาคาร ราวระเบียงทึบตกแต่งด้วยปูนฉาบเป็นแนวเส้น พื้นชั้นสองเป็น ค.ส.ล. ผนัง

ก่ออิฐฉาบปูน หน้าต่างเหมือนชั้นล่าง แต่ละช่องเสามีหน้าต่าง ๓ คู่ คู่ซ้าย-ขวา มีคิ้วบนและล่าง คู่กลางไม่มี หน้าต่างกระจกใส เหนือบานเปิดเป็นช่องแสง บานเกล็ดกระจกใสติดตาย และมีช่องแสงแนวได้กันสาด เป็นเกล็ดกระจกติดตายโดยรอบ

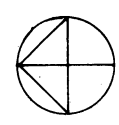
หลังคาอาคารกระเบื้องกาบกล้วย มีกันสาด ค.ส.ล. ยื่นโดยรอบประมาณ ๑ เมตร หลังคามี PARAPET ปิดรอบ เป็นลูกกรงปูนลวดลายละเอียด

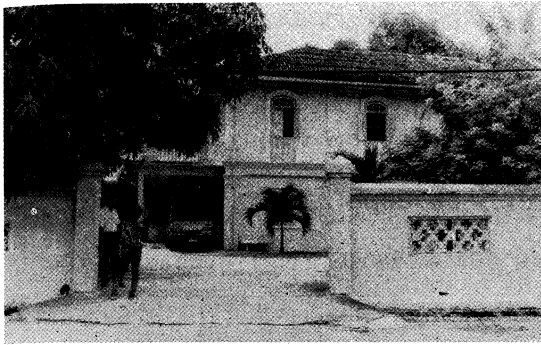
ตัวอาคารด้านติดคลองมีบันไดขึ้นชั้น ๒ และมีระเบียงยื่นออกไป

ภายในอาคารพื้น ค.ส.ล. กระเบื้องซีเมนต์เขียนลวดลาย ระยะจากพื้นถึงเพดานสูงประมาณ ๔ เมตร ไม้ติฝ้าเห็นตงและพื้นชั้นบน ส่วนเพดานทาสีน้ำตาลอ่อน ผนังภายในทาสีครีมขาว

แปลนชั้นบน บริษัททอผ้าและบุต

อาคารหมายเลข ๑๓

สถานที่ เลขที่ ๒๑ ถนนเทพกษัตริย์

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

เจ้าของ ๑. ขุนชนารณเทศ

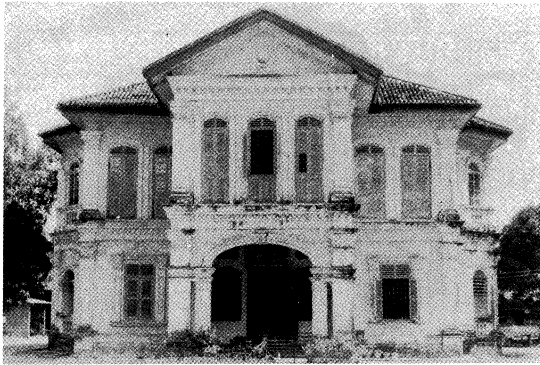
๒. ขุนนิติ

๓. คุณเฉลิม ทองตัน

ประวัติ อายุการสร้างประมาณ ๗๐ กว่าปี

ลักษณะอาคาร อาคาร ๒ ชั้น ค.ส.ล. เสาสี่เหลี่ยม
หัวเสา DORIC อาคารทาสีครีม หน้าต่างชั้นล่างเป็น
หน้าต่างบานเปิดคู่ ในกรอบสี่เหลี่ยม ช่วงเสาละ ๑ คู่
ชั้นบนเป็นหน้าต่างเปิดถึงพื้น บานเปิดคู่เกล็ดไม้ ปรับ
ได้ช่วงบน ช่องล่างเป็นลูกฟักไม้ มีคิ้วบัวปูนปั้นทำเป็น
กรอบโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) เหนือบาน

เปิดมีช่องแสงกระจกใสติดตายอยู่ในส่วนโค้ง มีคิ้วไม้
ตีแบ่งเป็น ๓ ส่วนทางตั้ง หน้าต่างมีช่วงเสาละ ๑ บานคู่
หลังคากระเบื้องกาบกล้วยดินเผา มีการตกแต่งภายใน
แบบตะวันตก รวมทั้งการออกแบบบันได ราวบันได
และซุ้มโค้งในอาคาร ส่วนเครื่องเรือนแบบเก่าที่เก็บ
รักษาไว้เป็นอย่างดีคือ โต๊ะมุกแบบจีน ตู้ฝังผนังแบบ
ยุโรป เป็นต้น.

อาคารหมายเลข ๑๔

สถานที่ เลขที่ ๑๐๗ ถ.ดินบก

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย

- เจ้าของ ๑. หลวงอำนาจนรารักษ์
๒. คุณจินฮอง ตันทเวส
๓. คุณส่วยเอียง ตันทเวส

หลวงอำนาจนรารักษ์

ประวัติ หลวงอำนาจนรารักษ์ เป็นผู้สร้างเมื่อราว พ.ศ. ๒๔๕๔ อายุประมาณ ๗๐ กว่าปีมาแล้ว ช่างก่อสร้างเป็นช่างชาวจีนจากปิ่น หลวงอำนาจนรารักษ์ เดิมทำเหมืองที่อำเภอกระทุ่ม มีชื่อว่าจินตันคิ้วด ต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นหลวงอำนาจนรารักษ์ จึงได้ย้ายมาอยู่บ้านหลังนี้ เจ้าของบ้านปัจจุบันยังเก็บรักษา

หนังสือแต่งตั้งฉบับนี้ไว้เป็นอย่างดีดังมีความว่า

ให้จินตันคิ้วด

เป็นหลวงอำนาจนรารักษ์ กรมการพิเศษเมืองภูเก็ต ถิ่นศักดินา ๖๐๐ จงช่วยผู้ว่าราชการเมืองภูเก็ตคิดอ่านราชการบ้านเมือง และพึงบังคับบัญชาผู้ใหญ่ในเมืองนั้น แต่ที่เป็นยุติธรรม และชอบด้วยราชการ จงเว้นการควรเว้น หมั่นประพฤติกการควรประพฤติ และรักษาความซื่อสัตย์สุจริตต่อกรุงเทพมหานครตามอย่างธรรมเนียมผู้ที่อยู่ในตำแหน่งเช่นนี้ จงเจริญสุขสวัสดิ์ ทำราชการตามตำแหน่งตั้งแต่บัดนี้ไปเทอญ

ตั้งแต่ ณ วันที่ ๕ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๓๑ เป็นปีที่ ๓ ของตราดวงซึ่งประทับมานี้ ประจำการแผ่นดินสยามเป็นวันที่ ๖๖๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

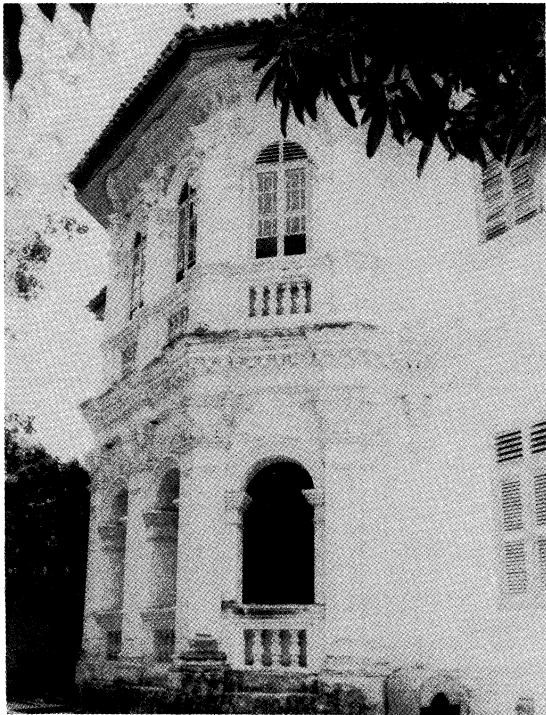
เมื่อหลวงอำนาจนรารักษ์ถึงแก่กรรม บ้านหลังนี้จึงตกทอดเป็นของคุณจินฮอง ตันทเวส บุตรชายคนที่ ๓ ซึ่งถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ จึงตกเป็นกรรมสิทธิ์ของคุณส่วยเอียง ตันทเวส บุตรสาว

การซ่อม นับตั้งแต่เริ่มสร้าง มีการซ่อมแซมทั้งสิ้น ๓ ครั้ง ครั้งหลังสุดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งการซ่อมแซมแต่ละครั้งมิได้เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเดิม ในครั้งหลังนั้นได้เปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาส่วนเรือนครัวด้านหลังอาคาร จากกระเบื้องจีนเป็นกระเบื้องราง ส่วนตัวอาคารใหญ่ยังคงเป็นกระเบื้องกาบกล้วยดังเดิม ในปัจจุบันอาคารทาสีเหลืองตลอดทั้งหลัง แต่สีเดิมเมื่อเริ่มสร้างนั้นเป็นสีขาวโดยตลอด และส่วนซุ้มมุขหน้าที่เป็นลายปูนปั้นดอกไม้ประดับด้วยสีแดง

กับสีขาว ลายไม้ฉลุตกแต่งชายคาและหน้าต่างไม้บานเกล็ดเป็นสีเดิม คือสีเขียวอ่อน

ลักษณะของอาคาร เป็นบ้าน ๒ ชั้นสีเหลืองออกน้ำตาล ลักษณะการวางผังแบบ SYMMETRICAL BALANCE ด้านหน้ามีมุขยื่น ทางปีกซ้าย-ขวาของบ้านเป็นมุขครึ่งแปดเหลี่ยม

มุขหน้าชั้นล่างโปร่ง มีซุ้มโค้ง เสาโครงสร้างเป็นเสาสี่เหลี่ยมเจาะร่องมีลวดลายแบบจันทอนใกล้หัวเสาแต่หัวเสาแบบ CORINTHIAN เสารับซุ้มเป็นเสากลม หัวเสาแบบ CORINTHIAN เสาเจาะร่องรอบ ๆ ร่องทำเป็นเส้นนูนรอบ โค้งส่วนหน้าเป็นโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) มี KEYSTONE แบบทำเป็นเส้นโค้งอ่อนช้อย ส่วนผนังเหนือโค้งมีลวดลายดอกไม้แบบจีนเป็นลายปูนปั้นประดับ ที่ผนังทางด้านข้างของมุขหน้าชั้นล่างเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่เกล็ดไม้ติดตาย ด้านบนมีช่องระบายอากาศบานเกล็ด ซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มจั่ว เสารับซุ้มจั่วแบบ CORINTHIAN บริเวณจั่วเหนือหน้าต่างมีลวดลายปูนปั้นประดับ ส่วนกลางคือบริเวณทางเข้าใหญ่เป็นประตูไม้ฉลุลวดลายแบบจีนมีหน้าต่างซ้ายขวาเหนือหน้าต่างเป็นช่องระบายอากาศแบบจีนใส่ลูกกรง

มุขครึ่งแปดเหลี่ยมด้านข้าง

เหล็กตามดั่ง ประตูไม้ฉลุเป็นลายละเอียดงดงามมาก ส่วนกลางของบ้านประตูมีลักษณะพิเศษคือฉลุเป็นลายดอกไม้ แต่ทางด้านนอกกับด้านในของบ้านเป็นดอกไม้คนละชนิดกันทั้ง ๆ ที่อยู่บริเวณลวดลายฉลุบริเวณเดียวกัน ประตูไม้ใช้บานพับใช้เดือยไม้ที่พื้นและที่ส่วนบนสุดของประตู เหนือขึ้นไปเป็นป้ายสีแดง มีตัวอักษรจีนสี่ทอง

ที่มุขยื่นครึ่งแปดเหลี่ยมทั้งสองข้างเป็นระเบียงเล็ก ๆ ราวลูกกรงปูนชั้น ๒ หน้าต่างเปิดถึงพื้นสีเขียวแต่สีซีดมากแล้ว ทางด้านหน้าส่วนที่ไม่ใช่มุขครึ่งแปดเหลี่ยมมีโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) มีบานเกล็ดไม้ปรับได้ในบานเปิดคู่ ด้านหน้าสุดมี ๓ ซุ้ม ส่วนด้านอื่น ๆ มี ๒ ซุ้ม ไม่มีเสารับ มีกรอบเป็นปูนปั้นทำเป็นลายเส้นเสาโครงสร้างชั้นบนเป็นเสาผสม CORINTHIAN กับ IONIC เสาสี่เหลี่ยมเจาะร่องและทำเส้นนูนรอบ ๆ ร่องแต่ละร่อง ระหว่างซุ้มทุก ๆ ซุ้มมีลวดลายปูนปั้นประดับ

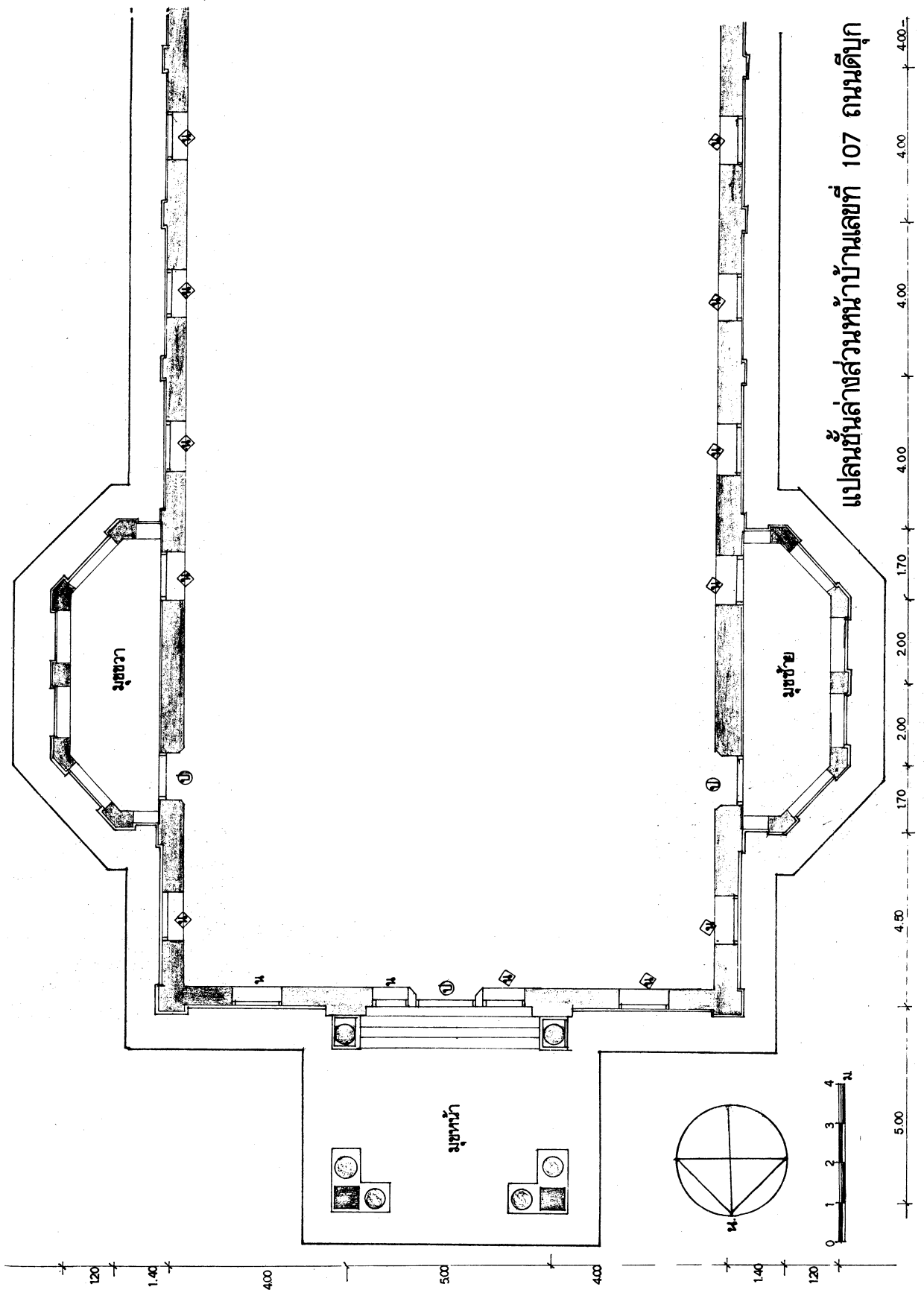
หัวเสาซุ้มมุขขวา

ชั้นสองของมุขครึ่งแปดเหลี่ยมเป็นหน้าต่างเปิดไม่ถึงพื้น ด้านล่างของหน้าต่างเป็นลูกกรงปูนเหมือนชั้นล่าง แต่หลังลูกกรงเป็นผนังทึบ ซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มโค้งครึ่งวงกลม เป็นหน้าต่างกระจกและมีช่องระบายอากาศเกล็ดไม้ติดตายเหนือบานเปิด ระหว่างโค้งมีลวดลายปูนปั้นประดับ เสาเป็นเสา CORINTHIAN ผสม IONIC หลังคาเป็นกระเบื้องกาบกล้วยดินเผา ฝ้าชายคาติกระเบื้องแผ่นเรียบปิดหมด ภายในเป็นห้องโถงยาวปูกระเบื้องซีเมนต์สีดอกกร่อนมาก ทางซ้ายมือเมื่อมองจากทางเข้ามีบันได ซึ่งมีช่ວຂານพັດคั้ง บันไดไม้สีโอ๊คแดง ลายไม้บันไดเป็นเส้นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนทางด้านหลังเป็นครัวใหญ่เพดานไม้ตีฝ้า ผนังภายใน

บ้านไคภายใน สังกะเทราและชานพักโค้ง

ทาสีฟ้าคราม ประติมากรรมในทาสีเขียวน้ำทะเล ลูกพัก
เหลืองน้ำตาล

แปลนชั้นล่างส่วนหน้าบ้านเลขที่ 107 ถนนดินบุก

อาคารหมายเลข ๑๕

สถานที่ เลขที่ ๗๘ ถนนระนอง

ประโยชน์ใช้สอย ที่อยู่อาศัย และสำนักงานของบริษัท
ภูเก็ตทราเวล แอนด์ ทัวร์

เจ้าของ พระอร่ามสาครเขตเจ้าของเดิม ปัจจุบันเป็น
ของบริษัทเดินอากาศไทย

ประวัติ อายุการก่อสร้างประมาณ ๗๐ ปี ผู้สร้างคือ
พระอร่ามสาครเขต เดิมอาคารหลังนี้มีอาณาเขตจาก
ฝั่งถนนหนึ่งซอกอีกฝั่งถนนหนึ่งคือ ด้านหน้าอยู่ทางด้าน
ถนนระนอง ด้านหลังอยู่ทางด้าน ถนนกระบี่ เมื่อคุณพระ
ถึงแก่กรรม ทายาทได้แบ่งอาคารออกเป็น ๓ ส่วนคือ

๑. ส่วนแรก ด้านหน้าอาคาร ถนนระนอง เป็นส่วน
อาคารด้านหน้าถึงช่วงโถงหลังและสวนข้างซ้าย-
ขวา ปัจจุบันเป็นของบริษัทเดินอากาศไทย
๒. ส่วนที่สอง ต่อจากส่วนอาคารแรก ปัจจุบันเป็น
โรงเรียนอนุบาลภูเก็ตกุลธิดา ทางเข้าด้าน ถนน
กระบี่
๓. ส่วนที่สาม ต่อจากโรงเรียนอนุบาลภูเก็ตกุลธิดา
เป็นส่วนบ้านพระอร่ามฯ ด้านหลัง ทางเข้าด้าน
ถนนกระบี่ ปัจจุบันมีผู้เช่าเป็นโรงพยาบาลศิริโรจน์

ในส่วนแรกนี้บริษัท เดินอากาศไทย ซื้อจากเจ้าของ
เดิมในราว พ.ศ. ๒๔๙๐ ในจำนวนเงิน ๖ แสนกว่าบาท
เมื่อแรกซื้อนั้นใช้เป็นสำนักงานของบริษัท เดินอากาศ
ไทย ปัจจุบันให้บริษัท ภูเก็ตทราเวล แอนด์ทัวร์ เช่า
ส่วนชั้นล่างเป็นสำนักงาน ส่วนชั้นบนเป็นที่พักของ
หัวหน้าสถานีการบินภูเก็ตของบริษัท เดินอากาศไทย
คือ เรืออากาศโท ณรงค์ ยันตะกร

การซ่อม หลังจากที่บริษัท เดินอากาศไทย ซื้อต่อมา
นั้น ได้มีการซ่อมแซม ๒-๓ ครั้ง เปลี่ยนหลังคาจาก
กระเบื้องกาบกล้วย เป็นกระเบื้องลอน เมื่อประมาณ
๘ ปีมาแล้ว ซ่อมเปลี่ยนโครงสร้างไม้หน้าต่างในรูปแบบ
เดิม ตัวกระจกหน้าต่างเดิมเป็นกระจกฝ้าสีขาว ในราว
๔ ปีมาแล้ว ได้เปลี่ยนเป็นกระจกสีฟ้าใสเฉพาะบาน

กระจกหน้าต่างชั้นล่างเท่านั้น เมื่อใช้เป็นสำนักงาน
ได้ตัดแปลงลักษณะภายในอาคารให้เหมาะสม และ
สะดวกในการใช้เป็นสำนักงาน โดยแบ่งกันห้องด้วย
ฝากระจก แต่ไม่ได้ปิดไปจนถึงเพดาน

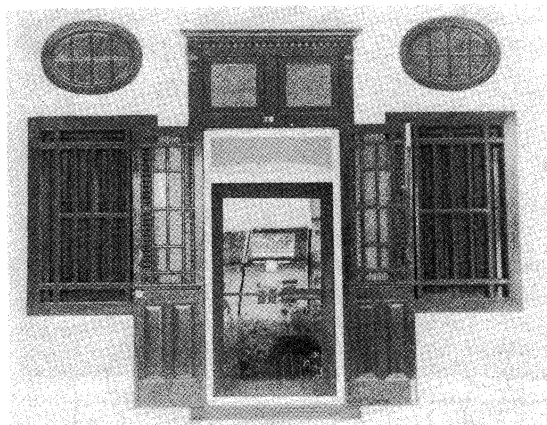
นอกจากการซ่อมแซมตัวอาคารใหญ่แล้ว ยังได้มีการ
สร้างอาคารเพิ่มเติมในส่วนด้านหน้าของบริเวณบ้าน
ทั้งสองข้าง ข้างซ้ายเป็นสำนักงานของธนาคารทหารไทย
ข้างขวาเป็นสำนักงานของบริษัท เดินอากาศไทย สร้าง
เมื่อราว ๕ ปี มานี้เอง

บริเวณโรงรถเก่าด้านข้างขวาของตัวอาคารใหญ่ ได้
ปรับปรุงสร้างเป็นโรงรถใหม่ เมื่อปี ๒๕๒๙

และส่วนอาคารชั้นเดียวทางด้านซ้ายของอาคาร ซึ่ง
เดิมเป็นโรงครัว หลังคากระเบื้องกาบกล้วย ปัจจุบัน
ใช้เป็นส่วนบ้านพักชั่วคราวของพนักงานบริษัท เดิน
อากาศไทย

อนึ่ง ถึงแม้ว่าภายในอาคารจะมีการปรับปรุงดัดแปลง
ไปบ้าง แต่ก็ยังคงรักษาสภาพเดิมไว้พอสมควร

ลักษณะอาคาร อาคารสองชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล.
อาคารทาสีขาว การวางผังเป็น ASYMMETRICAL BA-
LANCE ด้านหน้ามีมุขยื่น ทางปีกขวามีมุขยื่น และมี
มุขโค้งครึ่งวงกลม ทางปีกซ้ายมีมุขยื่น และมีมุขรูป
½ ของแปดเหลี่ยมทางเข้าอาคารอยู่ในมุขหน้า ซึ่งชั้น
ล่างมี CANOPY เป็นซุ้มโค้งเตี้ย (THREE-CENTERED
ARCH) เสารับซุ้มเป็นเสาแบบ IONIC มีลวดลายปูนปั้น
ประดับมาก เหนือโค้งมี KEYSTONE และมีปูนปั้นรูป
สัตว์ประดับ KEYSTONE เสาจริงเป็นเสาสี่เหลี่ยมเจาะ

ประตูทางเข้าอาคาร

ร่องแบบหินก่อ (Rustication) หัวเสา IONIC มีลวดลายปูนปั้นลายผลไม้ประดับหัวเสา ผนังด้านทางเข้ามีประตูกลาง หน้าต่าง ๒ ข้าง เหนือหน้าต่างมีช่องแสงรูปรี ประตูหน้าต่างเป็นบานเปิดคู่ กรอบไม้สีดำ กรูกระจกสียลายนูน หน้าต่างมีลวดลายไม้ดีเป็นลายเรขาคณิต ลักษณะหน้าต่างเหมือนกันตลอดอาคาร ยกเว้นมุขโค้ง

ส่วนมุขโค้งลวดลายบนหน้าต่างจะใช้เป็นลายตาตารางแบบเรียบง่าย และมุขทางปีกขวาสุด มีการทำกันสาดยื่นออกมาคลุมหน้าต่าง มุงหลังคาทำกันสาดด้วยกระเบื้อง CPAC MONIER สีแดงอิฐ

มุขหน้า

ชั้น ๒ เป็นหน้าต่างกระจกผ้า ด้านมุขหน้ามีหน้าต่างเปิดบานคู่ ๓ คู่ เสาประดับหัวเสา IONIC ผนังลวดลายปูนปั้นประดับตลอด มุขรูป $\frac{1}{2}$ ของแปดเหลี่ยมมีลูกกรงปูนได้หน้าต่าง แต่ผนังหลังลูกกรงฉาบทึบเหนือหน้าต่างมีช่องแสงรูปรี กรูกระจกผ้า

ส่วนปีกซ้ายสุดของอาคารเป็นระเบียบยื่นออกไป (ชั้น ๒) มีลายปูนปั้นประดับขอบล่างของช่องแสงเป็นลายพวงมาลัย เสาชั้นบนหัวเสา IONIC ช่วงล่างของเสาทำเป็นกระเปาะโค้งตามมุมประดับลายใบไม้แบบหัวเสา CORINTHIAN ทางมุขโค้งและปีกขวาอาคาร ได้หน้าต่างทำเป็นลูกกรงหน้าผนังทึบ แต่เสาช่วงปีกขวาสุดไม่มีการทำช่วงล่างเป็นกระเปาะ หน้าต่างทางปีกนี้ไม่มีช่องแสงรูปไข่เหนือหน้าต่าง

หลังคาอาคารเป็นกระเบื้อง CPAC ลอนเหลี่ยมสีแดงอิฐ ฝ้าชายคา กระเบื้องแผ่นเรียบตีปิดตลอดทาสีขาว ดีกรอบดำ สันหลังคาปูนปั้น ตามมุมทำเป็นยอดแหลมภายในอาคารจัดเป็นที่ทำงาน ๒ ข้าง มีโค้งเดี่ยวแบบ THREE-CENTERED ARCH เสารับโค้งแบบ IONIC เสากลมไม่เจาะร่อง ไม้ตีฝ้าเพดาน ผนังภายในสีขาว เพดานสีครีม พื้นกระเบื้องซีเมนต์ลวดลายงามแปลกตา